

Ik sin

nun

egchen Eantersen

boek 2

Anneke Koers

Voorwoord

'Ik sin nun echen Eantersen' draag ik op aan alle Eantersen, die mij enthousiast hebben geholpen om feiten en verhalen te verzamelen. De gebruikte bronnen zijn Enters Nieuws, de facebooksite 'Ik sin nun echen Eantersen', foto's en verhalen van Enters Erfgoed, Twenthe Canons, Oudheid van Twenthe en Varia uit Enters verleden van Johan Altena. Lof en waardering zijn niet voldoende. Het streven een spiegel te geven van Enter in heden en verleden dient gesteund te worden door een steeds uitbreidende kring van hen die het boek bezitten. En die zodoende eigen inzichten en regionale kennis verrijkend, meehelpen de cultuur van Enter te steunen en te stimuleren.

Paasvuur op de Mors, 2016

Het aansteken van een paasvuur is een oud ritueel dat in delen van Europa voorkomt. Op eerste of tweede Paasdag worden in een deel van Europa paasvuren aangestoken. Hiervoor wordt - vaak weken of vaak zelfs maanden tevoren - veel hout verzameld en op een grote bult gelegd die soms tientallen meters hoog is. Als het duister invalt wordt het geheel aangestoken. Het spektakel trekt vaak veel toeschouwers en meestal is het een echt dorpsgebeuren.

De noordgrens van het gebied waarin dit volksgebruik plaatsvindt, loopt door Denemarken en de zuidgrens door Zwitserland en Oostenrijk. Het oosten van Nederland is de westgrens en de oostgrens loopt oostelijk van de Harz. Maar ook buiten dit gebied worden paasvuren ontstoken. Het paasvuur is waarschijnlijk voor voorchristelijke origine (mogelijk uit de Oudsaksische godsdienst en de Germaanse mythologie of overgenomen van andere Indo-Europeanen), maar kreeg later na de kerstening een christelijke invulling als het licht van Pasen en teken van de Verrijzenis van de Zoon van God, het licht der wereld. Oorspronkelijk vaak een eerbetoon aan de godin Ostara op haar gewijde offerplaatsen, werd het vuur een symbool van de overwinning op de dood door Christus' Verrijzenis met Pasen. In Duitsland wordt op de paasvuren ook een pop of figuur als Judas Iskariot symbolisch verbrand. In twee steden in Duitsland zijn nog de Germaanse vuurraderen van de nachtevening gebruikelijk die aan het nog algemener verspreide paasvuur verwant zijn: brandende houten raderen worden van een berg afgerold.

Op Stille Zaterdag wordt tijdens de paasvigilie uit een steen vuur geslagen voor de kerken (Latijnse ritus) als symbool van het licht van de Verrijzenis. Paasvuren zijn in elk geval sinds 1559 uit schriftelijke bronnen bekend.

Het aansteken van een paasvuur is een oud gebruik waarvan verondersteld wordt dat het een voorchristelijke oorsprong heeft. Paasvuren zijn in elk geval sinds 1559 uit schriftelijke bronnen bekend. Het paasvuur wordt in verband gebracht met Ostara. Het paasvuur (vuur en rook) zou voor vruchtbaarheid zorgen. Mensen sprongen door het vuur of werden (net als de veestapel) tussen vuren geleid. Ook vonden wilde dansen rond het vuur plaats en werd er veel gedronken. Wilde uitspattingen vonden plaats. Ook bestaat de mogelijkheid dat de paasvuurtraditie is terug te voeren op de crematie van Julius Caesar tijdens het joods paasfeest in 44 voor onze jaartelling.

In de zeventiende eeuw werden er in het protestantisme pogingen ondernomen om deze traditie te beëindigen. Paasvuren werden verboden, maar toen dat niet bleek te helpen werden de paasvuren gekerstend. De Kerk maakte van het paasvuur het aansteken van de paaskaars. Ook vonden wijdingen van het paasvuur plaats, maar kreeg later na de kerstening een christelijke invulling als het licht van Pasen en teken van de Verrijzenis van de Zoon van God, het licht der wereld. In Duitsland wordt op de paasvuren ook een pop of figuur als Judas Iskariot of een heks symbolisch verbrand.

Rouweler

Werner Ruweler is geboren omstreeks 1640. Hij is de oudst bekende Rouweler. Werner Ruweler is getrouwd op 12 november 1676 te Delden met Grietken Spoolder. Uit dit huwelijk is omstreeks 1660 Gerrit Werners aen 't Ruweler geboren.

Het Ruweler was een watergang in Ambt Delden.

Gerrit Werners aen 't Ruweler is geboren omstreeks 1660. Hij is de zoon van Werner Ruweler en Grietken Spoolder. Gerrit Werners aen 't Ruweler is getrouwd op 30 juli 1699 met Hermken Seppenwoolde. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek drie kinderen geboren, die Warners van 't Rouweler, Klein Rouweler en Ten Rouweler worden genoemd.

Berend Gerritszoon Klein Rouweler is geboren op 17 november 1700 te Deldenerbroek. Hij is de zoon van Gerrit Werners aen 't Ruweler en Hermken Seppenwoolde. Berend Gerritszoon Klein Rouweler is getrouwd op 8 november 1733 met Janna Jansens Slag uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn te Deldenerbroek zes kinderen geboren. In 1726 was er een afsplitsing van het erve Rouwelaer. In 1475 werd het erve Rouwelaer in Deldenerbroek erve Cuweler genoemd.

Gerhardus (Gerrit) ten Rouweler is gedoopt 14 juni 1747 te Delden en overleden voor 1786. Hij is de zoon van Berend Gerritszoon Klein Rouweler en Janna Jansens Slag. Hij is getrouwd op 22 augustus 1767 met Berendina ten Ziehof uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren. Gerhardus (Gerrit) ten Rouweler was landbouwer en woonde op het erve Klein Rouweler aan de Welbergweg te Deldenerbroek. Hermannes Olde Wolbers van het erve Boswaander uit Hertme kocht het erve Klein Rouweler. Het erve Klein Rouweler wordt nu erve Boswaander genoemd. Na het overlijden van Gerhardus (Gerrit) ten Rouweler wordt er geïnventariseerd. Er zijn zeven minderjarige kinderen; volgens de inventarisakte nummer 27 zijn de schulden hoger dan de bezittingen. De bezittingen zijn landbouwgewassen, een weefgetouw en de gekochte gronden van Jan Slag te Enterbroek.

Albert Klein Rouweler is gedoopt op 26 december 1747 te Delden en overleden op 16 januari 1812 op vierenzestigjarige leeftijd te Enterbroek. In Deldenerbroek gebruikt men de naam Rouldeur voor het erve Groot Rouweler of Rouwelder. Hij is de zoon van Berend Gerritszoon Klein Rouweler en Janna Jansens Slag. Albert Klein Rouweler is getrouwd op 12 december 1773 met Berendina Mekenkamp uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren, die Krooshoop, Oude Krooshoop, Rouldeur of Roelder worden genoemd. Berendina Mekenkamp wordt vermeld in de volkstelling van 1748. Op 9 april 1777 wordt de oude huisplaats van Joannes (Jan) Slag, de gaarden, de brink met nog een stuk land in Enterbroek overgedragen aan het erve Klein Rouweler (of Arkink).

Hendricus Klein Rouweler is geboren op 22 september 1774 te Borne. Hij is overleden op 20 januari 1830 te Enterbroek op vijfenvijftigjarige leeftijd. De aangifte van het overlijden werd gedaan door Berend Peddemors en Gerrit Jan Schuttenbeld. Hendricus Klein Rouweler is de zoon van Albert Klein Rouweler en Berendina Mekenkamp. Hij is getrouwd op 10 augustus 1810 met Hendrika Wanink uit Ambt Delden. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vier kinderen geboren. Hendricus Klein Rouweler komt omstreeks 1820 naar Enterbroek. De oudste kinderen zijn geboren te Deldenerbroek en gaan naar school in Enterbroek. Hendricus Klein Rouweler wordt ook Krooshoop genoemd.

Hendricus Klein Rouweler had recht van opstal in de marke Enter. [zie: kadastrale atlas, Rijssen/Wierden blz.138]. Het recht van opstal (ook wel opstalrecht genoemd) is een zakelijk recht om in, op of boven een onroerende zaak van een andere persoon gebouwen, werken of beplantingen (de zogenaamde opstallen) in eigendom te hebben. Degene die het recht van opstal heeft, wordt opstaller of opstalhouder genoemd. De eigenaar van de grond waarop een opstalrecht is gevestigd wordt blote eigenaar of opstalgever (dominus soli) genoemd.

Het eerste kind, dochter Aleida, is getrouwd met Gerrit Groupe, een wever uit Ambt Delden. Gerrit Groupe krijgt op 23 september 1858 een hypotheek van Hendrikus Luttikhuis te Ambt Delden. Het derde kind, dochter Berendina, trouwde met de vijftigjarige Gradus Lubbers van het erve Slaghekke aan de Sluizendijk te Rectum. Elf jaar na het huwelijk overlijdt Gradus Lubbers. Hij was eerder getrouwd met Henrica Schutten, dochter van Gerardus Schutten en Jenneken Slaghekke. Henrica Schutten overlijdt op vijfenveertigjarige leeftijd.

Na zijn overlijden vroeg zijn weduwe op 25 augustus 1862 een boedelscheiding aan. Berendina houdt zelf F 225, F 356 en F 357, waarde 575 gulden, Johannus Lubbers: F 471 voor 4000 gulden. Hendrika Lubbers: F 404, 405, 1348, 1349, 1141 en H 1334 voor 440 gulden. Jan Nollen; H 838, F 353, 1295, 657, 840 en $\frac{1}{4}$ van 1140.

Gerrit Joannes Klein Rouweler (Joannes ten Rouweler) is geboren te Deldenerbroek en overleden voor 1800 te Enterbroek. Hij gebruikte zowel de naam Klein Rouweler als Ten Rouweler. Gerrit Joannes Klein Rouweler is de zoon van Berend Gerritszoon Klein Rouweler en Janna Jansens Slag (van het erve Slag in Enterbroek, nu Reintsweg 3). Hij is de oudere broer van Albert Klein Rouweler. Gerrit Joannes Klein Rouweler is getrouwd op eenenveertigjarige leeftijd op 16 augustus 1789 met Hendriena te Wierik (Mors). Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren op het erve Slag te Enterbroek. Elf jaar na hun huwelijk overlijdt Gerrit Joannes Klein Rouweler op drieënvijftigjarige leeftijd. Hendrieka te Wierik hertrouwde op 18 maart 1800 met Gerrit Schrooten.

Op 3 december 1778 meldt Gerrit Joannes Klein Rouweler dat hij van Jan Slag voor tweehonderdvijftig gulden een huis met de grond (waarop het huis staat) en een gaarden heeft gekocht tussen de Gemeene Steege en het land (kamp) van Jannes Naafs.

Gerrit Joannes Klein Rouweler koopt op 23 juni 1789 van Gerhardus Goorhuys een huis en gaarden met enig zaai- en hooiland, gelegen in Enterbroek. Later wordt dit huis erve de Groupe genoemd. Zoon Albertus Klein Rouweler overlijdt op achttienjarige leeftijd. Zoon Bernard Klein Rouweler trouwt met een dochter van Thies in Rectum. Broer Albert Klein Rouweler woonde onder Bornerbroek en gaat na het overlijden van zijn vrouw Berendina Mekenkamp bij zijn broer Gerrit Joannes op het erve Slag te Enterbroek wonen.

Johannes Marinus Rouweler is geboren op 27 augustus 1912 te Rectum. Hij is de zoon van Bernardus Rouweler (Neut'n) en Willemina de Baas. Johannes Marinus Rouweler is getrouwd op 28 juni 1945 met Hendrika Berendina Veldhuis uit Enter. Uit dit huwelijk is Bernardus J.F. Rouweler geboren. Johannes Marinus Rouweler was varkensfokker en woonde aan de Rijssenseweg 52 te Enter. Hij is overleden op 6 juni 1982 op negenenzestigjarige leeftijd. Zoon Bernardus Rouweler werd directeur van de betonfabriek Rouweler te Enter.

Peppels

Jan Peppel is geboren omstreeks 1730 (waarschijnlijk te Almelo) en is de oudst bekende Peppels. Hij is drie keer getrouwd. Het eerste huwelijk is omstreeks 1760 met Hermina ten Dam. Uit dit huwelijk is Jannes Jansen Peppels geboren. Het tweede huwelijk is op 3 juli 1762 met Engeliene Hilgenbergh (ten Berge) uit Rijssen. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Jan Peppel trouwt op 4 juli 1784 (het derde huwelijk) met Anna van Laar, de weduwe van Hendrik Siethof. Hij woonde in 1762, tijdens zijn tweede huwelijk, op het erve Seldam; in 1782 woonde hij te Delden.

Jannes Jansen Peppels is geboren omstreeks 1760 te Delden. Hij is de zoon van Jan Peppel en Harmina ten Dam. Jan Jansen Peppels is getrouwd op 15 juli 1781 te Enter met Mina Gerritsen ter Hofstee (van den Pas) uit Enter. Zij is de dochter van Gerrit Hendriksen Hofstee

en Jenneken Gerritsen Hengeveld (Klumpienk). Uit dit huwelijk zijn te Enter vijf kinderen geboren, die Puppels worden genoemd.

Hermannes Puppels is geboren op 18 oktober 1781 te Enter. Hij is de zoon van Jannes Jansen Peppels en Mina Gerritsen ter Hofstee (van den Pas). Hermannes Puppels is getrouwd op 14 januari 1815 met Hendrika Klein Kolhoop (Brunnekreef) uit Enterbroek. Hendrika Klein Kolhoop overlijdt te Enter op drieënvijftigjarige leeftijd. Zij is de dochter van Jan Bronnekreef Klein Kolhoop (Holland) en Jenneken Brugman (voor de Brug). Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren.

Mannes Puppels is geboren op 9 april 1795 te Enter en overleden op eenenzestigjarige leeftijd te Enter. Hij is de zoon van Jannes Jansen Peppels en Mina Gerritsen ter Hofstee (van den Pas). Mannes Puppels is lampenmaker van beroep. Bij de doop kreeg hij zijn moeders achternaam, Ter Hofstee. Mannes Ter Hofstee (Puppels) is getrouwd op 5 mei 1828 met Janna Waanders uit Enter. Zij is de dochter van Gerhardus (Gerriet) Waanders en Jenneken (Janna) Evers (Liphorst). Uit dit huwelijk zijn te Enter vijf kinderen geboren. Het eerste kind, Janna, trouwde met schipper Jannes de Wilde, de zoon van schipper Gradus de Wilde en Maria Mulder. De kinderen worden nu weer Peppels genoemd.

Erve Peppels, Zuiderstraat

Gerrit Jan Peppels (Puppels) is geboren op 7 februari 1845 te Enter. Hij was landbouwer en klompenmaker van beroep en woonde op erve Scheffan aan de Zuiderstraat 1. Gerrit Jan Peppels is de zoon van Mannes Puppels en Janna Waanders. Hij trouwde op 3 juni 1887 met Regina Kooy uit Rectum. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren.

Uit een publieke verkoop op 22 september 1886 van Antonie Lonink en Gerritdiena Nieuwenhuis, heeft Gerrit Jan Peppels een huis, erf, gaarde, bouw- en hooiland gekocht voor drieëntwintighonderd en twintig gulden. Op een kaart van 1832 staat nog een oud huis, westelijk van de boerderij die in 1886 is gekocht. Op een kaart van 1880 is dat gebouw

verdwenen.

Gerrit Jan Puppels is geboren op 22 november 1904 te Enter en overleden op 18 mei 1940 te Bergen op Zoom op vijfendertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit Jan Peppels en Regina Kooy. Gerrit Jan Puppels is getrouwd op 8 december 1927 met Gerritdina Geertruida Wassink uit Enter. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Het tweede kind, Janna, trouwt met klompenmaker Gerrit Willem (Wilm) Schuitemaker, die ook Mantjes wordt genoemd. Ze wonen in het begin van hun huwelijk aan de Julianastraat, waar ze het huis van Grondman hebben gekocht. Gerrit Jan Puppels werd op 12 mei 1940 gewond door een bomschep te Bergen op Zoom tijdens de eerste dagen van de Tweede Wereldoorlog. Op 24 mei 1940 overlijdt hij aan zijn verwondingen en wordt op 18 juni 1940 te Enter begraven.

Reginus Puppels is geboren op 24 november 1932 te Enter. Hij is de zoon van Gerrit Jan Puppels en Gerritdina Geertruida Wassink. Reginus Puppels woonde aan de Reggestraat 104 te Enter. Hij is getrouwd op 9 juni 1959 met Maria Gerdina de Wilde. Zij is de dochter van postbode Gerrit Jan de Wilde, ook Boosmans Gert Jan genoemd en Fenneke Johanna Slot. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Gerwin Jan en Ellen Johanna Puppels. Reginus Puppels was van beroep vertegenwoordiger van landbouwwerktuigen.

Poppel Jan (J. Puppels)

Reijerink

Gerrit Jan Reijerink is geboren omstreeks 1762 te Eibergen en overleden op 9 augustus 1808 te Enter. Hij is de oudst bekende Reijerink te Enter. Gerrit Jan Reijerink is getrouwd op 17 oktober 1790 met Janna Goselink (Baaken) uit Enter. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Het derde kind, Hermannes, wordt ook Baaken genoemd.

Jan Reijerink is geboren op 28 juli 1791 te Enter en overleden op 17 december 1859 te Enter op achtenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit Jan Reijerink en Janna Goselink (Baoken). Jan Reijerink is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 23 december 1816 met Bernardina Wolters uit Enter. Vier jaar na hun huwelijk overlijdt Janna Goselink op vijftwintigjarige leeftijd. Het tweede huwelijk is op 22 april 1826 met Arnoldina Heimerink uit Eppenzolder. Eppenzolder is een buurtschap ten noorden van St. Isidorushoeve. Uit dit huwelijk zijn te Enter zeven kinderen geboren.

Jannes Reijerink is geboren op 14 december 1828 te Enter en overleden op 26 december 1907 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jan Reijerink en Arnoldina Heimerink. Jannes Reijerink is wever van beroep. Hij is getrouwd op 4 september 1852 met Janna Averdijk uit Elsen. Zij is de dochter van Jannes Averdijk (Streef) en Janna Kamphuis. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Jan en Jannes Reijerink.

Hermannes Reijerink is geboren op 10 februari 1800 te Enter. Hij wordt ook Baoken genoemd. Hermannes Reijerink is de zoon van Gerrit Jan Reijerink en Janna Goselink (Baoken). Hij is getrouwd op 29 mei 1829 met Janna ter Steege uit Enter. Zij is de dochter van Jan ter Steege en Fenneken Spoolder. Uit dit huwelijk is te Lonneker Johannes Reijerink geboren.

Erve 'n Streef, hoek Goorseweg/Bullenaarsweg

2016, Anneke Koers en Piet Moes, de huidige eigenaar van erve Streef

Rikkerink

Jan Rikkerink is geboren omstreeks 1670 te Deldenerbroek. Hij is de oudst bekende Rikkerink. Jan Rikkerink woonde voor zijn tweede huwelijk op Huis Backenhagen te Deldenerbroek. De volkstelling van 1749 vermeldt dat hij in een hut woont aan de Rondweg. Jan Rikkerink is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is in 1706 te Delden met Janna Kraeijenveld uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk is op 4 mei 1709 te Deldenerbroek Hendrik Jansens Rikkert (Rikkerink) geboren. Het tweede huwelijk is op 26 maart 1713 te Delden met Trijntje Wilms Slettenhaar uit Zuna. Zij is de weduwen van Herm Nienhuijs te Enter. Trijntje Wilms Slettenhaar is de dochter van Willem Lamberts Slettenhaar en Grete Gerritsen (Soete) Bokdam.

Hendrik Jansens Rikkert (Rikkerink) is geboren op 4 mei 1709 te Deldenerbroek. Hij is de zoon van Jan Rikkerink en Janna Kraeijenveld. Hendrik Jansens Rikkert (Rikkerink) woonde in 1749 een hut aan de Rondweg en is arm. Hij is getrouwd op 2 april 1731 met Grietje Harmsen Cattelaar. Zij is de dochter van Herman ten Cattelaar. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Het eerste kind, Joannes, wordt Rijckerinck genoemd.

Joannes Rijckerinck is geboren op 27 maart 1733 te Enter. Hij is de zoon van Hendrik Jansens Rikkert (Rikkerink) en Grietje Harmsen Cattelaar. Joannes Rijckerinck is getrouwd op 25 februari 1771 met Joanna Berendsen Rouweler uit Deldenerbroek. Zij is de dochter van de

landbouwer Berend Gerrits Klein Rouweler en Janna Jansens van 't Slag. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren.

Jannes Rikkert is geboren op 24 december 1855 te Enter en overleden op 9 juli 1938 te Enter. Hij is landbouwer en klompenmaker. Jannes Rikkert koopt op 1 maart 1880, samen met zijn broer Gradus, een huis met grond aan de Zuiderveldsweg (EB94), voor negenhonderddertig gulden, van Gerard Jordaan uit Enschede. Jannes Rikkert is de zoon van Jan Rikkert en Berendina Geels. Hij is getrouwd op 22 februari 1881 met Berendina Asbroek uit Enter. Zij is de dochter van Gradus Asboek, landbouwer op erve de Klei, en Aleida Wolters. Uit dit huwelijk zijn te Zuiderveld negen kinderen geboren.

Gradus Rikkert is geboren op 25 januari 1883 te Enter en overleden op 21 juni 1974 op eenennegentigjarige leeftijd, in het ziekenhuis te Almelo. Hij is de zoon van Jannes Rikkert Berendina Asbroek. Gradus Rikkert woonde aan de Zuiderveldsweg 1 (EB87 te Enter. Hij is getrouwd op 16 november 1916 met Aleida Kosters uit Enter. Zij is de dochter van de landbouwer Jan Kosters en Johanna Spoelder. Uit dit huwelijk zijn te Zuiderveld negen kinderen geboren. Het vijfde kind, Johannes Hendrikus (Hendrik) Rikkert, wordt ook Kedoos genoemd.

Gerrit Jan (Gerard) Rikkert is geboren op 13 oktober 1921 te Zuiderveld en overleden op 18 februari 2010 te Zuiderveld. Hij wordt ook Gerard van Kedoos genoemd. Gerrit Jan (Gerard) Rikkert is de zoon van Gerrit Jan Rikkert en Dina Kosters. Hij woonde aan de Jagersweg 9 te Zuiderveld. Gerrit Jan (Gerard) Rikkert is getrouwd met Johanna Maria Bentert uit Rijssen. Zij is de dochter van de landbouwer Albertus Johannus Bentert en Berendina Johanna Baas. Uit dit huwelijk zijn te Zuiderveld zeven kinderen geboren.

Theodorus Aloysius Hendrikus Rikkert is geboren op 23 april 1935 te Zuiderveld en overleden op 11 november 1982 te Zuiderveld op zevenenveertigjarige leeftijd. Hij is stukadoor van beroep. Theodorus Aloysius Hendrikus Rikkert is de zoon van Hendrikus Lambertus Rikkert (Kedoos Dieks) en Bernardina Maria Haverkate. Hij woonde aan de Heidebloemweg 10a te Zuiderveld. Theodorus Aloysius Hendrikus Rikkert is getrouwd op 12 september 1961 met Gerda Hendrika Kuipers uit Enter. Zij is de dochter van Berend Jan Kuipers en Geertruida Krake. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Het eerste kind, Karin Berendina Maria, overlijdt op vierenveertigjarige leeftijd tijdens een vakantie in Aubenas in Frankrijk. Zij was getrouwd met Hendri Dekker. Het derde kind, Robert, is directeur van de Rikkert Afbouw Groep BV. Gerda Hendrika Kuipers hertrouwd op 12 april 1991 met de weduwnaar Arnoldus (Hendrik) Ten Berge (Toete/Klebak) uit Enter. Hij was eerder getrouwd op 20 mei 1954 met Gezina Johanna Theresia (Siene) Geels uit Enter.

29 september 1941

Herbouw van bruggen aanbesteed. De hoofdingenieur van den Prov. Waterstaat in Overijssel te Zwolle heeft aanbesteed het herbouwen van drie bruggen van gewapend beton, n.l. over de Elsgraven (in den weg Rijssen – Enter), over de Regge (de Barlosche brug, in den weg Enter – Goor) en de Langevoortsbrug, eveneens over de Regge (in den weg Borne – Enter). het hoogst werd ingeschreven door J.M. ter Beek te Almelo voor f 18.700, het laagst door D. Kosters, W. Nijenhuis en H. ten Brinke te Enter voor f 11.702.

In het najaar 1941 is de brug over de Elsgraven gemaakt door Ten Brinke (Pluumers jongs).

Jan ten Brinke van de Pluumers jongs, 92 jaar, 2016

Brug over de Regge op de Ypeloweg bij Wessels is ook gebouwd door Jan ten Brinke, de foto komt uit zijn collectie.

Rutenfrans

Frans Rutenfrans is de oudst bekende Rutenfrans. Er is niet vermeldt wanneer en waar hij is geboren. Hij is getrouwd met Geertruid Schrobernd. Zijn zoon Christoffel is geboren te Hazewinkel in het koninkrijk Pruisen.

Christoffel Rutenfrans werd ook Stoffer genoemd. Stoffer werd geboren in 1811 te Hazewinkel in het koninkrijk Pruisen als de zoon van Frans Rutenfrans en Geertruid Schrobernd. Hij was grofsmid en is te Enter overleden op 12 april 1887. Christoffel Rutenfrans is voor 1840 naar Enter gekomen. Hij was de knecht van de grofsmid Bisschop van wie hij de smederij heeft overgenomen. De smederij was naast de winkel van de coöperatie. Toen in 1969 de coöperatie is afgebroken en er een nieuwe supermarkt voor in de plaats kwam, was de smederij al verplaatst naar de Werfstraat. Stoffer was schutter bij de Geldersche Schutterij en kwam voor 1840 al in Enter. Hij is getrouwd op 27 juli 1837 met Hendrica Kamperman uit Beekbergen. Uit dit huwelijk zijn te Enter zes kinderen geboren.

Gradus Rutenfrans is geboren omstreeks 1844 te Enter en overleden op 25 mei 1904 te Enter. Hij is de zoon van Christoffel Rutenfrans (Stoffer) en Hendrica Kamperman. Gradus Rutenfrans is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 16 mei 1884 met Johanna Willemina Korterink. Zij is de dochter van Theodorus Korterink en Johanna Brandwacht. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Het vierde kind, Gerharda Maria, is getrouwd met de timmerman en kolenhandelaar Hermannes Evert Johannes Lammertink (Spekmans). Hij is de zoon van Albert Lammertink (Spekslager) en Willemina Gerritsen. Johanna Willemina Korterink overlijdt op 6 maart 1893, een jaar na de geboorte van Gerharda Maria, op negenendertigjarige leeftijd. Gradus Rutenfrans hertrouwt op 17 september 1896 met Willemina Veldman uit Hellendoorn. Uit dit huwelijk zijn te Enter twee kinderen geboren.

Smederij van grofsmid Albertus Arnoldus Struik op de hoek Dorpsstraat/Boerdijk. Hij was in de leer bij smid Rutenfrans.

Christoffel Johannes Rutenfrans is geboren op 12 april 1885 te Enter en overleden op 9 april 1956 in het ziekenhuis te Almelo. Hij is de zoon van Gradus Johannes Rutenfrans en Johanna Willemina Korterink. Christoffel Johannes Rutenfrans is smid van beroep. Hij is getrouwd op 22 november 1917 met de kostuumnaaister Johanna Hendrika (Dika) Kerkhof. Zij is de dochter van de bakker en metselaar Johannes Kerkhof en Geertruida Johanna Ekkerink. Uit dit huwelijk zijn te Enter zeven kinderen geboren. Het eerste kind, Johanna Wilhelmina Maria (Anne), is getrouwd met kapper Gerhardus Johannus (Gerre) Ten Berge, Kröl's Gerre van de Kleebaklijn uit Enter. Hij is de zoon van de caféhouder Bernardus ten Berge en Geertrudis Maria (Trui) Dissel. Het tweede kind, Geertruida Johanna, is getrouwd met de directeur van de NMB, Johannes Jacobus Marinus Homan uit Enter. Hij is de zoon van Gerhardus Johannes Homan en Geertruida Johanna ten Berge. De kinderen uit de mannelijke lijn worden ook Stoffer genoemd.

Johannes Antonius (Johan) Rutenfrans werd ook Stoffer genoemd. Hij is geboren op 26 augustus 1930 te Enter. Johan Rutenfrans is de zoon van Christoffel Johannes Rutenfrans en Johanna Hendrika (Dika) Kerkhof. Hij is getrouwd op 26 april 1960 met Johanna Maria (Annie) Dreijerink. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Johan Rutenfrans was smid van beroep en had een smederij en constructiewerkplaats. Op een bouwplaats te Rijssen is hij op 1 juni 1979 bij laswerkzaamheden om het leven gekomen.

Ter Denge

Hendrik ter Denge is timmerman. Hij is getrouwd met Janna Lodewegens. Uit dit huwelijk is Johann Bernard geboren te Gronau. Hendrik ter Denge is de oudst bekende Ter Denge.

Johann Bernard ter Denge is geboren omstreeks 1794 te Gronau en overleden op 21 januari 1862 te Enterbroek. Hij is landbouwer. Johann Bernard ter Denge is omstreeks 1827 naar Enter verhuisd. Hij is de zoon van Hendrik ter Denge en Janna Lodewegens. Johann Bernard ter Denge is getrouwd op 22 maart 1837 met Gerritdina Pouwel uit Enterbroek. Zij is de dochter van Gerrit Pouwel en Gerharda (Grada) Siemerink. Zij is de weduwe van de landbouwer Hendrik Lammertink op erve Ulker te Enterbroek. Hij is overleden vijftien dagen na zijn huwelijk en voor zijn zoon is geboren. Hij is de zoon van Gerrit Jan Lammertink (Woolthuijs) en Fenne Averdijk. Uit het huwelijk van Johann Bernard ter Denge en Gerritdina Pauwel zijn te Enterbroek vijf kinderen geboren. Het eerste kind, Hendrik, wordt Woolters genoemd. Het tweede kind, Gerhardus, is twee dagen oud geworden. Het derde kind, Grada, is negen jaar geworden. Het vierde kind, Jan, wordt Ter Denge genoemd. Hij is op drieëndertigjarige leeftijd te Enterbroek overleden. Het vijfde kind, Gerhard, wordt ook Ulker genoemd.

Johann Bernard ter Denge is in 1837 als lidmaat ingeschreven in de hervormde kerk "komende uit Gronau". De familie ter Denge is afkomstig van het oude erve Ter Dinghe, net over de grens bij Overdinkel en viel kerkelijk onder Gronau. In de familie gaat het verhaal dat Johann ter Denge gedeserteerd zou zijn uit het Pruisische leger en naar Nederland gevlucht was. Toen Johann in 1837 trouwde met Gerritdina Pouwel uit Enter werd zoals gewoonlijk onderzocht of er nog verplichtingen waren ten aanzien van de Nationale Militie. De gouverneur van Overijssel schrijft daarover:

Gelet op een mede ten requeste overgelegd certificaat, strekkende ten bewijze dat de requestrant in zijn geboorteland aan zijne militaire verplichtingen ten vollen heeft voldaan en aldaar eerst in 1833 uit de dienst is ontslagen. Overwegende alzoo dat voldoende gebleken is dat de requestrant tijdens zijn ontslag uit de militaire dienst in zijn geboorteland reeds verre boven de jaren was van verplichtingen tot de Nationale Militie in dit Rijk.

Johann Bernard ter Denge is gewoon in dienst geweest in Pruisen.

Hendrik ter Denge is geboren op 5 april 1837 te Enter en overleden op 7 maart 1881 te Enter op drieënveertigjarige leeftijd. Hij wordt ook Woolters genoemd. Hendrik ter Denge is de zoon van Johann Bernard ter Denge en Gerritdina Pouwel. Hij is getrouwd op 28 maart 1862 met de zevenendertigjarige Engberdina Lubbers uit Enter. Zij is de dochter van schipper Gerrit Lubbers (Woolters) en Zwenneke Langenhof. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren. Het eerste kind, Janna, is zesentwintig jaar geworden. Het tweede kind, Ziena, is twee jaar geworden. Het derde kind, Gerrit, wordt ook Woolters Gaait genoemd.

In 1882 wordt de het erve Woolters herbouwd en komt nu direct aan de latere Dorpsstraat, naast de drie andere boerderijen. De zoon Gerrit, die in 1868 geboren is, trouwt in 1892 met Aaltje ter Weele. Gerrit ter Denge (Woolters-Gaait) kon prachtig vertellen over de negentiende eeuw. De zoon Hendrikus werd de laatste Ter Denge die woonde in het "Wooltersshoes". Toen hij in 1932 trouwde met Maartje Spui werd een nieuwe boerderij gebouwd aan de Eversdijk.

Gerrit ter Denge is geboren op 8 september 1867 te Enter en overleden op 21 december 1957 te Enter op negentigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrik ter Denge (Woolters) en Engberdina Lubbers. Gerrit ter Denge is getrouwd op 23 juni 1892 met Aaltje ter Weel uit Enter. Zij is de dochter van de klompenmaker Jannes ter Weel (Paol Jans) en Hendrika ten Brinke. Uit dit huwelijk zijn te Enter zes kinderen geboren. Het eerste kind, Janna, is getrouwd met klompenmaker Gerrit Scholten ('n Pot) uit Ambt Delden. Het tweede kind, Jan Hendrik, wordt ook Maskop genoemd. Het derde kind, Jannes, is getrouwd te Hengelo met Fredrika Schutteman uit Hengelo. Hij is later verhuisd naar Drenthe. Het vierde kind, Egberdina, is overleden in het ziekenhuis te Almelo op negentienjarige leeftijd. Het vijfde kind, Hendrikus, wordt Woolters Dieks genoemd. Het zesde kind, Sina, is getrouwd op negenentwintigjarige leeftijd met de veertigjarige Jan Willem Rietberg. Hij is de zoon van de landbouwer op erve de Rassche, Gerrit Rietberg en Janna Hazewinkel. Sina ter Denge is overleden op 7 februari 1986 op eenentachtigjarige leeftijd. Jan Willem Rietberg is overleden op 8 maart 1952 op achtenvijftig jarige leeftijd.

Jan Hendrik ter Denge (Maskop) is geboren op 2 juni 1895 te Enter en overleden op 19 november 1952 te Enter op zevenenvijftigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit ter Denge (Woolters Gaait) en Aaltje ter Weel. Jan Hendrik ter Denge woonde aan de Werfstraat 10 te Enter. Hij is getrouwd op 13 juli 1922 met Hendrika ter Plegt uit Enter. Zij is de dochter van de klompenmaker Jan ter Plegt en Janna Jansen. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Het eerste kind, Egberdina, is getrouwd op 17 juli 1947 met Hilbert Oosterveen uit Vroomshoop. Hij is de zoon van de schilder Albert Oosterveen en Antje Hendrika Peters, Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren, Berto, Henk en Jannie Oosterveen. Het tweede kind, Janna, is overleden te Enter op zeventienjarige leeftijd. Het derde kind, Gerrit, is getrouwd met Jennigje Johanna Getkate uit Enter. Zij is de dochter van Willem Getkate (Foeter Wilm) en Jennigje Dood. Het vierde kind, Janna, is overleden te Enter op vierjarige leeftijd.

Hendrikus ter Denge is geboren op 16 april 1902 te Enter en overleden op 30 maart 1988 te Enter. Hij wordt ook Woolters Dieks genoemd. Hendrikus ter Denge is de zoon van Gerrit ter Denge en Aaltje ter Weel. Hij is getrouwd op 28 april 1932 met Maartje Spui uit Poortugaal. Zij woonde voor haar huwelijk bij Joost Rooimans en Magdalena Hoek te Markelo. Ze waren haar getuigen op het huwelijk. Uit dit huwelijk zijn te Enter vijf kinderen geboren. Het eerste kind, Egberdina Aaltje (Dina), is getrouwd met Jan Paalman uit Holten. Het tweede kind, Magdalena Maaike (Lena) is getrouwd met Ab Kolkman uit Holten. Het derde kind, Gerrit, wordt Woolters Gert genoemd. Het vierde kind, Johanna (Jo), is getrouwd met Egbert Getkate.

Gerrit ter Denge is geboren op 26 februari 1936 te Enter en overleden op 30 maart 2009 te Enter. Hij is landbouwer. Gerrit ter Denge is de zoon van Hendrikus ter Denge en Maartje Spui. Hij woonde aan de Eversdijk 4 te Waterhoek. Gerrit ter Denge is getrouwd op 14 mei 1964 met Jannie Zonnebeld uit Rijssen. Uit dit huwelijk zijn in het ziekenhuis te Almelo drie kinderen geboren, Erik, Jan en Martin Ter Denge. Erik is getrouwd met Anja Scholten uit Enter.

Hendrik (Henk) ter Denge is geboren op 11 mei 1944 te Enter. Hij is ambtenaar bij het waterschap Vechtstromen (voorheen Regge en Dinkel). Hendrik (Henk) ter Denge woont te Rijssen. Hij is de zoon van Hendrikus ter Denge en Maartje Spui. Hendrik (Henk) ter Denge is getrouwd op 21 november 1972 met Dineke ter Harmsel uit Rijssen. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Marja, Ellen en Henri zijn in het ziekenhuis te Almelo geboren. Het vierde kind, Gerrit Jan Martin, is te Rijssen geboren.

Ten Hechteler

Ten Hechteler is de oudst bekende Ten Hechteler. Bekend is dat hij met Hendikien twee zoons had, Berend en Henrik ten Hechteler. De kinderen zijn geboren in Enterbroek.

Berend is gedoopt omstreeks 1644 in de hervormde kerk te Rijssen. Henrik is gedoopt omstreeks 1646 in de hervormde kerk te Rijssen. Berend ten Hechteler is getrouwd met Gerritjen. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren te Enterbroek. Het vierde kind werd ook Morsink genoemd.

Egbert Heggeler is geboren omstreeks 1750 te Enter, Hij is overleden op 7 januari 1827 te Enter. Egbert Heggeler is de zoon van Hendrik ten Hechteler, ook Perik genoemd, en Gerritdina Broekhuis. Hij is getrouwd op 7 mei 1780 met Aaltje Leijerweert uit Enter. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Egbert Heggeler is kleermaker van beroep. Dochter Geertruida is getrouwd met Jannes Spoelder, de Walboer van de Kattelaarsdijk. Op 19 juli 1815 koopt zijn schoonzoon Jannes Spoelder de katerstede Klein Kattelaar voor veertienhonderd gulden van Lambert Eindhoven te Blokzijl, erfgenaam van Borgerink, die op huize Cattelaer woonde. Jannes leent veertienhonderd gulden per obligatie van Engbert Otten te Almelo. Jannes Spoelder woonde in 1841 op Klein Kattelaar te Enterbroek. Hij heeft een hypotheek gekregen van Abraham Ledeboer te Enschede.

Gerhardus (Gerrit) Hegteler wordt ook Morsink genoemd. Hij is geboren te Enterbroek op 14 februari 1692. Gerhardus (Gerrit) Hegteler is de zoon van Berend ten Hechteler en Gerritjen. Hij is getrouwd op 11 augustus 1715 met Maria Hendrika Klein Wolthuis (Arntsen). Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren die Morsink worden genoemd. Maria Hendrika Klein Wolthuis is de weduwe van Hermen (Hendrik) Morsink, geboren op 16 april 1670, zoon van Hendrik Marchink. De kinderen worden Morsink genoemd. Ze woonden op de katerstede Morsink onder Enter. Het echtpaar wordt in de volkstelling van 1748 Gerrit te Morsche en vrouw Maria te Morsch genoemd. De namen in het huwelijksregister zijn Gerrit Berentsen Hechteler en Maria te Morsche.

Gerhardus (Gradus) Morsink (Heggelder) is geboren op 2 oktober 1740 te Enter. Hij is de zoon van Gerhardus (Gerrit) Hegteler, ook Morsink genoemd, en Maria Hendrika Klein Wolthuis (Arntsen). Gradus Morsink is getrouwd op 22 december 1767 te Rijssen in de roomse kerk met Maria ten Dam uit Zeldam. Uit dit huwelijk zijn te Enter negen kinderen geboren.

Gerhardus (Gerrit) Morsink is geboren omstreeks 1768 te Enter en overleden op 23 april 1813 te Enter. Hij is schipper en koopman. Gerhardus (Gerrit) Morsink is de zoon van Gerhardus (Gradus) Morsink (Heggelder) en Maria ten Dam (Morsink). Hij is slechtiend en slecht ter been en laat zijn zomp varen door een knecht. Gerhardus (Gerrit) Morsink is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 26 oktober 1794 met Engelbertha Blokhorst uit Markvelde. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren. Engelbertha Blokhorst overlijdt op 19 december 1807 te Enter op drieënveertigjarige leeftijd. Gerhardus (Gerrit) Morsink hertrouwd op 1 november 1810 met Janna Smit uit Enter. Zij is de weduwe van Derk de Wilde. Janna Smit is de dochter van Lucas Smit en Jenneken Bartels Immink (Kleiboer).

Derk de Wilde meldde op 29 september 1789 dat hij gekocht heeft van Gerhardus Broekhuis voor duizend gulden al diens vaste goederen, gelegen in en onder Enter. Derk de Wilde is de

zoon van Hendrik de Wilde en Jenneken Gerritsen Broekhuis uit Enter. Vader Hendrik de Wilde was zompschipper op de Berkel.

Joannes Morsink is geboren op 24 november 1779 te Enter. Hij is koopman, schipper en winkelier. Joannes Morsink is overleden op 1 maart 1840 te Enter op zestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gradus Morsink en Maria ten Dam. Joannes Morsink woonde in een grote boerderij annex winkel aan de Dorpsstraat 2 te Enter. Hij was in 1832 ook eigenaar van de boerderij/winkel Velten/de Broeze. Hij is getrouwd op 28 mei 1803 met Euphemia (Fenneke) Bolscher uit IJpelo. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren.

Ter Weele

Lambert Berents Lenfers (Weele) is geboren omstreeks 1620. Hij is de oudst bekende Ter Weele. Lambert Berents Lenfers heeft zijn woning gebouwd 'an d' Wele' te Enterbroek. Hij is de zoon van Berend van Exo. Lambert Berents Lenfers is getrouwd op 11 juni 1645 met Lambertien Evers Exo, de dochter van Evert Exo. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Lambert ter Weele en Berent Weele.

Lambert ter Weele is geboren omstreeks 1650. Zijn ouders zijn Lambert Berents Lenfers van het erve Lenfert (onder Rijssen) en Lambertien Evers Exo. Hij wordt voor het eerst genoemd in het markeboek van Enter op 18 juli 1682. Hij is een ongewaarde kater en krijgt het recht van uitdrijf in de marke Enter. Hij wordt genoemd in het vuurstedenregister van 1682. Zijn kleinzoon Lammert (de zoon van Jan) wordt genoemd in het vuurstedenregister van 1751. Lambert ter Weele is getrouwd met Harmken. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek zes kinderen geboren.

Albert ter Weele is geboren op 23 oktober 1687 te Enterbroek. Hij is de zoon van Lambert ter Weele en Harmken. Albert ter Weele is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 10 april 1718 met Janna Alberts Langenhof uit Enter. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren. Het tweede huwelijk is op 12 januari 1727 met Berendina Jansen Rouweler uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het zevende kind, Jenneken ter Weele, is getrouwd met Gerrit Velten. Op 22 juni 1760 meldt Jenneke ter Weele inzake de vijftigste penning dat zij ongeveer zes weken geleden namens Hendrik Hommers en Lammert ter Weele uit Enter, van Hendrik Mannessen ten Dam uit Enter heeft gekocht een 'campjen bouw- en hooyland' van het erve Bokdam te Enterbroek, voor de somma van vijfhonderdvijftig gulden.

Albert ter Weele is in 1748 landbouwer op de caterstede de Weele. Dit plaatsje is een voor 3/8 deel eigendom van het erve Weterink onder Enter (leenbrief van 14 maart 1747).

Baron P. van Echten, heer tot den Oldenrutenberg, verwalter-leenheer van de lenen van Huis Tweenijhuizen, beleent Jan Reint Jansen (zoon van Jan Jansen te Rijssen) met 3/8 van het huis, hofte en een stuk land van 't erve Weterink in de buurtschap Enter.

Het erve Weterink is gekocht door comporants vader van de weduwe Nicolaes Hoedemaker te Enschede. Vervolgens geeft Jan Reint Janssen, in opdracht van Van Echten, ten behoeve van den nieuwen kooper Albert ter Weele, mede te verschijnen. Albert ter Weele ontvangt opnieuw de belening en de vergunning om het goed te mogen verhypotheken.

Jan ter Weele is geboren op 23 oktober 1768 te Enterbroek en overleden op 21 november 1831 te Enterbroek op drieënzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Aalbert ter Weele en Berendina Jansen van 't Hol. Jan ter Weele is in 1811 afgekeurd voor de militaire dienst van Napoleon vanwege de slechte conditie van zijn gebit. Jan ter Weele is in 1795 getrouwd met Diena de Wilde uit Enter. Zij is de dochter van Hendrik de Wilde en Geertje Hommers. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek zeven kinderen geboren. Het derde kind, Jenneken, is in 1816 op zestienjarige leeftijd overleden. Het vierde kind, Gerritdina, is in 1816 op twaalfjarige leeftijd

overleden. Het zesde kind, Berend Jan, is in 1813 op zevenjarige leeftijd overleden. Het zevende kind, Jan, is in 1814 op vijfjarige leeftijd overleden.

Albert ter Weele is geboren op 5 februari 1796 te Enterbroek en overleden op 14 mei 1862 te Enterbroek op zesenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan ter Weele en Diena de Wilde. Albert ter Weele woonde op het erve de Weele (Weel'n Get) aan de Huttemansweg te Enterbroek. Hij is getrouwd op 16 augustus 1822 met Dina Olthof uit Enter. Zij is de dochter van Aalbert Olthof en Maria ten Brinke. Uit dit huwelijk zijn tien kinderen geboren. Het vijfde kind, Jannes, wordt ook 'n Poal genoemd.

Jan ter Weele is geboren op 24 december 1827 te Enterbroek en overleden op 14 december 1913 te Enterbroek. Hij is de zoon van Albert ter Weele en Dina Olthof. Jan ter Weele is landbouwer en klompenmaker. Hij woonde aan de Huttemansweg te Enterbroek. Jan ter Weele is getrouwd op 29 november 1856 met Aaltje Koeslag uit Markelo. Op 27 april 1857 werd Aaltje, hun eerste kind geboren. Op 11 oktober 1857 overlijdt Aaltje Koeslag op dertigjarige leeftijd.

Dochter Aaltje ter Weele trouwde op 19 oktober 1876 met de klompenmaker Hendrikus Smalbrugge uit Wierden. Hij is de zoon van de boerwerker Gerrit Willem Winkelman (Smalbrugge) en Berendina Timpers. Zij woonden van 1870 tot 1880 op het erve Weel'n Get. Aaltje is overleden op 3 juni 1907 op vijftigjarige leeftijd.

Jannes ter Weel is geboren op 25 september 1833 te Enter en overleden op 27 maart 1900 te Enter op zesenzestigjarige leeftijd. Hij is klompenmaker van beroep. Jannes ter Weel is de zoon van Albert ter Weele en Dina Olthof. Hij is getrouwd op 23 juli 1862 met Hendrika ten Brinke uit Enter. Zij is de dochter van schipper Aalbert ten Brinke en Hendrika Lubbers. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Het eerste kind, Aaltje, overlijdt op 20 september 1863, honderdachtenveertig dagen oud. Het derde kind, ook Aaltje genoemd, trouwt op 23 juni 1892 met Gerrit ter Denge (Woolters Gaait) uit Enter. Het vierde kind, Hendrik, wordt ook 'n Poal genoemd.

Jan ter Weele is geboren op 27 oktober 1689 te Enterbroek. Hij is de zoon van Lambert ter Weele en Harmken. Jan ter Weele woonde op het erve Langeler te Ypelo. Hij is getrouwd op 26 november 1713 met Jenneken Alberts Langenhof uit Enter. Uit dit huwelijk zijn te Ypelo zes kinderen geboren.

Albert ter Weele is geboren op 1 augustus 1717 te Ypelo. Hij is de zoon van Jan ter Weele en Jenneken Alberts Langenhof. Albert ter Weele is landbouwer op het erve Klein Exo. Hij is getrouwd op 30 mei 1745 met Janna Rassche uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Albert ter Weele koopt op 31 januari 1760 van Gerrit Pastman voor negenhonderd gulden bouw- en hooiland. Niet lang daarna koopt hij land voor achthonderd gulden en op dezelfde dag koopt hij nog een stuk land voor honderd gulden.

Jan ter Weele is geboren op 29 oktober 1719 te Enter en overleden voor 1784 te Enter. Hij is de zoon van Jan ter Weele en Jenneken Alberts Langenhof. Jan ter Weele woonde op het erve Tuink, aan de oostkant van de Brandput, het latere erve Koenderink (Konekes). Hij is taxateur in dienst van de marke Enter. Jan ter Weele is getrouwd op 10 maart 1742 met Gerritje Koenderink uit Enter. Uit dit huwelijk zijn te Enter zes kinderen geboren.

Het echtpaar Koenderink

1935

J. Koenderink (konekes) en mevr. Koenderink-Groothuis

Hij is de vader van de latere slager Gerrit Koenderink en de grootvader van slager Jannes Koenderink

Erve Koenderink (Koninkers)

Jan ter Weele is geboren op 21 oktober 1751 te Enterbroek en overleden voor 1794 te Deldenerbroek op drieënveertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan ter Weele en Gerritje Koenderink. Jan ter Weele is getrouwd op 2 juni 1772 met Berendina Belt uit Wiene. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren.

Berendina Belt is hertrouwd op 13 april 1794 met de landbouwer Jan Hofhuis (ten Hove) uit Deldenerbroek. Door het huwelijk met de erfdochter van het erve Rikkerink wordt Jan Hofhuis (ten Hove) Rikkerink genoemd. Ze wonen op het erve Rikkerink. De (stief)kinderen worden Berendina Hofhuis, Jan Hendrik ter Weele en Johanna Gezina Hofhuis genoemd.

Jan Hofhuis is de zoon van Gerrit van 't Hof en Berendina Wijgat. Hij is drie keer eerder getrouwd. Het eerste huwelijk is in 1775 met Jenne Jolink, het tweede huwelijk is op 24 mei 1779 met Gezina Rikkerink, het derde huwelijk is op 21 november 1790 met Johanna ten Cate van het erve Argelo te Ambt Delden. Zij is de dochter van Teunis ten Cate en Aalken Rikkerink van het erve Argelo. Zijn vrouwen zijn allemaal omstreeks hun veertigste jaar overleden.

Lammert of Lambert ter Weele is geboren op 14 maart 1723 te Enter. Hij is zeven maanden nadat zijn broertje is geboren gedoopt. Hij is de zoon van Jan ter Weele en Jenneken Alberts Langenhof. Lammert ter Weele werd op 26 september 1797 in het markeboek van Enter Vijs Lammert genoemd. Lammert ter Weele koopt op 31 januari 1760 van Gerrit Pastman voor veertienhonderd gulden uit het erve Bokdam hooi- en bouwland. Hij is getrouwd op 29 mei 1763 op veertigjarige leeftijd met Agneta Rassche uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Jan ter Weele is geboren op 6 november 1762 en overleden op 15 april 1848 te Enter. Hij is de zoon van Lammert ter Weele en Agneta Rassche. Jan ter Weele is schipper van beroep. Vanwege zijn slechte gezondheid hoeft hij in 1811 niet in dienst als matroos in het leger van Napoleon. Hij is getrouwd op 8 september 1799 met Christina Katharina Hendrika ten Brinke uit Enter. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Christina ten Brinke is overleden op 18 november 1832 op zesenvijftigjarige leeftijd.

Jan ter Weel is geboren op 21 november 1844 te Enter en overleden op 29 juli 1920 te Enter. Hij is schipper van beroep. Jan ter Weel is de zoon van Jannes ter Weel en Regina Wernink. Hij is getrouwd op 15 juni 1872 met Johanna de Wilde uit Enter. Zij is de dochter van schipper Derk de Wilde en Hendrina Lubbers. Uit dit huwelijk zijn te Enter zes kinderen geboren. Het eerste kind, Albert Jan, is twee jaar geworden. Het derde kind, Regina, is getrouwd met de postbode en postkantoorhouder Jan de Wilde.

Derk ter Weel is geboren op 15 juni 1876 te Enter en overleden op 16 augustus 1939 te Kuinre op drieënzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan ter Weel en Johanna de Wilde. Derk ter Weel wordt ook Vijs genoemd. Hij is schipper van beroep. Derk ter Weel is getrouwd op 9 mei 1907 met de weduwe Alberdina Pluimers uit Enter. Zij is de dochter van schipper, koopman, landbouwer Jan Pluimers (Zweers) en Aleida Koenderink. Alberdina Pluimers was eerder getrouwd met Arend Jan Koedijk uit Rijssen. Uit het huwelijk met Derk ter Weel zijn drie kinderen geboren.

1949, schipper Jans ten Berge; Toet'n bakker

Derk ter Weel is verdronken om 18.30 uur op 16 augustus 1939 te Kuinre op drieënzestigjarige leeftijd tijdens de laatste tocht van de "Regt door Zee" van Jans ten Berge. De tocht naar Friesland ging buitenom, dus over de Zuiderzee. De mast brak af en de bemanning dacht eerst nog dat Derk ter Weel in het vooronder was terecht gekomen. Maar hij was over boord geslagen en niet meer te redden. De krant Het Vaderland van 13 augustus 1939 schreef er een artikel over:

Een klein gezelschap uit Enter begaf zich Woensdag j.l. met een z.g. Entersche Zomp, een ouderwetsch Overijssels vaartuig, waar van nog maar een enkel exemplaar bestaat, op vacantietocht naar Friesland. Gistermiddag zou men Kuinre Passeren. In de nabijheid van deze plaats gebeurde een ernstig ongeluk. Door tot dusverre onopgehelderde oorzaak sloeg de zestigjarige gehuwde landbouwer D.ter Weel, wonende te Enter overboord. de man verdronk jammerlijk.

Jan ter Weel is geboren op 13 januari 1908 te Enter en overleden op 15 mei 1990 te Enter. Hij is de zoon van Derk ter Weel (Vijs) en Alberdina Pluimers. Jan ter Weel is klompenmaker en wordt ook Vijs Jantje genoemd. Hij woonde aan de Dorpsstraat 11 te Enter. Jan ter Weel is getrouwd op 19 april 1934 met Jantje Rozemuller uit Uithuizermeden (Groningen). Zij is de dochter van Hendrikus Rozemuller en Mientje Kalk. Uit dit huwelijk zijn te Enter negen kinderen geboren. Het tweede kind, Hendericus, is één jaar oud geworden. Het derde kind, Mientje, is getrouwd op 23 mei 1968 met Gerrit Lammert Velten (Broezen Gert). Hij is de zoon van de winkelier in manufacturen Berend Jan Velten (Broezen Jan) en Janna Hendrika Wessels.

Dirk ter Weel is geboren op 29 januari 1940 te Enter. Hij is de zoon van Jan ter Weel (Vijs Jantje) en Jantje Rozemuller. Dirk ter Weel is getrouwd met Hermina Getkate uit Enter. Zij is de dochter van de schilder Gerrit Jan Getkate en Hendrika ter Maat. Uit dit huwelijk zijn te Enter twee kinderen geboren. Hendrika (Karin) en Jantje Hermina ter Weel.

Rozemuller

Jan Janz Rozemuller is geboren in 1797 te Groningen. Hij is getrouwd met Geertruida Fielders. Hij is de oudst bekende Rozemuller.

Hermannes Rozemuller is geboren op 30 september 1825 te Groningen. Hij is getrouwd op 13 mei 1863 met Martje Bogema uit Uithuizermeden.

Jan Rozemuller is geboren op 30 maart 1901 te Uithuizermeden en overleden op 30 november 1966 te Enter op vijfenzestigjarige leeftijd. Hij verhuist op 16 januari 1928 van Hellendoorn naar Enter. Hij is getrouwd op 22 december 1927 te Hellendoorn met Jantje de Jong uit Deurne. Ze woonden te Enter aan de Julianastraat. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren. Jan Rozemuller is achtereenvolgens van beroep pakhuisknecht, schilder, venter in bakkers- en kruidenierswaren en chauffeur bij de coöperatie te Enter. Het tweede kind, Geesje, is getrouwd met Albert ten Brinke. Albert ten Brinke heeft zijn huis en grond verkocht aan de Rabobank die er een kantoor heeft gebouwd.

Roessink

Harmen Roessink is de oudst bekende Roessink, waarschijnlijk geboren in Hengelo (Gld). Hij is getrouwd met Grietje Steege. Uit dit huwelijk is Hendrik Jan geboren in 1806 te Hengelo (Gld).

Hendrik Jan is getrouwd op 19 juni 1830 met Garritjen Verstege. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren.

Het eerste kind, Derk, is in Hengelo (Gld) geboren en getrouwd op 4 november 1897 met Johanna Dommerholt uit Diepenveen. Het tweede kind, Gradus, is geboren in Hengelo (Gld) en overleden te Enterbroek.

Zoon Gradus is op 19 april 1861 te Hengelo (Gld) getrouwd met Aaltje Bonk. Gradus verhuist in 1898 met zijn gezin en zijn twee broers Derk en Harm (Harm is niet getrouwd) van Holten naar Enter. Ze worden op 27 december 1898 in de gemeente ingeschreven. Zij zijn landbouwers op de erve Rohane. Gradus Roessink wordt nu Schultjesboer genoemd. Derk en Johanna Roessink hebben vijftien kinderen gekregen.

Hun zoon Gradus (Graads) is geboren op 31 januari 1906 te Enter. Hij is op 12 mei 1938 getrouwd met Gees Pultrum, dochter van Jille Pultrum en Barteltje Pruik. Hun zoon Albert Roessink is geboren op 14 april 1904 te Enter. Hij is getrouwd met Frederika Leussink op 16 december 1937. Zij woonden aan de Achteresweg 3. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. Hun dochter Gerritdina is veertig jaar geworden en was getrouwd met Hendrik Eertink (Zwiks Hennik).

Johan Roessink is geboren op 2 februari 1910 en is de zoon van Derk Roessink en Johanna Dommerholt. Hij woonde aan de Daalakkers. Johan Roessink is getrouwd op 10 september 1931 met Trijntje Manrho. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren, Dirk, Harm Marinus, Johan, Marinus, Gerhardus (Gé), Trijntje, Marjanne en Jeroen Roessink.

Een eigenbouw machine van loonbedrijf Roessink uit Enter. Het betreft een NH 890 hakselaar met een drie rijige maïsbeek.

Roetgerink

Johan Rottgerinck is geboren in Beckum omstreeks 1600 en is de oudst bekende Roetgerink. Hij is getrouwd met Elsken omstreeks 1600. Uit dit huwelijk is een kind geboren, Goswinus Rottgerick, roepnaam Goosen. De naam Rotgerinck wordt ook als Roterinck, Rotert of Rotgerinck geschreven. De kinderen van Goosen, die getrouwd is omstreeks 1665 met Catharina, zijn in Beckum geboren. De naam Rotgerink is afkomstig van de naam rot; een rot is een stuk land.

Het vierde kind van zoon Geuken van Goosen wordt Euphemia Rotert genoemd, en ook het achtste kind Gerardus krijgt de naam Rotert. De overige zes kinderen worden wisselend Rotgerink of Rotgerinck genoemd.

De elf kinderen van de zoon van Geuken, Goosen (Gerrit) Rotert, worden wisselend Rootgerink, Roterdink, Rotgerink of, Roterink genoemd.

De dochter van Frederik Roetgerink (Roots Frerik), Johanna Roetgerink, geboren op 16 november 1899, is getrouwd met Johannus Marinus Pots, geboren in Lonneker. Ze verhuizen op 4 november 1907 naar Enter. De andere dochter, Rika Roetgerink, trouwt te Ambt Delden met Antonius Marinus Hubertus Pots. Ze verhuizen op 4 augustus 1926 naar Enter.

Zina, Marinus, Meester en Herman Roetgerink

Hermina Roetgerink, de dochter van Hendrik Jan Roetgerink, kleermaker te Weerselo en Francisca Lindeboom uit Borne trouwt met de winkelier en klompenmaker Gerrit Jan Otten uit Enter op 25 mei 1888. Ze is maar negenentwintig jaar geworden. Gerrit Jan is de zoon van de klompenmaker Hermannus Otten en Johanna Immink.

De broers Otten, Klok'n Jan en Klok'n Gerre. Ze woonden op de Hogebrink, ongeveer vijftig meter van het huidige klompenmuseum. De andere personen op de foto zijn onbekend. Het zijn waarschijnlijk kinderen en kleinkinderen.

Christiaan Roetgerink wordt ook De Boone genoemd. Hij was kleermaker en landbouwer. Christiaan is geboren op 15 maart 1834 te Deldenerbroek. Hij is overleden op 15 januari 1892 op zevenenvijftigjarige leeftijd. Hij woonde in 1859 in Enter. Hij is de zoon van Gerrit Jan (Joannes) Rootgerink en Jenne Overbeek. Hij is getrouwd op 7 mei 1859 met Geertrui Speekenbrink. Geertrui had een winkel. Omdat haar ouders jong overlijden werd als voogd aangesteld Hendrikus Hollink, een landbouwer uit Enterbroek. De toeziend voogd was Gradus Spekenbrink. Het echtpaar kreeg vijf kinderen die allemaal in Enter zijn geboren.

Gradus Johannes Roetgerink, de Boone genoemd, is de zoon van Christiaan en Geertrui. Hij is geboren op 12 november 1866 en trouwde op 20 augustus 1891 met Gesina Lammertink. Gesina is vierendertig jaar geworden. Het tweede huwelijk is met Engele Freriksen. Engele had een café en was tweeëntwintig jaar toen ze met Gradus trouwde. Ze was de dochter van Johannes Freriksen, boerwerker, klompenmaker en ganzenkoopman en Hendrika Wolters. Gradus Johannes Roetgerink was winkelier, kruidenier en de eigenaar van een café.

De zoon van Gradus en Engele is Gerrit Hendrik Roetgerink. Hij neemt het café over van zijn vader. Hij sterft op eenenvijftigjarige leeftijd op 19 december 1950. Johannus (Herman) Roetgerink is de andere zoon van Gradus en Engele. Hij is begonnen met kruidenierswaren te

venten en was later directeur van Roetgerink mode. Hij is geboren op 10 september 1907 en is getrouwd met Maria Elisabeth Hollander uit Hiltrup bij Munster. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren. Ger, het eerste kind en Johny, het zevende kind, hebben samen de elektrowinkel Roetgerink aan de Dorpsstraat.

Frans Roetgerink is geboren op 2 mei 1941 en is de zoon van Herman Roetgerink en Maria Elisabeth Hollander. Hij is getrouwd met Geertruida Hermina Gerharda Tanke uit Hengelo. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Het derde kind, Maurice kocht in het jaar 2000 het erve Klein Kolhoop en liet er een nieuw landhuis bouwen.

Frederik Roetgerink, bijnaam Boon Fried, is geboren op 16 november 1908. Hij is overleden op 29 januari 1974 op vijfenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gradus Johannes Roetgerink (de Boone) en Engele Freriksen. Hij is getrouwd op 27 november 1944 met Geertruida Aleida Wielens uit Sint Isodorushoeve. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren, met name Gerard, Hetty, Els, Marianne en Jan. Boon Fried was timmerman en eigenaar van de cafetaria aan de Dorpsstraat.

Frederik Roetgerink, ook wel Boon Fried genoemd.

Jan en Gerard Roetgerink

Zoon Gerard Roetgerink heeft de cafetaria uitgebouwd tot een bistro. Hij is op vierenzestigjarige leeftijd overleden. Gerard Roetgerink is getrouwd met Johanna Wilhelmina Berendina Satink uit Delden. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren.

Bistro T-Bone, Dorpsstraat

Jan Roetgerink is geboren op 16 november 1954 en is nu eigenaar (na het overlijden van Gerard) van de bistro T-Bone. Hij is getrouwd op 19 december 1977 in Goor met Trui Heinhuis uit Goor. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren.

Gerard Christiaan Roetgerink is geboren op 7 maart 1953. Hij is de zoon van Marinus Roetgerink en Anna Engelina Maria Keizers. Gerard Christiaan Roetgerink is getrouwd op 1 juni 1981 met Maria Gerritdina Veurink uit Ommen. Ze wonen aan de Bullenaarsweg 5. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren.

Johannus Gerhardus Roetgerink is geboren op 27 mei 1918 en overleden op 14 januari 1966 op zevenenveertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gradus Johannes Roetgerink en Engele Freriksen. Johannes Gerhardus Roetgerink woonde aan de Dorpsstraat 132. Hij is getrouwd met Geertruida Maria Freriksen. Zij was de dochter van Gerardus Hendrikus Freriksen

(Snieders Graads) en Gerritdina Schrooten. Johannes Gerhardus Roetgering was slager van beroep. Er zijn drie kinderen geboren, met name Evelien, Ad en Vincent. Vincent Roetgering heeft de slagerszaak van zijn ouders overgenomen.

Slaghuis

Jan Slaghuis is de oudst bekende Slaghuis te Elsenerbroek. Hij had twee kinderen, Jan Jansens en Hermen.

Jan Jansens Slaghuis is geboren in 1745 te Elsenerbroek en is de zoon van Jan Slaghuis. Hij is te Enter overleden op 28 februari 1806. Hij is getrouwd op 5 mei 1770 te Enter met Jenneken Hendrikse ten Brinke. Zij is de dochter van Hendrikus ten Brinke en Ale Jansen in de Maat (Nieland). Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Jan Jansens Slaghuis was klompenmaker van beroep.

Gerhardus Slaghuis is geboren op 14 januari 1781 te Enter. Hij is de zoon van Jan Jansens Slaghuis en Jenneken Hendrikse ten Brinke. Gerhardus Slaghuis is ondertrouwd op 2 augustus 1811 te Goor met Janna Assink uit Elsenerbroek. Janna Assink is eerder getrouwd met Gerrit Langenhof uit Enter. Gerrit Langenhof woonde te Elsenerbroek en is zevenentwintig jaar geworden. Uit het huwelijk van Gerhardus Slaghuis en Janna Assink zijn drie kinderen geboren.

R.A.Ked.28 blz. 59/60, Op 27 van de Oogstmaand 1810, als hij ziek in bed ligt maakt hij zijn testament, in bijzijn van de Richter Wilhelm Huscher en als getuige H. Grevink en G. M. ten Brinke. Zijn vrouw Janna Assink wordt zijn enige algemene erfgenaam.

Gerhardus Slaghuis was nachtwaker ofwel klepperman van beroep. Hij is overleden op 14 mei 1832 te Enter op eenenvijftigjarige leeftijd.

De nachtwaker, ook klepperman genoemd, was indertijd van groot belang voor de veiligheid van de inwoners van het dorp. Lang voordat er sprake was van straatverlichting en er geen verzorgingsstaat bestond met een sociaal vangnet wemelde het van de landlopers en andere kwaadwillende lieden. Die waren bij nacht en ontij op zoek naar goederen van waarde om te stelen om zo in hun onderhoud te voorzien. Daar kwam nog eens bij dat door de gangbare bouwwijze, met veel hout en strooien daken, er voortdurend brandgevaar bestond. Er was derhalve een dringende behoefte aan nachtelijk toezicht in en rond het dorp.

Hij moet na het slaan met de klep ieder keer roepen welk uur de klok heeft. Bovengenoemd voorschrift moet hij zo van uur tot uur vervolgen te weten:

15 november - 15 februari van 22 tot 5 uur
15 februari - 15 april van 22 tot 4 uur
15 april - 15 juli van 22 tot 3 uur
15 juli - 15 november van 22 tot 4 uur

Bij het ontstaan van brand zal hij dadelijk alle inwoners wakker maken en wel met de meeste spoed diegenen welke tot de brandspuit behoren en zal met de klep een zodanige buitengewone verandering maken dat elke inwoner daardoor kan ontdekken dat er brand in het dorp is; maar zo de brand ontstaat buiten het dorp zal hij alleen de leden van het gemeentebestuur, welke in het dorp woonachtig zijn, alsmede de brandmeester en die verder tot de brandspuit behoren wakker maken ten einde die ongelukkigen te hulp te komen. Wanneer er zwaar weer op komst is zal hij diegenen die erom gevraagd hebben wakker maken, in het bijzonder de mulder. En wanneer het onweer dichterbij komt of is aangekomen, zal hij altijd op straat moeten zijn.

Hij zal goed acht moeten slaan op alle dieverijen en bij ontdekking hiervan alle pogingen aanwenden om de dief of de dieven te vangen. Zo nodig hulp zoeken, dus de veldwachter van de gemeente oproepen en dadelijk kennis daarvan geven aan de leden van het gemeentebestuur. Voorts zal bij ontdekking van onbekende, in de nacht rondzwervende bedelaars, schooiers, vagebonden en ander kwaad volk, ook de veldwachter op de hoogte brengen. Hij is verplicht te waken en zal zowel bij dag als nacht, wanneer tot handhaving der goede orde door politie en de plaatselijke administratie geëist wordt, hij nooit zijn assistentie aan het gemeentebestuur kan weigeren.

Wanneer hij door ziekte of anderszins verhinderd wordt zijn post te kunnen waarnemen zal hij zijn werk, onder goedkeuring van het gemeentebestuur, door een ander geschikt persoon waarvoor hij verantwoordelijk is, kunnen laten waarnemen. Hij is gehouden zijn post eerlijk en trouw waar te nemen en als hij nalatig mocht worden bevonden en zich te buiten gaat aan sterke drank of iets onbehoorlijks verricht, zal hem dadelijk, voor de eerste maal door het plaatselijk bestuur, zijn salaris voor de tijd van een tot drie weken, gezien de omstandigheden, ten voordele van de gemeentekas worden ingehouden. Mocht voor de tweede keer het opnieuw plaats vinden zal hij voor de tijd van drie tot zes weken in zijn functie worden geschorst. En eindelijk zich voor de derde maal aan een of ander schuldig makende, zal hij direct worden ontslagen, zonder enige aanspraak te hebben of te mogen maken op het verdiend salaris of kledingstukken van het lopende kwartaal.

Ten einde zal hij zich in alle opzichten gedragen naar deze instructie, welke de gemeenteraad zich voorbehoudt zo nodig te allen tijde te kunnen uitbreiden of veranderen, alsmede naar de bevelen welke hem door of vanwege het gemeentebestuur worden gegeven. Hij legt aan de schout en de assessoren de eed af.

De functie werd meestal uitgeoefend door mensen die overdag niet in de gelegenheid waren de kost te verdienen. Meer dan eens waren het klusjesmensen die ook klokkenluider, doodgraver en/of lantaarnopsteker waren.

Hendrikus Slaghuis is geboren op 1 januari 1774 te Enter en overleden op 12 december 1830 te Enter op zesenvijftigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan Jansens Slaghuis en Jenneken Hendrikse ten Brinke. Hij is getrouwd met Gerritdina Broekhuis uit Almelo. Uit dit huwelijk is één kind geboren, Jan Slaghuis.

Hermen Slaghuis is geboren omstreeks 1750 te Elsenerbroek en is de zoon van Jan Slaghuis en de broer van Jan Jansens Slaghuis. Hij is getrouwd op 30 januari 1775 te Goor met Hendrijna Bulner van het erve Bullenaar te Enterbroek. Zij is de dochter van Lucas Hendriksen Bulner en Hermken Lubberts. Uit dit huwelijk is een dochter geboren, Aleida Bulner. Hendrijna Bulner is voor de kerk getrouwd op 18 mei 1783 op negenendertigjarige leeftijd met Hendrik Grevink uit Enter.

Hendrik Grevink wordt in 1767 aangesteld als adjunkt schoolmeester. In 1782 is hij ook schrijver van de marke. R.A.Ked.83/184, 8 okt. 1799. Hendrik Grevink geeft aan dat hij van Wolter Langenhof en vrouw te hebben aangekocht, een half huis met al het geen daarin aard paal of nagelvast is. Alsmede de halve gaarden met het halve hooy of groenland, alle aanelkander gelegen, met een uitdriift of kosters gerechtigheid. Voorst de halve put en het regt om bij hun verkopers kuil of gat in den zogenaamden hof of gaarden te mogen bleeken en water daar uit te halen aan de kopers zo veel grond of plaats te vergen over als daar toe ordenkelijk zullen benodigt zijn en dit alles voor f.535,-.

Hendrik Grevink is de zoon van Jan Berend Grevink, schoolmeester, timmerman en markeschrijver te Enter en Marijken Stokkentreeft.

Aleida Bulner (Bullenaar) is geboren op 13 april 1775 te Enter, overleden op 11 januari 1845 te Enter op negenenzestigjarige leeftijd. Zij is getrouwd met schipper Hendrik de Wilde, geboren op 26 april 1767 te Enter, overleden op 28 februari 1842 te Enter op vierenzeventigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jannes de Wilde en Jenneken Ezendam.

Woonde op sectie E nr 945, aan de Werfstraat, dus naast het Hermselhuis. Hendrik de Wilde koopt 10 oktober 1813, van Berend Mekenkamp, schipper te Enter, eene Hooymaat de Roerinksmate genaamd groot ongeveer een dagwerk, gelegen voor het huis van den koper. de koop is geschied voor ene som van 168 Franken of 80 guldens Hollands geld. Na zijn overlijden en dat van zijn vrouw, wordt de boedel in april 1845 verdeelt in twee gelijke porties, tussen zijn twee kinderen Jan en Hendrina. Alles ter waarde van een kapitale som van f.4060.

Hendrik de Wilde heeft op 23 nov.1805 een stuk bouwland gekocht in de Enteresch van Jannes Brunnenkreeff op Klein Kolhoop in Elsenerbroek voor 200 gulden. Door een grote brand in Enter waarbij de kerk en meerdere woningen zijn afgebrand. Ook die van Hendrik de Wilde. Op 7 nov.1826 word een nieuwe brandverzekering op gemaakt voor 12 honderd gulden, waarvoor f. 3,75 premie betaald wordt. Via notaris Jalink te Goor, doet Hendrik de Wilde op 18-10-1834, nr.197, definitieve toewijzing van zijn onroerende goederen. Gerrit de Wilde verkrijgt een huis voor 800 gulden. Berend van Nes, een huis en gaarden voor f. 310. Fredrik Morsink een huis met bouw- -en hooiland voor f.510. Jan de Wilde een stuk bouwland voor f.165. Alles onder Enter.

Scholten

Hendrik Scholten op de Horst is geboren omstreeks 1660. Hij is de oudst bekende Scholten. Hendrik Scholten op de Horst is getrouwd op 8 september 1695 te Neede met Maria Markerincks. Uit dit huwelijk zijn te Geesteren vier kinderen geboren. De kinderen worden Scholten genoemd.

Gerrit Jan Scholten is geboren op 20 januari 1760 te Geesteren en overleden voor 1794. Hij is geboren op het erve Scholten in de Horst of Achteres onder Geesteren. Gerrit Jan Scholten is de zoon van Jannes Krebbeer (op de Scholtenplaats) en Fenne Scholten. Gerrit Jan Scholten is getrouwd op 26 februari 1786 met Geesken (Janzens) Hobbelink uit Enter. Zij is de dochter van Jan Hendriksen Hobbelink (Esendam) en Janna Berends Heukes. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Het tweede kind, Jan, wordt Hobbelink genoemd. Geesken Hobbelink hertrouwde op 20 april 1794 met Engbert Woestemaat uit Eibergen. Hij komt met attestatie op 9 juni 1794 naar Enter.

Jan Hobbelink (Scholten) is geboren op 19 oktober 1788 te Enter en overleden op 2 april 1852 te Enter op drieënzestigjarige leeftijd. Hij is koopman van beroep. Jan Hobbelink (Scholten) is de zoon van Gerrit Jan Scholten en Geesken (Janzens) Hobbelink. Hij is getrouwd op 6 juni 1809 met Hendrika Peddemors uit Enter. Zij is de dochter van Hendrik Peddemors en Berendina ter Steege (van de Maat). Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. De kinderen worden Hobbelink genoemd. Het eerste kind, Willemina Hobbelink, is geboren op 1 november 1809 te Enter, overleden op 23 januari 1856 te Enter op zesenvetigjarige leeftijd. Ze is getrouwd met schipper Hermannus Langenhof uit Enter. Hermannus Langenhof was in 1835 sergeant/huzaar bij de Overijsselsche Schutterij. Daarom werd hij de Huzarre genoemd. Hij is de zoon van landbouwer Gerrit Jan Langenhof en Hendrina Hesselink.

Gerrit Scholten is geboren op 25 januari 1823 te Enter en overleden op 3 november 1887 te Enter op vierenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Henderik Scholten en Janna Puppels. Gerrit Scholten is getrouwd op 5 juli 1850 met Berendina ter Steege uit Enter. Zij is de dochter van landbouwer Gerrit Jan ter Steege en Christina de Wilde. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Het echtpaar is zesenzestig jaar bij elkaar geweest, tot de dood hen heeft gescheiden.

Het eerste kind, Gerritdiena Scholten, is getrouwd met bakker Jan Hendrik Abbink uit Borculo. Jan Hendrik Abbink koopt op 14 mei 1880 een huis met erf en bouwland voor vijfhonderdtachtig gulden van Geertruide Mulder (E 3437 en E 3438). Hij overlijdt in 1884 op eenentwintigjarige leeftijd te Enter. Gerritdiena Scholten hertrouwd op 22 mei 1886 met

Hendrikus Nijland uit Herike. Drie jaar later overlijdt Hendrikus Nijland te Herike. Gerritdiena Scholten trouwde opnieuw met Mannes Rouwendal uit Rijssen op 20 september 1890. Het derde kind, Hendrik, overlijdt op 4 mei 1873 op twaalfjarige leeftijd.

Johan Scholten is geboren op 5 juni 1923 te Enter en overleden op 29 oktober 1993 op zeventigjarige leeftijd. Hij wordt ook Hobbelink Johan genoemd en woonde aan de Dorpsstraat 63 te Enter. Johan Scholten is de zoon van Gerrit Jan Scholten (Hobbelink) en Maria de Wilde. Hij is getrouwd met Harmina van den Berg (Koel'n Miena) uit Enter. Zij is de dochter van Hendrikus van den Berg en Aleida de Wilde. Uit dit huwelijk is Gerrit Jan geboren.

Jannes Scholten is geboren op 26 januari 1891 en overleden op 17 februari 1978 te Enter. Jannes Scholten is de zoon van Hendrikus Scholten (Hobbelink) en Maria Catharina Brinkwerth. Hij is bakker van beroep en woonde aan de Rijssenseweg 33 te Enter. Jannes Scholten is getrouwd op 5 mei 1923 met Gerhardina Pas uit Ahaus. Zij is de dochter van Wilhelm Heinrich Pas en Harmina Schoppert. Uit dit huwelijk is Hendrik (Henk) Scholten geboren.

In het bevolkingsregister van de gemeente Wierden zien we dat Jannes nog wel eens verhuisde. Op 25 april 1913 word hij ingeschreven als boerenknecht op huis nr. EK. 1234. Hij komt van Almelo, maar wordt op de zelfde dag ook weer uitgeschreven naar Almelo. Als bakkersknecht komt hij van Almelo naar Notter op 21 oktober 1918. Op 14 juni 1923 vertrekt hij vanaf EK 1459 als bakkersknecht naar Rijssen. Op 6 juni 1933 komt hij terug in Enter op EK 148b, het adres wordt in 1942 omgezet in Rijssenseweg 33 te Enter. Bij hen woonde van 18 juni tot 13 juli 1939 de dertienjarige Cornelis Boodt uit Rotterdam. Cornelis Boodt woonde voor hij naar Enter kwam in Aalten en vertrok vanuit Enter naar Jan Hendrik Wassink te Bornerbroek. Cornelis Boodt was een bestedeling.

Een bestedeling is iemand die wordt uitbested, dat wil zeggen zijn of haar kost en inwoning werd door anderen dan de ouders betaald. Dat gebeurde door de gemeente of vaker nog door de kerk of een speciaal daarvoor opgerichte stichting. De uitbesteding vond soms plaats bij particulieren. Vaker werden mensen die niet in staat waren in hun eigen levensonderhoud te voorzien opgevangen in tehuizen, een: gasthuis of bestedelingenhuis genoemd.

Jan Scholten is geboren op 30 mei 1850 en overleden op 27 mei 1906 te Enter. Hij is de zoon van Gerrit Scholten en Berendina ter Steege. Jan Scholten wordt ook Trien genoemd en woonde EBK 1658 en EBK 71. Hij is getrouwd op 9 september 1881 met Leida Rotman uit Elsen. Zij is de dochter van de boerenknecht Gradus Rotman en Janna ter Morsche. Gradus Rotman werd ook Trienen genoemd. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het derde kind, Berend Jan Scholten, werd ook Buis Jan genoemd. Het vijfde kind, Gerrit Jan Scholten, werd ook Trien Gertjan genoemd.

Berend Jan Scholten is geboren op 11 oktober 1888 te Enter, overleden op 2 februari 1976 te Enter. Hij is de zoon van Jan Scholten (Trien) en Leida Rotman. Berend Jan Scholten woonde op EK 1441/1443 EK 66 te Enter. Hij was klompenmaker van beroep en werd Buis Jan genoemd omdat hij altijd een buis (korte jas) droeg. Berend Jan Scholten is getrouwd op 4 januari 1912 met Johanna Geertruida Ezendam uit Enter. Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren. Jan Scholten, Frederika Scholten, getrouwd met Johannes Aversch, Leida Scholten, overleden op 1 juni 1942 op zesentwintigjarige leeftijd en Hendrika Scholten, overleden op driejarige leeftijd.

Jan Scholten is geboren op 4 maart 1912 te Enter en overleden op 13 augustus 2002 te Rijssen in Verzorgingshuis de Schutse. Hij is de zoon van Berend Jan Scholten (Buis Jan) en Johanna Geertruida Ezendam. Jan Scholten is getrouwd op 7 november met Jenneken (Jenne) Slaghuis uit Enter. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren, Hendrika, Diena, Johanna, Leida, Johan en Jan Scholten.

Berend Jan Scholten (Buis Jan) en Johanna Geertruida Ezendam

Jan Hendrik Scholten is geboren op 8 april 1834 te Herike op het erve de Pot en overleden op 19 oktober 1909 te Enterbroek. Hij is landbouwer op erve Plas Lammert en vanaf omstreeks 1860 op erve Leijerweerd. Jan Hendrik Scholten is de zoon van Jan Scholten en Harmina Pasop. Hij is getrouwd op 14 mei 1858 te Markelo met Berendina Eppink uit Herike. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren.

Berend Jan Dirk Scholten is geboren op 16 maart 1935 te Enter en overleden op 20 juli 2008 te Enter. Hij is de zoon van Gerrit Scholten ('n Pot) en Janna ter Denge. Berend Jan Dirk Scholten woonde aan de Witmoesdijk 7a te Enter. Hij is getrouwd met Dina Hendrika (Diny) Velten. Zij is de dochter van de smid Hendrikus (Hendrik) Velten (Broezen smid) en Hendrika Wessels. Uit dit huwelijk is Derk Scholten geboren.

Schuitemaker

In 1661 is er in Enter geen erf of huis met deze naam. Schuitemaker is vermoedelijk in Herike geboren en is de oudst bekende Schuitemaker. Hij is de zoon van Nyhuis, de zompenbouwer. Daar komt de naam Schuitemaker vandaan. Er waren drie kinderen, Jan Nijhuis Schuitemaker, Willem Nijhuis Schuitemaker en Gerrit, de timmerman die ook zompen bouwde. Willem is in Goor geboren. Gerrit is omstreeks 1620 geboren. De zoon van Gerrit, Teunis Gerritszoon Schuitemaker, is naar Enter gekomen. Hij was ook zompenbouwer en werd Timmer Tönnes (Teunis) genoemd. Hij is geboren omstreeks 1650 en overleden te Enter voor 1717. In de doopaangifte van zijn kinderen is de naam Timmer Teunis geschreven. Zijn kinderen worden Schuitemaker genoemd, behalve de tweede zoon. Bij hem is de naam Jan Teunissen (Timmer) Nijhuis vermeld. De kinderen zijn in Enter geboren.

Op 15 nov. 1689 heeft Teunis Gerritsen Timmerman, een huis gekocht in Enter, van Burgemeester B T Helmich en Egbert Warners. Staande naast de schoolmeester en aan de Jan Teunissen, de zoon van Timmer Teunis woonde bij de Brandput, aan de Rijssenseweg. Het huis wordt nog steeds erve Timmerjans genoemd. De zoon van Jan, Gerhardus (Gradus), de zesde zoon uit zijn eerste huwelijk, begin een nieuwe timmerwerf. Gradus is geboren op 24

oktober 1723 en overleden voor 1776. Hij bouwt de werf en het huisje zonder de markerichter op de hoogte te brengen. Hij krijgt daarvoor een boete van zes stuivers. De werf lag hoogstwaarschijnlijk aan de Werfstraat. Gradus koopt een stuk land van Langenhof met de daarop gelegen smederij. Op 29 juni 1773 koopt Gradus van Jan Wolters Langenhof een huis, een brouwhuis met de omliggende grond tot aan de Wilde tegenover de kerk. Daar waar later de coöperatie werd gebouwd. (bij het erve Borgerink was een brouwhuis AK)

Gradus begint een nieuwe timmerwerf en plaatst er een huisje bij op gemeene markegrond, Marke boek blz. 105 op datum 15 sept. 1759. R.A.Ked. 7 blz.144, Op 6 febr.1751 verkoopt Gerhardus aan Gerrit Volberts een schuif voor 105 gulden, welk bedrag hij hem nog schuldig blijft. Waarvoor deze schuif bij forme van Bijlbrief is verbindende met mast som in at van misbetelinge zij daarvan ten alle tijden te kunnen verhalen en dezelve opzeggen. Marke holding op 15 september 1757, punt 7: Gradus Schuitemaker een timmerwerf en huisien geset hebbende op de gemeente, zonder kennis van markerichter en goetheeren, is verstaan dat dezelve tot revocatie jaarlijks ten profijte der gemeente zal betalen voor een recognitie 6 stuivers. Zijn timmerwerf heeft zeer waarschijnlijk aan de Werfstraat gelegen en koopt het nabij gelegen stuk grond van Langenhof met de daarop gelegen smederij. dit perceel is later nog een onderdeel waarop de Coöp. Landbouw vereniging, met o.a. de bakkerij en winkel van de Coöp. Alles gelegen achter de Hervormde Kerk. Gradus Schuitemaker koopt op 29 juni 1773, van Jan Wolters Langenhof, een huis, het brouwershuis met de grond daar dat op staat en alle daar in paal en nagel vast. Alsmede grond tot aan Hendrik de Wilde en Gerrit Jacobsen, in Enter tegen over de kerk gelegen en een stuk bouwland het hoopstuk genaamt, voor de som van 1000 gulden. [R.A.Kedingen 50 ste penning, inv.82 blz.524]. Gerhardus bouwd een huis op grond van t erve Lovelink, waarvan 3/4 behoord aan Gerhardus van Nes. Uit een protocol van een zitting van het landgericht van Kedingen op 13 maart 1776, waarbij aan den chirurgijn J.W. Hoepe panding wordt geaccordeerd op alle mobile effecten, vee en veldgewassen, kromhout en planken van de wed. Gerh. Schuytemaker en haar kinderen ten einde daaruit te verhalen een som van Fl.29-12 wegens verdiend salaris en geleverde Medicamenten in de laatste ziekte van haar man. Uit R.A. Kedingen 50ste penning, inv.83 blz. 32. Op 31 maart 1778. de navolgende personen hebben uit den boedel van Gerhardus Schuitemaker bij executie aangekocht, als volgt:

Jannes Meeuwssen de Wilde den Heegakker f. 235

Hendrikus Cempers een stuk op Harmseler Camp f.345

Dr. Otto Meijling het hoopstukke f.205

Gradus Cempers De Ganse Bree f.380,33

Jan Borgerink 2 stuuken De Dem.. f.83

Pas Hein een stukken De Matakker f.70

Dezelve een stuk van De Dekkers kamp f.56,33

Dezelve een hoekien bij Brinkiens kamp f.56,33

Juffrouw Kemna De Olthofs maate f.246

Dr.Otto Meijling De Mulders maate f.323,33

Ds. Gerh.ter Kerst en Dr.J.B.Auftenmerth het huis en hoff f.663,33. van deze 663,33 hebben zij ieder de gerechtelijke halvescheid betaald en behoorlijk aangegeven.

Hendrikus Dikkers een huis in Enter tussen de behuisinge van J.B. Grevink en Jan Harmsen f. 300,-

Een stuk land de List in de Ent bij De Rohane voor f 45

Een huis in Enter voor f. 200

Alle deze voorschreven acten van volgend perceelen zijn den boedel van Schuitemaker bij meentie aangekocht en alle guldens van het stuk. Jan Gerritsen de Wilde heeft meede bij exentie uit den boedel van Gerh. Schuitemaker aangekocht een huis Brouwarie en schuur in Enter tussen Jannes Coenderink en David de Jode f.557,30. R.A.Ked.16 blz.144, 4 mei 1778. Door de weduwe Anna Margretha Mubek en haar kinderen, wordt het huis waarin zij wonen, gelegen tussen de woningen van J.B. Grevink en Jannes Harmsen en dat uit de boedelverkoop van Gradus Schuitemaker is aan gekocht door Jannes Dikkers, thans door hen is terug gekocht voor f.175,-.

Gerrit Schuitemaker, de zoon van Jan Teunissen Schuitemaker en Maria Gerritsen Langenhof, is geboren op 23 juli 1730. Hij is getrouwd met Jenneken ter Morsche. Het echtpaar heeft achthonderd gulden geleend van Lucretia Cost met als borg hun huis en erf, dat ligt tussen het huis van de schoolmeester Grevink en Roelof ten Brinke. Het huis is nog steeds bekend als het huis van Timmerjans.

R.A.ked.16 blz.55, 7 dec. 1776. Gerrit Schuytemaker en zijn vrouw Jenneken ter Morsche verklaren wegens opgenomen gelden, schuldig te zijn aan Lucretia Cost een som van 800 gulden en daarvoor stellend en verbindend hun huys en hof tussen de schoolmeester Grevink en Roelof ten Brinke haar huis binnen Enter (nu nog bekend als het Timmerjans, Rijssenseweg 4) en nog een stuk gaarden land bij het kerkvonder, een stukje land uit het Volberink en nog enkele percelen bouw en hooiland.

De kleinzoon van bovengenoemde Gerrit is Jan Frederik, geboren op 12 maart 1812 en overleden op 15 april 1891. Hij woonde bij zijn neef Gerrit Jan Schuitemaker en overlijdt daar ook. Jan Frederik is draaier en maakt de schietspoelen voor de weefschool van Thomas Ainsworth, en repareert ze ook. De Enterse spoelen waren beter en goedkoper dan de Engelse spoelen. Jan Frederik Schuitemaker verkocht zijn producten door heel Nederland.

2016, Dorpsstraat, in het linkerpand was vroeger de weefschool, daarna een weeffabriek.

Willem Schuitemaker is timmerman en schrijver voor de marke vanaf 1818. Hij is geboren op 5 juli 1775 en overleden op 13 maart 1859. Hij heeft een testament gemaakt en vastgelegd bij notaris Jalink te Goor op 9 april 1845. De vijf dochters krijgen een legaat, de twee zoons de roerende en onroerende goederen.

In 1805 verkrijgt Willem de Borgerings Tienden, gelegen in den Enter Es. Op den 20 nov. 1806 koopt Willem de gaarden met de daar op staande, voor afbraak bestemde, brouwerij van Jan Anthony ter Horst, secretaris te Rijssen. Deze had het 29 juli j.l. gekocht in een publieke verkoop van Johannes Geerdink.

Dit perceel lag tussen Harmselsteeg (nu Werfstraat) en de Woltersteeg. Op dit perceel stond ook de smidse van Jan Drost, deze betaalde één gulden huur per jaar. Later nam Christoffer Rutenfrans (Stoffer), die werkte bij de smid, de smederij over. Achter de smederij was de bakkerij, naast de smederij de winkel en maalterij van de coöperatie. Nu staan op deze plaats vier woningen en ook de hele Marcellistraat

Voor het eerst wordt de naam Brouws (Brouwer) genoemd in verband met Gradus (Gerrit) Schuitemaker. Deze was klompenmaker, geboren op 21 juni 1805 en overleden op 9 mei 1853 op zevenenveertigjarige leeftijd. Hij woonde aan de Dorpsstraat, in het pand waar nu Dinand Waanders (van eetcafé het Zumpke) nog woont. De familie Waanders wordt ook Brouws genoemd. We weten dat omdat in 1832 de kadastrale gegevens ingevoerd werden. Na 1832 is het huis in tweeën gedeeld, een Sussenkant en een Brouwskant.

— Brouws Jannoaken (Schuitemaker) van de Rijssenseweg, collectie Benny Slagers.

Schuitemaker wordt ook Mantjes genoemd. Maar niet elk kind wordt Mantjes genoemd. De eerste Schuitemaker die Mantjes wordt genoemd, is klompenmaker Jan Schuitemaker. Hij is de zoon van Hermannes Schuitemaker en Aaltje Bokdam. Hij is geboren op 7 april 1848 en overleden op 17 maart 1926 te Enterbroek. Hij is getrouwd met Johanna Ezink, dochter van Jannes Ezink en Maria Schuitemaker.

Engelbert Schuitemaker

De naam Bakker Jan komt in beeld. Jan Schuitemaker, de klompenmaker, wordt ook Bakker Jan genoemd. Hij is geboren op 1 mei 1883 en zijn ouders zijn Arend Jan Schuitemaker en Harmiena Pluimers. Bakker Jan is overleden op zeventenzestigjarige leeftijd op 22 mei 1950.

Ter Mors

Lambert ter Morsche is de oudst bekende Ter Mors te Enter. Hij heeft twee kinderen Lemme ter Morsche en Derk ter Morsche. Lemme ter Morsche trouwt te Enter met Berend Gosveld (Gorsveld). Uit dit huwelijk zijn te Enter zeven kinderen geboren.

Derk ter Morsche is geboren op 26 juni 1718 te Enter. Hij is de zoon van Lambert ter Morsche. Derk ter Morsche is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is met Geesken ter Hofstede. Uit

dit huwelijk zijn te Enter tien kinderen geboren. Het tweede huwelijk is tussen 1735 en 1741 met Geese Past. Uit dit huwelijk is op 7 mei 1741 Elske te Morsche geboren.

Berend ter Morsche is geboren op 5 november 1809 te Enter en overleden op 5 november 1866. Hij is arbeider en landbouwer. Berend ter Morsche is in 1838 schutter bij de Tweede Afdeling Mobiele Overijsselsche Schutterij. Hij is getrouwd op 10 mei 1838 met Fenneken Nijland uit Enter. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Gerritdina ter Morsche en Leida ter Morsche. Gerritdina ter Morsche is getrouwd op 6 december 1871 met Gerrit ter Weele uit Enter. Hij is de zoon van Albert ter Weele en Diena Olthof. Leida ter Morsche is getrouwd op 8 september 1865 met schipper, landbouwer, klompenmaker Derk Lubbers. Hij is de zoon van schipper Jan Lubbers en Jenneken ter Steege.

Hendrik ter Weel en Geeske ter Weel-Kampman

Omschrijving

Hendrik ter Weel "Reints-Hinne" en Geeske ter Weel-Kampman.

Hendrik ter Weel wordt ook Reints Hinne genoemd.

Ten Kattelaar

Arend Ziemelink te Katler is geboren omstreeks 1580. Hij is de oudst bekende Ten Kattelaar. Arend Ziemelink te Katler heeft vier kinderen, die Arends (voor die Brug) en Ten Kateler worden genoemd. Waarschijnlijk is Arend te Katler landarbeider op het erve Katler.

Berend Arends te Katler (voor die Brug) is geboren omstreeks 1610 te Enterbroek. Hij is de zoon van Arend Siemelink te Katler. Berend Arends te Katler is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is omstreeks 1645 met Fenne ten Lamstede. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Arend Catteler (Siemelink) en Roelf in 't Catler. Fenne ten Lamstede overlijdt voor 1659, drie jaar na het huwelijk. Berend Arends te Katler hertrouwde op 6 november 1659 voor de kerk te Rijssen met Swenneken Jansen Freriks. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek twee kinderen geboren, Herman ten Cattelaar en Gerrit.

Reijnt Siemerink is geboren te Enterbroek op 24 augustus 1684. Hij is de zoon van Arend Catteler (Siemelink) en Doortje. Reijnt Siemerink is getrouwd op 13 juni 1717 met Jenneken Zeendam uit Enterbroek. Zij is de dochter van de landbouwer Jan ten Zeendam en Merije Reijnts. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vier kinderen geboren. De vader van Jan ten Zeendam wordt ook Jan Wolfs, Wolf Jan, Krayeveld of Brunink genoemd. Jenne Zeendam is een dochter van Jan Wolfs Jr. landbouwer op het erve Zeendam. Zij overlijdt dertien jaar na het huwelijk. Reijnt Siemerink hertrouwde op 21 mei 1730 met Gerritje Scherphof. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het eerste kind uit het tweede huwelijk wordt Jan Reints genoemd.

erve Zeendam, Zeendamsweg, Enterbroek

Reijnt Siemerink is vermoedelijk geboren op het erve Koerdam. Na zijn huwelijk stichtte hij een nieuwe boerderij, het erve Rheins, gelegen aan de Reinszijweg te Enterbroek.

In 1722 meldt het Verpondingsregister het erve Rheins voor één pond en het erve Zeendam voor negentien pond. In 1748 meldt de volkstelling Rijnd Siemerink met vrouw en vier kinderen. In 1751 wordt geen vuursteden (schoorsteen) geld betaald voor het huis, dus er is geen schoorsteen. De volkstelling van 1795 meldt dat er twee huizen zijn. In het ene huis woont Gerrit Ziemerink met zijn gezin, bestaande uit drie personen. In het andere huis woont Albert Ziemerink met zijn gezin, bestaande uit vier personen. Inmiddels is hun erf en boerderij, evenals de naburige erven, opgekocht door Borgerink van het Huis Cattelaer. In 1811 wordt erve Rheins gekocht door Arend Ezendam van Binnen Gait. Op 21 maart 1821 wordt erve Rheins gekocht door Jan ten Zeldam, de molenaarsbaas op kasteel Twickel. Jan ten Zeldam betaald drieëntwintighonderd gulden voor acht Mudde bouwland, zeven dagwerk hooiland en in de Leusmaat drie dagwerk hooiland. Later wordt Dikkers eigenaar van erve 't Rheins. Pachter wordt dan Jannes Morsink uit Ambt Delden. Hij is getrouwd met Berendina ter Horst.

Jan Reints Siemerink is geboren op 5 november 1730 te Enterbroek en overleden voor 1806. Hij is de zoon van Reijnt Siemerink en Gerritje Scherphof. Jan Reints Siemerink is getrouwd op 3 februari 1770 met Gerritje Hermsen Pluimers uit Enterbroek. Zij is de dochter van Hendrik (Hermen) Pluimers en Fenneken Jansen in de Maat (Nieland) uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren.

Jan Ziemerink koopt op 10 mei 1776 van Jannes Slag van het erve Slag voor zeshonderd gulden een perceel bouwland en anderhalf dagwerk hooiland, alsmede de huisplaats. Ook krijgt hij de helft van de ware van het erve Slag. De ware van het erve Slag is in 1779 niet door de marke erkend.

Albert Siemerink is geboren op 17 oktober 1745 te Enterbroek en overleden op 29 augustus 1817 te Enterbroek. Hij woonde op het erve 't Reinds. Albert Siemerink is getrouwd op 16 maart 1777 met Fenneken ten Duische uit Elsenerbroek. Zij is de dochter van Jan Roelofse ten Duische en Maria Hendrikse Wolters aan het Kolhoop. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Albert Siemerink koopt op 14 november 1776 van Jan Slag van het erve Slag, voor zeshonderd gulden stukken hoog- en laag hooiland, een kampje bouwland in het Enterbroek. Bron: R.A. Kedingen 50ste penning inv. 83 blz. 22.

Mannes Siemerink is geboren op 24 december 1780 te Enterbroek en overleden in 1827. Hij is de zoon van Albert Siemrinc en Fenneken ten Duische. Mannes Siemerink is landbouwer van beroep en woonde in 1832 op het 3,20 hectare grote erve Schuttenbeld. Mannes Siemerink trouwde op 9 juli 1808 met Catharina Henriëtte Böhmer uit het Schoutambt Delden. Zij is de dochter van Nicolaas Böhmer en Catharina Janzonius. Catharina Henriëtte Böhmer is overleden op 10-07-1825 te Enterbroek op vijfenveertigjarige leeftijd. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren.

Hendrik van 't Groot Cattelaer is geboren op 7 april 1700 te Enterbroek. Hij is de zoon van Arend Catteler (Simelink) en Doortje Kempers. Hendrik van 't Groot Cattelaer is getrouwd op 21 april 1720 met Geesken Jansen Kempers uit Enter. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren die wisselend Katteler en Kattelaar worden genoemd.

Het eerste kind, Arendjen Hendriks Katteler, is getrouwd op 3 juni 1742 met schipper Gerrit Jansens Nijland. Het echtpaar sluit een hypotheek af van zeshonderd gulden van Willemsen ten Brinke te Enter op 20 oktober 1750. Ze wonen tussen het huis van Derk Evers en de weduwe van Jan Keiser en hebben een halve uitdriift in de marke Enter (markeboek Enter blz. 67, 1 aug. 1753).

2016, erve Groot Kattelaar, Kattelaarsdijk, Enterbroek

Het zesde kind, Grietjen, is getrouwd op 19 juni 1757 met Gerrit Geels Hagedoorn uit Enter. Hij is de zoon van Gerrit Geels (Hagedoorn) en Engele Derksen Bullenaar (Hagedoorn). Gerrit Geels Hagedoorn verandert zijn naam als zijn jongste dochter wordt geboren; hij wordt dan Immink genoemd.

Het achtste kind, Janna Hendriksen, is getrouwd op 14 juli 1765 met Jan Jannissen Harmsel uit Enter. Jan Jannissen Harmsel is landbouwer en is geboren op het erve Hermseel en overleden op 6 januari 1819 te Enterbroek. Hij is de zoon van Johannes Jansen ter Harmsel en Jenneken Ulders. Het echtpaar Ter Harmsel/Kattelaar gaat inwonen op het erve Kattelaar. Het erve Kattelaar verandert in 1932 van eigenaar als Ter Haar uit Hengelo het erve koopt en er gaat wonen en werken. Op 20 juli 1806 werd een testament opgemaakt in tegenwoordigheid van Wilhelm Hutsken, de richter van Kedingen (R.A.Ked.28 blz.13/14).

Jan ter Harmsel op Cattelaar, zijnde gezond van lichaam gaande en staande, en bij goeden en volkomen verstande edoch overdagt te hebben, en zekerheid des doods, dog de onzeker tijd en uure van dien, en niet gaarne uit deze wereld willende scheiden, voor en al eer over zijne tijdelijke goederen aan hem van God Almachtig genadelijk verleend, te hebben gedisponeert, daar dan toe vreedende, zoo beveelt testator zijne onsterfelijke ziele in de handen zijner Gods, en zijn lichaam na overlijden ter eerlijke begrafenis.

Voorts casterende annulleerende en te niet doende, alle zijne voorgaande testamentaire dispositien of te maakingen, t zij die alleen ofte met anderen mogte hebben opgericht als willende dat dezelve, van nu af aan geen de minste kragt ofte waarde zullen hebben ofte behouden, en wijders verklaarende, dat dit testament op geen minder zegel van gegoedheid geschreven word dan hij bezit.

En dan tot erfgenamen stellinge overgaande zoo institueerd en nomineert bij testator tot zijn enige en universeele erfgenaam zijn zoon Jannes ter Harmsel op Cattelaar en dezelfs huisvrouw en bij voor overlijden deszelfs kinders, alzoo gemelden zijnen zoon altoos bij hem in huis is

geweest en daar van zijn grootste bestaan te danken heeft ten einde na zijns testators overlijden zijnen geheelen boedel zoo paarden, beesten, bouwerij, zaadgewassen, inboedel des huizes, akten en crediten, en voorts alles wat testator bij zijn overlijden nalaat te kunnen aanvaarden en daarmee doen en handelen en haar lust en welgevallen, edoch onder dit beding, dat zijn hier evoren geïnstitueerde erfgenaamen na testators overlijden, aan zijne andere kinders met naamen, Geeze getrouwd aan Jan Burgers, Hendrika getrouwd aan Harmen Loekens en Janna getrouwd aan 't Hagen onder Delden en aan ieder derzelfde zal uitkeren een somma van vijf en twintig gulden. Zonder meer en zoo daar mede niet mogten vredig zijn, en testators, deze zijn maakinge niet mogten goedkeuren, maar dezelve mogten tegen spreken, zo stelt hij dezelve tot zijn meede erfgenamen, dog als dan niet verder dan in de legitime portie, haar na strengheid der wetten compaturende en verder nicks, en zal in dien val wanneer eenige of een derzelve van zijn hier vooren gemelde kinders de legetieme portie mogten koomen te vorderenen haar niet het hier vooren aan haar vermaakte niet mogen willen vredig houden, zoo zal zijn gemelde zoon Jannes ter Harmsel op Cattelaar en dezelfs vrouw wegens verdiend loon, meede als schuld in de boedel zullen kunnen en mogen inbrengen tot data deezes een som van zes honderd guldens, die als dan voor af uit de boedel zullen en kunnen en mogen trekken, en voorts zoo lang testator leeft, boven dit hier voren gemelde 's jaars en alle jaar een som van veertig gulden.

Waar mede testator deze zijne testamentaire dispositie en uiterste wille over sluitende, met verklaring na dat aan hem hetzelfde wederom van woord tot woord was voorgelezen, hiertoe uit vrije wille en zonder inductie of te persuatie van iemand gekomen te zijn, willende en begeerende, dat het zelve van zijn overlijden in allen deele zal worden agtervolgt en nageleeft 't zij als een formeel testament, codicill gifte ter zaake des doods ofte, onder de levendigen, ofte zoo in als best narechte zal kunnen en onmogen bestaan. Schoon ook alle vereiste formaliteiten niet mogten in acht genomen zijn. Desten Oirconde hebbe deeze testator eigenhandig geteekend en gezegeld. Cattelaar den 20 juli 1806. Was getekend: Wilhelm Hulsken, Richter en Jan ten Harmsel op het Katteler.

Mannes Hendriksen Kattelaar is geboren op 21 mei 1736 te Enter en overleden op 9 februari 1810 te Enterbroek. Hij is de zoon van Hendrik van 't Groot Cattelaar en Geesken Jansen Kempers. Mannes Hendriksen Kattelaar is twee keer getrouwd. De eerste keer op 28 december 1762 met Teunisje Lucasse Bulner. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek twee kinderen geboren, die Kattelaar Bullener en Bullener worden genoemd. Het tweede huwelijk was op 20 februari 1785 met Euphemia Velner Heggeler uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren die Ten Kattelaar werden genoemd.

R.A. Kedingen nr.83 blz.86; Erfgenamen van wijlen den Heer Jan ten Cate in de maand februari deses jaar overleden, alle neven en nichten geven aan het versterf van hun oom voorn. heeft aan de in den halvescheid van het plaatsje gelegen in Enter, Otten Lamberts genaamd geheel verkocht aan Harmen ten Cattelaar.

R.A.Ked.28 blz.48, 27 louwmaand 1810. Mannes ten Cattelaar op Bullener zijnde ziekelijk dog gaande en staande en bij goeden en volkomen verstande, maakt zijn testament. Zijn zoon Gerrit wordt als universeele erfgenaam genoemd. Met dien verstande dat hij zijn zuster Aleida Bullener tweehonderd gulden zonder meer moet uitkeren.

Gerrit Mannes Kattelaar Bullener (Bulner) is geboren op 6 februari 1763 te Enterbroek en overleden op 19 september 1822 te Enterbroek op negenenvijftigjarige leeftijd op het erve Bullenaar. Hij is landbouwer van beroep en is de zoon van Mannes Hendriksen Kattelaar en Teunisje Lucassen Bulner. Gerrit Mannes Kattelaar Bullener (Bulner) is twee keer getrouwd. de eerste keer op 19 november 1786 met Leijde Sentmans (Zeenmans) uit Elsen. Zij is overleden op drieëndertigjarige leeftijd in 1793 te Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek twee kinderen geboren, Antonie (Teunis) Bullenaar en Henrika Kattelaar. Gerrit Mannes Kattelaar Bullener (Bulner) hertrouwt op 13 juni 1794 met Gerritdina Kiefhorst uit Elsenerbroek. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek zeven kinderen geboren. Het vijfde kind, Hendrika Bullenaar is te Enterbroek geboren op 3 juli 1799 en overleden te Enterbroek op 29 januari 1847 op zevenenveertigjarige leeftijd. Hendrika Bullenaar is getrouwd op 15 december 1822 met de klompenmaker en landbouwer Albert Ezendam uit Enter. het oude erve

Bullenaar werd afgebroken en waarschijnlijk is Albert Ezendam de stichter van het erve de Klei aan de Bullenaarsweg.

Antonie (Teunis) Bullenaar is geboren op 18 maart 1787 te Enterbroek en overleden op 11 november 1823 op zesendertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit Mannes Kattelaar Bullener (Bulner) en Leijde Sentmans (Zeenmans). Antonie (Teunis) Bullenaar is landbouwer op het erve Bullenaar en arbeider te Amsterdam. Hij is op het veerschip van Amsterdam naar Zwolle overleden. Aangevers van zijn overlijden te Zwolle zijn schipper Gerrit Koenderink en schipper Wolter Ezendam. Antonie (Teunis) Bullenaar is getrouwd op 31 augustus 1809 met Jenneken Ezendam uit Enterbroek. Zij is de dochter van Hermannes (Mannes) Ezendam van het erve Groot Holland en Elskan ten Ezendam. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, Evert Jan, Leida en Gerritdina Bullenaar. Op 6 juli 1844 worden de onroerende goederen verdeeld onder de kinderen en Joannes Slag. Jannes Slag is de buitenechtelijke zoon van Jenneken Ezendam. De akte nummer 100 is opgemaakt door notaris Jalink te Goor. Evert Jan Bullenaar wordt ook De Koele genoemd, Leida Bullenaar trouwt op 25 februari 1831 met de klompenmaker Graads Wolters (Fit) . Het echtpaar hebben op een stuk grond van het erve Bullenaar een boerderij gebouwd. Gerritdina Bullenaar is twee keer getrouwd. De eerste keer op 29 april 1841 met Joannes Slag uit Enter. Hij overlijdt op 21 december 1856 op tweeënveertigjarige leeftijd. Joannes Slag is de zoon van Joannes Slag en Euphemis Spoelder. Gerritdina Bullenaar hertrouwde op 9 juni 1859 met Mannes Ekhuis uit Rijssen.

Evert Jan Bullenaar is geboren op 29 april 1810 te Enterbroek en overlijdt op 23 maart 1864 te Enterbroek op drieënvijftigjarige leeftijd. Hij wordt ook De Koele genoemd. Evert Jan Bullenaar is de zoon van Antonie (Teunis) Bullenaar en Jenneken Ezendam. Hij is de stichter van het erve De Koele, dat is gebouwd op de grond van het grote erve Bullenaar. Evert Jan Bullenaar is getrouwd op 16 maart 1843 te Markelo met Gerharda Oijdam uit Markelo. Uit dit huwelijk is 24 mei 1848 te Enterbroek Antonia Berendina Bullenaar geboren. Zij trouwde op 12 december 1867 met Gerrit Jan Brasse uit Kerspel Goor. Antonia Berendina Bullenaar is op 12 december 1876 overleden te Enterbroek op achtentwintigjarige leeftijd. Gerrit Jan Brasse is op 11 september 1882 te Enterbroek overleden op tweeënveertigjarige leeftijd.

Jan Willem Hermszoon Bullenaar is geboren op 18 april 1825 te Elsenerbroek en is overleden op 14 januari 1901 te Enterbroek. Hij is de zoon van Hermannes Bullenaar en Janna ten Duijsche.

Jan Willem Hermszoon Bullenaar koopt van zijn vader op 21 april 1877 de helft van een huis en erf en enig bouw- en hooiland voor achthonderd gulden. De goederen lagen aan de Bullenaarsweg tussen huisnummer 5 (Roetgerink) en 7 (Hoek), de toenmalige sectie nr. zijn D 702, 705, 1564-1566, 2159 en 1558. Jan Willem Hermszoon Bullenaar trouwt op 28 oktober 1850 met Janna Brunnenkreef uit Elsenerbroek. Zij is de dochter van de landbouwer Jannus Brunnenkreef (Klein Kolhoop) en Janna Wolves. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Het tweede kind, Hermina Bullenaar, trouwde op 19 januari 1880 met Johannus Smit uit Ambt Delden. Ze woonden in het huis van haar vader aan de Bullenaarsweg. Hermina Bullenaar is overleden op 26 januari 1888 op dertigjarige leeftijd. Drie jaar na haar overlijden bleef Johannus Smit in het huis wonen, tot 31 oktober 1891; daarna is de woning afgebroken.

2016, schuur van Hoek aan de Bullenaarsweg, Enterbroek

Jan Bullenaar is geboren op 8 december 1863 te Enterbroek en overleden op 4 maart 1899 te Enterbroek op vijfendertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan Willem Hermszoon Bullenaar en Janna Brunnekreef. Jan Bullenaar is getrouwd op 7 juni 1890 met Jenneken Peusscher uit Diepenheim. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren Jan Willem, Maria en Johanna Bullenaar. Jenneken Peusscher hertrouwde op 2 juli 1903 met Jan Brinks uit Holten die introuwt op het erve Bullenaar. De huidige bewoners (vanaf omstreeks 1975) van het nieuwe erve Bullenaar zijn Dirk de Rover en zijn vrouw. Het derde kind, Johanna Bullenaar is verhuisd naar Hengelo en woonde er van 11 november 1929 tot 7 juni 1930. Ze trouwt op 14 januari 1932 op vijfendertigjarige leeftijd met Gerrit Hendrik Megelink uit Rijssen. Hij was landbouwer en gemeentewerker van beroep. Gerrit Hendrik Megelink werd ook Malo genoemd. Hij was een enigszins zonderling mens. Gerrit Hendrik Megelink is de zoon van Hendrik Megelink en Harmina Nijenhuis.

2016, het schip van De Rover op het erve Bullenaar, Bullenaarsweg, Enterbroek

Op 24 augustus 1891 wordt Jan Bullenaar eigenaar van het ouderlijk huis met de daarbij behorende gronden aan de Bullenaarsweg, voor vierentwintighonderd en tien gulden. Vader Jan Willem Bullenaar behoudt het vruchtgebruik

Hendrikus ten Kattelaar is geboren op 6 november 1804 te Enterbroek en overleden op 9 februari 1874 te Enterbroek op negenenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit Mannes Kattelaar Bullenaar (Bulner) en Gerritdina Kiefhorst. Hendrikus ten Kattelaar is wever van beroep. Hij is getrouwd op 4 april 1830 met de spinster Janna Teeselink (Sasbrink) uit Goor. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. In 1849 woonde het gezin bij het erve Heuks te Ypelo en het erve Westhuis. Het erve Westhuis werd later erve Weusthuis of Wostehus genoemd en sinds er een Morsink woont erve De Plas. Hendrikus ten Kattelaar stichtte omstreeks 1857 het erve de Doven. Dat gebeurde na de verdeling van de marke, want ervoor was het onverdeelde markegrond, (sectie D nr.411a en 411bc, groot 1.27.20 ha.]. Hendrikus ten Kattelaar sluit een hypotheek af van tweehonderd gulden van Hendrik Kraaijenveld uit Ambt Delden. Er werd een boerderijtje met een weefkamer gebouwd aan de (huidige) Wolvesweg. De zoons Gerrit en Gerrit Jan woonden ook op het erve Doven. Ze kochten een perceel grond, Schultjesmoat (1.48 hectare) en hebben er een huis bijgebouwd met een tweede en derde hypotheek. Uiteindelijk werd het erve de Doven in 1892 verkocht aan Arend Jan Kolhoop. Het erve de Doven is afgebroken en in een nieuw gebouwd huis wonen Henk en Diny Kolhoop (2016) op Wolvesweg nummer 3 a te Enterbroek.

Gerrit Kattelaar is geboren op 10 januari 1847 te Enterbroek en overleden op 5 februari 1885 te Enterbroek op achtendertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrikus Kattelaar en de spinster Janna Teesink (Sasbrink). Gerrit Kattelaar is getrouwd op 22 mei 1875 met Teuntje Teunissen uit Gorsel. Zij is op vierenveertigjarige leeftijd op 7 november 1884 te Enterbroek overleden. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, Hendrikus, Hendrik Jan en Jan Kattelaar. Jan Kattelaar en Hendrikus Kattelaar gaan na het overlijden van hun ouders wonen bij hun oom, Jan Reint Kattelaar op het erve Kattelaar. Op 24 september 1891 verhuizen de twee broers naar Delden nadat het erve Doven (hun ouderlijk huis) werd geveild. Jan Kattelaar

is getrouwd op 5 juli 1918 te Ambt Delden met Hendrika Rohaan uit Enter. Zij is de dochter van bakker Arend Jan Rohaan en Hendrika Leida Van Nes en is geboren op 16 augustus 1871. Hendrika Rohaan was de weduwe van Albert Jan Colvoort.

Jan Reint Kattelaar is geboren op 25 januari 1856 te Enterbroek en overleden op 16 oktober 1889 te Enterbroek op drieëndertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrikus Kattelaar en de spinster Janna Teeselink (Sasbrink). Jan Reint Kattelaar ontvangt in oktober 1885 van de diaconie te Enter een vergoeding van negentien gulden en vijf cent voor de kinderen van wijlen zijn broer Gerrit. Vervolgens ontvangt hij elke drie maanden van de diaconie negentien gulden en vijftig cent. Jan Reint Kattelaar is getrouwd op 28 mei 1886 met Aaltje Schutte uit Markelo. Zij is de dochter van de boerwerker Arend Jan Schutte en Gerritdina Bullenaar. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek twee kinderen geboren. Het tweede kind, Janna Rika Kattelaar, is één jaar geworden.

Nadat een aangrenzend perceel grond was gekocht van Rohaan [Schultjes] en een nieuwe hypotheek van Krayenveld werd afgesloten, werd er een nieuw huis gebouwd, het erve Doven. Voor 1891 was dit al weer verdwenen, de vier hoekstenen als fundering zijn een eeuw later terug gevonden. Na het overlijden van haar man verhuisde Aaltje Schutte (doof of hardhorig, vandaar de naam erve Doven) naar het erve van haar schoonzuster en zwager. Ze verhuisde na het overlijden van bijna alle familieleden, terug naar het ouderlijk huis van haar man; zij kon de hypotheek van het erve Doven niet meer opbrengen. Na twee jaar was er een schuld van vijfenveertig gulden en werd het erve Doven in 1891 verkocht aan Arend Jan Kolhoop. De twee kinderen van haar zwager verhuizen op 24 september 1891 naar Delden. Een jaar later, op 16 september 1892, verhuisde zij met beide dochters naar Elsenerbroek en woonde in bij haar zuster en zwager Gerrit Jan Kattelaar.

Gradus ten Kattelaar is geboren op 15 december 1788 te Rijssen en overleden op 10 maart 1872 te Enter. Hij is de zoon van Mannes Hendriksen Kattelaar en Euphemia Velner Heggeler. Gradus te Kattelaar is getrouwd op 30 juni 1816 met Gerritdina Luekens uit Enter. Uit dit huwelijk zijn te Enter vijf kinderen geboren. Het tweede kind, dochter Fenneken ten Kattelaar is geboren op 1 mei 1823 te Enter en overleden op 6 januari 1892 te Rectum. Ze is getrouwd op 25 april 1856 met Jannes Litteler (op 't Hove) uit Rectum. Hij is de zoon van landbouwer Hendrikus Litteler en Hermina Koppelmate (Slot). Elf jaar na hun huwelijk overlijdt Jannes Litteler op vierendertigjarige leeftijd. Jannes Litteler heeft een testament opgemaakt wat wordt uitgevoerd na zijn overlijden. Zijn oom Mannes erft de helft van de goederen en zijn vrouw een kwart, zijn kinderen verdelen het andere kwart. Mannes verkoopt zijn aandeel in een publieke verkoop. In 1873 koopt koopman Hermannes Stegeman en Gerritdina de helft van het erve 't Hove. Hermannes Stegeman bouwt op zijn huis en café (Stegeman) op het land, genoemd het Haaverland. In 1891 verkoopt Fenneken ten Kattelaar haar haar deel aan Hermannes Stegeman, nu winkelier, tapper en koopman te Rectum.

Hendrikus (Dieks) ten Kattelaar is geboren omstreeks 1832 te Enter. Hij is de zoon van Gradus ten Kattelaar en Gerritdina Luekens. Hendrikus ten Kattelaar trouwt op 28 april 1856 met Gezina Spekenbrink uit Enter. Ze is de dochter van de klompenmaker en landbouwer Joannes Spekenbrink en Hendrica Slaghekke. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Hendrikus (Dieks) ten Kattelaar koopt van zijn vader Gradus ten Kattelaar voor zestienhonderd gulden 25/48ste deel van de onroerende goederen.

Jan ten Kattelaar is geboren op 27 juli 1872 te Enter en overleden op 11 mei 1953 te Enter. Hij is de zoon van Hendrikus ten Kattelaar en Gezina Spekenbrink. Op 21 maart 1901 verhuist hij naar Losser. Jan ten Kattelaar is getrouwd op 2 juni 1910 met Johanna Keizer uit Enter. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Bij de scheiding van de goederen verkrijgt Jan ten Kattelaar het ouderlijk huis, erf en grond, ter waarde van tweeduizend gulden. Zijn moeder behoudt het vruchtgebruik, zijn vader is al overleden. Dit is beschreven op 16 januari 1901 in de akte nummer 2983 van de notaris te Goor. Het betreffen de percelen sectie E nummers 1212, 1355, 1361, 3562, 3565, 3573, 3576 en 3577, en sectie D nummers 2491, 2493, 2503, 2504, 2506 en 2715. In de kadastrale atlas

van 1830 is dit de boerderij op sectie D nummer 753, maar op de kaart van 1910 is dit erve verdwenen.

Hermannes Jeromenius Otten (Mannes) ten Kattelaar op het Bullenaar is geboren op 25 december 1747 te Ypelo en overleden op 7 mei 1819 te Enterbroek. Hij is de zoon van Hieronimus Hermsen van 't Kattelaar (Otten) en Hendrica Hendriksen Prinsen. Hermannes Jeromenius Otten (Mannes) is twee keer getrouwd, de eerste keer op 12 oktober 1777 met Gezina Slagh (Slagers) uit Enterbroek. Getuigen zijn Joannes Deperink en Alijda Slagh. Gezina Slagh is de dochter van Gerrit Jansen Slag (Kleiboer) en Geertrudis Lucassen (Gerarda) Immink. Bij zijn eerste huwelijk wordt hij Mannes Jeronimussen Otten genoemd, bij zijn tweede huwelijk heet hij Hermannes ten Kattelaar. Het tweede huwelijk is op 20 februari 1785 met Euphemia (Fenneke) Velner uit Enterbroek. Zij is de dochter van Lambertus Gerritsen Velner en Catharina Jansen (Trientje) Slagh. Uit het eerste huwelijk zijn Joannes ten Kattelaar en Hendrik Otten geboren. De kinderen uit het tweede huwelijk worden Ten Kattelaar genoemd.

Ten Dam

Gerrit ten Dam is geboren omstreeks 1620 te Kerspel Neede. Hij is de oudst bekende Ten Dam. Gerrit ten Dam heeft vier kinderen, Berend, Jan, Gerrit en Hendrik ten Dam.

Berend ten Dam is geboren omstreeks 1650. Hij is de zoon van Gerrit ten Dam. Berend ten Dam is getrouwd met Marie Meters. Uit dit huwelijk zijn te Markelo acht kinderen geboren.

Hendrik Hermannesen ten Dam is geboren omstreeks 1740. Hij is de zoon van Hermannes ten Dam en Maria Henricus Portemans. Hendrik Hermannesen ten Dam is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 4 juni 1761 met de negentienjarige Geertje Helmich (Kattelaar) uit Enter. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren. Zij is de dochter van

Jeronimus Hendriks Helmich ten Kattelaar en Hendrina te Morsche. Jeronimus Hendriks Helmich ten Kattelaar was landbouwer op de erven Otten, Rikkerink en Kattelaar. Geertje Helmich (Kattelaar) is eerder getrouwd met de boerwerker op het erve Leijerweerd, Harmen Hendriksen Crommendam uit Ypelo. Ze was toen nog maar elf jaar. Het tweede huwelijk was op 15 mei 1763 met Aaltje Gerritsen Eeftink (Sanders of Markink) uit Haaksbergen. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren. Het eerste kind, Gerit ten Dam, werd te Enterbroek geboren, het tweede kind, Maria ten Dam, werd Crommendam genoemd en is geboren te Haaksbergen. De naam Crommendam is van de eerste man van Geertje Helmich (Kattelaar). Volgens de genealogie is Maria Crommendam (ten Dam) geboren op 1 mei 1768 en dus uit het tweede huwelijk.

De fietsenwinkel van Ten Dam aan de Dorpsstraat. Op de foto staat de motorclub van Enter omstreeks 1935. v.l.n.r. B. ten Dam (Fietsen-Noads), G. Lammertink (Ketien-Get), Mans Homan, J. Veldhuis (Prins-Jan), H. Lammertink (Paanders-Herman), H. Wolthuis (Wools-Hendrik), Marie ten Dam met dochtertje en J. ten Brinke (Weeln-Jan).

Het Prakkenhuis, later woonde Ten Dam er, hij verhuisde zijn fietsenzaak van de Dorpsstraat en begon ook een garage.

Gerardus (Gerrit) ten Dam is geboren omstreeks 1764 te Enterbroek en overleden op 9 januari 1818 te Enter. Hij is de zoon van Hendrik Hermannesen ten Dam en Aaltje Gerritsen Eeftink (Sanders of Markink). Gerardus (Gert) ten Dam is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 31 maart 1788 met Hendrina Bokdam (Dreijerink) van het erve Bokdam. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Het tweede huwelijk is op 6 oktober 1797 met Johanna Brok uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk zijn twee dochters geboren, Janna en Manna ten Dam. Janna ten Dam is geboren te Delden en overleden te Enter. Manna ten Dam is geboren en overleden te Enterbroek.

Gerhardus ten Dam is geboren omstreeks 1824 te Bornerbroek en overleden omstreeks 1854 te Enter op dertigjarige leeftijd. Hij is wever van beroep. Gerhardus ten Dam is de zoon van Albertus ten Dam en Maria Krommendam. Hij is op 1 mei 1850 getrouwd met Aleida Mekenkamp uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren. Het tweede kind, Berendina Johanna ten Dam, is getrouwd met de landbouwer Gerrit Meenhuis uit Enter. Het echtpaar woonde aan de Achteresweg te Enter en verhuisde in 1898 naar Lonneker. Aleida Mekenkamp hertrouwde na het overlijden van Gerhardus ten Dam met Jannes Groothuis uit Haaksbergen.

Albertus ten Dam is geboren op 21 december 1850 te Enter en overleden op 9 februari 1892 te Enter op eenenveertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerhardus ten Dam en Aleida Mekenkamp. Albertus ten Dam is getrouwd op 18 februari 1881 met Gerritdina Reurink uit Enter, de dochter van landbouwer Mannes Reurink en Willemina Rouweler.

Bernard ten Dam is geboren op 18 juni 1888 te Ypelo en overleden op 23 januari 1963 te Enter. Hij is de zoon van Bernardus ten Dam en Johanna Zegger. Bernard te Dam is fietsenmaker. Hij woonde aan de Dorpsstraat 64 te Enter. Bernard ten Dam heeft het oude melkfabriekje van Bolscher aan de Dorpsstraat 64 overgenomen. Hij vestigt er een fietsen- en motorwinkel; ook had hij een taxibedrijf. In 1955 verhuist hij met zijn zaak naar de Rijssenseweg 6, naar de oude schoolmeesterswoning van Prakken. In de tuin komt de werkplaats en de garage. Bernard ten Dam is getrouwd op 26 juni 1919 met Grada Maria Hoek uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn te Enter tien kinderen geboren.

Hendrikus Bernardus Antonius (Henk) ten Dam is geboren op 22 juni 1927 te Enter en overleden op 22 februari 1997 te Enter op negenenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Bernard ten Dam en Grada Maria Hoek. Henk ten Dam is garagehouder en woonde aan de Rijssenseweg 8 te Enter. Hij is getrouwd op 29 januari 1955 met Paula Josephina Aarninkhof uit Deurningen. Paula Aarninkhof is kapster en start een kapperswinkel achter de fietsenwinkel. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Richard ten Dam is geboren op 26 oktober 1958 te Enter. Hij is de zoon van Henk ten Dam en Paula Aarninkhof. Richard ten Dam is vrachtwagenchauffeur van beroep. Hij is getrouwd met Agnes Blikmans. Uit dit huwelijk is te Bornerbroek Iris ten Dam geboren. Richard ten Dam woont aan de Broekmolen te Bornerbroek.

2016, Rijssenseweg

Ik barbaar

Wanneer je dromen finaal zijn
vergruisd,
en je ver van je mensen
op de dag wacht,
dan ben je bereid
om bevend in de grond
de insecten te voeren
om diep in de grond
van verklaringen te getuigen.

Mijn liefde reist met je mee en
blijft als een engel bij je,
we tuimelen naar binnen,
naar de nieuwe grenzen van het platteland.
Ik ben bang mijn ogen dicht te doen,
ik wil niet in het donker leven en
zien wat zich voltrekt,
stemmen in mijn bed en
goden op het dak.

Ik heb de middernachtzon gezien en
vogels van alle formaten en
vissen in het water,
bomen ontbloot van bloesems,

sneeuw in de winter, druiven in de zomer.

Ik heb de zon geroken,
maar ik herinner mij er niet veel van,
ik zie geen visioenen maar
onthullingen en herkenning,
mijn hart hangt stil
van vrees dat deze vreugde kan vergaan.

Geef mij een pen
opdat ik kan schrijven en
zingen dat het leven niet voor niets is,
ik wil sterven voor ik dood ben,
als mijn bloed nog stroomt
en rood is.

Geef mij een liefde zoals ik jou
een liefde wil geven,
want als ik tegenover open ogen sterf,
zo zal mijn lied nooit sterven.

Anneke Koers

Wanneer ik denk aan mijn land,
zie ik mannen, een oude hond, de marke,
een zomp in de rivier, een berg, groene weiden,
een ruimte met twee mensen in een bed,
een zandpad, een beek, populieren,
een huis, een schuur, schapen en varkens, wolkenflarden.

Wanneer ik denk aan mijn land
is dat de evacuatie van al het denken,
als het buiten helder is gaan de vensters open,
zie ik sterren in de lucht,
hoor ik, klein als een gerucht,
'wij zijn oud Saksenvolk'.

Ik luister in het donker naar de uil,
ik luister naar onze kracht die niemand kan kennen,
ik luister naar het hart van onze adem,
ik hoor de zon beven achter de zang in de nacht,
ik wacht tot de uil thuiskomt en ken de boom aan zijn vruchten
en we zullen de koeien in bomen leren klimmen.

Anneke Koers

Rutgers

Lammert Rutgers is geboren omstreeks 1770. Hij is de oudst bekende Rutgers. Lammert Rutgers wordt ook Klein Kalvenhaar genoemd. Hij is getrouwd op 12 maart 1799 te Haarle met Hendrica Willeibrodus Hutten. Uit dit huwelijk is Hermannes Rutgers geboren te Hellendoorn.

Hermannes Rutgers is geboren op 18 juli 1807 te Hellendoorn en overlijdt op negenenvijftigjarige leeftijd op 15 juni 1867 te Rectum. Hij is de zoon van Lammert Rutgers (Klein Kalvenhaar) en Hendrica Willebrodus Hutten. Hermannes Rutgers is landbouwer van beroep. Hij is getrouwd op 29 augustus 1846 op negenendertigjarige leeftijd met Geziena Slot (Koppelmaat) uit Rectum. De tweede zoon Hendrikus wordt Hendrik Slot genoemd

Hendrikus (Hendrik) Rutgers (Slot) is geboren op 9 mei 1853 te Rectum en overleden op drieënveertigjarige leeftijd op 11 mei 1897 te Rectum. Hendrik Rutgers wordt ook Slot genoemd. Hij is landbouwer op het erve Slot en woonde aan de Enterweg 17 te Rectum. Hendrik Rutgers is de zoon van Hermannes Rutgers en Geziena Slot (Koppelmaat). Hij is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 25 april 1879 met Hermina Hegeman uit Rijssen. Hermina Hegeman overlijdt op 12 september 1890 te Rectum op eenenveertigjarige leeftijd. Hendrik Rutgers hertrouwd op 17 juni 1892 met Johanna (Hanna) Kusters uit Enter. Uit de twee huwelijken zijn vijf kinderen geboren. Hanna Kusters hertrouwde op 3 juni 1897 met de boerenknecht (op het erve Slot) Willem Slot uit Bornerbroek.

Bernardus (Bernard) Rutgers (Slot) is geboren te Rectum op 25 augustus 1950. Hij is overleden op 5 december 2012 op tweeënzestigjarige leeftijd te Enter. Bernard Rutgers woonde aan de Reggestraat 5 te Enter. Hij is de zoon van Hermannes Bernardus Rutgers (Slot) en Euphemia Maria (Fee) Bentert. Bernard Rutgers is getrouwd op 13 december 1974 met Aleida (Marjon) Helmich uit Slagharen. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Marjon en Erik Rutgers.

Rutjes

Willemina Maria Louisa Rutjes is de oudst bekende Rutjes. Ze kreeg een zoon die niet erkend werd door zijn vader. Etiëne Johan Christoffel Rutjes is geboren op 29 september 1851 te Amsterdam en overleden op dertigjarige leeftijd op 1 november 1881 te Boxtel (N.Br.). Etiëne Johan Christoffel Rutjes is geboren te Amsterdam als een onwettig kind van Willemina Maria Louisa Rutjes.

Voordat hij naar Enter verhuisde woonde hij tot 29 april 1875 in Bathmen. In Enter was hij in de kost bij Ekkerink en ook nog bij bakker Heinink. Hij was schoenmaker van beroep. Hij trouwt met Engele Wolters uit Enter. Ze is de dochter van Gerrit Wolters (Vit), klompenmaker

en Engelbertha (Engeltje) Kusters. Na de geboorte van hun dochter Willemina Geertruida Louise Rutjes verhuizen ze op 1 februari 1881 naar Boxtel. Na de geboorte van zoon Gerardus Albertus Rutjes overlijdt Etiëne Johan Christoffel Rutjes op 1 november 1881. Engele Wolters verhuisde met haar twee kinderen naar Enter en hertrouwde met Jannes Spekenbrink uit Enter.

Dochter Willemina Geertruida Louise Rutjes trouwt op zesendertigjarige leeftijd op 11 mei 1916 met Jan Geels uit Enter. Hij is de zoon van Jan Hendrik Geels (Geel'n) en Geertruid Tjihuis. Jan Geels is geboren op 5 december 1869 en is ten tijde van zijn huwelijk met Willemina Geertruida Louise Rutjes zesenvertig jaar. Hij is als gevolg van een ongeluk met een auto te Wierden overleden op 20 september 1932 op tweeënzestigjarige leeftijd. Waarschijnlijk zijn er kinderen geboren want op 20 oktober 1932 wordt als toezienend voogd aangesteld de oom van vaderszijde, Bernardus Gerhardus Coesant uit Enter.

Gerardus Albertus Rutjes is geboren op 9 september 1881 te Boxtel en overleden op tweeënnegentigjarige leeftijd op 21 maart 1974 te Enter. Hij is de zoon van Etiëne Johan Christoffel Rutjes en Engele Wolters. Gerardus Albertus Rutjes is getrouwd op 29 oktober 1903 met Aleida Bekhuis uit Enter. Zij is de dochter van de klompenmaker Jan Bekhuis (Busker) en Gerritdina Essink. Uit dit huwelijk zijn veertien kinderen geboren, acht meisjes en zes jongens. Aleida Bekhuis is overleden op 13 augustus 1923 te Enter op eenenveertigjarige leeftijd.

Johannes Marinus Rutjes is geboren op 30 maart 1914 te Enter en overleden op vierenvijftigjarige leeftijd op 7 september 1968. Hij is de zoon van Gerardus Albertus Rutjes en Aleida Bekhuis. Johannes Marinus Rutjes woonde aan de Rondweg 7 te Enter. Hij trouwt op 2 juli 1942 met Berendina Rutgers uit Rectum. Zij is de dochter van Jan Rutgers (Slot) en Geziena Aleida Kuipers. Uit dit huwelijk zijn te Enter acht kinderen geboren. Berendina Rutgers is achtennegentig jaar geworden en overlijdt op 22 september 2013 te Enter.

1969, familie Rutjes, collectie Harrie Cox

Jan Rutjes is geboren op 23 oktober 1921 te Enter en is op eenenzestigjarige leeftijd op 28 juni 1983 te Enter overleden. Hij woonde aan de Rondweg 6 te Enter. Jan Rutjes is getrouwd op 17 april 1947 met Berendina Hendrika Rikkert uit Enter. Zij is de dochter van de landbouwer Hendrikus Lambertus Rikkert (Kedoes Dieks) en Bernardina Maria Haverkate. Uit dit huwelijk zijn elf kinderen geboren. Het eerste kind, Leonardus Gerhardus Hendrikus (Leo) Rutjes, is geboren op 24 april 1948 te Enter. Hij is de eigenaar van de witgoedzaak aan de Oude Deldenseweg te Enter.

Pascal Rutjes met vrouw en kinderen: Judith, Merel en Chris. Pascal is de zoon van Leo Rutjes en eigenaar van de witgoedzaak.

Leo Rutjes en kleinkinderen

Tijhof

Jannes Tijhof is geboren omstreeks 1710. Hij is de oudst bekende Tijhof. Jannes Tijhof wordt ook Jannes van de Schapendijk genoemd. Hij is getrouwd omstreeks 1738 te Almelo met Jenne Jansen van het Grimberg. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. Het eerste kind, Gerrit Jan Tijhof, is geboren te Elsen. De andere kinderen zijn te Almelo geboren.

Gerrit Jan Tijhof is geboren op 10 november 1910 te Elsen en overleden op 27 februari te Enter. Hij is de zoon van Mannes Tijhof en Gerritdina Breukink. Gerrit Jan Tijhof woont aan de Dorpsstraat 12 te Enter. Hij is getrouwd op 13 juni 1931 met Hendrika Johanna Peddemors uit Enter. Zij is de dochter van de grondwerker Gradus Peddemors en Willemina Langenhof. Uit dit huwelijk zijn te Enter zes kinderen geboren, vijf jongens en een meisje.

Willem Tijhof is geboren op 7 december 1931 te Enter en overleden op 10 januari 1981 te Enter op negenenveertigjarige leeftijd. Hij woont aan de Marcus Samuelstraat 26 te Enter. Willem Tijhof is de zoon van Gerrit Jan Tijhof en Hendrika Johanna Peddemors. Hij is getrouwd op 29 december 1960 met Jenneken Klein Nagelvoort. Zij is de dochter van landbouwer Gerrit Klein Nagelvoort en Elsje Oudelaar. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren. Het tweede kind, Elsje Tijhof, is getrouwd op 28 augustus 1986 met Johannes van de Riet uit Enter. Ze zijn in 1986 naar Brazilië verhuisd en zijn teruggekomen naar Enter.

Gradus (Gerrit) Tijhof is geboren op 1 juni 1937 te Enter. Hij is de zoon van Gerrit Jan Tijhof en Hendrika Johanna Peddemors. Gradus (Gerrit) Tijhof woont aan de Dorpsstraat 12 te Enter. Hij is getrouwd op 12 oktober 1962 met Gerda Aleida Wolves uit Enter. Zij is de dochter van metselaar en aannemer Albert Jan Wolves (Perik Albert) en Johanna Hermina (Hanna) Lammertink. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren, Arjan, Henk Johan en Andre Tijhof.

Andre Tijhof is de zoon van Gerrit Tijhof en Gerda Aleida Wolves. Hij is getrouwd met Jeanette Nijland. Zij is de dochter van Jan Hendrik Nijland en Anna Broeze. Uit dit huwelijk zijn te Enter twee kinderen geboren, Gerben Tijhof en Elsa Tijhof.

Marcus Samuel

Marcus Samuel (de Marre) en zijn vrouw Carole Salmagne.

Speeltuin de Marre, Putman Cramerstraat, 1959

Speeltuin de Marre, Putman Cramerstraat, 2016

Ook in Enter leefden ten tijde van de Tweede Wereldoorlog een kleine gemeenschap joodse mensen. Het ging hier aan het begin van de Tweede Wereldoorlog om een gemeenschap van negenentwintig Joden en hiervan zijn er tijdens de oorlog negentien vermoord in concentratiekamp Sobibor en Auschwitz. Marcus Samuel leefde van 1908 tot 1943.

De Marcus Samuelstraat en speeltuin De Marre herinneren aan het joodse bevolkingsdeel van Enter in de periode voor de Tweede Wereldoorlog. Marcus Samuel was de derde zoon van Izak Samuel en Clara Meyler. De familie Samuel telde vier zonen en een dochter en verhuisde dus in 1877 van Rijssen naar Enter. Samuel werkte in zijn jeugd als kippenslachter in Duitsland. Daar leerde hij zijn vrouw Karola Salmagne kennen. Toen het stel zich in Enter vestigde, begon Samuel een kippenslachterij in het pand aan de Dorpsstraat 146. De onderneming was bijzonder succesvol. In de vooroorlogse jaren was zijn bedrijf de grootste werkgever in Enter.

Enter heeft nooit een grote joodse gemeenschap gekend. In 1748 stonden drie joodse families geregistreerd, terwijl er rond 1800 geen enkele joodse inwoner in Enter was. Na de familie Samuel in 1877 kwam in 1917 hier de familie Spanjar bij. Zij handelden in brandstoffen en veevervoer. Twee broers van Samuel waren veehandelaar van beroep. Een aantal boeren op de Rijssense veemarkt dacht later met gemengde gevoelens aan hen terug. In mei 1938 vestigde zich als gevolg van de Duitse *Berufsverbote* de familie Frank in Enter. Daarvoor woonde zij in Goldenstedt bij Oldenburg. In Duitsland werd het hen echter onmogelijk gemaakt hun beroep uit te oefenen, waarna ze in Enter een boerderij kochten en een boerenbedrijf opbouwden. De familie Frank kocht een boerderij aan de Rondweg en bouwden een boerenbedrijf op.

In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog kwam Samuels zoon Ies vanwege de handel in pluimvee vaak in Duitsland. In 1932 werd hij bij zijn wekelijkse tocht naar Hamburg aan de grens in Nordhorn aangehouden, volgens de krant voor smokkel van geld. Enkele buurjongens die met hem in de auto zaten werden na enkele dagen vrijgelaten maar Ies werd naar Hamburg

overgebracht. De auto werd in beslag genomen en een hoge boete werd opgelegd. Pas na veel moeite en bemiddeling kwam hij vrij. Dit was een voorbode voor nog meer onheil voor de joodse inwoners van Enter. In mei 1940 begon de Duitse bezetting van Nederland. Voor de Joden had dit al spoedig ernstige gevolgen. In oktober van dat jaar moesten alle joodse ondernemingen zich melden bij de Wirtschaftsprüfstelle, de Duitse controledienst voor bedrijven. Spoedig daarna werd hun bedrijf geliquideerd. Geldelijke vermogens moesten gestort worden op een door de Duitsers aangegeven bank. De Joden mochten hun beroep niet meer uitoefenen. Het leven werd hen geleidelijk onmogelijk gemaakt.

Toen de joodse inwoners werden opgeroepen zich aan te melden voor werkkampen, brak er paniek uit. De families Samuel en Spanjar zochten wanhopig naar een onderduikadres. Vrijwel geen enkele Enternaar durfde dit aan. Ook het in bewaring nemen van contant geld of dierbare meubelstukken van deze joodse families tot betere tijden aanbraken ging zeer moeizaam, want op Judenhilfe stonden zeer strenge straffen. Na hulp van families in het Enterbroek vonden elf joden in de zomer van 1942 een onderduikadres in een oud kippenhok dat werd opgebouwd tussen dichte houtwallen in de driehoek Bornerbroekseweg, Huttemansweg en Entelerweg. In boerderijen aan de Hoesselderdijk vonden anderen onderdak. Ook Marcus Samuel en Ies Samuel met zijn echtgenote Lien Rosendaal vonden hier onderdak

Op 10 mei 1943 werden de elf Joden in hun schamele onderkomen na verraad opgepakt door de Grüne Polizei. Op 21 mei 1943 zijn ze vermoord in het vernietigingskamp Sobibor. Andere Enterse Joden werden in plaatsen in de omgeving opgepakt. Slechts enkelen hebben de oorlog overleefd. Een monument aan de Bornerbroekseweg herinnert aan de dramatische gebeurtenis in de buurt. Van de negenentwintig Joden die aan het begin van de oorlog in Enter woonden zijn er negentien vermoord in Sobibor en Auschwitz.

Een monument aan de Bornerbroekseweg herinnert aan de dramatische gebeurtenis van de elf Joden uit het kippenhok en andere Joden die opgepakt zijn in Enter.

Tekst op monument:

Ongeveer driehonderd meter in de richting van de pijl zaten in de Tweede Wereldoorlog, vanaf augustus 1942, elf mensen uit de Joodse gemeenschap in Enter ondergedoken. Op 10 mei 1943 werden ze door de Grüne Polizei gearresteerd. Op 21 mei 1943 zijn zij allen in het vernietigingskamp Sobibor omgekomen. Negen andere leden van de Joodse gemeenschap in Enter werden elders gearresteerd en zijn ook omgekomen. Om hen allen te herdenken werd dit monument opgericht. Op het monument staan voor de namen kruisjes in plaats van een jodenster. Foutje... te duur echter om te herstellen.

Joods monument aan de Bornerbroekseweg

Slot

Jacob Hendriksen Slot is geboren omstreeks 1628 te Rectum. Hij is de oudst bekende Slot. Jacob Hendriksen Slot is bouwman op allodiaal erve en goed 'Het Slot' (het Waterslot) te Rectum.

Een allodiaal goed is een goed dat alleen de algemene belastingen dient te betalen en geen lasten moet afdragen aan een leenheer; het is een goed in eigen bezit.

Jacob Hendriksen Slot is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 21 januari 1655 met Aaltien Jansens Mokkelencate uit Rectum. Zij is de dochter van Johan Mokelencotte en Trine. Uit dit huwelijk is omstreeks 1656 zoon Frederik Slot geboren. Het tweede huwelijk is op 1 januari 1660 met Aaltien Coppel ten Hove (Op die Koppelmaet) uit Rectum. Aaltien Coppel ten Hove is de dochter van Jan Coppel ten Hove (Jan de Hoffmeijer) en Hendrikje Lamberts Klein Hulshorst. Uit dit huwelijk zijn te Rectum vier kinderen geboren.

Berend van 't Slot is geboren op 21 mei 1705 en overleden omstreeks 1757 te Rectum. Hij is de zoon van Jan Freriksen van het Slot en Hendrikje op het Slot. Berend van 't Slot is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is omstreeks 1738 met Janna Freriks Slot uit Rectum. Uit dit huwelijk is een kind geboren, Jannes van 't Slot. Het tweede huwelijk is op 27 februari 1745 met de twintigjarige Fenneken ten Cattlelear uit Enter. Ze is de dochter van Wolter Reijnt Ezinkdam (Binnengais, ook Cattelaar) en Wilmke Hermsdochter Cattelaar. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren. Wilmke Hermsdochter Cattelaar hertrouwd een jaar na het overlijden van Berend van 't Slot op 4 maart 1758 met Bernt Jansen Keppelink uit Rectum. Hij is twee keer eerder getrouwd met Jenneken Slot uit Rectum en met Jenne Gerritsen ten Kate uit Hexel.

Het zevende kind van Berend van 't Slot en Fenneken ten Cattlelear is Willemina Hermina (Mina) Slot. Ze is geboren te Rectum op 24 november 1759 en overleden op 26 september 1809 op negenveertigjarige leeftijd. Mina Slot woonde op het erve Het Hove in Rectum. Bij haar overlijden bleven zeven kinderen en twee stiefkinderen achter. Ze is getrouwd op 2 juni 1782 met Berent Nijhuis (Ten Hove). Hij is landbouwer en markebestuurder van Rectum van 1810 tot 1816. Berent Nijhuis is de zoon van Herman Nijhuis en Fenne Slot. Hij was eerder getrouwd op 24 april 1778 met Gezina (Geese, Geeske) ten Hove, dochter van Gerhardus Michael ten Hove (Geel Broens) en Jenneken Keppelink (Timmerman).

Op 3 november 1778 kopen Berend Nijhuis en Geesken Broens (dochter van Geel Broens Ten Hove) het erve Het Hove. In de acte is hij vermeldt als Hoveboer. Als bewoner van dit erf neemt hij de naam van het erf over. Bij het erve Het Hove horen diverse stukken land in en om de Noordinckkamp. De Noordinckkamp wordt ook 'n Neurdik of Neurik genoemd. Bij het erve Het Hoven hoorde ook de gehele Haverkamp (op de Haverkamp, ook het Haaverland genoemd). In 1782 wordt op de Haverkamp een café en woonhuis van Stegeman gebouwd. Stegeman wordt ook 'n Beltmans genoemd. Verder behoorde bij het erve Het Hoven de gehele koeweide, de gehele Coppelsweide, de hooilanden en de goarens achter het huis, (de goarens werd ook wel de Grote Hofmoaten genoemd), de brink voor het huis waar de holtingen werden gehouden, alsmede het recht van overpad op de Noordinksteeg, de Brummeldijk en de Slotdijk en nog een aantal stukken land.

Hendrik Jacobsen van het Slot is geboren omstreeks 1718 te Rectum. Hij is de zoon van Jan Freriksen van het Slot en Hendrikje op het Slot. Hendrik Jacobsen van het Slot is getrouwd op 24 april 1749 met Dina Engberts Truitman, de dochter van Engbert Gerritsen Truytmans en Aaltien to Langen. In 1749 woonden ze aan het Logter te Notter. Uit dit huwelijk zijn te Enter tien kinderen geboren, die Slot of Te Langen worden genoemd.

Jan Hendrik Slot (te Langen, Slot) is geboren op 1 november 1750 te Enter en overleden op achtenzestigjarige leeftijd voor 1818. Hij is schipper van beroep. Jan Hendrik Slot is de zoon van Hendrik Jacobsen van het Slot en Dina Engberts Truitman. Hij is getrouwd op 21 december 1783 met Janna Evers uit Enter. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren, die Te Langen of Slot worden genoemd. Op 29 juni 1818 verkoopt zijn weduwe (Janna Evers) het huis en erve met zeven scheppel gaarden en een half hooiland in het Slag in Enterbroek voor zeshonderdvijf gulden aan Gerrit de Wilde uit Enter, een kamp grond voor vierhonderdvijftien gulden aan Gerrit Geerdink, een bouwland voor tweeënveertig gulden aan Jan Ezendam en hooiland voor tachtig gulden aan Arend Wolters uit Rijssen.

Engbert Hendrikszoon Slot (te Langen) is geboren op 4 maart 1753 te Enter. Hij is de zoon van Hendrik Jacobsen van het Slot en Dina Engberts Truitman. Engbert Slot is getrouwd op 1 februari 1778 met Elizabeth Brunnekreef (Wolfs). Zij is de dochter van Jan Brunnekreef, landbouwer op het erve Wolves te Enterbroek en Berendina van Wezel. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, Dina Slot, Hendrika Ten Langen en Jan Hendrik te Langen.

Dina Slot is getrouwd met Hendrikus Velt (Velthuis) uit Enterbroek, zoon van de landbouwer Jan Lucassen Velt (Velthuijs) en Aaltje Wevers. Hendrika Ten Langen (Slot) is getrouwd op 3 augustus 1816 met Hendrik Mennegat uit Enter.

De winkel van Mennegat (de Tuute) aan de Dorpsstraat in het noordeinde.

Hendrik Mennegat is boerwerker van beroep. Hij is de zoon van Jan Egbert Mennegat, van het erve Klein Mennegat te Enterbroek en Jenneken Teunissen Brunnenkreef. Hendrik Mennegat huurde het erve Klein Mennegat op 6 juni 1829. Op dezelfde datum verkocht hij het erve Klein Mennegat aan zijn neef Hendriks Mennegat. Hij verkocht het erve Klein Mennegat samen met zijn moeder (Jenneken Brunnekreef), zijn halfzuster en diens man Gerrit Ezendam,

J. Mennegat

Hendrik Slot is geboren op 14 september 1796 te Enter en overleden op 18 juli 1863 op zesenzestigjarige leeftijd te Enter. Hij was schipper van beroep. Hendrik Slot is de zoon van Jan (Hendrik) Slot (Te Langen) en Janna Evers. Hij is getrouwd op 9 december 1824 met Aaltje Langenhof uit Enter. Zij is de dochter van de schipper Jan Langenhof en Jenneken Assink. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren.

Het vierde kind, Johanna Slot, trouwt met de klompenmaker Engbert Geels uit Enter. Hij is de zoon van Hendrik Geels en Maria Flipsborg.

Het vijfde kind, Jenneken Slot, is getrouwd met de venter en schipper Mannes ten Brinke uit Enter. Zij overlijdt op 26 april 1865 op achtentwintigjarige leeftijd. Negentien jaar later, op 24 december 1884, verhuist Mannes ten Brinke met drie kinderen naar Rijssen, waar hij in 1917 overlijdt op tachtigjarige leeftijd. Drie jaar na het overlijden van Jenneken Slot hertrouwt Mannes ten Brinke met Aleida Ezendam, de dochter van klompenmaker Albert Ezendam en Hendrika Bullenaar. Aleida Ezendam overlijdt op vierendertigjarige leeftijd. Mannes ten Brinke hertrouwde op 24 december 1784 met Diena Nekker uit Wierden. Zij is de dochter van Hendrikus Nekkers en Willemina Japink.

Het zesde kind, Dina, is geboren op 1 september 1838 te Enter en overleden op 1 april 1866 te Enter op zevenentwintigjarige leeftijd.

Het zevende kind, Aaltje, is geboren op 16 februari 1841 te Enter. Zij is in juni 1863 bevallen van een kind. Het kind heeft zij in een sloot gegooid in de hoop dat het dood zou gaan.

Jannes Slot is geboren op 27 april 1922 te Enter in het huis aan de Dorpsstraat, tussen Peters (Wassink) en het oude Dekshoes. Jannes Slot is overleden op 27 februari 2012 te Rijssen. Hij is de zoon van Jan Slot en Willemina Blankvoort. Jannes Slot is getrouwd op 19 maart 1948 met Janna Grada Schuitemaker uit Enter. Zij is de dochter van de metselaar Evert Jan Schuitemaker en Gerritdina Johanna Slots. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren.

Na de Tweede Wereldoorlog trad Jannes Slot in dienst bij de politie. Na standplaatsen in Stokkum en Markelo kwam hij in 1970 naar Rijssen, waar hij tot aan zijn pensionering in 1982 groepscommandant der Rijkspolitie was. De belangstelling voor zijn geboortestreek en voor de streektaal spreekt uit de verhalen die hij lange tijd schreef voor een plaatselijk weekblad. Deze belangstelling komt ook tot uitdrukking in zijn in de streektaal geschreven gedichten, die hij in alle bescheidenheid rijmsels en versjes noemde. Zijn eerste gedichten zijn samengebracht in boekjes met de titel 'Kleine Dinge' en 'Met weinig weure'. Later kwam er een bundel met gedichten, Dagdromen genoemd. De drie boeken, 'Jachtschut zonder verleden', 'Het ongewilde gevolg' en 'De zwijgende verdachte' zijn geïnspireerd op het werk bij de politie en spelen zich af in en om Rijssen, Enter en Markelo.

Derk Jan Slot is geboren op 7 november 1870 te Enter. Hij is klompenmaker en houthakker van beroep. Derk Jan Slot is de zoon van Gradus Slot en Harmina Veldhuis. Hij is getrouwd op 29 november 1894 met Gerritdina in 't Wolt uit Enter. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren. Het vierde kind, Hendrik Slot, geboren op 12 februari 1902, werd melkventer te Enter. Het negende kind, Gerritje Slot, trouwde op 10 februari 1938 met kapper Lambertus Tukkers uit Holten. Lambertus Tukkers is op 1 oktober 1993 te Enter overleden.

Jan Slot is geboren op 18 oktober 1906 te Enter. Hij is de zoon van Derk Jan Slot en Gerritdina in 't Wolt. Jan Slot is melkslijter van beroep.

Een melkboer, melkman of melkslijter was iemand die langs de deur ging met voornamelijk melk en zuivelproducten, en soms ook een winkel had met die producten. Voor de grootschalige toepassing van de koelkast kwam de melkboer met zijn waren dagelijks bij zijn klanten aan de deur. Slot handelde niet alleen in melkproducten maar verkocht ook petroleum (pieteröllie), een zeldzame combinatie. In de jaren na de oorlog werd er door iedereen gekookt op vergassers, die werkten op petroleum. Dat ging een stuk sneller dan op een houtvuur in de kachel.

1949, Jan Slot, de melkboer

Bokkenhoek, rechts woonde melkboer Slot en links Kuipers (Bennie van Detjes Naats).

Jan Slot is op negenendertigjarige leeftijd op 22 april 1945 getrouwd met Jacoba Petronella Homs uit Den Haag. Zij is dan zesentwintig jaar. Jacoba Petronella Homs hertrouwde omstreeks 1995 met Stolte. Uit het huwelijk van Jan Slot en Jacoba Petronella Homs zijn drie kinderen geboren. Het eerste kind, Derk Jan (Jan) Slot, is geboren op 15 april 1946 te Enter. Hij werd ook melkboer van beroep. Derk Jan Slot is overleden op 10 februari 2014 op zevenenzestigjarige leeftijd. Het tweede kind, Mathijn Ernst Slot, is geboren op 30 juli 1947 te Enter. Hij reed op de S.R.V. wagen. Mathijn Ernst (Mat) Slot is op 23 mei 2012 op vierenzestigjarige leeftijd te Enter overleden. Hij is getrouwd op 18 september 1970 met Truus Nijland uit Rijssen. Het derde kind, Gerritdina Jacoba (Coby) Slot, is geboren op 10 januari 1952 te Enter. Zij is getrouwd met Gerrit Grevelink uit Rijssen. Gerrit Grevelink is op 17 september 2000 op vijftigjarige leeftijd te Enter overleden.

Albert Jan Slot is geboren op 12 december 1873 te Enter en overleden op 28 november 1943 te Enter op negenenzestigjarige leeftijd. Hij was broodbakker van beroep en werd ook Slotbakker genoemd. Albert Jan Slot is de zoon van Gradus Slot en Harmina Veldhuis. Hij woonde aan de Julianastraat te Enter. Albert Jan Slot is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 17 april 1901 met Jenneken Altena uit Markelo. Zij is overleden op 18 mei 1914 op vierendertigjarige leeftijd te Enter. Het tweede huwelijk is op 4 februari 1915 met de negentienjarige Geertruida Aleida Wolfs uit Enter. Zij is de dochter van de landbouwer Jan Wolfs (Ven'n Jao) en Berendina ter Weel. Uit de twee huwelijken zijn achttien kinderen geboren. Het twaalfde kind, Johan Slot, is geboren op 19 september 1919 te Enter. Hij was voeger van beroep. Johan Slot is gehuwd met Hendrika Keusink. Hij is op 9 september 1944 op vijftigjarige leeftijd overleden in het concentratiekamp Husum Schwesing, een buitenkamp van Neuengamme. Hij is begraven op het Nationaal Ereveld te Loenen vak A nummer 19. Zie akte Burgerlijke Stand Wierden, 1946, nummer 111.

Johan Slot is de zoon van Albert Jan Slot en Trui Wolfs. Hij is geboren aan de Julianastraat, in het huis waar nu Peddemors woont, naast Eertink (Zwik). Hij is de kleinzoon van Slot bakker van de Dorpsstraat en een neef van de melkboer Slot. Zijn moeder is geboren aan de Rondweg op het erve de Vennen, naast erve de Kruuder, rechts achter het huidige viaduct (vanaf de Rijssenseweg). Johan is voeger van beroep, en geen metselaar, zoals vermeldt op de

site van het ereveld te Loenen. Johan heeft voor zijn trouwen gewoond bij Ten Brinke aan de Oude Deldenseweg. Op dat adres stond hij ook ingeschreven toen hij trouwde op 23 april 1943 met Hendriena Keuzink uit Goor. Het echtpaar woonde aan de Achterstraat te Goor. Daar werd op 26 september 1943 zoon Albert Jan Slot geboren. Johan Slot sloot zich aan bij het verzet in Goor tegen de Duitsers. Toen hij met een tas met onderduikgegevens naar Amsterdam ging werd hij op 23 augustus 1944 op de terugweg tijdens een razzia in de trein bij Amersfoort opgepakt. Via verschillende kampen kwam hij uiteinde terecht in kamp Husum Schwezing bij Neuengamme, bij de Deense grens. Daar is hij overleden als gevolg van een longontsteking. Dat is de officiële versie van zijn dood. Het verhaal dat in de familie Slot wordt verteld is omdat hij weigerde een opdracht uit te voeren en dus niet wilde meewerken hij dood werd geslagen. Niemand kan dat verhaal echter bevestigen en degene die erbij was ligt op de erebegraafplaats te Loenen. Bron: Albert Jan Slot, zoon van Johan Slot.

Nr.		Nr.	
Familien- naam: <i>Slot</i>		Handtekening van drager: Unterschrift des Inhabers: <i>[Handwritten Signature]</i>	
Naam: <i>Johan</i>		SIGNALEN BEMERKUN MAN / YB	
Op: <i>19. Sept. 1919</i>		Kenmerken: Kennzeichen:	
Gem.: <i>Wierden</i>			
Land:			
n.: NEDERLANDER			
vl. staat: <i>ingehuwd</i>			
and: <i>wooner zonder [initials]</i>			
Gemeente en adres Gemeinde und Anschrift		Paraaf ambt. Namens- zug des Beamten	
Wierden <i>2K 56</i>		Afgegeven in gemeente * Ausgefertigt in der Gemeinde WIERDEN op 26 September 1940 h. g. g. m. e. s. t. e. r.	

Identiteitsbewijs van Johan Slot, uit de collectie van Bert Slot. Bert is de zoon van Johan; hij is geboren op 26 september 1943.

Johan Slot, collectie Bert Slot

Johan Slot en Hendriena Keusink, 23 april 1943, collectie Bert Slot.

Herman Slot is geboren op 8 februari 1907 te Enter. Hij is de zoon van Albert Jan Slot (Slotbakker) en Jenneken Altena. Hij woonde bij de Keursbrug aan de Ypeloweg 11 te Enter. Herman Slot is getrouwd op 13 juli 1939 met Willemina Aversch uit Rijssen. Uit dit huwelijk zijn te Enter acht kinderen geboren. Herman Slot verhuist naar de Kortebosweg te Rijssen. Hij is poelier van beroep.

Jan Hendrik te Langen is geboren op 18 mei 1796 te Enterbroek. Hij wordt ook Slot genoemd. Jan Hendrik te Langen is de zoon van Engbert Hendrikszoon Slot (te Langen) en Elizabeth Brunnekreef (Wolfs). Hij was boerwerker van beroep en woonde aan de Achteresweg, op het latere erve Zwik. In 1832 is Jan Dijkers de eigenaar van het erve. Jan Hendrik te Langen is getrouwd op 21 september 1820 met Hendrika ten Brinke uit Enter. Zij is de dochter van schipper Jan ten Brinke en Trientje Vellener. Hendrika ten Brinke is op 5 juni 1832 op drieëndertigjarige leeftijd te Enterbroek overleden. Uit dit huwelijk is Janna Elisabeth te Langen geboren op 19 april 1821. Zij trouwt op 4 oktober 1848 met de strodekker Dirk Leuzink uit Markelo. Janna Elisabeth te Langen overlijdt op 19 april 1880 te Enterbroek op achtenvijftigjarige leeftijd. Dirk Leuzink overlijdt te Enterbroek op 5 juli 1882 op vierenzestigjarige leeftijd.

Oordelen

Het is zo gemakkelijk om over anderen te oordelen.

Of om beslissingen te nemen voor zovelen.

Heb je je ooit wel eens afgevraagd waarom iemand iets doet.

Of beslis jij gewoon maar voor de ander of het fout is of goed.

Denk jij dat je iemand bent die nooit fouten maakt?

Of kijk je niet naar binnen, omdat je bang bent dat dit je raakt.

Probeer eens vanuit je gevoel te handelen en minder te denken.

Dan kun je de wereld namelijk heel veel liefde schenken.

Erwin Essink

De vermeende spion

Vanwege vermeende contacten met de geallieerden werden door de Duitsers opgepakt op een nacht in de maand september van het jaar 1944: Gerrit Jan Nijland van de Horstinksteeg, Willem Ter Steege van de Bornerbroekseweg (hoek Hoesselderdijk) en de broers Herman en Jan Ten Brinke (Pluumers Jongs) van de Dorpsstraat.

Op 28 augustus 1939 kondigt de Nederlandse regering een algemene mobilisatie af. Generaal Reijnders wordt opperbevelhebber van Land- en Zeemacht. Duizenden jonge mannen worden onder de wapenen geroepen. Ze beginnen met het leggen van mijnen, bouwen schuilkelders en maken verdedigingslinies door het graven van greppels langs de Hollandse waterlinie. Op 1 september 1939 begint de Tweede Wereldoorlog. De Duitse invasie in Polen onder leiding van generaal Walther von Brauchitsch, begint op vrijdagochtend om kwart voor vijf onder de codenaam 'Fall Weiss'. Op 9 oktober komen de eerste Joodse mensen vanuit Duitsland aan in kamp Westerbork. In het kamp in Drenthe worden tweeëntwintig Joden vastgehouden in afwachting tot overplaatsing naar één van de vernietigingskampen. België en Nederland brengen op 13 januari 1940 hun legers in staat van paraatheid; ze waren dus direct inzetbaar.

Op 10 mei 1940 om vijf voor vier begint de invasie in het westen met 'Fall Gelb'. België, Nederland, Luxemburg en Frankrijk zijn het doel. De steden Maastricht en Malmé geven zich al snel over. Rotterdam wordt aangevallen door Duitse luchtlandingstroepen. Op 13 mei 1940 vertrekt koningin Wilhelmina met de HMS Hereward vanaf Hoek van Holland naar Breskens. Onderweg wordt besloten naar Harwich te varen. Op 14 mei 1940, rond de klok van dertien uur dertig, gaat de oude binnenstad van Rotterdam in vlammen op. Na de dreiging om ook Utrecht te bombarderen capituleert het Nederlandse leger. Op 15 mei 1940 tekent het Nederlandse leger de capitulatie. De Nederlandse regering geeft echter de opdracht om in Zeeland zo lang mogelijk door te blijven vechten. Op 19 mei 1940 wordt de Oostenrijker Arthur Seyss-Inquart benoemd tot rijkscommissaris van het bezette Nederland. Op 24 mei 1940 wordt het Nederlandse leger gedemobiliseerd. De soldaten worden naar een vernietigingskamp aan de Poolse grens gebracht. Echter op 1 juni 1940, na een week, geeft Hitler toestemming de Nederlandse krijgsgevangenen vrij te laten. Ze zijn te duur en het kamp gaat gebruikt worden voor de Joden. Het dragen van een Jodenster wordt op 9 mei 1942 verplicht.

Tijdens de vier oorlogsdagen zijn er 2.890 doden, 6.889 gewonden en 29 vermisten geregistreerd. Tijdens het bombardement op Rotterdam werden 617 mensen gedood. Vanaf 3

juni 1940 zijn koffie en thee alleen nog maar te krijgen met bonnen. Op 15 juni gaat ook het brood en bloem op de bon. Op 31 oktober 1940 wordt de spertijd ingevoerd. Van 12 tot vier uur mag niemand op straat komen. Op 2 november wordt het persoonsbewijs ingevoerd. De Joodse inwoners moeten zich per 10 januari 1941 laten registreren. Ook de mensen wie maar één joodse voorouder hebben dienen zich te melden. Daarvoor moeten zij één gulden betalen. Geen enkel plaatselijk bureau heeft de oproep gesaboteerd of vertraagd. Op 5 juli 1941 worden alle politieke partijen ontbonden. In Nederland worden op 10 januari 1941 zinken munten in omloop gebracht. Ze hebben een waarde van 1, 2 ½, 5, 10 en 25 cent. Ze worden door de bevolking 'Rost van Tonningen' munten genoemd. Rost van Tonningen was toen de NSB-president van de Nederlandsche Bank. In totaal werden in de oorlogsjaren 682,50 miljoen zinken munten geslagen. Per 23 februari 1942 worden alle Nederlanders verplicht voor de Duitsers te gaan werken. De Arbeitseinsatz begint daadwerkelijk op 14 april 1942 met het rekruteren van mensen en op 13 juni 1942 vertrekt een grote groep arbeiders naar Duitsland.

Willem Ter Steege was de vriend van Herman ten Brinke, ze waren in 1939 samen in dienst geweest. Hij sliep bij Ten Brinke ten tijde dat ze werden opgepakt, in die donkere nacht in augustus 1944.

De moeder van Jan ten Brinke was sinds 1932 weduwe en woonde met haar kinderen in de boerderij aan de Dorpsstraat. De vader van Jan ten Brinke, Hendrik ten Brinke, is in 1932 overleden aan longontsteking. In die tijd overleden mensen nog aan een longontsteking. Hendrik ten Brinke is in 1884 geboren aan de Dorpsstraat, in een boerderij tussen de fietsen- en motorzaak van Ten Dam en slagerij van Koenderink (Konekes). Hij trouwde met Gerritdina Weijssink uit Rijssen. De moeder van Hendrik ten Brinke was er een van Pluimers, vandaar de naam de Pluimers Jongs. Jan ten Brinke was ondergedoken bij zijn oma Weijsink aan de Werfstraat. Hij wilde niet ingezet worden voor de Arbeitseinsatz. Dat was de naam voor de gedwongen inschakeling in de Duitse oorlogseconomie van arbeiders uit de bezette gebieden. In het Nederlands werd de term destijds letterlijk vertaald met arbeidsinzet. In Duitsland zijn tussen 1938 en 1945 zo'n 7,7 miljoen arbeiders van niet-Duitse origine ingeschakeld in de oorlogseconomie: in de Duitse wapenindustrie (Rüstungsindustrie) bleek uiteindelijk de helft van alle arbeidsplaatsen bezet te zijn door Fremdarbeiter. Jan ten Brinke werkte als klompenmaker bij Ter Hofstee (Zanink) aan de Kattelaarsdijk.

2016, Jan ten Brinke, Pluumers jongs,

Dirk te Brinke, de broer van Jan, was voor de oorlog in militaire dienst en werd ingezet bij de gevechten bij de Grebbeberg. Hij werd na de capitulatie afgevoerd naar het vernietigingskamp Belzec aan de Poolse grens. Al vrij snel werden de Nederlandse krijgsgevangenen (als eersten) naar huis gestuurd. Het kamp moest geruimd worden in verband met de komst van de Joden. Bij de groep van de Enterse soldaten waren ook Dirk ter Hofstee en Jan Schuitemaker. Dirk ten Brinke was in enkele weken veertig pond afgevallen; ze kregen alleen gekookte aardappelen te eten, aldus Jan ten Brinke.

De soldaten van de Wehrmacht waren ondergebracht in de scholen aan de Dorpsstraat, die toen Grotestraat werd genoemd. Het waren de meisjesschool, de jongensschool, de openbare school en de school met de bijbel aan de Rijssenseweg. De kinderen, de meesters en de juffen waren naar huis gestuurd en er werd geen les gegeven. 'De soldaten van de Wehrmacht waren niet overheersend aanwezig; daar kon je wel een praatje mee maken, die jongens werden ook maar gestuurd.' aldus Jan ten Brinke. 'De soldaten kochten ook wel boodschappen in het dorp, die gewoon werden betaald'. In de scholen waren groepen van ongeveer vijftig soldaten gevestigd. Ze waren niet nadrukkelijk aanwezig op straat, ze marcheerden niet door de straten; wat ze wel deden was kijken naar de overkomende vliegtuigen, in een hut in een weiland op de Mors, achter de Dorpsstraat in het Zuideinde.

Met de geallieerden in zicht kwamen de SS'ers in augustus 1943 in beeld. Ze vestigden zich op de delen van de grote boerderijen in de Dorpsstraat. Waarom in grote boerderijen? Omdat ze daar met hun auto's binnen konden rijden! In de Dorpsstraat was de SS gevestigd in de schuur bij Ter Steege (Stiems), niet bij Burgers (Hookjans), verder bij Van Uitert, Ten Brinke (Pluumers Jongs), Brok en aan de overkant bij Getkate (Foeters), de klompenmaker. 'In de boerderij van Van Uitert was een heel grote deel. SS'ers waren mensen van geweld,' zegt Jan ten Brinke.

In diezelfde week kwamen de SS'ers bij Van Uitert terug van een patrouille. De banden van de auto waren kapot. Ze moesten geholpen worden om hun auto over de drempel te duwen. Het verzet en (waarschijnlijk ook) de geallieerden hadden op de Mors en de Bornerbroekseweg kraaienpoten gestrooid en er waren granaten gedropt. Met resultaat... de banden van de SS'ers aan flarden. Die auto's konden niet meer gebruikt worden om te vluchten. Toen kwamen ze op het idee om paarden en koeien te vorderen. Wat SS'ers niet wisten dat de koeien in Enter niet gebruikt werden om een wagen te trekken. Het probleem was echter dat die koeien en paarden in de wei liepen aan de Bornerbroekseweg. Ze durfden er zelf niet heen en gaven Jan ten Brinke de opdracht om paarden te gaan halen. Die ging echter naar Ter Steege (Stiems), schuin aan de overkant, om te kijken of hun paard op stal stond. Maar ook dat paard liep nog in het weiland aan de Bornerbroekseweg. Niemand durfde naar de Mors vanwege de kraaienpoten en granaten.

Grootvader Gerrit Jan van Uitert was paardenhandelaar en ging vaak naar Duitsland om paarden te kopen. De jongeren en ook kinderen in de buurt hingen aan zijn lippen als hij vertelde over zijn avonturen in Duitsland. Hij was ondergedoken bij zijn dochter, die met Nijland was getrouwd en woonde aan de Horstinksteeg. Gerrit Jan sprak Duits en verzette zich verbaal sterk tegen de Duitsers. Met andere woorden: hij schold ze de huid vol. Het werd thuis te gevaarlijk met de SS'ers op de deel. Dina Van Uitert bleef met haar nicht Trui (20 jaar), de dochter van Jan van Uitert, achter in de grote boerderij. Dina was een tante van Mien Ezink (de Kos), de latere vrouw van Jan ten Brinke. Omdat de vrouwen bang waren met de SS'ers op de deel sliepen Jan ten Brinke en Gerrit Jan Nijland bij Dina en Trui. Ten Brinke (Pluumers Jongs) woonde tussen Brok aan de ene kant en Van Uitert aan de andere kant aan de Dorpsstraat, tegenover klompenmaker Getkate (Foeters).

Op die bewuste avond gingen Herman ten Brinke en Willem ter Steege bij Van Uitert vragen of daar de geallieerden al waren geweest. Die hadden hun spionnen naar Enter gestuurd en waren die middag ook bij Ten Brinke geweest. De SS'ers hebben daarom gemeend dat ze contacten hadden met de geallieerden en arresteerden die nacht Herman en Jan ten Brinke, Willem ter Steege en Gerrit Jan Nijland. Het viertal werd naar de officieren gebracht die het kantoor van de coöperatie, aan het woonhuis van Morsink aan de Werfstraat, hadden bezet. Ze werden verhoord en daarna naar de commandant van de SS gebracht, die de boerderij van Ter Keurs aan de Ypeloweg in beslag had genomen. Daar zouden ze worden doodgeschoten, de commandant zou het doodvonnis uitvoeren. De hele weg moesten ze hun armen omhoog houden. Als die armen zakten omdat ze moe werden kregen ze een trap tegen hun achterste. Jan vertelt dat hij niet zo vaak was getrapt, maar de andere drie heel vaak. Bij de Keurs aangekomen blijkt dat de commandant en zijn trawanten zijn gevlucht. De vier gevangenen genomen Enters jongens ontsnapten aan de dood.

Op de vraag aan Jan of hij die nacht bang was, antwoordt hij: 'Op dat moment niet, we begrepen niet zo goed wat er gebeurde en de ernst van de situatie drong pas later door, we leefden immers nog'. Het viertal werd naar het los hoes van Ter Denge (Maskop) aan de Werfstraat gebracht. Daar kregen ze van de soldaten van de SS te drinken en mochten in de keuken op een stoel zitten, waar ze probeerden te slapen. Toen ze de volgende ochtend wakker werden waren de SS'ers gevlucht. Gerrit Jan Nijland, Willem ter Steege en de broers Herman en Jan ten Brinke vertrokken de middag richting Goor om te kijken hoever de geallieerden waren gekomen. Die lagen de dag ervoor nog achter de kanaalbruggen bij Weldam en Kerspel Goor. Het duurde nog even voor Goor vrij was omdat de bruggen over het Twenthekanaal werden opgeblazen en de binnenstad in brand werd geschoten. De Duitsers hebben zich daar hevig verzet. De geallieerden arriveerden op 28 september 1944 in onze omgeving. Hun commandopost werd ondergebracht in de MULO-school in Goor en gevechtseenheden werden gelegerd in kasteel Weldam, Huis Heeckeren, een lagere school in Enter en op enkele plaatsen in Elsen en Rijssen.

Het gebeurde heeft zo'n diepe indruk gemaakt dat Jan ten Brinke er pas na vijfenzeventig jaar over gaat te praten. Niemand van zijn vrienden heeft er vaak over gesproken. Heel soms, onder elkaar. Ze waren blij dat ze het er levend hadden afgebracht en keken vooruit, in een toekomst zonder bezetter. Bron: Jan ten Brinke (Pluumers jongs). Jan ten Brinke is begin januari 2017 overleden.

Stamsnijder

Johannes Stamsnijder is geboren omstreeks 1750. Hij is de oudst bekende Stamsnijder. Johannes is getrouwd op 9 mei 1772 met Euphemia Nobbenhuis te Geesteren. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Gerrit en Martinus Stamsnijder.

Erve Stamsnijder, Hollanderdijk

Hollanderdijk en Entergraven

Johannes Marthinus (Johan) Stamsnijder is geboren op 17 december 1868 te Bornerbroek. Hij is de zoon van Egbertus Stamsnijder en Johanna Maria Wolbers. Johan Stamsnijder is getrouwd met Maria (Marie) Rosink uit Zeldam. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren. Johan Stamsnijder was landbouwer en woonde aan de Keursweg 4.

Johannes Martinus Stamsnijder is geboren te Bornerbroek op 10 november 1924. Hij is de zoon van Johan Stamsnijder en Marie Rosink. Johannes Martinus Stamsnijder woonde aan de Rondweg 30 a te Enter. Hij is overleden op 4 juli 2004 in Enter. Johannes Martinus Stamsnijder is getrouwd 6 augustus 1953 met Gezina Hendrika Theresia (Sientje) Lammertink. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren.

Henny Stamsnijder is geboren in 1954 te Enter. Hij is de zoon van Johannes Martinus Stamsnijder en Sientje Lammertink. Henny Stamsnijder is getrouwd op 11 september 1981 met Mieke Averdijk. Zij is de dochter van Jan Jozef Averdijk (Streefbaas) en Jo Essink. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, Rob, Tom en Bas Stamsnijder. Henny Stamsnijder was wielrenner.

Herman Stamsnijder is geboren in 1950 te Bornerbroek. Hij is de zoon van Bernard Stamsnijder (Brok Beernd) en Anna Semmekrot. Herman Stamsnijder is getrouwd op 9 september 1961 met Lidy Wolters. Zij is de dochter van Gerhardus Engelbertus Wolters (Mos Gerrad) en Jo Altena. Uit dit huwelijk is in 1976 Herbert Stamsnijder geboren. Herman Stamsnijder is landbouwer en woont aan de Morslaan 3 te Enter.

Hennie Stamsnijder

Hendrikus (Hennie) Johannes Maria Stamsnijder (Enter, 21 juli 1954) is een voormalig Nederlands wielrenner. Zijn grootste succes haalde hij in 1981, toen hij in Tolosa in Baskenland het wereldkampioenschap veldrijden won. In de regen en modder liet hij de Belg Roland Libotonen de Zwitser Albert Zweifel achter zich. Hij was de eerste Nederlander die deze titel won. Dat jaar werd hij gekozen tot Sportman van het jaar.

Alhoewel hij vooral als veldrijder bekend is geworden, was Stamsnijder een all-round coureur. Zo nam hij in 1976 deel aan de Olympische Spelen op het onderdeel tijdrit. In 1979 werd hij Nederlands kampioen op de weg bij de amateurs. Hij heeft twee maal meegedaan aan de Tour de France: In 1980 gaf hij op dezelfde dag als Bernard Hinault op, in 1981 eindigde hij als 80e in het eindklassement.

Als veldrijder werd hij negenmaal nationaal kampioen. Viermaal won hij het eindklassement van de Superprestige.

Hennie Stamsnijder was oorspronkelijk belastinginspecteur, maar die baan gaf hij in 1977 op, om zich op het wielrennen te kunnen concentreren. In 1989 beëindigde hij zijn sportcarrière toen zijn zoontje ernstig ziek werd. Later werd hij Nederlands bondscoach van de veldrijders. Tegenwoordig is hij manager sportmarketing van Shimano, een fabrikant van fietsonderdelen. Zijn zoon Tom is inmiddels ook beroepsrenner geworden.

Hennie Stamsnijder

Er is een Twents gezegde: "Uit gouden korenaren schiep God de Twenthenaren. Uit de rommel en de resten die lui uit het westen" Dat klopt natuurlijk niet, maar het rijmt wèl. Harrie Cox, 19 juni 2016.

Stegeman

Hendrik Gerrits Stegeman is geboren omstreeks 1761 te Hellendoorn. Hij is de oudst bekende Stegeman. Hendrik Gerrits Stegeman is overleden op 19 maart 1845 te Meer (Den Ham). Hij wordt ook van 't Munster genoemd en is de zoon van Gerrit Hendriks van 't Munter (Stegeman)

en Berendjen Sluyer. Hendrik Gerrits Stegeman woonde op het erve Stegeman te Meer. Hij is getrouwd op 2 augustus 1789 met Jennigje Hendriks Maneschijn uit Daarle. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Het echtpaar Stegeman werkte tijdens hun huwelijk op het erve Immink onder Lemele. De tweede zoon, Gerrit Stegeman, wordt Grimbergs Gert genoemd.

Hendrik Stegeman is geboren op 30 september 1796 te Meer en is overleden op 29 maart 1854 te Marle op zevenenvijftigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrik Gerrit Stegeman (van 't Munster op het Steegemans) en Jennigje Hendriks Maneschijn. Hendrik Stegeman is getrouwd op 21 september 1827 met Gerritdina Kolkman uit Linden (Den Ham). Gerritdina Kolkman is overleden op 22 mei 1862 te Marle op zevenenvijftigjarige leeftijd. Uit dit huwelijk zijn te Meer zeven kinderen geboren.

Gerrit Stegeman is geboren op 17 september 1799 te Meer en overleden op 26 april 1881 te Rijssen op eenentachtigjarige leeftijd. Hij wordt ook Grimbargs Gert genoemd. Hij is de zoon van Hendrik Gerrits Stegeman (van 't Munster op het Steegemans) en Jennigje Hendriks Maneschijn.

Gerrit Steegeman gaat op 1 mei 1920 voor de tijd van vijf jaar voor zijn nummer in militaire dienst. In zijn zakboekje, dat bewaart is gebleven, zien we zijn signalement: *een lengte van 1 el 6 palmen 3 duim en 4 streek; aangezicht is rond, voorhoofd klein, ogen licht bruin, neus kort en stomp, mond groot, kin breed, haar bruin, wenkbrauwen idem, merkbare tekenen: een klein litteken aan 't linker oog.*

Gerrit Stegeman is in 1831 namens het huis Grimberg één van de gezworenen van de marke Notter/Zuna. Hij woonde op het bouwhuis van het Huis Grimberg, de borch te Sudena.

Gerrit Stegeman is getrouwd op 29 juni 1827 met Hendrina Roelofs uit Notter. Zij is de dochter van de boerwerker en landbouwer Herman Roelofs (Willemsen) en Hendrina Ezeman van het erve Schutten. Zij woonden van 1828 tot 1862 op het bouwhuis van kasteel Grimberg. Uit dit huwelijk zijn elf kinderen geboren.

Het negende kind, Jan Hendrik Stegeman, is getrouwd met Janna West uit Ambt Delden. Hij overlijdt op zesenzestigjarige leeftijd op het erve Exo te Enterbroek.

Het tiende kind, Gezina Stegeman, is getrouwd op 22 september 1871 met Jan Berend Ezink, landbouwer op erve Exo. Jan Berend Ezink overlijdt op 14 juni 1895 op drieënvijftigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jannes Ezink en Maria Schuitemaker.

Het elfde kind, Diena Stegeman, is getrouwd op 22 december 1883 met Garrit Bouwhuis uit Lochem. Op 1 mei 1884 verhuizen ze naar het bouwhuis van huis Leijerweert. Het echtpaar Bouwhuis is te Enter overleden. Garrit Bouwhuis overlijdt op vijftigjarige leeftijd op 28 juli 1900; aangifte van zijn overlijden is gedaan door Gerrit Denselaar en Hendrik Borkent. Diena Stegeman overlijdt te Enter op 12 oktober 1920 op tweeënzeventigjarige leeftijd.

Johan Willem (Wim) Stegeman is geboren op 15 januari 1976. Hij is de zoon van Johan Jan Stegeman en Janna Everdina Smelt. Hij woont aan de Zwiksweg 22 te Enter. Johan Willem (Wim) Stegeman is getrouwd op 20 september 2002 met Marjon Rutgers uit Almelo. Voor de kerk trouwden ze op dezelfde dag in de Sint Mary's Chapel in het Weldam, onder Goor. Marion Rutgers is de dochter van Bernard Rutgers (Slot) en Marjon Helmich. Uit dit huwelijk zijn te Enter twee kinderen geboren, Julian en Nienke Stegeman.

Jan Stegeman is geboren op 19 november 1835 te Notter en overleden op 1 januari 1912 te Enter. Hij is de zoon van Gerrit Stegeman (Grimbargs Gert) en Hendrina Roelofs. Jan Stegeman is gemeentebode en tolgaarder van beroep.

Naast tolgaarder bij de Exobrug moest hij ook de weg vanaf erve Exo tot aan de Rijssensestraat onderhouden. Daarnaast had hij nog tijd om de fuiken te lichten om de vis er uit te halen. Zijn vrouw moest vaak alleen de ophaalbrug ophalen om de Enterse zompen door te laten, soms wel twintig keer op een dag. In 1895 verhuizen ze naar het nieuw gebouwde erve Exo. Op 11 augustus 1891 koopt Jan Stegeman voor zeventienhonderdtien gulden een paar percelen grond, groot 3.96.88 hectare, van het voormalig Huis Leijerweerd. Hierop wordt een

nieuw erve De Tol gevestigd. Hierbij is ook land van het erve Exo aangekocht. Dit perceel, het Gansendrift genoemd, werd in een akte uit 1550 ook al genoemd.

Jan Stegeman is op zevenendertigjarige leeftijd op 29 mei 1873 getrouwd met Anna Kempe uit Enter. Zij is de dochter van Hendrikus Kempe en Hendrika Kwinteberg (Wittenberg). Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Gerrit en Hendrikus Stegeman. Gerrit Stegeman wordt ook 'n Tol genoemd. Anna Kempe overlijdt te Enter op zevenentachtjarige leeftijd op 29 april 1934.

Tractorentocht, Kruusdiek (Kattelaarsdijk/Stokreefsweg), 24 juni 2016.

Spoolder

Gerhardus Jansens (Gerrit Jan) Spoolder wordt ook Schutten genoemd en is geboren op 9 januari 1692 te Deldenerbroek. Hij is de oudst bekende Spoolder. Gerrit Jan Spoolder is de zoon van Joannes Spoolder en Gesina Ruelder. Gerrit Jan Spoolder is getrouwd op 28 februari 1720 met Aleida (Aaltje) Peddemors uit Enterbroek. Aaltje is de dochter van Berend Peddemors van het erve Schutten en Aleidy Peddemors. Gerrit Jan trouwt in op het erve Schutten.

Erve Spoolder (Walboer) aan de Stokreefsweg

Gerhardus Spoolder komt van het nabij gelegen erve Spoolder onder Deldenerbroek. Hij trouwt met de erfdochter van de Schutten. En neemt zoals toen gebruikelijk ook de naam van het erf aan. De marken kenden vanouds het recht van "schutten", dat is het vee stallen, dat uit een naburige marke was weggelopen en tegen betaling weer kon worden opgehaald. Zo zal ook de hier vermelde Schutten zijn ontstaan in de marke Enter. In 1653 word ene Berend Schutten genoemd. In het verpondingsregister van 1722 is er een Schutten Berend de Oudste en Berend de Jongste. Hij zal Berend Peddemors zijn geweest, de schoonvader van Gerhardus Spoolder.

Uit dit huwelijk van Gerrit Jan Spoolder en Aaltje Peddemors zijn acht kinderen geboren. De kinderen zijn geboren op het erve Schutten en worden wisselend Schuttebelt, Schutten, Peddemors of Spoolder genoemd.

Joannes (Jan) Schuttenbeld is geboren op 13 april 1737 te Enterbroek. Hij is de zoon van Gerrit Jan Spoolder en Aaltje Peddemors. Jan Schuttenbeld is getrouwd op 29 oktober 1757 te Enter met Gerritje Smit uit Enter. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Toen hij trouwde was zijn naam Jan Gerritsen Peddemors. Jan Schuttenbeld is landbouwer en koopt

de boerderij op 22 oktober 1762 voor 4720 gulden; de boerderij werd voordien gepacht van Everhard Harm Putman, advocaat te Deventer, zie: boek van de 50ste penning van Ger. Kedingen R.A.Ked.82 blz. 324.

Lucas Schuttenbeld is geboren te Enterbroek op 13 juli 1765. Hij is de zoon van Jan Schuttenbeld en Gerritje Smit. Lucas Schuttenbeld is getrouwd op 13 oktober 1796 met Geziena Peppers. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren. Lucas Schuttenbeld is landbouwer en is overleden op 21 maart 1850. De oudste dochter wordt mede-eigenaar van het erve Schutten.

Lucas ten Schutte is na het overlijden van zijn vader op 8 juli 1788 nog onmondig. Hulder is dan Jan Smit, een broer van zijn moeder. Lucas gebruikte ook de huisnaam van zijn moeder die op het Schultjes is geboren, nu de boerderij van Willem Rohaan. Ook bij een handtekeningnactie in 1795 om de school in het Enterbroek te behouden ondertekent hij met de naam Lucas Scheltens. In 1840 is een hypotheek afgesloten door Schuttenbeld, ter hoogte van vijftienhonderd gulden. Een akte vermeldt dat het erve Schutten-Peddemors bijna zesentwintig hectare groot is en bestaat uit erve de Schutten, erve de Klumper en twee huisjes achter de Enter-es die in 1817 geërfd zijn van Jannes Smit.

In 1858 is de school in Enterbroek opgeheven. Dat kwam door de nieuwe Pasweverbrug waardoor Enter beter bereikbaar werd. De kinderen gingen voortaan in Enter naar school. Het schoolgebouw stond op 'n Skoolbealt, achter erve Klein Nagelvoort aan de Schipdamsweg. Het gebouw werd afgebroken en overgebracht naar Exo, waar het is heropgebouwd en dienst deed als tolhuis.

Gerhardes Johannes (Gerrit Jan) Schuttenbeld is geboren in 1799 te Enterbroek. Hij is de zoon van Lucas Schuttenbeld (Schultes) en Geziena Peppers. Gerrit Jan is getrouwd op 16 november 1837 met Johanna Klein Rouweler uit Enter. Zij is de dochter van Jan Klein Rouweler, landbouwer te Enter en Hermina Tiehuis. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren.

Na zijn overlijden wordt op 8 april een inventaris opgemaakt en op 3 juni 1867 is een boedelscheiding gehouden, door zijn weduwe en zijn kinderen, de oudste dochter wordt hierbij niet genoemd. Dit bij akte nr. 389 en 416 opgemaakt bij notaris Veening te Almelo.

Het derde kind, Lambertus Lucas (Bats), is landbouwer op erve Schutten. Hij is geboren op 22 september 1843 te Enterbroek op erve Schutten en is overleden op zevenenvijftigjarige leeftijd te Enterbroek. Bats Schuttenbeld was niet getrouwd. Op 24 augustus 1900 koopt hij van Gerrit Velten een stukje bos met een hut erop voor honderdtachtig gulden, gelegen aan de Ganzenweg, de voormalige Schooldijk.

Johan Gerhardus Schuttenbeld (Schut'n) is geboren op 28 oktober 1923 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jan Schuttenbeld (Schut'n Jan) en Gezina Hermina (Zina) Bokdam (Rottink). Schut'n Jan (de vader van Johan) is overleden als gevolg van een ongeluk met een hooischudder op drieënzeventigjarige leeftijd. Johan Gerhardus Schuttenbeld is getrouwd op 16 mei 1960 met Margaretha Vogelzang te Langweer - St. Nicolaasga (Gaasterland). Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. Hij was landbouwer en woonde op het erve Schutten aan de Beumersweg 1 te Enterbroek. Johan Gerhardus Schuttenbeld is overleden op 29 april 1995 in het Canmore Hospital tijdens een vakantie in Canada. Johan Gerhardus is hoogstwaarschijnlijk op bezoek geweest bij zijn jongere broer Jan Lambertus die naar Canada was geëmigreerd. Johan Gerhardus Schuttenbeld is begraven op 5 mei 1995 te Enter. Zijn zoon Guido Fredrikus Maria (Freek) Schuttenbeld is na de dood van zijn vader in 1996 naar Canada geëmigreerd. Hij heeft erve en goed Schutten verkocht aan zijn burens, die de grond verdeeld hebben en de boerderij verkocht hebben aan de broers Ter Brake.

Jan Lambertus Schuttenbeld is geboren op 29 april 1929 te Enterbroek en overleden op 19 oktober 2002 te Oromocto N.B. in Canada. Hij was geëmigreerd naar Canada. Hij is de zoon van Jan Schuttenbeld en Gezina Hermina (Zina) Bokdam (Rottink) uit Bornerbroek. Hij is hoogstwaarschijnlijk de broer waar Johan Gerhardus op bezoek ging toen hij ongeneeslijk ziek werd; Johan Gerhardus is er in korte tijd twee keer geweest.

Entergraven, Morslaan

Maisveld tussen Hollanderdijk en Morslaan

Ten Berge

Jan Ten Berge (Berg Jan) is de oudst bekende Ten Berge te Enter en is geboren omstreeks 1660 te Enter. Er zijn twee kinderen vermeld, Berend Jan en Gerrit Jansens Berg Jan.

Berend Jansens Berg Jan is geboren omstreeks 1680. Hij is getrouwd met Martien Jansens Nijenhuis, Zij is geboren omstreeks 1690. Er zijn twee kinderen geboren, Jannes Barge en Jan.

Jannes Barge is geboren omstreeks 1715. Hij is getrouwd met Maria Tellemans. Er wordt een kind geboren op 1 januari 1737, Hendrikus ten Berge. Hendrikus trouwt met Gesina Spekenbrink, dochter van Rolof Spekenbrink en Joanna Otten. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren, waaronder drie meisjes. Twee meisjes zijn getrouwd met schippers. Margretha (Grietje) trouwt met schipper Wilhelmus (Wilm) Langenhof. Johanna (Janna) trouwt met Gerrit Geels, vijfentwintig jaar oud. Gerrit Geels is gedoopt op 3 februari 1788 in de hervormde kerk. Gerrit is de zoon van schipper Gerrit Geels en Elsken Jansens Schroten, lidmaten van de hervormde kerk. Gerrit Geels gaat met Janna ten Berge mee naar de roomse kerk en laat zich er ook inschrijven. Met hem worden zijn kinderen lidmaten van de roomse kerk. Gerrit Geels is in 1832 kastelein.

In de volkstelling van 1748 wordt vermeld:

In de woninge op Reurkincks Camp Jannes Barge en de vrouw Maria Tellemans met zoon Hendrik onder de 10 jaar. Deze woning achter de esch word genoemd na Rohaan en Costers, en voor Immink en Reurkinck.

In het Rechdelijk Archief van Richter Ambt Delden (inv. nr. 2 foll. 17a) wordt op 19 december 1555 vermeld dat Gerdt Berghuis te Enter een pand verkocht had aan Albert Elberink.

Met Gerardus ten Berge, geboren op 2 juni 1809, komt de 'Toetenlijn' in beeld. Hij is de zoon van Gerardus Johannes ten Berge en Joanna Essink ten Scholten. Gerardus trouwt op veertigjarige leeftijd op 27 juli 1849 met Hendrika Mastenbroek uit Tubbergen. Er worden acht kinderen geboren. De eerste zoon Johannes (Jans), is schipper en wordt Robbezaks Jensken genoemd. Het tweede kind Johanna overlijdt op vijfjarige leeftijd. Dan komt Arnoldus (Arnold) die Toet'n Nolle wordt genoemd. Gerrit Jan (Johan) wordt Toet'n bakker genoemd en het laatste kind Geertruida sluit zich aan bij de Placide (kalm, vreedzaam, rustig) Orde van de Kruissheren te Amersfoort en wordt kloosterzuster.

Gerrit Jan (Johan) ten Berge (Toet' n bakker) is schipper en werd later bakker. Hij is geboren op 31 oktober 1859, gedoopt in de roomse kerk op 31 oktober 1859, overleden op 18 juli 1955 op vijfnegentigjarige leeftijd. Met hem komt de Toet' n Bakkerlijn in beeld. Johan ten Berge heeft gevaren van zijn zeventiende tot zijn vijftigste jaar. Eerst op de zomp van zijn vader, want vader en grootvader waren ook schippers. Later voer hij met zijn broer Jans op het schip van zijn vader. Maar er kwam klad in de schipperij en Johan ten Berge leerde op zijn vijftigste jaar het bakkersvak. Toch bleef hij ook varen, tot aan de Tweede Wereldoorlog. Hij maakte met zijn broer Jans ten Berge en Jan de Wilde elke zomer een tocht naar Friesland. Hij is getrouwd op 8 november 1888 met Joanna Maria Meijer uit Raalte. Ze kregen negen kinderen.

Gerhardus Johannes ten Barge, geboren op 14 februari 1862, was schoenmaker. Hij is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is te Enschede met Berendina de Bruin uit Enschede. Zij is vijftigjarige geworden. Het tweede huwelijk is met Aleida Hermsen uit Enter. Met Gerhardus Johannes ten Barge kwam de Toet' n Pikkelijs in beeld. Gerhardus was schoenmaker. Hij gebruikte pikgaren (pikdraad) om schoenen te stikken. Pikgaren is garen versterkt met pek.

Jannes ten Berge is geboren in 1859 te Enter en overleden op 14 november 1937 te Losser. Hij is de zoon van Joannes ten Berge en Geertruid Asbroek. Jannes ten Berge is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 29 april 1880 met Geertruida Smudde. Zij overlijdt in 1886, zes jaar na het huwelijk. Het tweede huwelijk is op 12 mei 1887 met Johanna Evers uit Losser. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Het eerste kind uit het tweede huwelijk van Jannes Ten Berge is Gerhardus Johannes, geboren in 1888 te Losser. Gerhardus is getrouwd met Johanna Plageman. Het huwelijk liep ten einde en Johanna had daarna drie onwettige kinderen, Gerhard Johan Plageman, (Ommen), Johan Heinderick Plageman (Den Ham) en Hendrika Maria Christina Plageman (Enter). Ze is later getrouwd, op 10 augustus 1935, op vijfenveertigjarige leeftijd, nadat ze tien jaar samenwoonde, met Geert Schüürhuis. Geert Schüürhuis was achtenvijftig jaar en is geboren op 18 september 1876 te Halle, Uelsen in Duitsland. Hij is op achtenzestigjarige leeftijd op 23 februari 1945 te Deldenerbroek overleden. Hij is door het verzet terechtgesteld omdat hij o.a. de Joden die ondergedoken waren in de oorlog, verraden heeft. De dochter van Johanna, Hendrika, is tegelijk met haar stiefvader gefusilleerd. Ze dreigde de verzetsmensen aan te geven bij de Duitsers en wilde niet meewerken met plaatsing in een klooster in Oldenzaal.

Met Arnoldus Hendricus ten Berge, geboren op 1 januari 1863, komt de 'Prooterlijn' in beeld. Hij is de zoon van Joannes ten Berge en Geertruid Asbroek. Hij is getrouwd met Aleida Schrooten, dochter van Gerhardus Schrooten en Geziena Schuttenbeld. Hun zonen worden ook Prooter genoemd. Gerhardus wordt Proot Gerre genoemd en Gerhardus Johannes Proot Graads.

Met Gerrit Jan ten Berge, geboren op 5 december 1829, zoon van Gerardus Johannes ten Berge en Janna te Wierick, komt de 'Plettenlijn' in beeld. Gerrit Jan ten Berge woonde aan de Trelliesweg. Gerrit Jan ten Berge trouwt met Geertrui Peerik uit Bornerbroek. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. Het vijfde kind, Berendina Gezina ten Berge, is geboren op 5 december 1877. Ze is getrouwd op drieëntwintigjarige leeftijd met klompenmaker Hermannes Wolters, bijnaam 'n Vit. Hij is de zoon van Bernardus Wolters, 'n Vit, klompenmaker en Johanna Maria Dreijerink.

Onder hypotheek lasten van f. 1080,-, van Derk Bloemema te Goor, neemt Hermannes Wolters over van zijn vrouws oom Hendrikus Dreijerink, een huis, erf, tuin en weiland te Enter, sectie E.3492 (was E1115) en D 2192, 1879 en 1069. Bij akte nr.3113 van de notaris te Goor op 26 juni 1901.

Het zesde kind, Gerardus Johannes ten Berge, werd 'n Earpel genoemd.

Met Egbert Jan ten Berge, geboren op 30 oktober 1831, zoon van Hendricus ten Berge en Gesina Slag, komt de 'Luttenlijn' in beeld. Ze woonden aan de Trelliesweg 5. Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren. Het eerste kind, Hendrikus ten Berge, werd Lut'n Dieks genoemd. Het derde kind, Johannes Gerhardus ten Berge, werd 'n Earpel genoemd. Johannes ten Berge, het vierde kind, zette de Luttenlijn voort.

Met Arnoldus ten Berge komt de Kleebeklijn (Kliebek) in beeld. Hij is de tweede zoon van Hendricus ten Berge en Gesina Slag. Arnoldus ten Berge is op 2 juli 1870 getrouwd met Hendrika Freriksen, de dochter van Bernardus Freriksen en Joanna Keizer. Uit dit huwelijk worden negen kinderen geboren. Ze worden allemaal Kleebak genoemd.

Gerhardus Johannes (Gerre) ten Berge is geboren op 25 januari 1912. Hij is de zoon van Bernardus ten Berge en Geertrudis Maria (Trui) Dissel. Gerre ten Berge is van de Kleebaklijn en wordt Kruls Gerre genoemd. Hij is kapper en is getrouwd met Johanna Maria (Anne) Rutenfrans op 7 juli 1942. Uit dit huwelijk worden zeven kinderen geboren, die allemaal genoemd worden naar de Kleebeklijn Kruls Gerre. Het vijfde kind, Gerard, heeft de kapperszaak overgenomen. Het zesde kind, Andre, is eigenaar van café de Krul aan de Dorpsstraat. Hij is getrouwd op vijftwintigjarige leeftijd op 21 februari 1983 met Jolande

Brandriet (van de Lore). Ze is de dochter van Gerhardus Johannes Brandriet (de Lore) en Gerardina Engelina Lammertink (Line van Panders Jes). Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, Jesse, Dorien en Wouter ten Berge.

Johannes Joseph (Joep) ten Berge is geboren op 13 augustus 1918. Hij was in zijn werkzaam leven technicus. Joep is overleden op 26 maart 2009 te Almelo op negentigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Bernardus ten Berge en Trui Dissel. Hij is van de lijn Kleebak, Kruls Jehan. Joep ten Berge maakte tijdens de Tweede Wereldoorlog deel uit van het verzet en kreeg daarvoor het verzetskruis. Hij woonde aan de Zuiderveldsweg 10 te Enter.

Gerhardus (Graads) ten Berge was fabrieksarbeider bij Servo. Hij is geboren op 30 september 1917 en overleden op 10 mei 1995 op zevenzeventigjarige leeftijd. Graads ten Berge is de zoon van Hendrikus ten Berge (Lut' n Dieks) en Geertruida Pluimers. Hij woonde aan de Julianastraat 24. Hij is getrouwd in Borne met Berendina Wilhelmina Josephina Wolf uit Borne. Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren, Truus, Johan, Hennie, Willemien en Gerrit ten Berge.

Julianastraat 32 en 34

Het verleden maakt deel uit van de achtergrond van het dagelijks leven. Ik woonde op de plaats waar ooit een nederzetting uit de Karolingische tijd (800 tot 1000 na Chr.) was. Bij graafwerkzaamheden bij de bouw van de woningwetwoningen aan de Julianastraat, op de plaats waar mijn ouderlijk huis was, werden sporen gevonden, zoals hagelpotscherven van een pottenbakkerij en potten met as van dode mensen. In deze context nemen de schippers en de handelaren hun plaats in, in het lange, ononderbroken panorama van wat de Entersen deden en op welke plaatsen ze woonden.

Ten Brinke

Hendrik Lamberts Brink werd ook Bokdam genoemd. Hij is de oudst bekende Ten Brinke. Hendrik Lamberts Brink is geboren omstreeks 1595 te Rectum. In de markeboeken van Rectum wordt hij Brink Hendrik genoemd. De veldnaam Brinks Hendriks kempken wordt nu nog zo genoemd. Hij woonde op erve Lutlike Hulshorst te Rectum. Hendrik Lamberts Brink is getrouwd met Geesken Willems Hulshorst, geboren omstreeks 1596, dochter van Willem Hulshorst. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren, die Klein Hulshorst worden genoemd. Het derde kind, Hendrik Klein Hulshorst, werd ook Brink Hendrik genoemd.

Jan Jansen ten Brinke wordt ook Brink Jan genoemd. Hij is geboren op 3 april 1660 te Enter. Zijn vader is Jan Willems Brink (Bring Wilms sone Jan), ook Klein Hulshorst genoemd, Zijn moeder is Fenneken Jansen. Brink Jan is getrouwd met Hendrikje te Logter uit Notter. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het eerste kind, Fenneken, trouwt met Gerrit de Wilde, die ook Koenderink werd genoemd. Hij koopt in 1716 een stuk grond, het *Koendrinks stucke voor de kluppels kempke in de Enter Esch, groot 6 scheppel voor 400 gulden, van de weduwe Staverden tot de Berghorst*. Als hij in juli 1745 is overleden verdeeld zijn weduwe de boedel over hun vijf kinderen. De moder van Jan ten Brinke, Fenneke, verkoopt haar eigen huis aan Jan ten Kattelaar. Het huis was toen bewoond door de krietwever In de Rinkelaer, in het midden van Enter, tegenover het erve Roeters. (Bron Rechtelijk Archief Kedingen 6 blz. 23, 23 april 1747]. Het tweede kind, Hendrik, wordt Jansen genoemd.

Hendrik ten Brinke is geboren op 3 september 1786 te Enter. Hij is de zoon van Gerrit ten Brinke die ook Brink Willem werd genoemd, en Engele Berendsen Heukes. Hendrik ten Brinke is getrouwd op vierenvijftigjarige leeftijd op 10 december 1840 met Geesken Assink, vijfentwintig jaar, uit Ypelo. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Hendrikus ten Brinke is geboren op 1 mei 1788 te Enter. Hij is de zoon van Engbert ten Brinke en Hendrika Plesgers. Hendrikus ten Brinke wordt ook Pleskes genoemd. Hij is schipper van beroep. Hendrikus ten Brinke is getrouwd op 17 november 1819 met Henrika Hermsel uit Enter. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. De oudste zoon, Hendrikus, is ook schipper. Hij is overleden te Enter op 10 september 1850 op dertigjarige leeftijd.

Wilm ten Brinke is geboren omstreeks 1670 en is de zoon van Jan Willems Brink, die ook Klein Hulshorst werd genoemd, en Fenneken Jansen. Hij is getrouwd met Hille Hendriks Geels uit Enter. Zij is de dochter van Hendrik Geels en Aerne. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren.

Hendrik Hendriks ten Brinke is geboren te Rectum op 19 december 1680. Hij werd ook de Grond Snijder genoemd. Hendrik Hendriks ten Brinke is de zoon van Hendrik Klein Hulshorst (Brink Hendrik) en Maria Effink (van de Schulte van Enter). Hij is getrouwd op 5 maart 1713 met Janna Engberts Constapel uit Enter. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren.

Het zesde kind, dochter Hendrine, is geboren op 28 juni 1720 te Enter. Ze woonde in 1748 te Almelo. Hendrine is getrouwd op 13 februari 1756 te Enter met Gradus van Nes uit Haaksbergen. Gradus van Nes was bakker te Enter. Ze woonden in 1756 op het erve Lovelink. Dit erve had een drievierde waare in de marke Enter. Dit is het latere Woolshuis aan de Dorpsstraat 54, naast eetcafé het Zumpke. Gradus van Nes heeft op 16 januari 1780 van Hendrikus Lenfert een huisje gekocht te Enter voor tweehonderddertig gulden.

Hendrikus ten Brinke is geboren op 11 juli 1866 te Enter en overleden op- 24 november 1903 te Zwolle op zevenendertigjarige leeftijd. Hij werd ook Pleskes genoemd en was de zoon van Gerrit ten Brinke en Johanna Oolbekkink. Hendrikus ten Brinke is getrouwd op 8 februari 1900 met Geesken Hiltjesdam uit Ypelo. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. De eerste twee kinderen zijn jongens die ook Pleskes worden genoemd. Het derde kind, een meisje, heeft geen bijnaam. Hendrikus ten Brinke was schipper.

Gerrit ten Brinke is geboren op 12 oktober 1777 te Enter en overleden op 27 juli 1853 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jan Hendrik ten Brinke en Zweerken Sweersen van 't Kollen. Gerrit ten Brinke is getrouwd op 21 mei 1800 met Hendrika Zeendam van het erve Zeendam te Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. Gerrit ten Brinke stelt een testament op bij notaris Jalink te Goor op 3 juli 1835. Hij woont dan op het erve Groot Holland (de Elzen) aan de Stokreefsweg 8 te Enterbroek. De eerste twee kinderen zijn te Enterbroek geboren, de vier andere kinderen te Enter.

Jan Willem ten Brinke is geboren op 19 januari 1833 te Enter en overleden op 11 mei 1914 te Enterbroek. Hij wordt ook Berends genoemd. Jan Willem ten Brinke is de zoon van Frederik ten Brinke en Janna Berents. Hij is getrouwd op 28 mei 1874 te Ambt Delden met Hermina Haarman uit Markelo. Uit dit huwelijk zijn te Enter twee kinderen geboren. Jan Willem ten Brinke koopt op 12 november 1878 een perceel bouwland (sectie E nr. 549 en 588) van zijn oom Jan Hendrik ten Brinke. De zoon Gerrit Jan wordt ook Berends genoemd.

Gerrit Jan ten Brinke is geboren op 10 januari 1879 te Enter en overleden op 19 maart 1959 te Enter. Hij woonde aan de Achteresweg 7 te Enter. Gerrit Jan ten Brinke is getrouwd op 25 juni 1903 met Johanna Hermina Brinkwerth uit Enter. Zij is de dochter van de molenaar Hermannes Brinkwerth en Aleida Rohaan. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren. Jan Willem is het tweede kind; hij werd een oorlogsslachtoffer.

Jan Willem ten Brinke is geboren op 16 september 1905 te Enter en overleden op 19 mei 1940 op vierendertigjarige leeftijd te Arnhem. Hij is de zoon van Gerrit Jan ten Brinke (Berends) en Johanna Hermina Brinkwerth. Jan Willem ten Brinke is getrouwd op 7 december 1935 te Rijssen met Diena Ruiterkamp uit Rijssen. Uit dit huwelijk is te Rijssen Gerrit Jan ten Brinke geboren op 7 december 1936. Jan Willem ten Brinke was stoker bij de steenbakkerij van Struik te Rijssen. Hij is overleden op 19 mei 1940 aan de verwondingen die hij opliep op de Grebbeberg op 13 mei 1940 bij het begin van de Tweede Wereldoorlog.

Fredrik Jan ten Brinke is geboren op 15 april 1839. Hij is de zoon van Frederik ten Brinke en Fenneken Bokdam. Fredrik ten Brinke is getrouwd op 22 augustus 1862 met Geertruida van den Berg. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Fredrik Jan ten Brinke was landbouwer. Het eerste kind, Gerrit Jan, is op vierjarige leeftijd te Enter overleden. De tweede zoon, Fredrikus, werd ook Teuntjes genoemd. De derde zoon, Jan ten Brinke, is niet getrouwd en is op drieënvijftigjarige leeftijd te Enter overleden. Het vierde kind is Johanna, geboren op 27 mei 1871 te Enter en overleden op 17 maart 1944 te Enterbroek. Ze is op dertigjarige leeftijd getrouwd op 17 april 1902 met Arend Jan Kolhoop, die ook Doven Aorntje werd genoemd. Hij is geboren op 25 maart 1863 te Enterbroek. Doordat hij veel rookte is hij op een morgen in een hoestbui gestikt.

Arend Jan Kolhoop is als jongste zoon van Jan Kolhoop en Alberdina Gijmink geboren en opgegroeid op het erve Koerdam. Hij was koeherder bij zijn zwager Lammertink te Deldenerbroek. Ook was hij twee keer een half jaar in militaire dienst als scherpschutter. Het boerenerf 'Doow'n wordt in 1892 gekocht uit een verkoop van Kattelaar. Zij hadden dit boerderijtje met een weefkamer omstreeks 1860 gesticht. De grootvader woonde er negen jaar alleen voordat hij trouwde.

Frederikus ten Brinke is geboren op 11 juli 1865. Hij wordt ook Teuntjes genoemd omdat hij landbouwer was op erve Teuntjes aan de Brinkstraat te Enter. Frederikus ten Brinke is de zoon van Fredrik Jan ten Brinke en Geertruida van den Berg. Hij is getrouwd op 20 september 1900 met Jenneken ter Harmsel van erve Pool te Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Fredrik ten Brinke is geboren op 13 oktober 1907 te Enter. Hij wordt Teuntjes genoemd en ook 'n Week. Fredrik ten Brinke is de zoon van Fredrikus ten Brinke en Jenneken ter Harmsel. Hij woonde aan de Brinkstraat 35 op het erve Teuntjes. Fredrik ten Brinke is getrouwd op 28 mei 1915 met Johanna Vasterd uit Elsen. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, Hendrikus, Johan en Dina ten Brinke.

Jan Hendrik ten Brinke is geboren op 7 januari 1812 te Enterbroek. Hij was landbouwer op erve Groot Holland aan de Hollanderdijk, nu Stokreefsweg. Jan Hendrik ten Brinke is de zoon van Gerrit ten Brinke en Hendrika Zeendam. Hij is getrouwd op 21 mei 1847 met Berendina Hommers (van de Keizer) uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Berendina Hommers overlijdt te Enterbroek op negenenvijftigjarige leeftijd. Jan Hendrik ten Brinke verkoopt aan de Achteresweg op 12 november 1878 in publieke verkoop tien percelen bouw- en grasland, broekweide, hooiland en heidegrond, samen f. 3.350. Een huis (E1934/2544) met erf en bouw- en weiland werd gekocht door Izak Samuel voor f 1.150. de percelen hadden op één na sectie E nummers. De akte nummer 2450 is opgemaakt door notaris Poulie te Wierden.

Gerrit ten Brinke is geboren op 17 mei 1849 te Enterbroek en is overleden op 7 mei 1903 te Enter op drieënvijftigjarige leeftijd. Gerrit ten Brinke was landbouwer en woonde op erve Klein Holland, later Schoenaker genoemd, gelegen aan de Kremersweg. Gerrit ten Brinke is de zoon van Jan Hendrik ten Brinke en Berendina Hommers. Hij is getrouwd op 10 juli 1879 met Jenneken Burgers uit Enter. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. De vader van Jenneke Burgers was schipper en schoenmaker.

Jan ten Brinke is geboren op 4 juli 1850 en is de zoon van Hendrikus ten Brinke en Maria Burgers. Hij wordt ook Plumers genoemd. Jan ten Brinke is schipper van beroep. Hij is getrouwd op 16 oktober 1878 met Hendrika Plumers. Uit dit huwelijk zijn elf kinderen geboren. Hendrika is de dochter van Jan Plumers, ook Zweers Jan genoemd en Aleida Koenderink. Jan Plumers (Zweers Jan) was schipper, landbouwer en koopman.

Johannes ten Brinke is geboren op 18 februari 1856 en overleden op 18 februari 1948 op tweeënnegentigjarige leeftijd. Hij woonde op het erve Ezink, achter de hervormde school; op die plaats heeft de Rabobank kantoren gebouwd. Johannes ten Brinke woonde eerst op het onroerend goed nummer EK. 1145/ 1174, daarna op nummer 1289/ 1520/ 127. Hij is de zoon van Hendrikus ten Brinke en Maria Burgers. Johannes ten Brinke is getrouwd op 22 augustus 1884 met Jenneken Ezink. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Jenneken is de dochter van schipper Jan Ezink en Geertruida Plumers.

Jan ten Brinke is geboren op 10 juni 1893 en is de zoon van Johannes ten Brinke en Jenneken Ezink. Hij wordt ook Oarns Jan genoemd en was klompenmaker van beroep. Hij is negenennegentig jaar oud geworden. Jan ten Brinke woonde aan de Zuiderstraat 17 te Enter. Hij is getrouwd op 15 mei 1919 met Trui de Wilde. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Diena, het derde kind, trouwde met Gerrit Jan Nijland, ook Horstink Gert Jan genoemd. Gerrit Jan Nijland was molenaar bij de coöperatie. Hij was de zoon van Johannes Nijland, ook Horstink Jans genoemd en Aleida van Uitert. Het vierde kind van Jan ten Brinke is Johannes, die ook Aorns Jo werd genoemd. Het vijfde kind, Jan ten Brinke, wordt ook Jan van Uitert genoemd.

Hendrikus ten Brinke is geboren op 18 januari 1897 en is de zoon van Johannes ten Brinke en Jenneken Ezink. Hendrikus ten Brinke wordt ook Ezink genoemd. Hij is getrouwd op 27 november 1919 met Fredrika Johanna Stegeman. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Fredrika Johanna Stegeman overlijdt op vijfendertigjarige leeftijd, vijftien jaar na hun huwelijk.

Albert Ten Brinke is geboren op 29 juli 1927. Hij is de zoon van Hendrikus ten Brinke, die ook Ezink werd genoemd, en Frederika Johanna Stegeman. Albert ten Brinke is getrouwd op 4 juni 1952 met Geesje Rozemuller. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren. Albert ten Brinke woonde achter de hervormde school. Hij verkoopt zijn huis en grond aan de Rabobank, die er een nieuw kantoor bouwde.

Herman ten Brinke is geboren op 22 januari 1860 en is overleden op 26 april 1939 te Enter. Hij is de zoon van Hendrikus ten Brinke en Maria Burgers. Herman ten Brinke werd ook de Smid genoemd; hij was landbouwer en grofsmid. Herman ten Brinke is getrouwd op 22 februari 1900 met Hermina ter Harmsel uit Rectum. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren.

Hendrikus Marinus ten Brinke is op 4 juli 1900. Hij is de zoon van Herman ten Brinke (de Smid) en Hermina ter Harmsel. Hendrikus Marinus ten Brinke is getrouwd op 22 mei 1929 te Aalten met Grada Berendina Radstaak uit Aalten. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Hendrikus Marinus ten Brinke woonde aan de Brandput en had een smederij. Hij was grofsmid van beroep. Omstreeks 1960 verhuisde hij naar Aalten.

Herman ten Brinke is geboren op 20 april 1945 te Elsen. Hij is de zoon van Herman ten Brinke en Gerritdina Willemina Jansen. Herman ten Brinke is getrouwd op 30 december 1969 met Gerrie Willemina Plumers uit Enter. Zij is de dochter van Willem Plumers, Köps Wilm (melkrijder) en Janna Gezina Ezink (Exo Zina). Uit dit huwelijk is een kind geboren, Willem ten Brinke. Herman ten Brinke woonde aan de Hogebrink 6 en was paardenhandelaar.

Hendrik ten Brinke is geboren op 25 augustus 1916 als de zoon van Herman ten Brinke (de Smid) en Hermina ter Harmsel. Hij woonde aan de Rijssenseweg 9 te Enter, naast de gereformeerde kerk. Hendrik ten Brinke is op 10 juli 1941 getrouwd met Frederikdina Lohuis uit Notter. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren, Herman (de Smid), Freek, Marinus, Gerrit, Wim, Henk en Jan ten Brinke. Hendrik ten Brinke was transportondernemer. In de Tweede Wereldoorlog vervoerde hij hout voor de klompenmakers, eerst met paard en wagen. Direct na de oorlog kocht hij van de Canadese bevrijders een Chevrolet. Nadat hij een Amerikaanse vrachtauto heeft aangeschaft gaat hij zich specialiseren in zand voor de bouw. Vier van zijn zoons werken in het bedrijf en zetten de zaak voort. Na het overlijden van Frederikdina Lohuis in 1974 hertrouwde Hendrik ten Brinke in 1978 met Liene van der Veen uit Almelo.

Jannes ten Brinke is geboren op 23 september 1753 en is de zoon van Gerrit Hendriks ten Brinke (Hendriksen) en Maria Brandes. Hij is getrouwd op 29 april 1787 met Aaltje ter Weele. Zij is de dochter van Lammerts Albertszoon Ter Weele en Mariken Hommers van de Keizer. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Het tweede kind, dochter Geesken, trouwde met Hendrik ter Keurs, landbouwer op erve De Weele te Ypelo. Het echtpaar gaat bij de ouders (Hendrik ter Keurs en Janna ter Horst) van Hendrik inwonen. Hendrik ter Keurs is net als zijn vader, landbouwer en schipper. De gevelsteen van het erve de Weele met de letters HtK en GtB 1815 wordt bewaard in het klompenmuseum te Enter, nadat erve De Weele is afgebroken. Leida ten Brinke, het vierde kind en de zus van Geesken, trouwde met Joost Ezink van het erve Exo. Hij was de zoon van Lammert Ezink (landbouwer op erve Exo) en Berendina Ezendam.

Lammert Gerrits ten Brinke is geboren op 30 maart 1704. Hij is de zoon van Gerrit Gerrits ten Brinke en Geesken Engberts. Lammert Gerrits ten Brinke is getrouwd op 22 mei 1729 met Geertien Hendriks Koenderink. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. Lammert Gerrits ten Brinke was schipper. Op 5 november 1747 leende hij tweehonderdvijfentwintig gulden van de wijnkoper Helmich van Heek uit Delden. Als onderpand geeft hij zijn akker in de Vonder en zijn zomp. Op 3 mei 1784 heeft hij het hele bedrag afgelost.

Jan ten Brinke is geboren op 9 september 1764 te Enter en overleden op 21 oktober 1831 op zevenenzestigjarige leeftijd. Hij was schipper van beroep. Jan ten Brinke is de zoon van Gerrit Lammerts ten Brinke en Gerritje Jansens Peters. Hij is getrouwd op 13 oktober 1793 met Trientje Vellener uit Enter. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het derde kind, dochter Hendrika, is getrouwd met Jan Hendrik te Langen (Slot), boerwerker in Enterbroek. Hij is de zoon van Engbert Hendrikszoon Slot (te Langen) en Elizabeth Brunnekreef (Wolfs). Twaalf jaar later overlijdt Hendrika ten Brinke. Jan Hendrik te Langen en Hendrika ten Brinke woonden in het erve Achteresch, later erve Zwik. In 1832 is Jan Dikkers de eigenaar van het erve Achteresch.

Engbert ten Brinke is geboren op 7 november 1751 te Enter. Hij is landbouwer en schipper. Engbert ten Brinke is de zoon van Hendrikus ten Brinke en Ale Jansen in de Maat (Nieland). Hij is getrouwd op 7 oktober 1787 met Hendrika Plesgers. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren.

Metselaar Hendrikus ten Brinke, collectie Jan ten Brinke

Johannes ten Brink is geboren op 15 mei 1923 te Enter en overleden op 11 juni 2007 in het ziekenhuis te Almelo. Hij wordt ook Aorns Jo genoemd. Johannes ten Brinke is de zoon van Jan ten Brinke (Oarns Jan) en Trui de Wilde. Hij is getrouwd met Janna Voortman uit Rijssen. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren, Dick, Jan, Dini, Truus, Gerrit en Marinus ten Brinke. Het vijfde kind, Gerrit, is getrouwd met Anja ten Brinke, het zesde kind, Marinus, is getrouwd met Ina ten Brinke.

Willem Johan (Wim) ten Brinke is geboren op 11 augustus 1948 te Enter. Hij is de zoon van Hendrik ten Brinke (de Smid) en Frederikdina Lohuis. Wim ten Brinke is getrouwd op 30 november 1972 met Willemina (Willy) Bouwhuis. Uit dit huwelijk is te Enter Frederik Hendrik (Edwin) geboren op 10 juni 1982.

Gerrit Willem Ten Hove

Gerrit Willem ten Hove (de oale Klitse) is geboren op 15 maart 1872 te Rijssen. Hij is de zoon van Jan Willem ten Hove en Geesken Voortman (Klitsen Beppe). Hij is getrouwd met Johanna de Wilde (van de Jeante). Gerrit Willem ten Hove is overleden op 26 februari 1965 bij zijn schoonzoon in Wierden. Hij woonde de laatste jaren van zijn leven bij zijn zoon aan de Julianastraat. Hij is tweeënnegentig jaar geworden en was de oudste inwoner van Enter. Gerrit Willem ten Hove heeft verschillende beroepen gehad; van 1893 tot 1918 was hij bakker te Enter. In 1918 was hij landbouwer en na 1918 was hij de zaterdagse bakkershulp van bakker Freek Velten en taxateur en later voorzitter van de Onderlinge Zeeverzekering D.E.S. Enter. Hij had de functie van voorzanger in de gereformeerde kerk aan de Dorpsstraat, tot er een orgel kwam. Gerrit Willem ten Hove was lid en erelid van de duivensportvereniging 'De Luchtbode'. Hij woonde vanaf 1900 aan de Dorpsstraat 24.

Gerrit Willem Ten Hove en zijn vrouw Johanna de Wilde voor hun huis aan de Dorpsstraat in het noordeinde.

Op 28 november 1900 verhuizen Gerrit Willem ten Hove en zijn vrouw Johanna de Wilde van Rijssen naar Enter en gaan wonen in het huis aan de Dorpsstraat 24. Dat was het huis van de oom van Johanna, Gerrit de Wilde. Dit huis met schuur, erf, bouw- en weiland werd voor 2530 gulden gekocht, uit een publieke verkoop op 24 april 1900 van de gezamenlijke eigenaren, Gerrit ten Brinke Janneszoon en Jan ter Steege, aldus de akte nr. 8460 van notaris Poulie te Wierden. Hendrik Kolhoop vermeldt ook nog Jan de Wilde Gzn. en Evert ten Bloemendal te Stad Delden als eigenaar. Gerrit Willem ten Hove had in Rijssen een bakkerszaak. Toen echter in Rijssen de coöperatie kwam, werd de concurrentie te groot en de spoeling te dun. Toen in Enter het erfgoed van Gerrit de Wilde beschikbaar kwam is het echtpaar Ten Hove naar Enter verhuisd.

Het huis op onderstaande foto is door Schuitemaker, Brouws-messelder, gebouwd. Ook in Enter had Gerrit Willem ten Hove aanvankelijk een bakkerij. Voor het linkerraam is nog het houten rooster te zien dat bakkers vroeger voor de ramen hadden. Dat was om deze te beschermen tegen bakplaten die anders gemakkelijk door de ramen schoven.

Dorpsstraat 24, het oale Klitsenhoes, 1912.

Op de foto Jenneke en Hanna ten Hove, geboren in 1898 en 1896, op de foto dus zestien en veertien jaar oud. Je zou zeggen dat ze ouder waren, maar de klederdracht vertekend het beeld. Jenneke ten Hove trouwde later in Rijssen met Smit. Hanna ten Hove trouwde met Jan Pluimers (Zweers-Jan) en woonde later even verderop aan de Dorpsstraat 39 te Enter. Vermoedelijk zijn de jongens op de foto de zesjarige Gerrit ten Hove en de vierjarige Gerrit Jan ten Hove. Het zijn de kinderen van Gerrit Willem ten Hove en Johanna de Wilde.

Gerrit Willem ten Hove ging in 1958 bij de zieke dochter van Berend Eshuis en Aaltje en Hove op bezoek. Toen de dochter, die licht dementerend was, niet begreep wie er op bezoek kwam, zei de kleindochter dat het de voorzanger was. Gerrit begon spontaan een psalm te zingen en dat maakte dat hij weer meteen werd herkend.

Hoond Frat Earpel

Aan de Trellies weg woonden drie gezinnen. Het waren de Hoond (Ekkerink), de Fratte (Te Wierik) en 'n Earpel (ten Berge). Ze werden 'Hoond Vrat Earpel' genoemd.

De Beuze

Spekenbrink wordt ook De Beuze genoemd. Beuzen zijn rieten matten bijvoorbeeld van een stoel.

De Matte

Langenhof van de Hogebrink wordt ook De Matte genoemd. Ook Ter Harmsel uit de Julianastraat werd de Matte genoemd. Dat komt omdat Ter Harmsel bij Langenhof was ingetrouwd. De Matte komt van Marten en is een koosnaam.

De oude dokter Veldhuijzen van Zanten

Als dokter Veldhuijzen van Zanten in 1917 in Enter komt is hij ook als gemeentegeneesheer aangesteld. Hieraan is een vaste toelage verbonden. De huur van het door de gemeente gebouwde doktershuis wordt hiervan afgetrokken. Wat resteert is nauwelijks genoeg om van te leven. Dus moet hij een praktijk opbouwen in Enter. De eerste jaren worden ze ondersteund door de wederzijdse familie.

Er was al een generatie, behoudens enkele dokters die maar kort bleven, geen vaste huisarts meer in Enter geweest. De Entersen zijn klant bij dokters uit Rijssen, Goor en Wierden. Dokter Veldhuijzen van Zanten maakt indruk op de Entersen door zijn tomeloze inzet. Hij was dag en nacht bereikbaar. Hij had droge humor en was bereid om "Eanters te leren kuiern". Zo wordt de dokter een Entersen, "n' oonzen", zoals ze in Enter zeggen en zijn praktijk groeit snel. Maar vakanties zijn in de jaren twintig nauwelijks mogelijk.

Harry Heering vertelt enkele anekdotes. 'Ze noemden hem vroeger 'n Oaln Piet. Hij was nog wel humoristisch. Hij moest een keer op ziekenbezoek bij Wind Dieks aan de Goorseweg, waar nu Jan van Boon Meister woont. Het was de winterdag en het had gesneeuwd. Trui, de vrouw van Dieks, had uitgevouwen kranten op de matten gelegd. Toen de dokter naar de slaapkamer liep stapte hij er overheen en liep tussen de kranten door. Trui riep de dokter na dat hij op kranten moest stappen. De dokter antwoordde: 'Oh, ik dacht dat ik daar niet op mocht lopen'.

Huisarts Jan Veldhuijzen van Zanten en zijn vrouw, omstreeks 1969

Oal' upen Gaait was ook een keer bij hem geweest en had een spuit gekregen. Maar na een paar dagen ging hij weer naar de dokter en vroeg: 'Dokter, ik hebbe 'n zeer gat. Kan 't ok wee dat de spuite dur nog in zit? Waarop de dokter zei: 'Zee, ik was um ok al kwiet!'

Noch eene. Ne zönne van Zwienbarg Hendrieks oet de Els, den keump bij 'n dokter en den zeg: 'dokter, ik meut wat veur mie mo hem, den drit oawer ledder en wagen'. 'n Dokter den geet euwn ner achteren, keump wier, en hef wat teregte maakt. Hee zeg: 'hier, en dat meuj eer duur 't vret'n doon'.

Jan Ter Harmsel

Jan toe Harmsel, geboren omstreeks 1600, is de oudst bekende Ter Harmsel te Enter. Hij is getrouwd met Hendriken Jansen op 24 oktober 1641 te Rijssen. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren. Jan toe Harmsel en Hendriken Jansen zijn getrouwd na de geboorte van Engele.

Volgens oude aantekening zou er in 1383 in Enter een Hermanshuys bestaan. Ook in het verpondings register van 1475 het Hermanishus genoemd. Alzoo ook in 1601 en 1602 als het 9 mudde land groot is, wat door verschillende mensen bebouwd werd. Ook in het Marke boek wordt het Harmsel meerdere keren genoemd. zoals in 1562 en 1637. Bron: H. Kolhoop.

Kinderen:

Derk Harmsel is geboren circa 1620. Hij is getrouwd op 3 september 1643 met Geseken Hendriks Assink, geboren omstreeks 1620 te IJpelo. Zij is de dochter van Hendrik Assink. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren.

Warner Harmsel is geboren omstreeks 1620.

Hermen Jansens Harmsel is geboren omstreeks 1625 te Enter. Hij is getrouwd met Lutgert Hendriksen, geboren omstreeks 1630.

Hendrik Harmsel is geboren omstreeks 1625. Hij wordt ook Groten Harmsel genoemd. Hendrik Harmsel is getrouwd op 16 juli 1653 met Altien Berentsen Klein Hulbos. Zij is geboren omstreeks 1630 te Rectum.

Engelbert Harmsel is geboren omstreeks 1625 te Enter. Op 1 november 1702 draagt Engbert Harmsel en zijn vrouw Jenneken hun goederen over aan Borgerink en zijn erfgenamen. Zij hadden sinds 7 mei 1698 een hypotheek op een stuk hooiland bij erve Kattelaar te Enterbroek. Engelbert Harmsel is getrouwd op 13 oktober 1649 met Jenneken Freriks uit Rijssen.

Jan Jansen Harmsel is geboren omstreeks 1630 te Enter. Hij is wever van beroep. Jan Harmsel heeft een stuk grond van de marke bij het erve Holland aangegraven. Hij mag het blijven gebruiken maar er geen huis op bouwen. Ook kan hij er geen markerechten op verkrijgen. Bron: de markevergadering van 12 september 1686. Jan Jansen Harmsel is getrouwd op 3 januari 1658 met Gretien Berends Deckers. Zij is geboren omstreeks 1630 te Enter en is de dochter van Berent Deckers.

Hendrik Harmsel is geboren omstreeks 1640 te Enter. Hij is getrouwd met Berentien Freriksen, geboren omstreeks 1640.

Engele Harmsel, het laatste kind, is geboren op 14 oktober 1660. Zij is getrouwd in 1685 met Herman Borgers. In het verpondingsregister van 1675 woonde Herman Borgers op het erve Bangers. Dat erve lag vermoedelijk tussen de kerk en de Brandput aan de Oude Schoolstraat. Naast hem woonden Jan Bangers en Hans Bangers. In 1674 wordt hier ook nog een Gerrit Borgers genoemd. Dan wonen hier vijf Borgers dicht bij elkaar.

In 1763 is A.J. Helmig uit Zwolle eigenaar van het erve Hermsel. Helmig verkoopt bijna al het land aan derden. Op 29 juni 1762 koopt Willem Waanders van Helmig een stuk land voor f. 98. Op dezelfde dag koopt Hendrik Kempers voor f. 650 twee stukken land van Helmig, ook uit het erve Hermsel. Ook heeft Hendrik de Wilde Derkz. van Helmig uit het erve Hermsel een stuk land gekocht voor f. 375.

Jan Harmsen ter Steege koopt een stuk land voor f. 100 uit het erve Hermsel. Gerrit de Wilde Hz. koopt uit dit erf twee dagwerk hooiland en een derde deel van hof en gaarden te samen voor f. 2865. Hierin zit ook een vierde waare van de Entermarke. Jan de Wilde Hz. koopt een derde deel van de hof en gaarden voor f. 900, Jan Pluimers koopt op 7 mei 1762 twee stukken land voor f. 582. Henricus Muller koopt een hoekje hooiland in de Zuidermate voor f. 350. Hermannes Lammertink koopt voor f. 810 een kamp, de Werfhorst geheten. Op dit kamp zijn caterrechten. Omdat die rechten niet geldig zijn kan hij f. 100 van de koopsom aftrekken.

Gerrit ter Morsche heeft een stuk bouwland en hooiland gekocht voor f. 422. Gerrit Immink koopt uit het erve Hermsel een perceel hooiland in de Breder Mate voor f. 455. Esken Elschoot koopt een hooiland voor f. 170. Derk Evers koopt een stuk land in de Weitakkers voor f. 420. Egbert Wolters van de Langenhof koopt een stuk bouwland voor f. 362. Gerhardus Schuitemaker koopt op 20 juni 1762 een landje voor f. 231.

Gerrit Gerritsen de Wilde koopt twee stukken bouwland voor f. 775. De moeder van Jan Waanders heeft voor haar zoon een stuk land gekocht voor f. 350. Op 1 aug 1762 geeft de dochter van Gerrit ten Brinke aan namens haar vader uit het erve Harmsel gekocht te hebben een stuk land voor f. 166. Voor Lambert ten Brinke geeft zij aan een stuk land van f. 190 gekocht te hebben. Jannes de Wilde heeft ook nog een hooimate gekocht voor f. 575. Gerrit ten Brinke koopt een stukje land voor f. 380. Bernardus Immink en zwager Gerrit Slag kopen samen voor f. 550 een stuk hooiland dat het Slag genoemd wordt.

Jannes ter Harmsel koopt op 7 mei 1762 van de landheer Helmig uit Zwolle het erve Harmsel met huis en enige hoge en lage landerijen met catergerechtigheid voor f. 1800. Hij koopt voor f. 409 ook een stuk bouwland, de Leemkuil genoemd en de Newerde voor f. 230.

Jan ter Harmsel (Bol Jan) is honderd jaar later geboren op 21 oktober 1882 te Rectum en overleden te Enter op 2 januari 1965. Hij is de zoon van Derk ter Harmsel en Hermina Dubbink. Jan ter Harmsel is getrouwd op 28 april 1904 met Geesken ten Brinke. Zij was de dochter van Derk ten Brinke, schipper, leemgraver, landbouwer en Gerritdina Bokdam. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het eerste kind, Herman genoemd, werd Bol Harm genoemd. Het derde kind, Gerrit werd Bol Gert genoemd. Het vijfde kind, Diekus, werd Bol Dieks genoemd. De andere kinderen hadden geen bijnaam.

Gerrit ter Harmsel (Bol Gert) is geboren op 16 oktober 1908. Hij was molenaarsknecht en kolenhandelaar. Hij was de broer van bovengenoemde Herman ter Harmsel. Hij is getrouwd op 24 september 1931 met Aaltje Frederika Slettenhaar uit Holten. Zij woonden aan de Hogebrink 15.

Gerrit ter Harmsel is geboren in 1968 en is de zoon van Jan ter Harmsel (Bol Jan) en Willemina Gerritdina Velten. Na het afronden van zijn opleiding aan de tuinbouwschool heeft Gerrit, na gezondheidsklachten van zijn vader Jan, de garage op de Hogebrink van zijn vader overgenomen. Vader en zoon hadden ook een paardenfokkerij aan de Wolvesweg. Omdat het werk in de garage niet met de paardenfokkerij te combineren was, is het tankstation in 2006 verkocht. Gerrit ter Harmsel is getrouwd met Leontine Zanderink uit Borne. Zij is dierenarts en heeft veel werk naast het goedlopende paardendekstation.

Hendrik Willem ter Harmsel is de zoon van Jan ter Harmsel (Bol Jan) en Geesken ten Brinke. Hij is geboren op 12 december 1914 en overleden op 3 november 1988 op drieënzeventigjarige leeftijd. Hij is getrouwd met Berendina Reefhuis uit Hellendoorn. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Dinie, het tweede kind, is getrouwd met Henk ter Weele, de zoon van Jannes ter Weele (Poal) en Janna ten Hove. De jongste zoon Henk is op tweeënzestigjarige leeftijd in Amsterdam overleden. Bol Hendrik werkte bij de coöperatie en begon later een winkel in stoffen en furnituren aan de Dorpsstraat. Nu is er eetcafé het Zumpke van Dinant Waanders (Brouws) gevestigd.

Jan Jannissen Harmsel is geboren op 2 november 1738 op het erve Hermsel. Hij is overleden op 6 januari 1819 te Enterbroek. Jan Jannissen Harmsel was landbouwer en trouwt in op het erve Kattelaar. In 1932 koopt Ter Haar uit Hengelo het erve Kattelaar. Jan Jannissen Harmsel is de zoon van Johannes Jansen ter Harmsel en Jenneken Ulders. Hij is getrouwd op 14 juli 1765 met Janna Hendriksen Kattelaar. Zij was de dochter van Hendrik van 't Groot Cattelaar en Geesken Jansen Kempers.

Jannes Harmsel (Kattelaar) is geboren op 14 augustus 1774 en is overleden na 1838 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jan Jannissen Harmsel en Janna Hendriksen Kattelaar. Hij is getrouwd op 22 augustus 1800 met Berendina Beverdam. Zij was de dochter van Johannes Jansens Beverdam en Janna Jansens Van Buren.

Jannes koopt het erve Groot Kattelaar op 20-mei 1815, voor f. 3000 van Lambert Eindhoven te Blokzijl.(akte 79 van notaris Jalink te Goor). In de Kadastrale Atlas van 1832, wordt hij nog Jannes Kattelaar genoemd. Op 24 juni 1837 maakt hij testament op notaris Jalink te Goor.

Op 20 juli 1806 werd een testament op gemaakt, in tegenwoordigheid van Wilhelm Hutsken Richter van Kedingen. Jan ter Harmsel op Kattelaar, zijnde gezond van lichaam gaande en staande, en bij goeden en volkomen verstande edoch overdagt te hebben, en zekerheid des doods, dog de onzeker tijd en ure van dien, en niet gaarne uit deze wereld willende scheiden, voor en al eer over zijne tijdelijke goederen aan hem van God Almachtig genadelijk verleend, te hebben gedisponeert, daar dan toe vreedende, zoo beveelt testator zijne onsterfelijke ziele in de handen zijner Gods, en zijn lichaam na overlijden ter eerlijke begrafenis. Voorts casterende annulleerende en te niet doende, alle zijne voorgaande testamentaire dispositien of te maakingen, 't zij die alleen ofte met anderen mogte hebben opgerigt als willende

dat dezelve, van nu af aan geen de minste kragt ofte waarde zullen hebben ofte behouden, en wijders verklaarende, dat dit testament op geen minder zegel van gegoedheid geschreven word dan hij bezit.

En dan tot erfgenamen stelling overgaande zoo institueerd en nomineert bij testator tot zijn enige en universeele erfgenaam zijn zoon Jannes ter Harmsel op Cattelaar en dezelfs huisvrouw en bij voor overlijden deszelfs kinders, alzoo gemelden zijnen zoon altoos bij hem in huis is geweest en daar van zijn grootste bestaan te danken heeft ten einde na zijns testators overlijden zijnen geheelen boedel zoo paarden, beesten, bouwerij, zaadgewassen, inboedel des huizes, akten en crediten, en voorts alles wat testator bij zijn overlijden nalaat te kunnen aanvaarden en daarmee doen en handelen en haar lust en welgevallen, edoch onder dit beding, dat zijn hier evoren geinstitueerde erfgenamen na testators overlijden, aan zijne andere kinders met naamen, Geeze getrouwd aan Jan Burgers, Hendrika getrouwd aan Harmen Loekens en Janna getrouwd aan 't Hagen onder Delden en aan ieder derzelfde zal uitkeren een somma van vijf en twintig gulden. Zonder meer en zoo daar meede niet mogten vredig zijn, en testators, deze zijn maakinge niet mogten goedkeuren, maar dezelve mogten tegen spreken, zo stelt hij dezelve tot zijn meede erfgenamen, dog als dan niet verder dan in de legitime portie, haar na strengheid der wetten compaturende en verder nicks, en zal in dien val wanneer eenige of een derzelve van zijn hier vooren gemelde kinders de legetieme portie mogten koomen te vorderenen haar niet het hier vooren aan haar vermaakte niet mogen willen vredig houden, zoo zal zijn gemelde zoon Jannes ter Harmsel op Cattelaar en dezelfs vrouw wegens verdiend loon, meede als schuld in de boedel zullen kunnen en mogen inbrengen tot data deezes een som van zes honderd guldens, die als dan voor af uit de boedel zullen en kunnen en mogen trekken, en voorts zoo lang testator leeft, boven dit hier voren gemelde 's jaars en alle jaar een som van veertig gulden. Waar mede testator deze zijne testamentaire dispositie en uiterste wille over sluitende, met verklaring na dat aan hem hetzelfde wederom van woord tot woord was voorgelezen, hiertoe uit vrije wille en zonder inductie of te persuatie van iemand gekomen te zijn, willende en begeerende, dat het zelve van zijn overlijden in allen deele zal worden agtervolgt en nageleefd 't zij als een formeel testament, codicill gifte ter zaake des doods ofte, onder de levendigen, ofte zoo in als best narechte zal kunnen en onmogen bestaan. Schoon ook alle vereiste formaliteiten niet mogten in agt genomen zijn.

Desten Oirconde hebbe deeze niffens testator eigenhandig geteekend en gezegeld. Cattelaar den 20 juli 1806. Was getekend: Wilhelm Hulsken, Richter en Jan ten Harmsel op het Catteler.

Jannes Harmsel is geboren op 24 september 1840 op het erve Katteler te Enterbroek en overleden op 2 maart 1913 op het erve Katteler. Hij is de zoon van Jan Harmsel en Jenneken Seppenwoolde. Hij is getrouwd met Aaltje Hegeman op 15 juli 1870. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren.

Jan (de Sieje), geboren op 18 november 1870 te Enterbroek, overleden op 9 juni 1939 te Deventer op achtenzestigjarige leeftijd.

Als het erve Kattelaar door de familie verkocht wordt aan Ter Haar, in 1932, dan worden er 2 percelen ca. 5 hectare eruit gehouden door Jan, die er een boerderijtje op laat bouwen, maar heeft er zelf niet in gewoond. Nu woont er de familie Lammertink. Hij is opgenomen en overleden in Brinkgreve te Deventer, omdat hij "helemaal in de warre was".

Jenneken, geboren op 9 februari 1875 te Enterbroek, overleden op 12 december 1927 op tweeënvijftigjarige leeftijd, begraven te Goor. Gehuwd op zevenentwintigjarige leeftijd op 11 oktober 1902 met Gerrit Willem Tijink, landbouwer, geboren 1866 te Markelo. Zoon van Hendrik Tijink, boerwerker, en Hendrine Luttkhedde.

Hendrik Jan Hiddink is de zoon van de landbouwer Gerrit Jan Hiddink (Heijink) en Eva Gradina Hartgerink.

Jan Hendrik Harmsel is geboren op 20 april 1878 en is de zoon van Jannes Harmsel en Aaltje Hegeman. Hij is overleden op 14 februari 1956 te Herike en is begraven in Markelo. Hij verkoopt het erve Kattelaar aan Ter Haar uit Hengelo en gaat zelf naar de Herikerweg 7 in Herike, onder Markelo. Hij is getrouwd met Gesina Johanna Schut uit Markelo. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren.

Berend Jan Harmsel is geboren op 1 juni 1845 te Enterbroek en is overleden op zevenenveertigjarige leeftijd op 26 januari 1893 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jan Harmsel en Jenneken Seppenwoolde. Berend Jan Harmsel wordt ook 'n Pool genoemd. Hij was paardenhandelaar en kwam veel in Polen. Hij is getrouwd met Janna Mensink uit Enterbroek. Uit dit huwelijk werden negen kinderen geboren. Jan Hendrik Harmsel is geboren op 26 oktober 1873 te Enterbroek en overleden op 22 februari 1919 op vijfenveertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Berend Jan Harmsel en Janna Mensink. Jan Hendrik Harmsel werd ook 'n Pool genoemd.

Bij akte 2362 op 15 april 1898, verkrijgt Jan Hendrik cessie van erfrechten van zijn zusters Jenneken en Hendrika Harmsel. Het omvat de volgende onroerende percelen in Enterbroek sectie D nr.680, 682, 683, 2514, 2515, 2602 en 2605 en het onverdeeld deel nr.678. in de gemeente Ambt Delden G nr. 869, 870 en 871. verder onder Markelo sectie B nr. 470, 471 en 472.

Herman ter Harmsel is geboren op 10 februari 1906. Hij is de zoon van Jan ter Harmsel (Bol Jan) en Geesken ten Brinke. Hij woonde in de Julianastraat 45. Herman ter Harmsel werd

1900, Hermina Gerritdina ten Brinke (Mina, ook Minemeuje), ze was getrouwd met Ter Harmsel (Bol), collectie: Hermien Ter Harmsel.

Bol Harm genoemd en was metselaar van beroep. Hij is twee keer getrouwd, de eerste keer met Gezina Schippers en de tweede keer met Janna Klaas. Uit het eerste huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het zesde kind, Gerritdina (Dinie), is getrouwd met haar buurjongen, Adriaan (Adri) ten Hove. Adri ten Hove is op 13 juni 2007 op eenenzestigjarige leeftijd overleden.

Diekus ter Harmsel werd ook Bol Dieks genoemd. Hij is geboren op 15 februari 1913 en overleden op 18 augustus 1981. Hij is de zoon van Jan ter Harmsel (Bol Jan) en Geesken ten Brinke. Hij is getrouwd met Janna Leusink, dochter van Jan Leusink en Hendrika Klein Legtenberg. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Ze woonden aan de Rijssenseweg 26, in het huis van Leusink, de vader van Janna, waar eerder Koers woonde.

De eerste gemechaniseerde klompenfabriek in Enter: Homan aan de Brinkstraat

Rond 1550 schildert Pieter Brueghle de Oudere voor het eerst klompen. Zij worden gedragen door een van de honderden kinderen, die te zien zijn op zijn schilderij "Kinderspelen". Toch waren klompen in die vorm toen al meer dan honderd jaar bekend, zoals een gildekeur ons laat weten. In lang vervlogen tijden droeg men houten sandalen, een soort plankje met riem. Dat was voornamelijk op de wijd- verspreide boerderijen, die op zichzelf waren aangewezen voor voedsel, kleding en huisvesting. In de middeleeuwen ontwikkelde zich daaruit de platijn, die verhoging had onder de zool, maar nog steeds geen kap. Vanaf 1429 komt het klompen maken als beroep voor. In de achttiende eeuw nam het klompen maken een grote vlucht en in de negentiende eeuw was de klomp in Enter een overal gedragen schoeisel geworden. In Enter waren klompen, naast de landbouwproducten, de belangrijkste handelswaar. In de vorige rumoerige eeuw hebben crisis en oorlogen grote invloed op de klompen industrie gehad. Als rond 1930 een klompenboormachine in gebruik wordt genomen begint de tegelijkertijd de economische crisis zijn tol te vragen. In tien jaar verdwijnt de helft van de bedrijven. De Tweede Wereldoorlog doet het aantal klompenmakers in Enter weer toenemen. Hiervan beoefenen echter velen het klompenmaken nog als handwerk. Toen kwam de klompenboormachine. Homan van de Brinkstraat had de eerste gemechaniseerde klompenmakerij van Enter. Er is nog iemand die claimt de eerste te zijn. Op de rekeningen van klompenmaker Aan de Stegge staat 'eerste Enterse klompenfabriek.

Homan en Zonen, eerste Enterse machinale klompenfabriek, Brinkstraat

vlnr: Gerard, Jan, Bernard (Homans Atsie), Hendrik Homan en Jan Teunissen uit Wierden

Jan Bekhuis, de opa van Harrie Homan.

De Langenhof

Erve De Langenhof was een boerderij aan het pad naar de Mors, de latere Wolterssteeg. Het erve was eigendom van het adellijk geslacht Van Langen. Aan de hof was het markerichterschap verbonden. Voor het huis lag de Hogebrink. Daar werd buiten op de Brink vergaderd door de markegenoten en geërfden van de marke, de zogenaamde holtingen. De naam Langenhof is ontstaan uit het erve van Van Langen en het feit dat aan het erve een hof was verbonden.

Erve Mennegat

Het erve Groot Mennegat aan de Kremersweg 5 in Enterbroek is één van de afgelegen boerderijen in Enter. Hetzelfde geldt voor het aan de overkant van de Regge gelegen erve Koerdam. In de Tweede Wereldoorlog waren hier dan ook onderduikers verborgen.

De eerste bewoning op het erve Groot Mennegat lezen we in het doopboek van de kerk in Rijssen. Omstreeks 1610 is Berent geboren in 't Mengat. In tijden van veel regenval en als de Regge buiten zijn oevers was getreden was het Mennegat geïsoleerd. Het was in deze tijd dat in de buurt het herenhuis 'Cattelaar' werd gebouwd in opdracht van Berent Boncamp. Boncamp was rentmeester in Spaanse dienst van Twenthe en Lingen. Het is de tijd van het Twaalfjarig Bestand in de Tachtigjarige Oorlog. Boncamp gaf het herenhuis de naam van het oude erve Kattelaar, dat er tegenover lag.

Mennegat is de familienaam geworden die in de doop- en trouwboeken van de kerk werd vermeld. En wat overal op het platteland gebeurde, is in Enterbroek niet anders. De contacten van de jongelui onderling waren na de lagere school vaak beperkt tot de naaste burenen. Dochters van het Mennegat trouwden met jongens van de nabijgelegen erven Holland, Velten, Pool, etc. In 1871, na bijna driehonderd jaar, komt er een andere familie op het Mennegat. Hermina Mennegat trouwt in dat jaar met Hermannes ter Peze uit Delden.

Waar een erve is met 'Groot' ervoor is meestal ook een afsplitsing geweest met 'Klein'. Dat is ook het geval met Groot Mennegat. Aan het eind van de achttiende eeuw heeft Egbert Mennegat een boerderijtje gebouwd naast Groot Mennegat. Dit werd Klein Mennegat genoemd. Achtereenvolgens komen wonen er de families Mennegat, Elsschot, Seppenwoolde en Knopers. In 1896 komt Hermannus Morsink (Meiers-Mans) op het erve. Hij is in 1904 op zesendertigjarige leeftijd getrouwd met de achttienjarige Frederike Bloemendal (de Bestolle). Na de Tweede Wereldoorlog leefde Hermannus met zijn laatste dochter Hanna en een knecht op de boerderij. Meiers-Mans is in 1958 overleden. De boerderij is later verkocht aan de familie De Groen uit Enschede. Huurder werd De Leeuw en later Bokhove. De zeven hectare grond die erbij hoorde werd ingeplant met populieren. 'Meiers-Hanna' is in 1995 in het Reggedal in Enter overleden.

Meiers Mans voor het erve Klein Mennegat

Mennegat

Berent in 't Mennegat is geboren omstreeks 1610 op het erve Mennegat aan de Kremersweg te Enterbroek. Hij is de oudste bekende Mennegat.

Berent in 't Mennegat wordt genoemd in het Verpondingsregister van 1657. Hij is voor 1674 overleden want dan wordt zijn zoon Jan Mennegat genoemd als eigenaar van het erve Mennegat

Berent in 't Mennegat ia getrouwd met Grietjen Niland, geboren omstreeks 1610. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vier kinderen geboren, Herman, Jan, Altien en Hendrik Mennegat.

Berend Jan Mennegat is geboren omstreeks 1670 te Enterbroek en overleden voor 1730. Hij is de zoon van Jan Mennegat en Eelken. Berend Jan Mennegat is getrouwd in 1708 met Geze Hendriks Dreteler uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Geze

Hendriks Dreteler hertrouwde 23 december 1731 op vijftigjarige leeftijd met Hermen Holland, tweeëntwintig jaar en de weduwnaar van Jenneken ter Harmsel. Geze Hendriks Dreteler wordt op 18 februari 1729 eigenaar van het erve Mennegat na overdracht van de landdrost van Twenthe en Vallenberg en heer van Diepenheim, W. Bentink.

Berend Jan Mennegat is geboren op 4 april 1821 en overleden op 16 april 1882 te Enterbroek op eenenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan Mennegat en Willemien Schuitemaker. Berend Jan Mennegat is klompenmaker van beroep. Berend Jan Mennegat is twee keer getrouwd. De eerste keer op 15 april 1850 met Hendrika Jansen uit Elsenerbroek. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Hendrika Jansen overlijdt te Enterbroek op tweeënveertigjarige leeftijd. Zij is de dochter van Hendrik Jansen (Schiphorst/Nijland) en Janna ten Berge (Stegeman). Berend Jan Mennegat hertrouwde op 16 juni 1860 met Berendina Veldhuis uit Notter. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren. Het eerste kind uit het eerste huwelijk, Hermina Mennegat, is geboren op 27 februari 1851 op het erve Mennegat te Enterbroek en overleden op 12 april 1920 te Enterbroek. Ze is getrouwd op 18 oktober 1871 met de landbouwer Hermannes ten Peze uit Enter. Hij is de zoon van wever Berend Jan ten Peze en Janna de Wilde. Hermannes ten Peze woonde in Losser en komt twee dagen na de geboorte van hun eerste zoon wonen op het erve Mennegat. Hij gaat terug naar Losser op 19 februari 1878 en komt een jaar alter terug, op 3 september 1879.

Berend Jan Lambertus Mennegat is geboren op 5 november 1904 op het erve Teuneman aan de Breddendijk te Elsenerbroek en is overleden op 30 december 1985 te Elsenerbroek. Hij is de zoon van Jan Mennegat en Jenneken Stoltenberg. Berend Jan Lambertus Mennegat is getrouwd op 27 mei 1933 met Hendrina Hendrika Brunnekeef uit Ambt Delden. Zij is de dochter van de klompenmaker en landbouwer Wolter Jan Brunnekeef (Slamps Willem) en Gerritdina Grotenhaar. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Wolter Johan en Gerritdina Hendrika (Dinie) Mennegat. Dinie Mennegat is getrouwd met landbouwer Gerrit Jan ter Aardt. Gerrit Jan ter Aardt overlijdt op 17 maart 1989 op zesenvijftigjarige leeftijd. Na het overlijden van haar man verkoopt Dinie Mennegat het erve Teuneman aan Maurice Roetgerink. Die breekt het erve Teuneman af en bouwde op die plaats een landhuis met een landgoed dat de naam Klein Kolhoop kreeg.

Berend Jan Mennegat is geboren op 13 februari 1876 te Enterbroek en overleden op 11 februari 1955 te Enter. Hij is van kleermaker van beroep en wordt ook Tuut'n Berend genoemd. Berend Jan Mennegat is de zoon van Gerrit Jan Mennegat en Jenneken van de Berg. Hij woonde aan de Dorpsstraat 16 te Enter. Berend Jan Mennegat woonde voor zijn huwelijk bij Mannes ten Brinke aan de Kremersweg. Na 1 november 1890 was hij in de leer bij de kleermaker Wolves van het erve Oude Wolves aan de Kattelaarsdijk. In 1909 koopt Berend Jan Mennegat een huis van Izak Samuel in het noordeinde van Enter, Dorpsstraat 16 en begint er een kleermakerij. In het huis woonden twee jaar familie van Izak Samuel, daarvoor woonde er Derk Japink. Izak Samuel was verhuisd naar het pand aan de Dorpsstraat 132, waar nu (2016) Vincent Roetgering woont en eigenaar is van slagerij. Berend Jan Mennegat is getrouwd op 9 november 1899 met Johanna Waanders uit Enter. Zij is de dochter van schipper Willem Waanders en Maria Pove. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Het derde kind, Jenneken werd ook Tuut'n Jenke genoemd.

Vincent Roetgering

Slachtvisite, Vincent Roetgering

Jan (Johan) Mennegat is geboren op 30 november 1916 te Enter en overleden op 29 juni 1986 op negenenzestigjarige leeftijd te Enter. Hij woonde aan de Dorpsstraat 5 te Enter. Jan (Johan) Mennegat is de zoon van Berend Jan Mennegat (Tuut'n Berend) en Johanna Waanders. Hij is getrouwd op 3 oktober 1940 met Jennigje Olthof uit Den Ham. Uit dit huwelijk zijn te Enter vijf kinderen geboren.

Erve Klein Mennegat

Jan Egbert Mennegat (Klein Mennegat) is geboren op 28 januari 1748 te Enter en overleden voor 1789 op veertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrik Berends Mennegat en Janna Engberts. Jan Egbert Mennegat is getrouwd op 25 juni 1780 met Jenneken Teunissen Brunnenkreef uit Elsenerbroek. Zij wordt ook Bronnikreeft genoemd en ook wel Klein Kolhoop, naar het erve waar ze is geboren. Het erve wordt nu (2016) weer Klein Kolhoop genoemd, voordien erve Teuneman aan de Breddendijk 2 te Elsenerbroek. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Jenneken Brunnenkreef hertrouwde op 11 februari 1789 met Hendrik Jansens Elschot.

Nadat haar man is overleden en voordat ze hertrouwd wordt er kinderscheiding gedaan. Zij wordt bijgestaan door Hendrik Grevink en als getuigen treden op voor de minderjarige kinderen, grootvader Teunis Klein Kolhoop en oom Berend Mennegat. Een huisje met de halve katerstede Mennegat wordt getaxeerd op f. 1.230,- , vijf koeien met een waarde van f. 300,- , en nog enig losgoed, alles tesamen een waarde van f. 1.728.

Hendrik Egbertszoon Mennegat is geboren omstreeks 1780 te Goor en is overleden op 13 februari 1843 te Enterbroek op het erve De Maat (Moat) ofwel Klein Mennegat.

Hendrik Egbertszoon Mennegat huurt het erve Klein Mennegat op 6 juni 1829 nadat hij het erve op dezelfde dag heeft verkocht aan zijn neef Hendrik Mennegat. Medeverkopers van het erve Klein Mennegat waren zijn moeder Jenneken Teunissen Brunnekreef en zijn halfzuster en haar man Gerrit Ezendam.

Hendrik Egbertszoon Mennegat is boerwerker en is de zoon van Jan Egbert Mennegat (Klein Mennegat) en Jenneken Teunissen Brunnekreef. Hij is getrouwd op 3 augustus 1816 met Hendrika ten Langen (Slot) uit Enter. uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. De zonen Egbert en Jan Hendrik zijn landbouwers op erve Klein Mennegat (de Maat). In 1832 is Janna

Lammertink, de weduwe van Jannes Sprokkenreef te Delden, de eigenaar van erve de Maat. Op 4 maart 1858 wordt bij notaris Maarsen te Almelo een testament opgemaakt.

Teunis Morsing

Teunis Morsing is geboren omstreeks 1650 te Herike op het erve Morsing en begraven op 19 december 1714 te Markelo. Hij is getrouwd met Geertjen. Uit dit huwelijk zijn te Herike zeven kinderen geboren. Hoogstwaarschijnlijk zijn zijn ouders Jan Marskink en Grena Hendriks. Het erve Morsink was in 1379 al bekend. Eigenaar was Jacobus van Coeverden tot Stuivelaar van Huis Stoevelaar te Goor. Teunis Morsing was de meier (pachter) van het erve Morsing. Teunis te Morsche heeft grond in Kerspel Goor. Hij betaald in 1671 tot 1673 de verpondingsrechten.

Eerstbekende bewoners op erve Morsink zijn de bovengenoemde Teunis ter Morsch en zijn vrouw Geertjen. Teunis en Geertjen kregen zeven kinderen, Jacob (1677), die ongehuwd bleef, Fenneken (1678), die in 1713 trouwde met Albert Janssen Wolters op erve Luuks in de Dijkerhoek, Jenneken (1682), die in 1716 trouwde met Hendrick Fockers, Berend (1683-1687), Hendrick (1688), Hendrina, die in 1712 trouwde met Gerrit Berends ten Dam en de oudste Melijs (1676), die de erfopvolger werd.

Melijs trouwde in 1701 met Hille Ottenschot (†1730) uit Delden. Het echtpaar kreeg drie kinderen: Derck (1703), Hendrina (1706), die in 1732 trouwde met Gerrit Holland uit Enterbroek en Jan Philip (1711), die de opvolger werd op erve Morsink.

Jan Philip, de eerste die de familienaam Morsink ging dragen, trouwde in 1732 met Eva. Hij verhuisde naar Hengevelde en kreeg ongelukkigerwijs als buurman de beruchte Hutten Kloas, die hem omstreeks 1770 dan ook in koelen bloede vermoordde!, Maria (1737) trouwde omstreeks 1761 met Berend Leuvelink (Markelo), Henderina (1737) trouwde in 1759 met Berent te Senkeldam, Janna (1741) trouwde in 1767 met Willem Harmsen Gerrits in Holten en Gerrit (1744) werd de erfopvolger.

Gerrit Morsink (1744-1775) trouwde in 1766 met Hendrina Bekkers (1746). Na het overlijden van Gerrit hertrouwde Hendrina in 1775 met Jan Jaassink uit Haaksbergen. In december 1775 werd er een maagscheiding (boedelscheiding) opgemaakt wegens het overlijden van Gerrit Morsink. De weduwe Hendrina Bekkers zal hertrouwen met Jan Jaassink. De nagelaten kinderen krijgen ieder voor vaderlijke goed vijftwintig gulden en de meisjes een paar twilbueren gestopte bedden, twee paar lakens, twee paar kussenslopen, tien ellen breeddoek, tien ellen smaldoek, een bruidskleed en een spinnewiel. De zonen nog ieder een koe en een nieuwe kist.

Uit het eerste huwelijk werden vier kinderen geboren en uit het tweede huwelijk één: Jan Philip (1767-1821), die in 1800 trouwde met z'n nicht Aaltje Leuvelink en naar Hengevelde vertrok. Na zijn overlijden in 1821 hertrouwde Aaltje en ging boeren op erve de Koekoek in Elsenerbroek, Jenneken (1768), Jan Harmen (1770-1846), die in 1799 trouwde met Geertruid Vrugteveen uit Holten en ook naar Hengevelde vertrok, Harmina (1774), de erfopvolgster en uit het tweede huwelijk Garrit Jaassink (1779), ook wel genoemd Morsink. Hij vertrok naar erve Klein Tankink in Wiene.

Harmina Morsink werd de erfopvolgster en trouwde in 1800 met de Duitser Johan Hendrik Smit. Na het overlijden van Johan hertrouwde Harmina in 1808 met Jan Wes en vertrok naar Goor. Uit het eerste huwelijk van Harmina was op het erve Morsink nog dochter Johanna Smit (1802-1880) geboren. Zij trouwde later, in 1827, met Jan Weerds uit Stokkum en in 1849 met Jan Hendrik Hagreis op erve 'n Pool.

Met het vertrek van Harmina naar Goor in 1808 was de laatste Morsink van het erve Morsink vertrokken. Tijdelijk woonden er vervolgens, voor korte periodes, woningzoekende families in de schuur, omdat de boerderij zelf was gesloopt. Hiertoe behoorde ook enkele jaren het gezin van Jan Boomkamp en vanaf 1815 het gezin Jan Knopers/Anna Höften, die tot dan hadden geboerd op de Höfte en de Kleine Hofte. Nadat hun acht kinderen waren uitgevlogen, Anna in 1823 overleed en Jan in 1827, werd de boerderij opnieuw opgebouwd en kwam er weer ruimte voor nieuwe pachters.

Het erve Morsing was één van de oudste en grootste boerderijen uit het uitgebreide bezit van de heren van Stoevelaar. In 1379 waren de tienden van het erve Morsink al beleend door Jan Thije, de toenmalige bewoner van Huis de Stoevelaar. Ook de opvolgende bewoners van het Stoevelaar waren eigenaren van het erve Morsink.

1475. Schattingsregister. Merssing 2 s bet. 3 golden r.g.

1602. Verpondingsregister. Marsinck. 10½ mudde landes, daarvan Jacob van Coverden geseiet 3½ mudde landes, de reste ligt woeste, twe dagwerck hoilandts, unduchtigh.

Eigenaar in 1682 is de Heer van Stoevelaar en in 1751 rentmeester Van der Wijck tot Zwolle. In 1775 koopt de Heer van der Wijck tot Stoevelaar van de Heer Joan Derk van der Wijck het leenhorige erve Morsink. Toenmalig Stoevelaar-bewoner B.H. van der Wijck vererfde de boerderij met acht hectare grond aan zijn dochter Henriette van der Wijck, die het in 1849 overdeed aan haar zuster Berendina Johanna van der Wijck, getrouwd met de Markelose huisarts Emond Josua Egberts.

Erve Morsink, Stoevelaarsweg 11, onder Herike

In 1864 werd het, gelijktijdig met Slot en Warmelo, geveild. Eigenaar werd Hermannus Eeftink in Goor, die het tien jaar later, in 1876, verkocht aan Willem Roekevis, die er zelf ging boeren. Roekevis liet in 1889 de boerderij slopen en er werd op ongeveer dezelfde plek een nieuwe

kleinere boerderij gesticht. Weer tien jaar later, in 1899, verkocht Roekevis zijn boerderij met acht hectare grond aan de onderwijzer G.J. Engelbergh. Deze deed het in 1915 met elf hectare grond over aan de Goorse caféhouder Brunnekreef. Die vererfde het op zijn beurt in 1955 aan zijn dochter Johanna Hendrika Brunnekreef, die toen al weduwe was van Jan Hendrik van den Enk in Diepenheim (Haghoes). Zij verkocht in 1964 bijna acht hectare grond, zodat er toen nog een boerderij met vier hectare grond resteerde. In 1986 werd het met anderhalve hectare grond aangekocht door de huidige eigenaren de arts Franciscus Johannes Maria Kessels en z'n vrouw Nina Maaskant.

Derk Morsink is geboren op 11 november 1688 te Ypelo. Hij is de zoon van Egbert Morsink (van de Mors) en Derkien Mokkalencate. Derk Morsink is landbouwer op de katerstede Langeler te Ypelo. Hij is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is omstreeks 1710 met Hendrikjen Gerrits. Uit dit huwelijk is Arntjen geboren, op 24 december 1713, te Ypelo. Na het overlijden van Hendrickjen Gerrits hertrouwt Derk Morsink op 10 juli 1718 met Maria Hendriksen Scherphof uit Zuna. Uit dit huwelijk zijn te Ypelo vijf kinderen geboren. Het vijfde kind, Hendrik, wordt ook Veldhuis genoemd.

Hendrik Morsink (Veldhuis) is geboren op 21 december 1732 te Ypelo op het erve Langeler. Hij is de zoon van Derk Morsink en Maria Hendriksen Scherphof. Hendrik Morsink is getrouwd op 10 februari 1765 met Janna Veldhuis uit Ypelo. Zij is de dochter van Willem Veldhuis en Maria Mekenkamp (Krommendijk). Uit dit huwelijk zijn te Ypelo twee kinderen geboren en het derde kind werd geboren te Rectum. Het tweede kind, Willemine, werd bij de geboorte van haar eerste kind, Veldhuis genoemd; en ook nog in 1804.

Derk Morsink is geboren op 26 mei 1765 te Ypelo en overleden op 3 maart 1829 te Deldenerbroek op drieënzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrik Morsink (Veldhuis) en Janna Veldhuis. Derk Morsink woonde aan de Warmtinklaan 2 te Deldenerbroek, op het erve de Reethoff (de Hofboer). Vanaf 1740 woonde hier Gerrit van der Maat. Derk Morsink is getrouwd op 13 oktober 1805 te Delden met Christina Langenhof uit Enter. Zij is de dochter van Derk Langenhof en Aaltje Gerritje de Wilde. Uit dit huwelijk zijn te Deldenerbroek zeven kinderen geboren. Het tweede kind, Derk, wordt ook Moat Derk genoemd en is landbouwer op het erve de Reethoff.

Hermannes Morsink is geboren op 16 maart 1810 te Hengevelde en overleden op 23 juni 1872 te Enterbroek op tweeënzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan Philip Morsink en Aaltje Leuverink. Op 20 augustus 1839 komt hij met attestatie van Goor naar Enter. Op 8 mei 1844 verkoopt hij aan Jan Velten een huis met hooi en bouwland voor zevenhonderd gulden. (Kattelaarsdijk 6 Enterbroek).

In de huwelijks akte word vermeld dat Hermannes, met onbepaald verlof is van de Mobiele Overijsselse Schutterij, om het landbouwbedrijf te runnen, dat hij sedert meer dan jaar heeft in de buurtschap Elsenerbroek. Waar hij samen woont met zijn moeder, vader is dan al overleden. Hier word ook zijn eerste zoon geboren op 10 januari 1838, vier maand na zijn huwelijk. Op 13 oktober 1837 kocht hij het huis Cattelaer, of althans wat er nog van over is. En gaat wonen in het bouwhuis, dat op de plas (het erf) van het Cattelaer staat. Vandaar ook de huisnaam Plas. Deze plasnaam kom je bij meerdere Havesates tegen.

Hij is getrouwd op 12 september 1837 te Markelo met Hermina Gijmink uit Kerspel Goor. Zij is overleden op 3 november 1895 op eenentachtigjarige leeftijd. Aanzeggens van het overlijden zijn Jannes Harmsel en Willem Nijenhuis. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek acht kinderen geboren. Het tweede kind, Jan, wordt de Meijer genoemd. Het vijfde kind, Fenneken, is geboren op 10 mei 1847 te Enterbroek en overleden op 24 februari 1939 te Ypelo op eenennegentigjarige leeftijd. Zij is getrouwd op 26 juli 1870 met Jan Hendrik Broeze uit Ypelo. Hij is de zoon van de landbouwer op het erve Ypelo Jan Broeze en Maria Assink. Jan Hendrik Broeze wordt op 11 maart 1882 eigenaar van het ouderlijk erve voor negenduizend gulden. Notaris Poulie uit Wierden maakt de akte op. Hij overlijdt op 9 februari 1902 op tweeënzestigjarige leeftijd. Jan Hendrik Morsink is geboren op 30 april 1818 te Deldenerbroek en is overleden op 26 december 1877 te Deldenerbroek op negenenvijftigjarige leeftijd. Hij is landbouwer op het erve de Hofboer (de Reethoff).

Jan Hendrik Morsink is de zoon van Derk Morsink en Christina Langenhof. Hij is getrouwd op zevenendertigjarige leeftijd op 31 januari 1856 te Delden met Berendina Averink uit Deldenerbroek. Zij is de dochter van de sluiswachter Arend Averink en Grietje Hagedoorn. Uit dit huwelijk zijn te Deldenerbroek twee kinderen geboren. Het tweede kind, Arend Gerrit, is overleden te Deldenerbroek, op zevenjarige leeftijd.

Jan Morsink (de Meier) is geboren op 7 november 1839 te Enterbroek en overleden op 24 juni 1913 te Ypelo. Aanzeggens van zijn overlijden zijn H. Waalderink en J. Hommers. Hij is landbouwer op het erve Meier (Klein Mennegat) te Enterbroek. Jan Morsink is de zoon van Hermannes Morsink en Hermina Gijmink.

Jan Morsink koopt op 13 juni 1865 het erve Meier (Klein Mennegat) te Enterbroek voor tweeduizend gulden van Hermannes Dreijerink te Bornebroek.

De bewoners van het erve Meier zijn Mannes Stal en Ludolf Broeze. In Rechtelijk Archief van Kedingen van de 50 ste penning, op 4 december 1802, heeft Hendrik Jansen Nijmeijer voor zich en zijn broer Jan en zuster Fenneken Nijmeijer, het hofhorig plaatsje in Ijpelo gekocht van Harmen Hendriks Broeze, voor zevenhonderd gulden. Na overlijden van haar broers, heeft Fenneken Nijmijer het erve Meier nagelaten aan de Rooms Katholieke Kerk te Wierden. Deze verkopen het weer publiek op 9 november 1842. Het bouwmanplaatsjen, Nijmeijer genaamd, bestaat uit woonhuis, schuur, bakoven, nagenoeg 4 bunders 69 roeden bouwland en 1,70 hooi- en weiland.

Jan Morsink is getrouwd op 22 februari 1867 met Jenneken Bloemendal uit Markelo. Zij is de dochter van Gerrit Bloemendal (Bloemert, Bloomert) en Berendina Zendman. Uit dit huwelijk zijn te Ypelo vijf kinderen geboren. Het tweede kind, Gerritdina, trouwt met Engbert Groothaar op 1 juni 1892. Hij is landbouwer op het erve Wolves. Hij verhuist van Wierden naar Enterbroek op 4 februari 1897. Hij woont eerst nog enkele jaren in het oude huis van het erve Holland. Het vierde kind, Berendina, is getrouwd op 10 april 1904 met Hendrikus Morsink (Meiers Hendriks). Zij is overleden te Ypelo op 7 juli 1933 op zesenvijftigjarige leeftijd.

Frederik Morsink is geboren op 28 oktober 1852 te Enterbroek en overleden op 11 mei 1931 te Enterbroek. Hij is de zoon van Hermannes Morsink en Hermina Gijmink. Frederik Morsink is landbouwer. Hij koopt op 18 juni 1895 het erve Klein Mennegat voor achtentwintighonderdnegentig gulden. Frederik Morsink is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 11 mei 1876 met Johanna Berendina Voortman uit Ambt Delden. Zij is de dochter van Hendrikus Voortman (Weel'n Hendriks) en Gerritdina Averink. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vijf kinderen geboren. Het eerste kind, Hermannes, is overleden op tweejarige leeftijd. Het derde kind, Hermannes, is niet getrouwd. Hij woonde in de Endsamer (een uitgebouwde kamer aan het woongedeelte) op het erve de Plas (bouwhuis Cattelaer).

Bouwhuis Cattelaer met endskamer

Het vierde kind, Hermina Gerritdina, is op éénjarige leeftijd overleden. Het vijfde kind, Hendrik Gerrit, is overleden op 19 juni 1887, tweehonderdvijfentachtig dagen oud. Johanna Berendina Voortman is overleden op 2 oktober 1886 op vierendertigjarige leeftijd, na de geboorte van haar zoon. Het tweede huwelijk is op 21 september 1888 met Dina ter Braak uit Ambt Delden. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vijf kinderen geboren. Het eerste kind, Johanna Berendina, trouwt met de landbouwer, bakker en winkelier Egbert Jan Velten (Baks Jan) uit Enter. Hij is de zoon van Berend Jan Velten (Baks) en Jenneken Leetink. Het tweede kind, Willemina, is getrouwd met de wagenmaker Jan Roelof Langenhof uit Wierden. Het derde kind, Hermina Gerritdina, is getrouwd met bakker en winkelier Frederik Jan Velten (Broezen Frits). Het vierde kind, Willemina Frederika, is getrouwd met de landbouwer Steven Jan Groothaar (Wolf's Jan). Als de kapitale boerderij van het erve Wolves op 14 augustus 1943 afbrand wordt er in 1947/48 een nieuwe boerderij gebouwd. Groothaar koopt dan van Dikkers te Zwolle het gehele erve met ruim vijfendertig hectare grond. Het vijfde kind, Fenneken, is samen met haar halfbroer Hermannes, de erfopvolger van het Bouwhuis. Zij is twee keer getrouwd. De eerste keer met Jan Finkers uit Elsen. Hij overlijdt te Enterbroek op 2 november 1933 op dertigjarige leeftijd. Er volgt een boedelscheiding en verkoop van land. Ruim vijf hectare land wordt verkocht aan vier verschillende kopers. Fenneke Morsink houdt bijna tien hectare grond. Na het overlijden van Jan Finkers hertrouwt Fenneke op 17 april 1941 met Willem Anthonie Roessink. Hij is overleden op 23 september 1978 op vijfenzeventigjarige leeftijd. In 1964 wordt de neef van Fenneke, (tantezegger), Jan Dirk Langenhof uit Wierden, eigenaar van het huis, erf, bouw- en grasland, groot honderdvierengentig en een halve hectare. Hij zorgt voor zijn tante en woont in het zomerhuis, dat is gebouwd op de Plas van het Huis Cattelaer.

Derk Morsink is geboren op 4 november 1857 te Deldenerbroek en overleden op 18 augustus 1918 te Deldenerbroek op zestigjarige leeftijd. In 1900 is hij landbouwer op het erve Elbert (Elberting). Hij is de zoon van Jan Hendrik Morsink en Berendina Averink. Derk Morsink is getrouwd op 23 september 1887 met Geziena Truitman uit Deldenerbroek. Zij is de dochter van opzichter Gerrit Hendrik Truitman en Johanna Aleida Fokkink. Uit dit huwelijk zijn te

Deldenerbroek vijf kinderen geboren. Het derde kind, Berendina, is getrouwd op 24 september 1892 met de landbouwer van het erve Klein Hobbelink, Berend Jan Truitman uit Deldeneres. Hij is de zoon van Gerrit Jan Truitman en Johanna Maria Werning.

Volgens de gegevens van het kadaster zijn de eerste stenen van dit pand gelegd in 1868. De inhoud van het pand aan de Almelsestraat 28 is 2100 m³. Het totale oppervlak bedraagt 5820 m². Er was een grafisch bedrijf in gevestigd.

Jan Hendrik Morsink is geboren op 21 december 1875 te Enter en overleden op 18 mei 1964 te Wierden. Hij is bakker en eigenaar van de bakkerij Morsink te Wierden. Jan Hendrik Morsink is de zoon van Gerrit Hendrik Morsink en Johanna Berendina Schuitemaker. Hij is getrouwd op 8 juni 1905 met Johanna Maria Gerritsen uit Rijssen. Uit dit huwelijk zijn te Wierden negen kinderen geboren. In de oorlog zat bakker Morsink met zijn personeel in de schuilkelder toen er weer eens luchtalarm was. Er viel een bom en de granaatscherven vlogen rond. De bakkersknecht, Johan Koers, die in de vensterbank zat te lezen, werd geraakt. Hij raakte zijn been kwijt en liep de rest van zijn leven met een houten prothese. In november 1953 neemt Kamphuis de bakkerij en de winkel over van bakker Morsink.

Jan Hendrik Morsink is geboren te Deldenerbroek. Hij is landbouwer. Jan Hendrik Morsink is de zoon van Derk Morsink en Gezina Truitman. In 1909 is het erve Hofboer aan de Warminkslaan afgebroken. Jan Hendrik Morsink verhuist naar het erve Berkendam, nu onder het Twenthe Rijnkanaal. In 1936 verhuist hij naar Azelo. Jan Hendrik Morsink is getrouwd met Johanna Fredrika Elbert uit Wierden. Uit dit huwelijk zijn te Deldenerbroek drie kinderen geboren. Het eerste kind, Dirkje Gezina, is getrouwd met landbouwer Jan Willem (Johan) Morsink (Elbert uit Deldenerbroek. Hij is de zoon van Berend Jan Morsink (Moat Derk) en Gerritdina Johanna Elbert.

Gerrit Dirk Morsink is geboren op 5 juni 1919 te Wierden en overleden op 18 maart 2013 te Goor op drieënnegentigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrik Jan Morsink en Johanna Maria Gerritsen.

Gerrit Derk Morsink gaat op 20 december 1938 naar het toenmalige Nederlands Indië. Als KNIL militair heeft hij daar de bezetting door Japan meegemaakt. Als krijgsgevangene van het ene mensonterende Jappenkamp naar het volgende gebracht. Hij moet slavenwerk doen aan de beruchte Birmaspoorlijn. Als Japan verslagen is, media augustus 1945, moet Morsink als soldaat in Indië blijven. Hij wordt daar als verbindingsman ingezet bij de politionele acties tegen Indonesische strijders. Dirk Morsink mag pas na tien jaar diensttijd afzwaaien. Daarna woont hij in Enschede en sticht een gezin. Gerrit Derk Morsink is getrouwd met Lydia Rozemuller uit Wierden. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Gerrit Derk Morsink werkt voor de Twentse Overzeese Handelsmaatschappij te Enschede.

Hendrik Morsink is geboren op 24 juni 1906 te Borne en overleden op 21 juni 1984 te Enterbroek. Hij is landbouwer en woonde op het erve de Plas aan de Bornerbroekseweg 9 te Enterbroek. Het erve de Plas is gebouwd in 1989. Hendrik Morsink is de zoon van Gerhardus (Graads) Morsink (Plas Graads) en Johanna Nijmeijer. Hij verhuist op 10 november 1933 naar het erve de Plas. Hendrik Morsink is getrouwd op 24 augustus 1933 te Borne met Berendina Ezendam uit Bornerbroek. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vijf kinderen geboren.

Gerhardus (Gerrit) Morsink (Plas Gert) is geboren op 11 augustus 1934 te Enterbroek. Hij is landbouwer, gemeenteraadslid en lid van provinciale staten voor de SGP. Gerhardus (Gerrit) Morsink woont aan de Bornerbroekseweg 9 te Enterbroek. Hij is getrouwd op 11 juni 1963 te Mijdrecht met Annigje Hendrika Rijnvelde uit Berkenwoude. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren.

Hermannes Morsink (Meier's Mans) is geboren op 5 december 1867 te Ypelo en overleden op 13 november 1958 te Enterbroek op negentigjarige leeftijd. Hij koopt in 1933 het erve Klein Mennegat te Enterbroek. Hermannes Morsink is de zoon van Jan Morsink (Meier) en Jenneken Bloemendal. Hij is getrouwd op zesendertigjarige leeftijd op 1 februari 1904 met de achttienjarige Frederika Bloemendal uit Enterbroek. Zij is de dochter van landbouwer Jan

Willem Bloemendal (Bestolle) en Fenneken Bokdam. Frederika Bloemendal is overleden op 8 januari 1947 te Enterbroek op eenenzestigjarige leeftijd. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek zeven kinderen geboren. Het eerste kind, Jan, geboren op 28 december 1905, is achtentachtig dagen oud geworden. Het tweede kind, Jan, is geboren op 19 juli 1907, is honderdneegenveertig dagen oud geworden. Het derde kind, Janna Fredrika (Meier's Hanna), is zesentachtig jaar geworden. Zij is niet getrouwd. Het erve Klein Mennegat is verkocht aan de fabrikant van de grolschfabrieken. Hij pootte de negen hectare landbouwgrond vol met populieren. Het vierde kind, Johanna Willemina, is overleden op achttienjarige leeftijd. Het vijfde kind, Jan, is overleden op drieëntwintigjarige leeftijd. Het zesde kind, Frederik, is overleden op twaalfjarige leeftijd. Ze zijn alledrie te Ermelo overleden. Het zevende kind, Hermannes, is op twaalfjarige leeftijd te Enter overleden. De kinderen waren opgenomen in 's Heerenlo te Ermelo.

In 1891 opende de Vereeniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen, die tot stand was gekomen door de inzet van onder andere de Voorthuizer predikant Willem van den Bergh (1850-1890), een instelling op het landgoed 's Heeren Loo te Ermelo. Het was een handreiking naar protestants-christelijke gezinnen met een kind met een verstandelijke beperking, en ongeveer het begin van wat nu de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking heet.

Albert Jan Morsink is geboren op 22 oktober 1908 te Enterbroek en overleden op 3 december 1997 te Enterbroek. Hij wordt ook Plas Jan genoemd. Albert Jan Morsink is pluimveehouder en eigenaar van de broederij. Hij is de zoon van Gerhardus (Graads) Morsink (Plas Graads) en Johanna Nijmeijer. Albert Jan Morsink is getrouwd op 16 juli 1936 met Gezina Pluimers uit Enter. Zij is de dochter van de landbouwer Gerrit Pluimers (Sussen Gaait) en Hendrika Johanna Klumpers (Sussen Dieke). Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vijf kinderen geboren. Het tweede kind, Gerrit Hendrik (Henk,) is getrouwd met Annie Harmsel. Zij is de dochter van de landbouwer en paardenhandelaar Jan Hendrik Harmsel (Pool Hendrik) en Johanna Maria Reilink.

Albert Jan Morsink is geboren op 29 mei 1842 te Enterbroek en overleden op 9 oktober 1932 te Enterbroek op negentigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hermannes Morsink en Hermina Gijmink. Albert Jan Morsink woonde aan de Bornerbroekseweg 9 te Enterbroek.

Als onderdeel van het erve Entelaar, dat bestaat uit drie woonhuizen en negentien bunders grond en een whaare of aandeel in de nog onverdeelde marke IJpelo, wordt het erve Weusthuis op 12 sept 1843 ingezet en veertien dagen daarna verkocht. Door notaris Veening te Almelo, wordt bij akte nr. 902, op 24 september 1869 het boerenerf "Weusthuis" in Enterbroek geveild, voor een bedrag van vijfenveertighonderd gulden. Verkoper is Mannes Marsman te Almelo, als gevolmachtigde van Catharina Fransen, de weduwe van Gerhardus Johannus Leus te Ambt Almelo, voor zich en als moeder en voogd van Elisabeth Petronella Leus. De volgende dag maken Jan Hendrik Morsink te IJpelo en Albert Morsink te Enterbroek, zich bij akte de Command bekend als zijnde kopers van het erve 'Weusthuis'.

Op 10 oktober 1872 wordt het gezin Morsink ingeschreven op dit erve, gelijk met de aangifte van de eerst geboren zoon. Vermoedelijk woonden zij hier toen al bijna twee jaar. Want de familie J.W. Keizer, die hier eerst woonde, is naar Borne vertrokken op 12 december 1870.

volgens de kadastrale inschrijving was het erve Westhuis, zoals dit erve eerst werd genoemd, in 1832 nog van Gerrit Westhuis. De huisnaam de Plas heeft Albert Jan van zijn geboortehuis meegebracht

Een neef, Jan Morsink, geboren 2 februari 1877, van erve Voorbroek in IJpelo, zoon van Jan Hendrik en Aleida Morsink, heeft hier gewoond van 1880 tot 5 juli 1894.

Een nicht, Hermina Morsink, geboren 18 december 1861, dochter van Jannes en Maria in Wiene, komt helpen in huishouding, van 2 april 1898 tot 4 mei 1900.

Voordat in de gemeente Wierden de straatnamen werden ingevoerd in 1942, kregen de huizen iedere tien jaar een nieuw nummer. Zo had dit erve vanaf 1869 de volgende nummers; IJ 791, IJ 795, IJ 832, IJ 883, IJ 999, IJ 1207 en IJ 20.

Albert Jan Morsink is getrouwd op 18 november 1866 met Jenneken Bakker uit Elsen. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vier kinderen geboren. Het eerste kind, Harmina, trouwt met Willem Schuiter uit Rectum. Willem trouwt in op erve de Plas en wordt ingeschreven op 25 april 1891 in de gemeente Wierden. Na het overlijden van Harmina en hun dochter en het vertrek (verhuizen) van hun jongste dochter, verhuist Willem Schuiter naar het erve Klein Langeler te Ypelo. Het vierde kind, Hermannes, is geboren op 19 juli 1879 te Enterbroek en overleden op 15 december 1881 te Enterbroek op tweejarige leeftijd. Jenneken Bakker is te Enterbroek op achtenvijftigjarige leeftijd overleden.

Gerhardus (Graads) Morsink (Plas Graads) is geboren op 30 april 1876 te Enterbroek en overleden op 15 januari 1956 te Enter. Hij is landbouwer op erve de Plas. Gerhardus (Graads) Morsink is de zoon van Albert Jan Morsink en Jenneken Bakker. Hij is getrouwd op 7 mei 1903 met Johanna Nijmeijer uit Enterbroek. Zij is de dochter van de landbouwer Harmannes Nijmeijer (Hiltjesdam) en Martha Smit. Het echtpaar gaat inwonen op erve de Plas. Na enkele maanden wonen zij bij haar ouders op erve de Kote (Hiltjesdam). Hier wordt de oudste dochter geboren. Twee maanden later, op 25 mei 1904, verhuizen ze naar het erve Klein Mekenkamp aan de Keursweg te Ypelo. Drie jaar later, op 23 maart 1907, komend vanuit Borne, verhuizen ze naar erve de Kamp aan de Entelerweg 2 te Ypelo. In 1910 wonen ze weer op het erve de Plas aan de Bornerbroekseweg te Enterbroek. Uit het huwelijk zijn zes kinderen geboren. Het eerste kind, Jenneken, is niet getrouwd. Zij is overleden op vijfenzeventigjarige leeftijd. Het vierde kind, Mannes, is één jaar oud geworden

Mannes Morsink (Plas Mans) is geboren op 15 januari 1915 te Enterbroek en overleden op 16 september 1998 te Enterveen. Hij is de zoon van Gerhardus (Graads) Morsink (Plas Graads) en Johanna Nijmeijer. Mannes Morsink woonde aan de Elsenerbroekweg 4 te Enterveen. Hij is getrouwd op 25 januari 1940 met Gezina Hendrika Gulink uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn te Enterveen drie kinderen geboren.

Gerrit Hendrik Morsink is geboren op 1 november 1849 te Enterbroek en overleden op 24 maart 1932 te Enter. Hij is de zoon van Hermannes Morsink en Hermina Gijmink. Als boerenzoon leert hij het bakkersvak in Voorst en in Enter. Gerrit Hendrik Morsink begint in 1875 een bakkerij op het erf van zijn schoonvader Schuitemaker, die op het erve Borgerink woont, achter de hervormde kerk te Enter. Gerrit Hendrik Morsink is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 3 september 1873 met Johanna Berendina Schuitemaker uit Enter. Zij is de dochter van de landbouwer en timmerman Jan Hendrik Schuitemaker (eigenaar van de Meisterswerf) en Janna Rohane. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Johanna Berendina Schuitemaker overlijdt op 7 november 1880 op drieëndertigjarige leeftijd. Het tweede huwelijk is op 16 december 1881 met de drieëntwintigjarige Johanna Hendrika Schuitemaker. Zij is de dochter van de landbouwer en timmerman Jan Hendrik Schuitemaker (eigenaar van de Meisterswerf) en Janna Rohane. Uit dit huwelijk zijn te Enter zes kinderen geboren. Het eerste kind, Johanna Berendina, is getrouwd met Hendrik de Wilde (Lub's Hendrik). Hij is de zoon van de timmerman en wieldraaier (schietspoelen) Lucas de Wilde (Lub's Luuk) en Harmina Ezink. Het tweede kind, Gerritdina, is op 25 maart 1885 te Enter overleden, vijftien dagen oud. Het derde kind, Gerrit Hendrik, werd bakker. Hij is verloofd met Willemina Wessels (Mina van de Keurs). Hij is overleden op 29 oktober 1918 op tweeëndertigjarige leeftijd. Willemina Wessels is de rest van haar leven niet getrouwd.

2016, hervormde kerk, Dorpsstraat

Fredrik Hendrikus Morsink (Meier's Hendrieks) is geboren op 9 mei 1878 te Enterbroek en overleden op 29 mei 1959 te Enterbroek. Hij is de zoon van Frederik Morsink en Johanna Berendina Voortman. Hendrikus Morsink is landbouwer. Hij woonde vanaf 1904 op het erve Klein Mennegat (Meier) te Enterbroek. Hendrikus Morsink is getrouwd op 10 april 1904 met Berendina Morsink uit Enterbroek. Zij is de dochter van Jan Morsink (de Meier) en Jenneke Bloemendal. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek twee kinderen geboren. Het eerste kind, Fredrika Johanna, is getrouwd met Berend Jan Voortman uit Enterbroek. Zij is overleden op 17 juni 1927 op zeventachtigjarige leeftijd. Het tweede kind, Janna Jenneken, woonde bij haar zuster op erve de Meier (Klein Mennegat) te Enterbroek. Zij is niet getrouwd. Zij is overleden op 6 april 1999 op eenennegentigjarige leeftijd.

Jannes Morsink is geboren op 16 december 1822 te Hengevelde en overleden op 20 januari 1871 te Enterbroek op achtenveertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan Harmen Morsink en Geertrui Vrugteveen. Jannes Morsink is getrouwd op 18 november 1855 met Berendina ter Horst uit Ambt Delden. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren. Het eerste kind, Johanna Geertrui, is getrouwd met Hendrik Jansen uit Hellendoorn. Zij is overleden op 11 december 1948 te Enterbroek op eenennegentigjarige leeftijd. Het tweede kind, Johanna, is elf dagen oud geworden.

Jannes Morsink is vanaf 1855 landbouwer op het erve Rheins, ook wel erve Siemerink genoemd. Op 30 juni 1856 wordt de attestatie (inschrijving in de kerk) van Delden naar Enterbroek overgeschreven. Eigenaar van het erve Rheins zijn de erven van Carel Jacob ten Zeldam. Deze was getrouwd met Johanna Brinkhorst, Het erve Rheins is groot 7.47 hectare. Na de verdeling van de marke in 1858 komt er nog 5.85 hectare bij. Het totale oppervlak is dan 13.32 hectare. In 1858 wordt Hendrikus Dijkers, kantonrechter te Enschede, eigenaar en verpachter van het erve Rheins. Na het overlijden van Jannes Morsink zet neef Barend Jan ter Horst op 5 juni 1871 het bedrijf voort. Hij wordt op 20 maart 1872 toeziend voogd van Johanna Geertrui Morsink. Het erve Rheins is gesticht door Reijnt Arendszoon Siemerink, nadat hij trouwde met Jenne ten Zeendam, op 13 juni 1717.

Berend Jan Gerrit Morsink is geboren op 17 augustus 1950 te Deldenerbroek. Hij is de zoon van Albert Berend Jan Morsink en Wilhelmina Fredrika Paskamp. Berend Jan Gerrit Morsink woont aan de Schoolstraat 2b te Deldenerbroek. Hij is getrouwd op 21 maart 1975 met Hendrika Willemina (Hetty) Nijenhuis uit Enter. Zij is de dochter van de landbouwer en timmerman Willem Nijenhuis en Johanna Hendrika Achteresch. Uit dit huwelijk zijn te Deldenerbroek twee kinderen geboren, Marlon Johanna Willemina, geboren op 8 juli 1978 en Bert Jan Willem, geboren op 27 juli 1979.

Bakker G.H. Morsink, geboren 1 november 1849, overleden 24 maart 1932.

Jan Gerrit (Gaait) Morsink is geboren op 30 april 1880 te Enter. Hij is de zoon van Gerrit Hendrik Morsink en Johanna Berendina Schuitemaker. Na het overlijden van zijn moeder wordt hij opgenomen in het gezin van zijn tante Rohaan. Hij is er opgegroeid en leerde er het steenbakkersvak. Op 7 september 1910 verhuist hij naar Borne en wordt opzichter in een steenfabriek. Jan Gerrit (Gaait) Morsink is getrouwd op 7 juli 1910 met Hendrika ter Steege uit Enter. Zij is de dochter van de schipper en landbouwer Jan ter Steege (Stiems) en Johanna Berendina Schuitemaker. Uit dit huwelijk zijn te Borne twee kinderen geboren. Het eerste kind, Johanna Berendina, is overleden op zevenennegentigjarige leeftijd. Het tweede kind, Jan, is overleden op zevenjarige leeftijd.

Fredrik Morsink is geboren op 17 september 1895 te Enterbroek en overleden op 19 februari 1959 te Enter op drieënzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit Hendrik Morsink en Johanna Hendrika Schuitemaker. Fredrik Morsink is directeur van de Coöperatieve Landbouw Vereniging. Hij koopt het erve Borgerink van zijn schoonvader Schuitemaker. Hij verkoopt het pand aan de coöperatie. Fredrik Morsink laat het erve Borgerink afbreken en bouwt er een nieuw huis met kantoor, 'Carpe Diem' genoemd. Fredrik Morsink is getrouwd op 6 mei 1920 met Berendina Johanna Wessels. Zij is de dochter van de landbouwer Hendrik Wessels (Keurs Hendrik) en Geertruida Meijerink. Uit dit huwelijk zijn te Enter vijf kinderen geboren. Het derde kind, Johanna Hendrika (Riek), was juffrouw aan de christelijke kleuterschool aan de Julianastraat. Toen omstreeks 1960 diploma's verplicht werden werd ze ontslagen. Ze had geen diploma om in een kleuterschool te mogen werken. Aaltje de Wilde uit Ypelo volgde haar op. Riek Morsink werkte daarna als activiteitenleidster op de kinderafdeling van het Ireneziekenhuis te Almelo. Het vierde kind, Hendrik, emigreerde naar Canada.

Kleuterschool aan de Julianastraat

De kruidenierswinkel van de coöperatie met personeel, omstreeks 1950. Vlnr: Mien Ezink (van de Kos), Beverdam, Mien Morsink en Johan Langenhof.

"Zo, 'n pond koekjes, Janna, anders nog iets? Och, doot mie nog meer drie oons suiker, Mientje". En Mien Ezink woog héél secuur drie ons suiker af in de weegschaal. Ja, zo ging dat toen!

In het jaar 1969 verenigde de coöp zich met de landbouwersorganisaties van Almelo, Enschede, Haaksbergen, Vroomshoop, Hellendoorn, De Krim, Vriezenveen en Mariënberg. Het werden de Verenigde Twentse Landbouwersbanken: de VTL, gevestigd te Almelo. Er werd een nieuwe winkel gebouwd. De kruideniers- en manufacturenwinkel, de bakkerij en de maalterij werden afgebroken. De nieuwe winkel werd de eerste supermarkt in Enter. Sanders en Emté kwamen er later.

Henk Pluimers: Ik weet nog heel goed, dat er op een donderdagavond in februari 2004 een gewapende overval was op de Coöp. Het is toen zelfs nog op Opsporing Verzocht geweest, maar de daders zijn helaas nooit gepakt.

Janneke Zwiers: Ik heb er van mijn 12e jaar tot mijn 20e , van 1966 tot 1974, boven gewoond (rechts) en mijn vader heeft er 41 jaar gewerkt.

Hans Mekenkamp Mooie foto. Ben er talloze keren geweest. Min ouderlijk huis staat er recht tegenover. Af en toe mochten wij een softijsje halen uit de automaat naast de voordeur van de winkel. Kostte geloof ik een kwartje.

Janneke Zwiers: Ja, klopt, dat ijs heb ik vaak moeten maken als de automaat ' s avonds weer eens leeg was.

Zwembad Leijerweerd, 1936 – 1972

Net als lopen, klimmen en springen moet ook het zwemmen tot de oudste bewegingsvormen worden gerekend. Echter, zwemmen is voor mensen geen aangeboren vaardigheid maar gedrag dat geleerd moet worden. Daarom sturen wij onze kinderen en masse naar zwemles. Afbeeldingen uit de prehistorie tonen aan dat de mens al heel vroeg de zwemkunst machtig is. Dat wil zeggen: de elementaire aspecten beheerst, zoals het zich drijvende houden en zich in het water kunnen verplaatsen. Een van de vele bewijzen daarvoor is te vinden in de zogeheten 'grot van de zwemmers' in het zuidwesten van Egypte. Enigszins onverwacht op die plek, want die ligt midden in de Sahara. Maar de rotsschilderingen in de grot dateren uit de laatste ijstijd, ruwweg tienduizend jaar geleden, toen daar heel andere klimaatomstandigheden heersten. Er zijn op de wanden talloze zwemmende figuren afgebeeld. Enkele zwemmers voeren met de benen de kikkerslag uit die ten grondslag ligt aan de ons zo bekende schoolslag.

Het grootste leugenbordje in het zwembad was het temperatuurbordje. Dit bordje hing recht tegenover de ingang. Als het mooi weer was, werd er zomaar een temperatuur opgeschreven. De mensen hebben dan ook heel wat keren gezwommen in water van 15 graden in plaats van de aangegeven 20 graden. Er waren badhokjes geplaatst en er was een echte houten duikplank. Ook werden in dit natuurbad zwemwedstrijden georganiseerd en zwemlessen gegeven. De zwemleraar spande hiervoor twee touwen over het water, waartussen werd geoefend. Dat water kon nogal eens koud zijn, dus de lessen beperkten zich tot de warmere maanden. Het was al de tijd dat mannen en vrouwen gelijktijdig mochten zwemmen. Het zwembad werd gesloten en gesloopt toen op die plaats het landdal landgoed de Elsgraven kwam.

De in ons land invloedrijke Duitse pedagoog Gutschmuths breekt in zijn geschriften over het belang van lichamelijke oefening ook een lans voor het zwemmen. In 1798 publiceert hij die denkbeelden in het Kleines Lehrbuch der Schwimmkunst zum Selbstunterricht. Zwemles dient volgens hem een onderdeel van de volksopvoeding te zijn waarbij het leren van de

schoolslag voorop staat. Deze slag is ook op het droge goed te oefenen. En dat gebeurde ook in het zwembad Leijerweerd. Ik herinner mij het droogzwemmen in de jaren vijftig op het grasveld onder leiding van de badmeester De Wilde.

Zwembad wordt gegraven, 1935

Zwembad wordt geopend, 6 juni 1936

1968

Zwembadbrug

Zwembad is leeggepompt, 1972

Schrooten

Jan Schrooten is geboren omstreeks 1660 te Enter. Hij is de oudst bekende Schrooten uit Enter. Jan Schrooten heeft drie kinderen. Het eerste wordt Schrooten genoemd. Het tweede kind wordt Grooten genoemd. Het derde kind wordt Jansens Schrooten genoemd.

Joannes Grooten is geboren omstreeks 1700 en is de zoon van Jan Schrooten. Hij is getrouwd op 15 april 1730 met Catharina Slag, de dochter van Berent Slag en Aele Nijland. Uit dit huwelijk is Jan Schrooten (Grooten) geboren.

Jan Schrooten (Grooten) is geboren te Enter op 17 augustus 1731. Hij is de zoon van Joannes Grooten en Catharina Slag. Jan Schrooten (Grooten) is getrouwd op 21 september 1749 met Gezina Otten uit Enter. Zij is de dochter van Roelof Otten en Grietje Braamhaar. Uit dit huwelijk zijn te Enter zes kinderen geboren.

Gradus Schrooten is geboren op 29 december 1826 te Enter en overleden op 26 november 1921 te Enter. Hij is ganzenkoopman en timmerman van beroep. Gradus Schrooten is de zoon van Joannes (Jan) Schrooten en Maria Aleida Hendrika ter Halle. Hij is getrouwd op 9 april 1853 met Gerritdina Morsink uit Enter. Zij is de dochter van de koopman Fredericus Morsink en Janna Asbroek. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren. Gerritdina Morsink is overleden op 1 april 1915 te Enter op zesentachtigjarige leeftijd. Aangifte van haar overlijden is gedaan door A.H. Nijhof en Berend Jan Lubbers. In de overlijdensakte wordt zij Janna Morsink genoemd.

Hendrikus Schrooten (op Slag) is geboren op 21 augustus 1837 te Enter en overleden op 10 september 1912 te Enter. Hij is de zoon van Joannes (Jan) Schrooten en Maria Aleida Hendrika ter Halle. Hendrikus Schrooten (op Slag) is getrouwd omstreeks 1867 met Wilhelmina Schuttenbeld. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Het eerste kind, Aleida, is getrouwd met Jan Freriksen (Poppen) uit Enter. Het tweede kind, Gerrit Jan, werd ook Kaspers Pruuse genoemd.

Joannes Schrooten is geboren op 21 maart 1872 te Enter en overleden op 21 oktober 1931 in het ziekenhuis te Almelo op negenenvijftigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Hendrikus Schrooten (op Slag) en Wilhelmina Schuttenbeld. Joannes Schrooten is klompenmaker van beroep. Hij is getrouwd op 7 februari 1908 met Gerharda Maria ten Berge uit Enter. Zij is de dochter van Arnoldus ten Berge (Kleebeek) en Hendrika Freriksen. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren.

Gerhardus Schrooten op het erve Slag is geboren op 1 november 1807 te Enterbroek en overleden op 8 januari 1892 te Enterbroek. Hij werd ook Slag Geije genoemd. Gerhardus Schrooten is de zoon van Gerhardus (Gerrit) Schrooten en Hendrine Slag. Hij sluit een hypotheek af op 7 oktober 1869 bij Ter Braake Vos te Almelo. Gerhardus Schrooten is getrouwd op 17 juli 1847 met Jenneken Keizer uit Ambt Delden. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren.

Willem Schrooten is geboren op 5 mei 1754 te Enter en overleden op 15 januari 1822 te Enter op zevenenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit Jansens Schrooten en Geeske Aandes. Willem Schrooten is schipper van beroep. Hij is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 16 juli 1786 met Jenneken Pleskers. Uit dit huwelijk is Jenneken Schrooten geboren op 19 november 1786. Het tweede huwelijk is met Janna Brunnenkreef. Er zijn meer kinderen geboren. Na zijn overlijden verkopen de voogden van zijn minderjarige kinderen de onroerende goederen, met name de grond, de put en het huis in de Zuidereind te Enter.

Tijhuis

Wilhelmus (Willem) Berends Tijhuis (Sijthof op erve Tijhuis) is geboren omstreeks 1733 te Zeldam en overleden na 1795 te Rectum. Hij is de oudst bekende Tijhuis. Willem Tijhuis is landbouwer. Hij is de zoon van Bernardus Sijthof en Aelken Scherling. Willem Tijhuis is getrouwd op 27 maart 1766 met de landbouwer van het erve Thijs, Anna Maria (Marie) Heerdink uit Rectum. Zij is de weduwe van Jan Tijhuis uit Rectum. Uit het huwelijk met Jan Tijhuis zijn drie kinderen geboren. Willem Tijhuis trouwt in op het erve Thijs te Rectum. De volkstelling van 1795 vermeldt dat het gezin negen personen telt. Uit het huwelijk van Willem Tijhuis en Marie Heerdink zijn te Rectum zeven kinderen geboren.

De kinderen worden Tijhuis genoemd. Het vijfde kind, Gradus, wordt echter Gerrit Westhuis genoemd. Het zevende kind, Janna, is getrouwd op achttienjarige leeftijd met Hermannes (Mannes) Jannink uit Rectum. Bij de geboorte van hun kinderen is vermeldt dat zij op het erve Schipdam te Enterbroek woonden.

Gradus Tiehuis is geboren op 25 januari 1879 te Enterbroek en overleden op 19 oktober 1948 te Enter op negenenzestigjarige leeftijd. Hij wordt ook Weusthuis genoemd. Gradus Tiehuis is landbouwer. Hij is de zoon van Antonius Tiehuis en Hendrika Broekhuis. Gradus Tiehuis is getrouwd op veertigjarige leeftijd met Johanna Gezina Dreijerink uit Enter. Zij is de dochter van de landbouwer Hermannes Dreijerink (Reurink) en Johanna Doeschotte. Uit dit huwelijk zijn te Enter vijf kinderen geboren. Het tweede kind, Hendrik Antonie, wordt ook Weusthoes genoemd en is landbouwer en houthakker. Het vierde kind, Johannes Hendrikus, is één jaar geworden.

Jannes Tiehuis (Weusthuis) is geboren op 4 november 1800 te Enterbroek en overleden op 21 november 1800 te Enterbroek. Hij is landbouwer en klompenmaker. Hij woonde in 1838 op het erve Westhuis (Weusthuis) te Enterbroek. Dit erve wordt nu erve de Plas genoemd. Jannes Tiehuis is de zoon van Gradus Tiehuis (Gerrit Westhuis) en Aleida Dreierink.

Op 30 mei 1856 sluit hij een hypotheek af bij Johanna ten Bruggencate te Almelo. Volgens het markeboek van Ijpelo heeft Jannes Tiehuis in 1853 een nieuw huis op markegrond gebouwd en enige heidegrond in cultuur gebracht. Hij heeft in 1857 twee bunder land in bezit genomen en als afscheiding van de overige markegrond een houtwal aangelegd, deels met bomen beplant en deels met kielspit (greppels).

Hij is getrouwd op 1 september 1826 met Rodolpha Wolters uit Enterbroek. Zij is de dochter van Bartus Wolters en Jenneke Keppelink. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek tien kinderen geboren.

Hermannes Tiehuis is geboren op 18 januari 1855 te Enterbroek en overleden op 3 augustus 1916 te Denekamp op eenenzestigjarige leeftijd. Hij is klompenmaker en tapper. Hermannes Tiehuis is de zoon van Johannes Tiehuis en Janna Pierik. Voor 1892 woonde hij in de buurt van het erve Rohaan. Het erve is omstreeks 1892 afgebroken. Hermannes Tiehuis woonde van 1892 tot 1898 aan de Bornerbroekseweg. Het erve wordt nu erve de Pol genoemd. In 1898 verhuist hij met zijn gezin naar Denekamp. Hij is getrouwd op 15 april 1879 met Willemina Doesschotte uit Enterbroek. Zij is de dochter van landbouwer Gerardus Doeschotte en Gerritdina te Wierik. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek zes kinderen geboren.

Bernardus Tiehuis is geboren op 9 oktober 1832 te Enterbroek en overleden op 17 december 1921 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jannes Tiehuis en Rodolpha Wolters. Bernardus Tiehuis is klompenmaker. Hij woonde van 1900 tot 1910 bij zijn dochter en schoonzoon Schrooten op het erve Slag. Bernardus Tiehuis is getrouwd op 8 januari 1860 met Hendrika ten Dam uit Vriezenveen. Zij is de dochter van Antonie ten Dam (de Geij'n) en Gesina Gospeler. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren. Hendrika ten Dam is overleden op 9 mei 1911 bij haar dochter op het erve Slag.

Antonius Tiehuis is geboren op 16 augustus 1846 te Enterbroek en overleden op 18 mei 1928 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jannes Tiehuis en Rodolpha Wolters. Antonius Tiehuis is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 26 mei 1875 met Hendrika Broekhuis uit Wierden. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het eerste kind, Gerhardus, is twee dagen oud geworden. Het tweede kind, Johannes, is zevenennegentig dagen oud geworden. Het zesde kind, Jan Hendrik, is twee jaar geworden. Het zevende kind, Johanna, is geboren in 1884 en overleden op 4 mei 1909 te Delden op vijftwintigjarige leeftijd. Zij was getrouwd in 1903 met Johannes Nijhuis. Hij is de zoon van landbouwer Johannes Nijhuis en Hendrika Westerink. Hendrika Broekhuis is overleden op 24 november 1884 te Enterbroek op achtendertigjarige leeftijd. Het tweede huwelijk is op 10 november 1885 met Berendina Harink uit Ambt Delden. Zij is de dochter van de landbouwer Hermannes Gerhardus Harink (Kruider) en Gezina Ottenschot. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek twee kinderen geboren. Het eerste kind, Siena, is getrouwd met klompenmaker Gradus Wolters (Vit Graads) uit Enter. Hij is de zoon van klompenmaker en landbouwer Jannes Wolters en Geertrui Spekenbrink. Het tweede kind, Jan Hendrik, is getrouwd met Johanna Berendina Freriksen uit Enter. Zij is de dochter van landbouwer Jannes Freriksen (Oaluup'n) en Maria Spekenbrink.

Gradus Johannes Haring (Kruuder Graads). Een kruuder is een kruidenier. Het viaduct op de Rondweg wordt de Kruuder genoemd. Op die plaats stond het erve De Kruuder.

Velt

Lucas Velt is geboren omstreeks 1660. Hij is de oudst bekende Velt te Enter. Lucas Velt is getrouwd met Jenneken. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het eerste kind, Egbert Lucas, wordt Ten Velthuijs genoemd, en ook Enteler. Het vijfde kind, Janna Lucassen

Velthuijs, is geboren omstreeks 1700. Ze is getrouwd op 1 mei 1729 te Enter met Gerrit ter Hofstede.

Op 13 juni 1724 is er een taxatie gedaan van de schade van de grote brand in Enter. De taxatie werd verricht door Gerrit ter Hofstede, Brink Jan, Gerritsen Jacobsen, Hendrikus ten Brinke, Roelof ter Plecht, Wolter Langenhof, Jan Kemper, Jan Coenderink en Gerrit Plumers. Het geschatte schadebedrag is eenentwintigduizendachthonderdvijfentwintig (21.825) gulden. Er is ruim tweentwintighonderd gulden ingezameld zodat de gedupeerden tien procent van hun schade vergoed krijgen.

Erve Velt, Jagersweg

Gert Velt en Herman Rikkert

Gert Velt

Egbert Lucas ten Veldhuijs (Enteler) is geboren omstreeks 1680 te Bornerbroek. Hij is de zoon van Luca Velt en Jenneken. Egbert Lucas ten Veldhuijs is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 15 juni 1720 met Janna Harmsen Hossen. Zij is de weduwe van Jan ten Enteler uit Ypelo. Het tweede huwelijk is met Hendrikjen Steenhuys (Stroën) uit Borne. Uit dit huwelijk zijn te Ypelo vier kinderen geboren, die Enteler worden genoemd.

Lucas Enteler is geboren omstreeks 1720 te Ypelo. Hij is de zoon van Egbert Lucas ten Velthuijs (Enteler) en Hendrikjen Steenhuys (Stroën). Lucas Enteler is getrouwd op 30 maart 1749 met Maria Esgerink uit Borne. Hij trouwt in op het erve Enteler. De bruid brengt alle goederen mee die zij gekregen heeft van vaderskant en moederskant. Gesiene, de zuster van de bruid, moet op het erve Enteler onderhouden worden; zo ook de broer van de bruidegom, Jan Sijnen, die geestelijk beperkt is, moet in en uit kunnen gaan op het erve. Het erve Enteler is verhuurd aan Jan Tjhuis die nu het erve moet verlaten. Uit dit huwelijk zijn te Ypelo vier kinderen geboren. Het derde kind, Hendricus Enteler, is geboren omstreeks 1752 op het erve Enteler. Het erve Enteler is een hofhorig erve van de hof te Borne. Op 1 mei 1816 verkoopt Hendricus Enteler het erve Enteler met de schuren, inboedel en alle goederen aan Hendrikus Dood uit Bornerbroek voor vijfentwintighonderd gulden. De zuster van Hendricus Enteler, Geziene Enteler, is blind. Broer Jan Sijnen (Enteler) is geestelijk beperkt, zinneloos zoals men het toen noemde.

Berend Velt (Velthuijs) is geboren te Enter op 25 mei 1690. Hij is de zoon van Lucas Velt en Jenneken. Berend Velt (Velthuijs) is getrouwd op 2 januari 1724 met Gerritje Jansen Rotman van het erve Trienen te Elsen. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren. Het vierde kind, Lucas Velt, wordt ook Trienen genoemd, naar het erve Trienen waar zijn moeder is geboren.

Lucas Velthuijs (Trienen) is geboren op 27 april 1732 te Enter. Hij is de zoon van Berend Velt (Velthuijs) en Gerritje Jansen Rotman. Lucas Velthuijs (Trienen) is getrouwd op 21 mei 1765 met Janna Veldhuijs uit Enter. Bij zijn huwelijk wordt hij ook Trienen genoemd, naar het erve Trienen. Janna Veldhuijs is de dochter van Jan Velt en Jenneken Willems. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, die Velt worden genoemd.

Hendrik Velt (Velthuis) is geboren op 31 oktober 1817 te Enter en overleden op 27 januari 1892 te Enterbroek. Hij is de zoon van Hendrikus Velt (Velthuis) en Dina Slot. Hendrik Velt (Velthuis) is boerwerker van beroep. Hij is getrouwd op 8 november 1847 met Gerritdina Brunnekreef Klein Kolhoop uit Elsen. In het doopboek van de kerk wordt Gerritdina Brunnekreef Leida genoemd, naar haar grootmoeder Lijda Hofstee. Zij is gedoopt op 5 maart 1818 maar ze is niet tijdig bij de burgerlijke stand aangegeven. De aangifte wordt gedaan op 14 maart 1818 om 18.00 uur bij de burgemeester van Rijssen, Godfried de Bruijn. De getuigen zijn Leonard Hendrik de Lomège, gepensioneerd luitenant (46 jaar) te Rijssen en Pieter Krijgsman, genees- en heelmester (29 jaar) te Rijssen.

Gerrit Hendrik Velt is geboren op 6 september 1896 te Enter. Hij is de zoon van Hendrikus Velt(huis) en Geertrui Hofman. Gerrit Hendrik Velt is landbouwer en woonde aan de Oomsdijk 1 te Elsen. Hij wordt ook Tos genoemd. Gerrit Hendrik Velt is getrouwd op 9 juni 1921 met Aaltje Schreurs uit Elsen.

Hendrik Jan Velt is geboren op 11 april 1901 te Enter en overleden op 23 augustus 1973 te Enter. Hij is de zoon van Hendrikus Velt(huis) en Geertrui Hofman. Hendrik Jan Velt woonde aan de Jagersweg 5 te Enter. Hij is getrouwd op 12 maart 1898 met Hanna Sandvoort uit Markelo.

Willem Jansen Velthuis is geboren op 15 juni 1738 te Enter en overleden op 22 januari 1816 te Enter. Hij is de zoon van Jan Velt en Jenneken Willems. Willem Jansen Velthuis wordt ook Huiskes genoemd. Hij is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 21 oktober 1764 met Harmken Berents Mokkalencate uit Rectum. Zij was eerder getrouwd met Derk Gerritsen Huiskes uit Enter. Het tweede huwelijk is op 11 februari 1787 met Aaltjen Berentse Gooselink (Baken) uit Enter. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Mina en Miene, die Veldhuis en Velthuis worden genoemd.

1967 Vader Gerard Asbroek en zoon Johan Asbroek en Johan Schrooten. Ze halen de laatste voederbieten van een akker achter de camping Leijerweerd.

Veldhuis

Johannes (Jan) Veldhuis (Prinsen) is geboren omstreeks 1816 te Enter en overleden op 8 juni 1874 te Enter. Hij is de oudst bekende Veldhuis te Enter. Jan Veldhuis is boerwerker. Hij is de zoon van de landbouwster Hendrika Veldhuis. Jan Veldhuis is getrouwd op 11 februari 1836 met Margarha Kusters uit Enter. Ze is de dochter van landbouwer Jannes Kusters (Klei Jans) en Engele Asbroek. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren.

Het zevende kind, Janna Veldhuis, is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 14 januari 1880 met de grofsmid Albertus Arnoldus Struik uit Enter. Hij leerde het smidsvak van smid Rutenfrans. In 1880 stichtte hij een smederij in het Zuideinde van Enter, op de hoek van de Dorpsstraat en de Boerdijk. Na zijn overlijden neemt Herman Jansen uit Vriezenveen de smederij over. Albertus Arnoldus Struik is de zoon van de grofsmid (de smederij naast hotel de Adelaar) Gerhardus Struik en de logementhoudster van hotel de Adelaar, Geertruida Catharina Meijer. Het tweede huwelijk is op 7 juli 1886 met de smid Mannes Jansen uit Vriezenveen. Hij is de zoon van Hermannes Johannes Jansen en Johanna Veldhuis. Mannes Jansen is overleden op 28 februari 1893 te Enter op zesendertigjarig leeftijd.

Hermannes Veldhuis is geboren omstreeks 1837 te Enter en overleden op 9 april 1896 te Enter. Hij is marskramer van beroep. Hermannes Veldhuis is de zoon van Jan Veldhuis

(Prinsen) en Margartha Kusters. Hij is getrouwd op 15 april 1861 met Geertrui Hannink uit Weerselo. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren.

Berend Jan Veldhuis is geboren omstreeks 1850 te Enter en overleden op 27 september 1882 te Enter. Hij is koopman van beroep. Berend Jan Veldhuis is de zoon van Johannes (Jan) Velthuis (Prinsen) en Margartha Koster. Hij is getrouwd op 7 september 1876 met Hendrika Schrooten uit Enter. Zij is de dochter van Gerrit Jan Schrooten en Diena Spoolder. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Berend Jan Veldhuis is vijf jaar na het huwelijk overleden. Hendrika Schrooten hertrouwde op 25 april 1884 met Gerhardus Johannes (Gerrit Jan) Freriksen uit Enter. Gerrit Jan Freriksen overlijdt te Enter op 20 januari 1894 op vijfendertigjarige leeftijd.

Gerrit Jan Freriksen is de zoon van koopman Bernardus Freriksen en Janna Slamp (Keizer). Het eerste kind, Johanna Veldhuis, is geboren op 8 augustus 1877 te Enter. Zij is getrouwd op 29 april 1897 met de klompenmaker Henricus Nijhof (de Bos) uit Enter. Ze woonden aan de Rijssenseweg op het erve Bosman. Voordat de familie Nijhof op dit erve ging wonen woonde hier Gerrit Jan Bosman, waar het erve naar is genoemd. Hij is de zoon van de landbouwer Hendrikus Nijhof en Aleida Klaasen. Hendrika Schrooten is overleden op 27 september 1890 te Enter op vierendertigjarige leeftijd.

Gerhardus Johannes Veldhuis is geboren op 19 november 1879 te Enter en overleden op 28 juli 1972 te Enter op tweennegentigjarige leeftijd. Hij wordt ook Pielman genoemd. Gerhardus Johannes Veldhuis is de zoon van Berend Jan Veldhuis en Hendrika Schrooten. Hij is getrouwd op 5 september 1907 met Johanna Christina Meenhuis uit Ypelo. Zij is de dochter van klompenmaker Bernardus Meenhuis (Pielman) en Berendina Denzelaar. Uit dit huwelijk zijn tien kinderen geboren. Johanna Christina Veldhuis overlijdt op 8 oktober 1952 te Enter op negenenzestigjarige leeftijd. Het vierde kind, Hendrika Berendina Veldhuis, is getrouwd op 28 juni 1945 met de varkensfokker Johannes Marinus Rouweler uit Rectum. Hij is de zoon van Bernardus Rouweler (Neut' n) en Willemina de Baas. Het vijfde kind, Maria Veldhuis, is getrouwd op 6 juli 1945 met Wilhelmus Johannes Wilmink uit Azelo. Hij is landbouwer op een afsplitsing van het erve Wilmink. Hij is de zoon van landbouwer Gradus Wilmink en Maria Ziethof.

Velner

Jansen Felner is de oudst bekende Felner en is geboren omstreeks 1580 te Enterbroek. Hij heeft drie kinderen die wisselend Ten Felner en Jansen worden genoemd.

Jan ten Felner is geboren omstreeks 1610 te Enterbroek en is de zoon van Jansen Felner. Hij is getrouwd op 6 november 1642 met Geseken Berendsen Krommendam uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, die Ten Vellener (van die Maet) en Werners worden genoemd.

Hendrik Jansens Vellener is geboren op 1 november 1730 te Enter. Hij is de zoon van Jan Warners Ten Vellener en Trijntje Jansens op de List. Hendrik Jansens Vellener is getrouwd op 21 mei 1753 met Gerritje (Gerdine) Stoffer van het Reefs van het erve Smeiers te Zuna. Uit dit huwelijk zijn te Enter zeven kinderen geboren.

Jan ten Velner is geboren op 30 november 1727 te Enterbroek als zoon van Jan ten Velner (Witmoes) en Euphemia (Fenne) Nijland (Slamp). Hij is getrouwd op 4 november 1758 met Dina van 't Slag. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren. Vier jaar later hertrouwd Jan ten Velner op 8 januari 1762 te Wierden met Hendrina Garritse Hatgers uit Hoge Hexel. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren. De kinderen zijn te Enter geboren en worden Witmoes genoemd.

Joannes Velner is geboren op 27 februari 1808 te Enter als zoon van Gerardus Velner, ook Gradus Vellener genoemd en Aleida (Aaltje) Geels. Hij is overleden op 10 juni 1856 te Ambt Almelo op achtenveertigjarige leeftijd. Joannes Velner was wever en woonde te Ypelo. Hij is getrouwd op 4 maart 1833 te Wierden met Berendina Boswinkel uit Markelo. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. In 1873 wordt een boedelscheiding gehouden omdat de kinderen volwassen zijn en Joannes is overleden. Joannes Velner was de tweede man van Berendina Boswinkel. Ze is eerder getrouwd met Joannes List uit Ypelo, die op vijfendertigjarige leeftijd is overleden.

Jansen Felner is geboren voor 1580 te Enterbroek. Hij heeft drie kinderen, Jan, Lambert en Berend ten Felner.

Jan ten Felner is geboren omstreeks 1610 te Enterbroek. Hij is de zoon van Jansen Felner. Jan en Felner is getrouwd op 6 november 1642 met Geseken Berendsen Krommendijk uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vier kinderen geboren.

Warner (Wilm) ten Vellener (van die Maet) is geboren omstreeks 1643 te Enterbroek. Hij woonde op het erve Vellener. Warner (Wilm) ten Vellener is de zoon van Jan ten Felner en Geseken Berendsen Krommendam. Hij is getrouwd op 17 april 1663 met Jannaeke Tonisse ten Hasseler uit Bornerbroek. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren.

Coert Warners (Velner) in de Maat is geboren te Enterbroek en overleden na 1748. In 1744 heeft Coert Warners een uitdrift gekocht op zijn erve in Enterbroek voor elf gulden en twaalf cent. Het erve ligt tussen de huizen van Jan in de Maate en de Dragonder. Bij de volkstelling van 1748 wordt hij de oude man genoemd. De woning wordt genoemd na Hiltjesdam en Dragonder, ongeveer bij de Pasweverbrug nabij erve de Kothe. De naam de Kothe is een verbastering van kate, een klein erfje zonder rechten. Coert Warners (Velner) in de Maat is getrouwd op 24 april 1712 met Jenneken Ezinkdam uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren.

Jan ten Velner (Witmoes) is geboren op 30 november 1727 te Enterbroek. Hij is de zoon van Gerardus (Gerrit) Fellener en Euphemia (Fenne) Nijland (Slamp). Jan ten Velner is twee keer getrouwd. Het eerste huwelijk is op 4 november 1758 met Dina Slag. Zij is de dochter van Joannes Slag en Aeel Slagmans. Het tweede huwelijk is op 8 januari 1762 met Hendrina Garritse Hatgers uit Hoge Hexel. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren die Witmoes worden genoemd.

Hermannes Velner op de Berghorst is geboren te Enterbroek. Hij woonde waarschijnlijk op het oude huis van het erve Staverden, ook Berghorst genoemd. Later wordt dit erve Plas Jannes genoemd. Hermannes Velner is de zoon van Gerardus (Gerrit) Fellener en Euphemia (Fenne) Slamp. Hij is getrouwd op 5 mei 1766 met Janna Nijland (Slamp) uit Borne. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren.

Theodorus Gerritsen (Derk) ten Velner is geboren te Enterbroek op 29 januari 1730 en overleden voor 1805. Hij wordt ook Perik genoemd. Derk ten Velner was in 1781 de meier (pachter) op het erve Perik te Enterbroek. Op 5 mei 1781 wordt de 50e penning betaald als het erve Perik is verkocht door Hendrik Schoorhate aan Hendrik ten Cate junior in het Dwarshuis te Almelo. Derk ten Velner is de zoon van Gerardus (Gerrit) Fellener en Euphemia (Fenne) Nijland (Slamp). Hij is met attestatie naar Borne gegaan. Derk ten Velner is getrouwd op 20 oktober 1754 te Borne met Jenne Berendsen Krooshoop (Perik) uit Bornebroek. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Dochter Geziena Derksen (ten Velner) wordt Perik genoemd.

Jan Nijland, Winds Jan (van de Boer)

Jan Pierik is geboren omstreeks 1766 te Enterbroek. Hij is in Rijssen gedoopt maar er is geen doopbewijs van hem te vinden. Bij de Regtbank van Eersten aanleg, zitting houdende te Almelo, wordt door zeven getuigen onder ede verklaart dat requirant bij hen bekend is. Met voldoende zekerheid weten ze zijn leeftijd en dat hij een zoon is van Derk en Jenne Perik. Jan Pierik is overleden op 19 september 1818 te Ypelo. Jan Pierik woonde in 1795 op erve Pierik samen met zeven andere personen. Hij is de zoon van Derk ten Velner (Perik) en Jenne Krooshoop (Perik).

Wassink

Jan Hendrik Wassink is geboren omstreeks 1750. Wie zijn ouders zijn is niet bekend, ook niet waar hij is geboren. Jan Hendrik Wassink is de oudst bekende Wassink. Hij is getrouwd met Geertruid ter Wheemse. Uit dit huwelijk is Jan Willem geboren.

Arend Jan Wassink is geboren te Ypelo op 10 oktober 1903. Hij is de zoon van Arend Jan Wassink en Janna Hemmink. Arend Jan is getrouwd met Aaltje Hegeman op 14 juni 1928. Hij woonde aan de Dorpsstraat 43 te Enter. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. De

eerste zoon, Arend Jan, werd molenaar. De tweede zoon, Gerrit Jan, was miliair en werd grootmajoor. Hij is met twee zwaarden geridderd en was ridder in de orde van Oranje Nassau. Het derde kind was een meisje, Janna. Ze is getrouwd met Jan Hendrik Peters, die kruidenier was. De zonen Gerrit Dirk en Alfred Herman werden schoolmeester.

De bijnaam Puppels komt in beeld bij Arend Wassink, die Puppels Aarnd werd genoemd. Hij is de zoon van Gerrit Jan Hendrik Wassink en Willemina Theodora (Mina) Altena van de Ypeloweg.

De oude winkel van Wassink aan de Dorpsstraat, Noordeinde

Wessels

Jan Wessels is geboren omstreeks 1580. Hij is de oudst bekende Wessels. Jan Wessels heeft vijf kinderen die zijn geboren te Ypelo en Zuna.

Berend Hendriks Wessels is geboren omstreeks 1751 te Notter en overleden op 14 maart 1812 te Rijssen. Hij is de zoon van Hendrik Wessels. Berend Hendriks Wessels woonde te Rijssen. Hij is getrouwd op 27 mei 1781 met Fenneken Harbers uit Notter. Uit dit huwelijk zijn te Rijssen zes kinderen geboren. Het zesde kind, Derk Wessels, is geboren op 3 januari 1801 en overleden op 31 oktober 1831 te Haarlem. Hij was schutter en is omgekomen in de oorlog tegen de Belgische onafhankelijkheidsstrijd. De Overijsselse Schutterij heeft destijds geprotesteerd bij de koning tegen het gedwongen meevechten in België.

Gerrit Wessels is geboren op 8 augustus 1829 te Zuna en overleden op 19 december 1896 te Ypelo op zevenenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Fredrik Jan Wessels en Hendrika Smeijers. Gerrit Wessels is getrouwd op 29 mei 1856 met Willemina ter Keurs uit Ypelo. Zij is

de dochter Hendrik ter Keurs en Geesken Mekenkamp en de erfdochter van het erve de Keurs. Uit dit huwelijk zijn te Ypelo vijf kinderen geboren.

Erve de Keurs, nu Wessels, jaren vijftig, collectie Jan ten Brinke

Het vijfde kind, Hendrika Gezina is geboren op 10 maart 1870 te Ypelo en overleden op 8 januari 1962 te Enter op eenennegentigjarige leeftijd. Zij is getrouwd op 18 mei 1893 met landbouwer en steenbakker Willem Rohaan uit Enter. Hij is de zoon van de steenbakker Jan Rohaan en Aleida Schuitemaker. Willem Rohaan is geboren op 26 september 1864 te Enter en overleden op 27 april 1925 op zestigjarige leeftijd. Hij verhuisde in 1898 van het erve Rohane aan de Rijssenseweg naar het erve Schultjes aan de Rondweg 29 te Enter. Willem Rohaan koopt uit de nalatenschap van Wijngaarden/Leestemaker een huis en bouwland voor zeshonderdvijftig gulden.

Hendrik Wessels is geboren op 26 april 1862 te Ypelo en overleden op 28 maart 11950 te Ypelo op zevenentachtigjarige leeftijd. Hij wordt ook Keurs Hendrik genoemd. Hendrik Wessels is landbouwer. Hij is de zoon van Gerrit Wessels en Willemina ter Keurs. Hendrik Wessels is getrouwd op 28 juni 1890 met Geertruida Meijerink uit Wierden. Zij is de dochter van Jannes Meijerink en Berendina ter Horst. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren.

Het eerste kind, Gerrit Wessels, is na honderdeenennegentig dagen overleden. Het tweede kind, Willemina Gerritdina Wessels, is geboren op 26 september 1892 te Ypelo en overleden op 18 mei 1991 te Enter op achtennegentigjarige leeftijd. Ze is nooit getrouwd na het overlijden in 1918 van haar verloofde, Gerrit Hendrik Morsink. Het derde kind, Berendina Johanna Wessels, is geboren op 15 september 1894 te Ypelo. Zij is getrouwd op 6 mei 1920 met Fredrik Morsink, directeur van de coöperatie te Enter.

Nadat Fredrik Morsink het erve Borgerink heeft gekocht en afgebroken, gelegen naast de hervormde kerk, heeft hij daarop een nieuw woonhuis met kantoor gebouwd en het Carpe

Diem genoemd. Op de plas van de cooperatie, naast de maalderij, stond de oude schuur van het erve Borgerink. Fredrik Morsink was de zoon van bakker Gerrit Hendrik Morsink en Hendrika Schuitemaker.

Hendrik Wessels verhuist met zijn gezin naar Wierden in februari 1901. Zes jaar later komt hij terug op het erve de Keurs. Berend Jan Nijkamp uit Diepenheim heeft het erve de Keurs zes jaar gehuurd en er geboerd. Op 18 juli 1901 koopt Hendrik Wessels van zijn oom Hendrik Meijerink het erve Meijerink onder Wierden voor twaalfduizend gulden. Op het erve Meijerink woont hij maar één jaar. Hij koopt het erve de Kamp aan de Enterlerweg en blijft daar wonen tot zijn erve de Keurst weer vrij is. Zijn schoonouders gaan op erve de Kamp wonen, zij zijn er in 1915 en 1916 overleden. Op 27 januari 1908 is de boerderij de Keurs afgebrand. Daarbij is alles verbrand, inclusief de veestapel. Hendrik Wessels heeft in 1937 zijn levensloop beschreven in 'Het Vergette Book'. Hendrik Wessels is overleden bij zijn dochter toen zij nog woonde op erve de Kamp aan de Entelerweg te Ypelo.

Hendrik Wessels is geboren op 11 december 1905 te Ypelo en overleden op 16 november 1993 te Enter op zevenentachtigjarige leeftijd. Hij is landbouwer op het erve Klein Mekenkamp. Hendrik Wessels is de zoon van Hendrik Wessels (Keurs Hendrik) en Geertruida Meijerink. Hij is getrouwd op 5 september 1929 met Aaltje Kippers uit Wierden. Zij is de dochter van landbouwer Hermen Kippers (Hesselink) en Lammerdiena Mensink. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen geboren.

Herman Wessels (Mekenkamp) is geboren op 29 januari 1932 te Ypelo en overleden op 27 juli 1997 te Almelo in het ziekenhuis, op vijftenzestigjarige leeftijd. Hij is landbouwer op het erve Klein Mekenkamp en woonde aan de Iemenkampsweg. Herman Wessels is de zoon van Hendrik Wessels en Aaltje Kippers. Hij is getrouwd met Jenneken Mokkalencate van het erve Bokdam uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Het tweede kind, Janneke Wessels, is getrouwd met landbouwer Anjo Bom. Op 10 oktober 2000 verhuisd Herman Wessels met vrouw, dochter Janneke en schoonzoon Anjo naar Emmer Compascuum in Drenthe. Hij heeft een grote boerderij gekocht aan het Verlengde Scholtenskanaal O.Z. 23a te Emmer Compascuum.

Jan Achteresch (Wessels) is geboren op 7 augustus 1712 te Zuna op het erve Achteresch. Hij is de zoon van Evert Wessels en Jenneken Jansen Wolterink. Jan Achteresch is getrouwd op 18 april 1744 met Berendina ten Langerder uit Ypelo. Zij is de dochter van Jan ten Langerder en Catharina (Trijntje) Berends Koedijk. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren. Het eerste kind wordt Wessels genoemd. De andere drie kinderen worden Achteresch genoemd. Berendina ten Langerder was eerder getrouwd op 26 februari 1743 met Jan Willems Achteresch. In hetzelfde jaar overlijdt Jan Willems Achteresch.

Willem Achteresch is geboren op 13 juni 1920 te Rectum en overleden op 24 april 1996 te Enter. Willem Achteresch is landbouwer op het nieuwe erve Haa'gaais. Hij woonde aan de Rondweg 15-16a te Enter. Willem Achteresch is de zoon van Karel Achteresch en Hendrika Willemina Vrugink. Hij is getrouwd op 25 november 1943 met Hendrika Johanna Burgers. Zij is de dochter van Gradus Burgers (landbouwer op het nieuwe erve Haa'gaais) en Aleida Bakker. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren, Gerrit Achteresch, Hendrika Willemina Achteresch (getrouwd met Johan Groot Baltink), Arie Achteresch (getrouwd met Tonny Kolkman) en Karel Achteresch.

Gerrit Achteresch is geboren op 20 januari 1946 te Enter. Hij woont aan de Rondweg 13 te Enter. Gerrit Achteresch is de zoon van Willem Achteresch en Hendrika Johanna Burgers. Hij is getrouwd op 24 januari 1971 met Jansje Hietbrink uit Delden. Uit dit huwelijk zijn te Enter drie kinderen geboren.

Ganzenweg, voorheen Schooldijk

Werkverschaffing in de crisisjaren

Het Enterveen is tijdens de Eerste Wereldoorlog ontgonnen. De Elsgraven zorgde voor de afwatering naar de Regge. Het beekje kon de grote hoeveelheden water echter niet aan. Het Waterschap diende de Elsgraven daarom te verbreden en te verdiepen. Het eerste deel van de werkzaamheden gaf geen problemen en was al snel gerealiseerd. Toen kwam de crisis en het geld voor de rest van de werkzaamheden ontbrak. Het werk bleef stilliggen. Toen kwam de regeling Rijkswerkverschaffing die uitkomst bood. De werkzaamheden aan de Elsgraven konden alsnog worden uitgevoerd. Gemeenten konden werklozen aanmelden om ze te werk te stellen. De gemeente Nijmegen meldde zich aan en leverde zesennegentig werklozen. De werklozen konden aan het werk bij de Elsgraven. Voor de huisvesting werd een kamp ingericht achter de betonfabriek van Rohaan. Op 2 mei 1932 kwamen de mannen aan op station Enter en werden naar het kamp gebracht.

's Morgens om zes uur was het reveille. Bij de keuken konden de bewoners koffie halen waarna men met de schop op de schouder naar de werkplek liep. Bijna niemand had ervaring met graven of zoden steken. Om zes uur 's avonds kwamen ze terug in het kamp. Er waren twee lange barakken tegenover elkaar, met ieder zes vertrekken. Er was voor acht personen een eetkamer en een slaapkamer ingericht. Aan het eind lag de ontspanningsbarak, die de conversatiezaal werd genoemd. Het warm eten moest opgehaald worden bij de keuken. Om tien uur 's avonds moest het stil zijn. Alcohol was verboden en de arbeiders mochten het kamp niet verlaten. Bij de aanmelding was verteld dat het loon vijftien gulden per week was, maar dat viel tegen. De geëiste productie werd niet gehaald. De arbeiders verdienden niet meer

dan tien gulden. Het geld werd rechtstreeks aan de gezinnen overgemaakt. De arbeiders kregen twee gulden broodgeld. Brood werd gekocht bij de bakker, die elke dag kwam. Van de kok in de keuken kreeg iedereen een stukje boter en spek.

Twee weken werken en dan een weekend naar huis. Er werd geklaagd over het zware werk en de slechte verdiensten bij de gemeente en de bond. Met tegenzin gingen de mannen terug naar Enter. De volgende dag kwamen de onderdrukte gevoelens tot uiting. Er kwamen ongeregelde heden en de hele groep pakte zijn spullen. Onder begeleiding van de politie werden ze naar het station gebracht, terug naar Nijmegen. De rijksinspecteur trad hard op. De ergste raddraaiers werden uitgesloten van werk en hadden geen recht meer op een uitkering. De anderen kregen een waarschuwing. Wanneer het weer gebeurde zou hun hetzelfde overkomen. Het werk aan de Elsgraven is verder ongestoord afgemaakt.

Elsgraven, Plasdijk

Namen en bijnamen

Officiële naam	Bijnaam of huisnaam
Altena	Moat Reins

Asbroek	Klei Boolten Stal Slag
Assink	Mölnboer
Averdijk	Streefbaas
Baan	Eeuws Frerik
Bakker	Oale Wolfs
Bekhuis	Karreman Pijp Busker
Berg van de	Sokkert Kleine Jager Kool' n Log
Berge ten	Bakker Earpel Lutte Krol Proot Plet' n

	Robbezak Toete
Bloemendaal	Bargman Hofstee Leijerweerd Vinke
Blokhorst	Geykes
Boswinkel	Bredde
Boswinkel	Log
Braamhaar	Boer Schouwmaker Stos Weend Tol
Brinke ten	Berends Eavers Ezink

	Oarns Pleskes Pluumers jongs Smid Weel'n smid Snieder Teuntjes
Broekman	Boon
Broeze	Hos Ypelo
Bruggeman	Spoorman
Brunnekreef	Boer Kremer Slamp Sik
Burg van de	Vos
Burgers	Ha-Gaais

	Hookjan Mussen Miene
Busger op Vollenbroek	Boertjes
Cate ten	Keemps
Dam ten	Koudieks-Naats of Fietsen-Naats Langerder Pieljans
Dankert	Luukeva
Denge ter	Maskop Woolters
Deurnink	Max-Snieder
Dissel	Beuse
Doesschotte	Kleemps Wolves
Dreijerink	Ronink
Eelderink	Hut' n
Eertink	Zwik
Effinck	Keune
Ekkerink	Hoondejan Klok' n
Essink	Kaamp Tente

Ezendam	Baks Dot' n Enteler Loeksman Plasjente
Ezink	Exo Kos Moes
Freriksen	Geert Heert' n Kaaks Oaluup' n Wos
Geels	Albertjeentje Breider Geele Graads van Antwaarpen Jantje van Rotterdam Janmeier

Gerritsen	'n Pol
Getkate	Foeters Raps
Groothaar	Wolfsboer
Grouve of Grouw	Groaf
Ter Haar	Kattelsboer
Haarman	Barlo
Harink	Kruuder
Harmsel	Pool
Langenhof	Matte
Harmsel ter	Bol Pool
Heering	Fraans
Heetkamp	Steender Schöp' n
Hendriks	Poetje
Hiltjesdam Hinzeveld	Brugge Bloomert
Hoek	Leers-Nolle
Hofstede ter	Kleins Zaanik
Holland	Langlerboer
Homan	Julia
Hoomerts	Zelhorst
Hopster	Groot Langlerboer
Horstink	Poes
Horstman	Binnengaaits
Hove ten	Klitse

Jansen	Reins Leijeweerdboer Hakke Stomp' n
Jannink	Velner
Japink	de Pont
Kalenkamp	Kössel Luke
Kamphuis	Uub'n-Jenske of Gaans-Uub Bieneveld Tuiten Mölle Betse Beuze Loore
Kattelaar ten	Föt' n
Kerkhof	Toon
Kerkhof	Antoons
Keurs ter	Wigs
Kieftenbelt	Sieje

Koenderink	Deks Konekes Zwenne
Kobes	Piel
Kolhoop	Dissels Doven Kloasherm Koerdam Queqwegeneuntje
Koolhof	Met' n
Kosters	Klei jongens Lieps Wegwaarker
Krake	Prinse Sweers
Kuipers	Detje Hostan Kleebak Kuup Zwees

Lammertink	Bolscher Paander Ketiene Klumper Klok' n Spekmans
Langenhof	Huzarre Menze Pas
Lansink	Dokters
Leusman	Spat
Leussink	Schippers
Lubbers	Jevientjes
Lubbers	Baasjes Fientjes
Luttikhedde	Kamphoes
Megelink	Malo
Mekenkamp	Pop'n
Meenhuis	Piete
Mennegat	Tonneman Tuute
Mensink	Jevientjes
Mokkelencate	Steigert

Morsche te	Streef
Morshuis weduwe	Plaat'n-Jannoa
Morsink	Bakker Frits Brunink Plas Soels
Mulder	Stalhaarms
Nagelvoort Klein	Loo Slamp
Nijenhuis	Binnengaait Kakstool Suikerbuikje
Nijhof	de Bos Boake
Nijland	Hinnen Hostink Wind Slaamp
Nijmeijer	Beumert Elzen

	Koote Ulker
Olink	Seendam
Oplaat	Raspen
Ooms	Heuks Kotter
Otten	Dientjes Dik' n Ab Klokke Klok' n Pille Langeler Lubs Motboer Steile Menske
Peddemors	Schutteman
Pek	Slamp
Ten Peze	Mennegat

Philippi	Potje
Pluimers	Baas
	Boden Dina
	Gedine oet 'n Diek
	Fabrieks Bats
	Köps
	Susse
	Sweers
Reijerink	Boake
Rietberg	Rassche
Riet van de	Kroaks
Rikkert	Kedoes
	Ketrien
Roessink	Schultjesboer
Rohaan	Beelt
	Schultjes
	Skuis

Rosink	Heupe
Roetgerink	Boone
Rouweler	Koppel
Rozemuller	Roos
Rutenfrans	Stoffer
Samson Oude	Hooi
Samuel	Beie Bette Junne Semke
Schellevis	Kobus
Scholten	Buisjan Hobbelink Pot Trien
Schoenaker	Dekker
Schreurs	De Pistolle Hutteman Pad Jaap Polke Stork
Schrooten	Oale Kasper Kaspers Pruuse

Schuitemaker	Bakker Brouws Timmerjans Mantjes Weend
Schuttenbelt	Schut' n
Slag	Bras Kuuk' ntjes Teente Teut' n Streef
Slagers	Krulke
Slaghekke	Lutte Menskes
Slaghuis	Piel-Diene
Spanjar	Hartog
Spekenbrink	Beuze Moatsen
Spekreize	Kloas
Spenkelink	Pot

Spoelder	Klei Lutte Wal-Abke Walboer
Steege ter	Heuks Jais Hinnen Ab Stiems
Stegeman	Loo Tol
Stegge aan de	Helmus Keizer
Stokreef	Veltensboer
Tiehuis	Geyen Velner Wöstehoes
Velt	Tos
Veldhuis	Pielman Prins
Velten	Diek' n Oelenreef Broeze Baks

	Wools
Verver	Dekker
Vinkers	Vinke
Voortman	Meier Weele
Vreriksen	Snieder
Waanders	Knibbel Brouws
Weijsink	Bosdame Paj
Weel ter	Biesterman Fi'js Loaver Poal
Welink	Kamp
Wessels	Keurs Mekenkamp
Wierik te	Streef Fratte
Wilbers	de Jager

Wilde de	Bode Boosman Driever Jais Jeente Horstink Kaat' n Koon Lubs Trien
Wilmink	Heggelder Schipdam
Wolfs	Ven' n
Wolters	Fitman Koele Mos Vit

Wolthuis	Wools
Wolves	Perik
Wijnen	Koekkoek
Zwienenberg	Krol

Jan Verver, rietdekker; hij is geboren op 2 januari 1910 en in 1986 overleden. Jan Verver woonde Dorpsstraat 143. Hij was getrouwd met Gerritdina Slag en samen hadden ze tien kinderen.

Het erve Harmsel

Willem Evers was in 1601 pachter van het erve "Harmsel", gelegen achter de kapel, later de hervormde kerk, Het was toen één van de grootste boerderijen van Enter, met negen mudde land. Eigenaar was toen mr. Robert van der Beeke, die het op 7 juni 1558 had verkregen van zijn vader Herman van der Beeke. In 1602 zijn er verschillende gebruikers, waaronder Gerdt Evers, met een stukje land van drie schepel. In de verponding register van 1642 wordt geen Evers bij naam genoemd. Wel in het register van 1675, als er tweeduizend gulden bij elkaar moet worden gebracht. Dan worden Derk, Berend, Albert en Gerdt Evers met hun namen genoemd. Evers wordt ook wel De Keizer genoemd.

Gerrit Evers, geboren omstreeks 1650 en is de zoon van Willem Evers. Hij is de weduwnaar van Aaltje Hendriksen. Gerrit Evers is voor de kerk getrouwd op 1 oktober 1681 te Delden met Berentjen Sijmerink, geboren omstreeks 1650 te Deldenerbroek. Uit dit huwelijk is te Enter Gerrit (de Keizer) geboren, omstreeks 1670.

Op 25 sept. 1702 verklaart de wed. van Staveren aan de Berghorst schuldig te zijn aan Gerrit Gerritsen Evers en zijn vrouw Willemken Hendriks Hommers, een bedrag van 200 gulden. Als hij in 1721 een stuk grond koopt, de Ganse bree, in de Enteresch, tussen Gerrit Jacobs en Jan ter Harmsel hun land, dan wordt hij Gerrit Evers Keizer genoemd maar ook wel Mochelands. Op 13 mei 1722 heeft hij weer een stuk hooyland gekocht, de halve maot de Plegt genoemd. Gelijk neemt hij een hypotheek op van f.700, met als onderpant zijn eigen huys zoals hij dat gekocht heeft van vrouw van Staverden, alsmede de Pellyhorst die hij gekocht heeft van de gemeente, en verder alle vrije allodiale grond.

Op 14 nov. 1720 zijn zij de kopers van de volgende percelen uit het Langenhof afkomstig; 5 schepel land op de Hamberg, 2½ schepel land de Anwende, 2½ schepel op de Weitakker, 2 dagwerk weiland en akker, 2 dagwerk de Moespot, voor zeshonderd carolus (goud) gulden. Gerrit Evers sluit een hypotheek af van zeshonderd gulden, met als onderpand zijn uit het erve Langenhof aangekochte landerijen en zijn huis en erf in Enter. Het huis ligt tussen Jan Jacobs aan de ene en Brinck Willem aan de andere kant.

In 1748 catersteetien van Gerrit Evers, nu Keizers plaatse genoemd. Op 5 aug. 1750 kopen Hendrik en zijn vrouw van de marke Enter het zogenaamde Keizersgoor, gelegen naast zijn grond en de beek, voor f.100. Verruiling van een perceel laag gelegen weidegrond "de Ganzenbree" behorende onder de Pastorie van Enter gelegen bij de keijzers plaats, met een stuk lands in de Enteresch. Alzo besloten op de markevergadering van 22 nov. 1758.

Gerrit en zijn vrouw Aalken zijn een kapitaal van Fl.600,- schuldig aan de burgemeester Jan Reint Janssen en zijn vrouw Enneken Masman. Waar voor zij 4 percelen grond en een half huis te Enter verbinden, 4 januari 1769.

Bij de volkstelling van 1748, zien we dat hij al is overleden en zijn vrouw Jenneken er alleen woont met een kostganger Reijnt van Ommen. De eigenaar van de katerstede is Gerrit Slag. Gerrit Slag is geboren 3 juli 1683.

Dina Gerrits, dochter van Gerrit Evers, trouwde op achttienjarige leeftijd met Gerrit Peddemors uit Enterbroek. Hij woont in 1748 op erve Groot Peddemors, volgens de volkstelling van dat jaar. Op 2 december 1739 wordt in het Markeboek van de Grote Boermarke, onder Delden, het volgende beschreven:

Dr. Putman eigenaar van het Peddemors heeft een halve waar gekocht op het erve. De goedsheren zijn het er niet mee eens dat dit gebeurd is. Peddemors is een Poalboer onder de marke Enter, heeft een nieuw huis.

De broer van Dina, Jan Evers, heeft een vermelding in de genealogie, namelijk 'Op Kattelaar'. De kleindochter van Jan Evers, Marie, woont in 1748 alleen in een hutten. Ze was gehuwd voor de kerk op 30 mei 1717 te Enter met Gerrit Zeendam (Binnen-Gaait), vijftwintig jaar oud, gedoopt op 13 maart 1692 te Delden Gerrit Zeendam woont op het erve Catteler. Waren hun de Binnen-Gaait en de Binnen-Marie?

Hermine Derksen, dochter van Derk Gerritsen Evers, is getrouwd op 24 maart 1776 te Enter met de landbouwer Gerrit Janzen Hermsel uit Enter,

Erve Binnengaait, Kattelaarsdijk

Het Kraaienveld was het gebied boven de herberg Binnengaait

Trouwfoto van Gerard van 'n Klei en Fraans Grare (Gerard Ezendam en Grada Heering) op 13 mei 1947. De foto is gemaakt bij het ouderlijk huis van Grada Heering (Fraans) aan de Goorseweg 31. Harry Heering meldt: vlnr: tante Trui, tante Diene, tante Dika, tante Grare, mijn grootmoeder Fraans Siene (van 'n Freriksen), oom Herman, oom Frans, oom Jan en mijn vader Fraans Gerre. Tante Grare was een zuster van mijn vader en oom Gerrard was een broer van mijn moeder, vroeger werd er ook al geruild.

1968, Gerard Heering, collectie Harrie Cox

Gerard Heering vond het leuk even met zijn imposante zijspan te poseren. Gerard was een van de gangmakers achter de grootste klomp ter wereld, die in het Guinness Book of Records

staat. De klomp staat naast het museum Buis Jan. En nog steeds rijdt hij graag op de motor. En ook heel ver! Een paar jaar geleden is hij alleen richting Turkije gereden, en verder. Een reis van ruim dertienduizend kilometer. Foto: Harrie Cox.

Oudheidkamer/museum Buis Jan

De Oaluup'n

In de jaren zeventig woonde aan de Brinkstraat, in een boerderij uit het einde van de negentiende eeuw, de familie Freriksen (Oaluup'n). Vier vrijgezellen: Gaait, Naats, Bernard en Dina. De Oaluup'n stonden bekend als heel zuinig. Met hard werken, een klein boerderijtje en wat klompen maken kon je toch nog geld overhouden.

Toen de gezamenlijke klompenmakers in Enter in 1917 een klompenmagazijn lieten bouwen bij het station, kwam groothandelaar Bovenhuis uit Assen van tijd tot tijd de totale productie ophalen per trein. Hij rekende dan soms een bedrag van meer dan duizend gulden contant af met Homans Atsie (Bernhard Homan). Atsie had een bestuursfunctie binnen de klompenmakersvereniging en moest het geld verdelen over de klompenmakers. De moeilijkheid was nu dat bij het geld dat hij van Bovenhuis ontvangen had een briefje van duizend gulden zat. Homans-Gerradjen, de kassier van de plaatselijke boerenleenbank, kon het niet wisselen. Wat nu? Iemand opperde 'Oaluupn Naats misschien'? Dat bleek de oplossing. Naats nam Atsie mee naar de bedstee op de 'delle' en haalde onder het stro een kistje vandaan, waarop met zwarte drukletters stond 'koelhouden' en waar omheen een stuk

touw, een 'beeste-repe', gewikkeld was. Gaait maakte het kistje open en telde duizend gulden uit in kleine coupures.

Dina Freriksen van Oaluup' n

Gaait is het eerste overleden in 1977. Dina volgde in 1989 en Naats in 1991. Bernard heeft nog jaren alleen gewoond. Joke van Coesant hield de boel schoon en kookte voor hem. Een poosje heeft Bernard ook nog 'Tafeltje dek je' besteld, maar dat was niets voor hem. Herman Kerkhof kwam bij hem op bezoek rond half twaalf 's morgens. Tot zijn verbazing stond Bernard een pan vol spek te bakken. Herman vroeg: 'Bernard, ie doot toch met Tafeltje dek je?' Op dat moment komt Ezink Gait binnen en brengt hem zijn maaltijd. Bernhard haalt het deksel van de pan en kiepert zijn pan met gebakken spek er zo bij in. Bernard zei: 'Dat schroa spul van Tafeltje Dekje kuj zoo neet et'n'.

Als de Twentsche Courant kwam las Bernard eerst de overlijdensadvertenties. Op een gegeven moment fuseerde de Twentsche Courant met de Tubantia. Er kwamen nog wel twee couranten uit, maar de overlijdensadvertenties van Tubantia werden nu ook in de Twentsche Courant afgedrukt. Toen Herman weer eens kwam 'kuiern' bij Bernard verzuchtte hij 'Oh God, Herman, regtevoort goat der zo völle leu dood, nou hool ik het ook meer zo lange vol'. Herman kon hem geruststellen en vertelde hem wat de oorzaak was.

Bernard was erg slechthorend en had al vijftwintig jaar geleden een gehoorapparaat moeten hebben. Herman ging op een woensdagmiddag met Bernard naar een audiologisch centrum in Hengelo. Bernard moest met een kortgerokte assistente in een geluidskabine. Herman zag aan de lach van Bernard dat hij hoewel doof niet blind was. De assistente sprak wat in de koptelefoon en Bernard moest zeggen wat hij hoorde. Noemde zij 'huis' dan zei Bernard 'hoes'. Hij vertaalde het in het Enters. Hij kreeg een gehoorapparaat. Toen Herman later nog eens vroeg naar zijn ervaringen met het gehoorapparaat was Bernard vol lof: 'Oh kèèl, wat'n gedroes op de wc'. Hij had zichzelf jarenlang niet meer horen plassen.

De Oaluup'n, Naats en Bernard Freriksen.

2016, erve Freriksen (Oaluupn), Brinkstraat

Ganzendrijver voor het klompenmuseum

De klompenmakers van toen demonstreren het oude vak, vlnr Herman Morsink (Soels Herman), Jan Willem ten Hove (de Klitse), Mans Pluimers (Mans van 'n Ab), Jan ter Weel (Vijs Jan), Willem Getkate (Raps Willem), Jan Heering (Fraans Jan), Berend Jan Pluimers (Sussen Berend).

Klompemakers Frans Heering en Willem Cox

Kermis

Wat een van de oudste vormen van ontspanning betreft, de kermis, is sedert 1928 is op grond van art. 78 van de algemene politieverordening verboden. Elke vorm van kermisvermaak in Enter is verboden geweest. Tijdens de Tweede Wereldoorlog, in 1943, heeft Enter éénmaal een kermis gehad en na de bezetting in 1947 - in strikt besloten kring - eveneens. Maar dat was een gecompliceerde geschiedenis waarbij op een bepaald moment de stroomtoevoer zou zijn afgesloten. In 1961 verklaarde zich de Wierdense raad met de kleinst mogelijke meerderheid nog steeds akkoord met art. 78, waardoor de muziekvereniging Sint Caecilia haar muziekfeest met kermisvermaak moest verplaatsen naar Markelo's grondgebied. Doch nadien is deze vorm van ontspanning ook in Enter toegestaan.

Kermis, 2015

De Enterse jeugd en hun ouders konden hun hart ophalen. Op de parkeerplaats naast de roomse kerk stonden vele attracties voor de jaarlijkse kermis. Ondanks het belabberde weer (alleen zaterdag was het prachtig weer) werd er volop gegokt bij de geldschuivers, pluche gegraaid bij de grijparmen en stoere papa's lieten zien dat ze best met een luchtbuks overweg konden. De allerkleinsten hadden de grootste lol in de draaimolen en bij het eendjes vissen en wie meer van uitdaging hield kon terecht bij de boksbal, in de botsauto's, een hele wilde zweefmolen of de duizelingwekkende 'over-de-kop-en-ik-word-misselijk-en-draaiërig'-attractie.

Familie Klein Schaarsberg, jaren 60, Boerdijk, communiefeest, foto Harrie Cox

Het Reggedal

De plannen tot stichting van het bejaardencentrum 'het Reggedal' gaan terug tot 1953, toen vertegenwoordigers van de hervormde kerk te Markelo, Goor, Wierden en Enter werden uitgenodigd een bespreking over dit onderwerp bij te wonen in de consistorie van de Schildkerk in Rijssen. De jongere diakenen waren er van overtuigd, dat er op dit gebied iets gebeuren moest, een aantal oudere kerkeraadsleden (geen diakenen), die ook aanwezig waren, achtten zo'n centrum niet nodig. De kinderen -zo werd geredeneerd- moesten de ouders *'aan het eind brengen'*. Bijbels gezien waren deze voor hun ouders verantwoordelijk. Na dit debat werd besloten, dat elke diaconie in eigen kring deze materie zou doorspreken, waarna men opnieuw zou bijeenkomen. Deze samenkomst moet tot op heden nog plaats vinden.

Diaken G. J. Kampman uit Enter en de toenmalige predikant dominee Pietersma - bezorgd dat de zaak in de doofpot zou raken - namen het initiatief in eigen hand. Na diverse strubbelingen kwam op 19 juni 1962 eindelijk een Stichting Bejaardenhuis tot stand. De grondaankopen liepen niet helemaal naar wens, hetgeen op onteigeningsprocedures uitliep, terwijl een ontwerpbesluit vijf maal door de notaris moest worden veranderd, waarna uiteindelijk het eerste toch goed bleek te zijn. Bij de bouwwerkzaamheden werden in februari 1968 enkele scherven van kogelpotten, o.a. met radstempelversiering, opgegraven. In het verzorgingshuis hebben zowel protestantse als roomse bejaarden een rustige oude dag

Naast het nieuwe verzorgingshuis stond de twee eeuwen oude keuterboerderij van 'Buis-Jan', de drieëntachtigjarige Jan Scholten. Hij is ouderling van de Gereformeerde Gemeente en mag tot aan zijn dood in de oude boerderij blijven wonen. Van roomse zijde werd in 1970 een stichtingsbestuur gevormd voor de bouw van bejaardenwoningen achter de roomse kerk op het voormalig voetbalterrein van de RKVS Enter.

VOETBALELF TAL. OPNAMEDATUM: 23 JULI 1970.

BOVENSTE RIJ V.L.N.R.

1. HARRIE HEERING
2. BENNIE WOLTERS
3. GERARD SLAGHEKKE
4. RINIE TE WIERIK
5. JOHAN TE WIERIK
6. HARRIE TEN ELZEN
7. JOHAN MEYER

ONDERSTE RIJ V.L.N.R.

1. GERARD RIKKERT
2. GERRIE ROSINK
3. HENNIE OTTEN
4. BENNIE SCHROOTEN
5. BENNIE MEYER
6. RICHARD SPEKENBRINK.

Zorgcentrum Het Reggedal

2015, het nieuwe erve Buisjan en de hervormde kerk, Dorpsstraat

2015, hervormde kerk uit 1708, Dorpsstraat

Hardlopen door de kerk

Ondanks de barre weersomstandigheden trotseerden honderzestig deelnemers de straffe wind tijdens de Winterloop in januari 2015 in Enter.

De organisatie van de Winterloop, de projectgroep Gereformeerde Kerk Enter, blikt terug op een geslaagde missie. "Het liep als een trein", vertelt Arjan Berensen, de toenmalige dominee van de deze gemeente. "Ook de gezellige wintermarkt is goed bezocht."

De opbrengst van de zaterdag gehouden winterloop komt ten goede aan de verbouwing van de gereformeerde kerk in Enter.

Om 14.15 uur, een kwartier later dan gepland vanwege een flinke hagelbui, klinkt het startschot voor de vijf kilometer. Maar liefst honderdtwintig hardlopers uit de wijde omtrek beginnen aan de eerste van drie rondes. De route loopt door de straten achter de kerk, een deel over de Rijssenseweg en dwars dóór de kerk. Een deel van het publiek staat langs het parcours enthousiast aan te moedigen. Voor de deelnemers wordt het pas echt feest wanneer ze door een volle kerk sprinten en toe worden gezongen door een gospelkoor.

1950, gereformeerde kerk en pastorie

De Koele

Wolters wordt ook de Koele genoemd. De naam de Koele is misschien afkomstig van de greppels (kuilen) waaruit een landweer bestond. De naam de Koele kan misschien duiden op een kuil in het landschap waarin of in de omgeving iemand vermoord werd. Een kuil was echter ook de oude naam voor een kazemat, een verdedigingswerk. Uit de overlevering is bekend dat toen de Fransen kwamen de mensen hun vee in de kuilen hebben verstopt. In de Tweede Wereldoorlog zaten mensen verstopt in kuilen. Misschien werd er houtskool gebrand of leem of zand afgegraven? In het Zuiderveld waren leemkuilen. Ook kunnen er kuilen zijn gemaakt om veevoer op te slaan.

Erve de Koele, Bullenaarsweg

Boven: Gerrit Jan Voortman. tweede rij staande: Dina Voortman-Reef. Geertruida Voortman-Bolten. Johanna Kamphuis-Voortman en Alberdina Voortman-Kolhoop, zittend: Hendrik Gerrit Voortman.

De familie Voortman op het roggeland, 1941

Zittend op de maaimachine: rechts Hendrik Gerrit Voortman en links Johan Voortman
1e rij zittend vlnr: Dina Schreurs (Hutteman). Anna Voortman (van de Weele)

2e rij zittend vlnr: Gerrit Voortman (Hendrikzn). Bassie Adriaanse. Janna van de Weerd. Hendrika Voortman (van de Meier uit Ypelo). Dina Voortman-Kolhoop met Dinie Voortman op schoot. 3e rij zittend vlnr: Gerrit Voortman (broer van Hendrik en Johan) Dika Tiehuis (van de Geyen). Trui Voortman-Bolten. Onbekend.

Het erve Weijssink, later Voortman, Werfstraat

Oorlogsslachtoffers

Bernard Albertus Brandriet

Bernard Albertus Brandriet is geboren op 5 juni 1905 te Enter. Hij was katoenwever en getrouwd op zesentwintigjarige leeftijd op 25 juni 1931 met Gezina Spoelder. Hij is vierendertig jaar geworden.

Toen de Tweede Wereldoorlog begon was Bernard Albertus Brandriet dienstplichtig soldaat en werd ingezet bij de gevechten op de Grebbeberg. Op 13 mei 1940 is hij overleden nadat hij twee dagen eerder zwaar gewond werd. Hij was als dienstplichtig soldaat ingedeeld bij de zestiende mitrailleur compagnie vierde divisie.

Brandriet, B.A.
13-05-1940
Dienstplichtig Soldaat
16 M.C. IV Divisie

Bron: Register Nederlandse militairen gevallen bij de Grebbeberg - Mei 1940

Hij is begraven op het militair ereveld Grebbeberg te Rhenen. De overlijdensakte nummer 110 van de gemeente Wierden is opgemaakt op 22 oktober 1945; zie ook: www.grebbeberg.nl/ereveld/graf7.

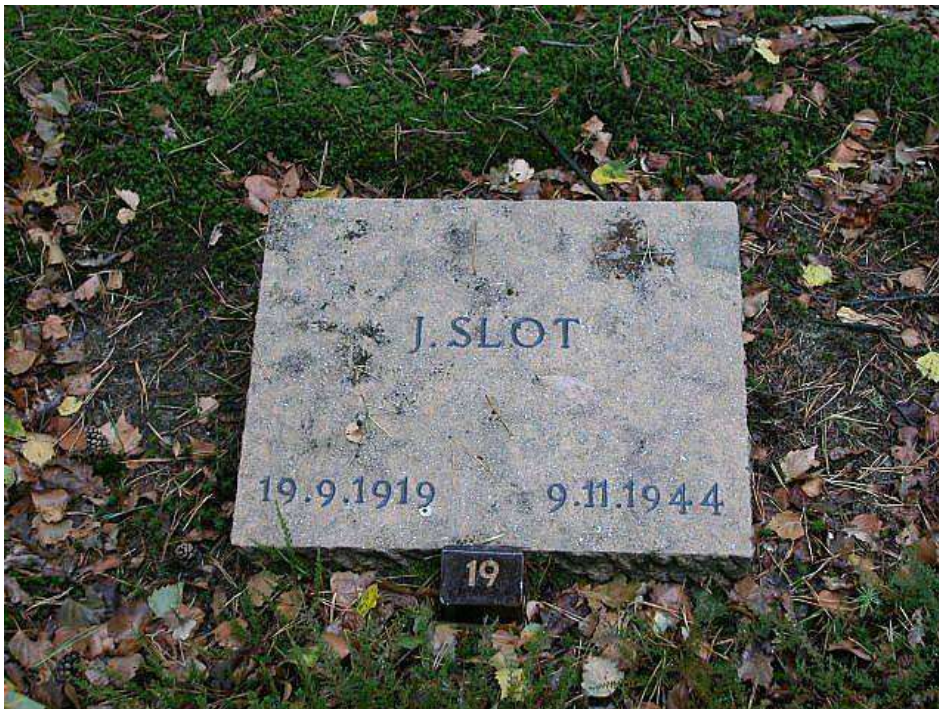
Johan Slot

Johan Slot is de zoon van Albert Jan Slot en Trui Wolfs. Hij is geboren aan de Julianastraat, in het huis waar nu Peddemors woont, naast Eertink (Zwik). Hij is de kleinzoon van Slot bakker van de Dorpsstraat en een neef van melkboer Slot. Zijn moeder is geboren aan de Rondweg op het erve de Vennen, naast erve de Kruuder, rechts achter het huidige viaduct (vanaf de Rijssenseweg). Johan is voeger van beroep, en geen metselaar, zoals vermeldt op de

site van het ereveld te Loenen. Johan heeft voor zijn trouwen gewoond bij Ten Brinke (Teuntjes) aan de Brinkstraat. Op dat adres stond hij ook ingeschreven toen hij trouwde op 23 april 1943 met Hendriena Keuzink uit Goor. Het echtpaar woonde aan de Achterstraat te Goor. Daar werd op 26 september 1943 zoon Albert Jan Slot geboren. Johan Slot sloot zich aan bij het verzet in Goor tegen de Duitsers. Toen hij met een tas met onderduikgegevens naar Amsterdam ging werd hij op 23 augustus 1944 op de terugweg tijdens een razzia in de trein bij Amersfoort opgepakt. Via verschillende kampen kwam hij uiteinde terecht in kamp Husum Schwesing bij Neuengamme, bij de Deense grens. Daar is hij overleden als gevolg van een longontsteking op 9 november 1944 op vijftientigjarige leeftijd. Dat is de officiële versie van zijn dood. Het verhaal dat in de familie Slot wordt verteld is omdat hij weigerde een opdracht uit te voeren en dus niet wilde meewerken hij dood werd geslagen. Niemand kan dat verhaal echter bevestigen en degene die erbij was ligt op de erebegraafplaats te Loenen. Hij is begraven op het Nationaal Ereveld te Loenen. Zie akte Burgelijke Stand Wierden, 1946, nummer 111. Bron: Albert Jan Slot.

Het kamp Husum-Schwesing was tijdens de Tweede Wereldoorlog een buitenkamp van het concentratiekamp Neuengamme. Het kamp Husum-Schwesing lag in Noord-Friesland, in het toenmalige Engelsburg (tegenwoordig een deel van Schwesing) en op ongeveer vijf kilometer ten noordoosten van Husum. Het kamp werd op 26 september 1944 in gebruik genomen als onderdeel van een veel grootschalige fortificatie, bekend als de Friesenwall. Het kamp bestond uit negen barakken, waarvan er een voor de verzorging van zieken bestemd was.

Het kamp heeft slechts drie maanden bestaan. Gedurende de herfst van 1944 hebben er in totaal vijftientighonderd mensen uit veertien landen gevangengezeten, van wie tussen de driehonderd en vijfhonderd dit verblijf niet overleefden. Het overgrote deel van de slachtoffers was Nederlander. Op 25 september 1944 werden ongeveer vijftienhonderd gevangenen met veewagens van de Deutsche Reichsbahn vanuit Neuengamme hierheen gebracht, op 20 oktober volgden nog eens duizend gevangenen afkomstig uit Neuengamme.

Het kamp stond van september tot november 1944 onder leiding van Hans Hermann Griem, een SS-Untersturmführer.

De gevangenen moesten in het moerassige gebied onder toezicht van de kapo's allerlei werkzaamheden ten behoeve van het Duitse leger verrichten, zoals het graven van

tankgrachten. Ze stonden daarbij de hele dag in het koude water. 's Morgens en 's avonds werden ze door de straten van Husum gedreven. De inwoners van Husum moesten ook lijken naar het kerkhof brengen.

In december 1944 was de Friesenwall als gevolg van de nieuwe militaire situatie nutteloos geworden, waarop het kamp Husum-Schwesing werd opgedoekt. Alle overlevenden werden teruggebracht naar Neuengamme.

Johan Slot is aangekomen in het kamp Husum Schwesing (het buitenkamp van Neuengamme) vanaf kamp Sachsenhausen bij Berlijn op 10 september 1944. Hij was gedetineerd in kamp Amersfoort en werd doorgestuurd naar kamp Vught. In kamp Vught verbleef hij van 5 september tot 10 september 1944. Dan wordt hij overgeplaatst via kamp Westerbork naar kamp Sachsenhausen bij Berlijn en blijft er tot 16 oktober 1944. Vandaar wordt hij overgeplaatst naar kamp Husum Schwesing waar hij op 9 november 1944 overlijdt. Het kampnummer van Johan Slot was 49604.

Jan Willem ten Brinke

Jan Willem ten Brinke is geboren op 16 september 1905 aan de Achteresweg 7 te Enter en overleden op 19 mei 1940 op vierendertigjarige leeftijd te Arnhem. Hij is de zoon van Gerrit Jan ten Brinke (Berends) en Johanna Hermina Brinkwerth. Jan Willem ten Brinke is getrouwd op 7 december 1935 te Rijssen met Diene Ruiterkamp uit Rijssen. Uit dit huwelijk is te Rijssen Gerrit Jan ten Brinke geboren op 7 december 1936. Jan Willem ten Brinke was stoker bij de steenbakkerij van Struik te Rijssen. Hij is overleden op 19 mei 1940 aan de verwondingen die hij opliep op de Grebbeberg op 13 mei 1940 bij het begin van de Tweede Wereldoorlog.

De vader van Jan Willem ten Brinke is Gerrit Jan ten Brinke. Gerrit Jan ten Brinke is geboren op 10 januari 1879 te Enter en overleden op 19 maart 1959 te Enter. Hij woonde aan de Achteresweg 7 te Enter. Gerrit Jan ten Brinke is getrouwd op 25 juni 1903 met Johanna Hermina Brinkwerth uit Enter. Zij is de dochter van de molenaar Hermannes Brinkwerth en Aleida Rohaan. Uit dit huwelijk zijn negen kinderen geboren. Jan Willem ten Brinke is het tweede kind; hij werd een oorlogsslachtoffer.

Jan Willem ten Brinke was dienstplichtig soldaat, ingedeeld bij 16 M.C. IV Divisie. Zijn woonplaats was Rijssen. Jan Willem ten Brinke is begraven op de 1^e sectie van de oude gemeentelijke begraafplaats te Rijssen.

Jan Willem ten Brinke werd geboren op zaterdag 16 september 1905, uit het huwelijk van Gerrit Jan ten Brinke en Johanna Brinkwerth. Hij was de oudste van zeven kinderen. Na de lagere school in Enter werd hij eerst klompenmaker en daarna stoker op de steenfabriek van de firma Struik aan de Enterweg in Rijssen.

Jan Willem ten Brinke

Willem, zo werd hij genoemd, was in zijn jeugd jaren actief als voetballer. In 1916 werd in Enter een voetbalclub opgericht die de naam Sparta kreeg, de voorloper van het latere Enter Vooruit. In het jubileumboek van Enter Vooruit uit 1990 lezen we het volgende:

Sparta speelde haar wedstrijden op de zondag daar er voor de Enternaren nog geen vrije zaterdag bestond en er trouwens ook nog geen zaterdagbond was. Gespeeld werd er de eerste jaren 'op afspraak', om zich rond 1922 aan te sluiten bij de zondagbond. Dit gebeurde tegen de uitdrukkelijke wens van vele ouders, die er niet van overtuigd waren dat voetballen een 'gezonde geest in een gezond lichaam' zou opleveren. Een heideveldje aan de Achteresweg diende als eerste speelveld, later werd uitgeweken naar de Wierdenseweg, om tenslotte een weiland aan de Achteresweg van de familie Ten Brinke te hebben als thuishaven.

Enter Vooruit E3

Boven v.l.n.r.: Jeroen Roessink, Dick de Vos (leiders) en Folkert Velten (sponsor).

Midden v.l.n.r.: Bart Schultert, Nick Velten, Joep Mennegat en Ron Smit.

Voor v.l.n.r.: Michiel Boesard, Tim de Vos, Roeland Boesaard en Thomas Doorn.

1940 - 2000

60 jaar Enter Vooruit

Enter Vooruit tegen Den Ham

De ouders van Willem ten Brinke stelden een stuk grond beschikbaar omdat ze vonden dat het voor hun zoon te ver was om steeds naar de Wierdenseweg te moeten lopen. Daaruit bleek wel dat zijn ouders achter zijn sportactiviteiten stonden. De lijnen van het voetbalveld bestonden niet, zoals tegenwoordig, uit kalklijnen, maar werden aangegeven, kan het Enterser, door houtspaanders afkomstig van de klompenmakerijen.

Op zaterdag 7 december 1935 trouwde Willem ten Brinke, op dertigjarige leeftijd, met Diena Ruiterkamp uit Rijssen, geboren zondag 21 juli 1907. Ze gingen wonen aan de Wethouder Korteboslaan 125 in Rijssen. Het huis was eigendom van Gerhard Bouwhuis, een halfbroer van Hanna Brinkwerth. Precies een jaar later, op maandag 7 december 1936, werd hun zoon Gerrit Jan geboren

Willem ten Brinke werd op 25 maart 1925 ingelijfd als gewoon dienstplichtige bij het 19e Regiment infanterie, hij ging op 5 september 1925 met groot verlof. Daarna ging hij twee keer 'op herhaling'. Van 6 t/m 23 september 1928 en van 7 t/m 24 augustus 1930. Toen aan het

eind van de jaren dertig van de vorige eeuw de oorlogsdreiging groter werd, werd Willem op 29 augustus 1939 gemobiliseerd. Hij moest weer 'onder dienst' en hij werd gelegerd in Hoorn.

Op 8 september 1939 schreef hij een brief aan zijn ouders:

Ja, hier in Hoorn verneemt men niet veel van de oorlog, maar er zijn wel veel soldaten. Geweren of ander materiaal bezitten wij niet. Daar in Enter zal ook wel iets van de oorlog te zien zijn, maar och, het zal nog wel zo'n vaart niet lopen. Ik geloof nog niet dat we het soldatenleven dadelijk gaan verlaten, het beste maar hopen.

Blijkbaar kreeg hij uit Enter weinig tot geen post, want hij stelt allerlei vragen, zoals: "heeft onze Herman het werk in Hengelo nog gekregen, is onze Johan nog bij Struik, zijn de koeien al weer beter van de mond- en klauwzeer". En hij besluit: *Ja, je moet maar vragen, anders verneem je ook nergens van.*

De divisie 16 M.C. was uitgerust met twaalf Vickers zware mitrailleurs. Van de drie mitrailleurs van de sectie werden er gedurende de oorlogsdagen al snel twee kapot geschoten, terwijl de derde uitviel door gebrek aan water. De mitrailleurschutters dienden in zo'n geval als gewoon karabijnschutter. Willem raakte op 13 mei 1940 op tweede Pinksterdag ernstig gewond. Volgens de lezing, verstrekt door luitenant kolonel E.H. Bongers [o.b.v. onderzoekingen kolonel De Leeuw], werd hij tijdens een Duitse artilleriebeschieting door een scherf in de rug geraakt. Hij werd, na krijgsgevangen te zijn gemaakt, naar het Sint Elisabeth ziekenhuis in Arnhem gebracht, waar hij op 19 mei 1940 aan zijn verwondingen overleed. Het was de bedoeling dat Willem ten Brinke in Arnhem begraven zou worden, maar Diena Ruiterkamp heeft alle moeite gedaan om haar man in Rijssen te laten begraven, en met succes, want Willem ten Brinke is op 25 mei 1940 op het kerkhof in Rijssen begraven (rij K, vak III, nr.12). Hij was nog maar vierendertig jaar oud toen hij stierf. Zijn zoon Gerrit was pas drie jaar. Diena Ruiterkamp is nooit hertrouwd.

Willem ten Brinke kreeg postuum het 'Oorlogsherinneringskruis' met gesp voor Bijzondere Krijgsverrichtingen 'Nederland Mei 1940'.

Willem ten Brinke was voor het begin van de oorlog ingekwartierd bij de familie Van Drimmelen in Rhenen. Op 21 juni 1940 schreef mevrouw Van Drimmelen een brief aan de familie Ruiterkamp waarin het volgende:

Wat is het toch verschrikkelijk die oorlog. Wij hebben Ten Brinke leren kennen als een rustig en kalm man en we mochten hem graag, altijd even vriendelijk en behulpzaam. We zullen dan ook steeds een prettige herinnering aan hem houden en we hopen dat zijn vrouw en kleine jongen, die man en vader op zo'n wrede wijze moeten missen, de kracht zullen krijgen om deze slag te dragen. Moge de kleine veel op zijn vader lijken in eenvoudigheid en plichtsgevoel

In de loop van de oorlogsjaren is Diena Ruiterkamp met zoon Gerrit verhuisd naar haar ouders en haar ongetrouwde zuster in Rijssen. Diena Ruiterkamp is op 20 juni 1968 op zestigjarige leeftijd aan leukemie overleden in het ziekenhuis te Almelo.

Gerrit Jan Puppels

Gerrit Jan Puppels is geboren op 22 november 1904 te Enter en overleden op 18 mei 1940 te Bergen op Zoom, op vijfendertigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Gerrit Jan Puppels en Regina Kooy. Gerrit Jan Puppels is getrouwd op 8 december 1927 met Gerritdina Geertruida Wassink uit Enter. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Gerrit Jan Puppels werd op 12 mei 1940 gewond door een bomscherf te Bergen op Zoom tijdens de eerste dagen van de Tweede

Wereldoorlog. Op 24 mei 1940 overlijdt hij aan zijn verwondingen en is op 18 juni 1940 te Enter begraven.

Op de gemeentelijke begraafplaats in Enter ligt een oorlogsgraf van een slachtoffer uit de Tweede Wereldoorlog. Het betreft het graf van: Soldaat 27 C. MR. Gerrit Jan Puppels, overleden in Bergen op Zoom, 18-05-1940.

Enter ontkwam ook niet aan de oorlog:

- De Stirling MK/Bk 604 AA-s van het 75 Royal New Zealand Air Force squadron is om 20.23 uur op 3 februari 1943 neergeschoten door een Duitse nachtjager. In het vliegtuig waren acht bemanningsleden waarvan er vier op de Goorseweg te Enter de dood vonden.
- Op 22 februari 1945 werden vier fietsers op de Bornerbroekseweg beschoten door twee jachtvliegtuigen.
- Op 6 maart 1945 is een V1 naar beneden gekomen op de woning van mevrouw Boswinkel aan de Stokreefsweg 2 te Enter.
- Op 28 maart 1945 om 23.45 uur was er een bombardement op Wierden waarbij Enter ook werd getroffen.

- In de nacht van 28 op 29 maart 1945 is een V1 brandend neergekomen en vervolgens geheel uitgebrand in het weiland van Mekenkamp aan de Morslaan te Enter. In een weiland aan de Stokreefsweg is een V1 neergestort. Het projectiel was geheel uit elkaar geslagen, de restanten lagen verspreid over het weiland. In een weiland aan de Stokreefsweg is een V1 neergekomen. Het projectiel is geheel intact. Landbouwer Nijmeijer van de Stokreefsweg laadt de V1 op zijn wagen en brengt het gevaarte met paard en wagen naar een weiland aan de Rijssenseweg, nu Wolvesweg. Een paar dagen later ontploft het projectiel en enkele nieuwsgierige kijkers werden gedood.

Het verzet in Enter

Eind februari 1945 ging het gerucht door Enter dat de NSB'er Schuurhuis was verdwenen. Zijn vrouw had aan de politie gemeld dat haar man die dag met zijn dertienjarige stiefdochter naar een afspraak was gegaan. Hij had een houthakkersklus aan de Broekweg in Deldenerbroek. Met wie hij had afgesproken en waar precies was haar niet bekend. Die dag zijn ze niet teruggekomen en ook de volgende dagen blijven ze spoorloos. De politie start een onderzoek maar vindt geen enkel aanknopingspunt. Ruim na de oorlog, op 18 september 1945, is bij de gemeente Wierden aangifte gedaan van het overlijden op 23 februari 1945 te Deldenerbroek van Geert Schuurhuis en zijn dochter Hendrika. Wie aangifte heeft gedaan is niet bekend gemaakt. Veel is gespeculeerd over de omstandigheden waaronder ze zijn omgekomen. De ondergrondse had zeer sterke aanwijzingen dat Schuurhuis de schuilplaats van de joden in Enterbroek had verraden.

Alfred Frank woonde in een boerderij aan de Rondweg. Op 2 juni 1944 werd hij gearresteerd door de landwachters Brinks uit Adorp en Keizer uit Almelo. Frank had in Enter al gauw de naam 'Venn-jurre' gekregen omdat hij in het Enterveen woonde. Na de arrestatie van Frank werd het verzet ingelicht over wat er gebeuren zou. De Enterse politiemensen Westerink en Haagsma hadden contact met de verzetsgroep in Enter. Aanvankelijk zou Frank zaterdag al naar Almelo worden vervoerd vanwaar hij naar Westerbork overgebracht zou worden. Bij het vervoer van Frank naar Almelo door de Enterse politie zou een overval in scene gezet worden door de ondergrondse. De politiemann zou door zijn broek geschoten worden en hij zou zijn dienstrevolver leegschieten. In de verwarring zou Frank dan ontsnapt zijn. Het plan ging niet door toen op het politiebureau het bericht kwam dat Frank pas op maandagmorgen opgehaald zou worden. De commandant van kamp Westerbork was op vakantie en zou pas op maandag terugkomen. Haagsma lichtte de kapelaan in die ook bij het verzet hoorde. De kapelaan ging naar Ten Berge die haastig de mensen van de verzetsgroep mobiliseerde. Om twaalf uur in de nacht zou Frank door de ondergrondse uit het politiebureau bevrijd worden. Haagsma had de kapelaan verteld dat hij een raampje zou openlaten van de ruimte voor de cel. Tegen twaalf uur kwam de groep bij elkaar.

H. Velten, H. Leussink, J. Brunnekeef en A. Schuitemaker stonden op hun post rond het politiebureau. Mocht de postcommandant, de politiemann Brinks, die naast de cel woonde, wat horen en tevoorschijn komen, dan zou hem het zwijgen worden opgelegd. De kans hierop was klein want hij lag ziek op bed. G. Rutjes en M. Morsink (Plas Mans) stonden bij het nabij gelegen kerkhof en zouden Frank naar een tijdelijk onderduikadres (bij Plas-Mans) brengen. Ten Berge zou Frank uit de cel bevrijden. Bij de cel aangekomen ontdekte hij dat het raampje niet openstond. Wat te doen? Besloten werd bij smid Ten Brinke (Wilden Hendrieks) een handboor te halen. Ten Brinke werd uit bed getrommeld en zorgde voor een boor. Hiermee werd een gat geboord in het kozijn en zo konden ze met een draad de sluiting van het raampje openmaken. Hierna kon een groter raam opengemaakt worden en was Ten Berge binnen. Met een schroevendraaier werden de scharnieren van de celdeur verwijderd en eindelijk kon Frank

de cel uit. Frank stond doodsangsten uit, bang als hij was dat de bevrijders gestoord zouden worden. Rutjes en Morsink brachten Frank naar zijn onderduikadres. De rest van de groep ging naar huis. De Enterse bevolking vreesde nog represailles van de Duitse kant maar die bleven gelukkig uit.

Verzetsman De Vries van de Eversdijk

De tijd van oktober 1944 tot aan de bevrijding was in Enter een periode van ongebreidelde terreur. De Sicherheits Dienst en de Landwacht konden ongecontroleerd stad en land afschuimen op zoek naar onderduikers en zogenaamde terroristen en zij maakten verschillende slachtoffers, waaronder De Vries uit de Waterhoek, die op meedogenloze wijze werden vermoord. Onmiddellijk voor de bevrijding nam de Duitse terreur nog in hevigheid toe. De wreedheid kende geen perken meer. De verzetsstrijders volgden van dag tot dag de gebeurtenissen en waren goed op de hoogte van de vorderingen van de geallieerden. De doorsnee burger kon zich echter nauwelijks voorstellen wat er te gebeuren stond.

Henk Bos, Joep ten Berge en Gerrit Rutjes uit Enter horen van de overval bij Rompelman in Almelo en gaan als de weerlicht op pad om anderen te waarschuwen. Henk Bos brengt De Graaf in Goor en Jan Kolkman in Wierden op de hoogte en Ten Berge en Rutjes fietsen naar de boerderij van De Vries aan de Eversdijk. Ze waarschuwen de familie dat er in Almelo een inval is geweest bij Rompelman en dringen erop aan dat het gezin voor een paar dagen naar een veiliger adres zal gaan.

Maar De Vries denkt dat het allemaal niet zo'n vaart zal lopen en besluit om maar gewoon thuis te blijven, hoewel de twee verzetsmensen blijven hameren op het gevaar wat hieraan verbonden is. Terwijl het verhoor van Chiel Dethmers onverminderd doorgaat, stappen Hardegen en Neubacher in een grote personenauto om een bezoek te brengen aan een adres dat met grote regelmaat in de gevonden papieren voorkomt. Dat van Jan Kolkman, de fotograaf uit Wierden. Ze nemen Dick, de zeventienjarige zoon van Rompelman mee om hen de weg te wijzen.

Wanneer het gezelschap in Wierden aankomt moeten de nazi's tot hun spijt constateren dat de vogel gevlogen is. Vanaf een veilige afstand ziet Kolkman hoe ze grote belangstelling voor zijn huis aan de dag leggen en hij is maar wat blij dat zijn jongere broers zich tijdelijk over zijn eigendommen ontfermd hebben. De volgende dag worden de broers gearresteerd op verdenking van plundering en het heeft maar weinig gescheeld of Hardegen had ze laten fusilleren. Door tussenkomst van Gerbig worden de jongens weer vrijgelaten. Omdat er in Wierden niets meer voor hen te halen is, vertrekken Hardegen en Neubacher naar De Vries in Enter. Ook dat adres zijn ze aan de weet gekomen.

Om directe herkenning te voorkomen hebben de twee SD-ers een burger regenjas over hun uniform aangetrokken en hebben de opvallende petten afgezet. Bij de Eversdijk aangekomen laten ze de auto in de buurt van een kruispunt achter en leggen ze de laatste paar honderd meter naar de boerderij te voet af. Dick Rompelman moet mee! Ze treffen De Vries en zijn vrouw thuis en die komen er al snel achter wat die heren in burgerregenjassen naar hun boerderij heeft gevoerd. Hardegen deelt het echtpaar mee dat ze worden beschuldigd van hulp aan onderduikers en ander verzetswerk, maar ze ontkennen beiden heftig. De daarop volgende huiszoeking levert niets anders op dan een radio.

Natuurlijk is Hardegen met dit povere resultaat niet tevreden en daarom beveelt hij Dick Rompelman om de ladder naar de hooizolder op te gaan. Hij schijnt precies te weten wat hij doet want hij zegt tegen de jongen dat hij direct naast het zolderluik onder het hooi moet voelen. Niet bepaald blij met zijn opdracht klimt Dick naar boven. Het is namelijk niet ondenkbaar dat er gewapende verzetsmensen in het hooi zitten en die zouden wel eens kunnen gaan schieten wanneer hij zijn hoofd door het luik steekt. Kennelijk was dat ook de gedachtengang van de nazi's want die bleven wijselijk onder aan de ladder staan wachten.

Erve de Vries, Eversdijk, foto Harrie Cox

Gelukkig wordt er niet op Dick geschoten hoewel het vermoedelijk niet veel heeft gescheeld. Een zoon van De Vries en een gedeserteerde Duitse militair zaten inderdaad in het hooi verstopt en zijn na het vertrek van de SD naar elders overgebracht. De inlichtingen van Hardegen schijnen bijzonder goed te zijn want op de aangewezen plek vindt Dick een schrijfmachine en een aktetas vol papieren. De nazi's zijn duidelijk in hun schik met de vondst. Ze duwen De Vries de schrijfmachine in de hand en gelasten hem mee te lopen naar de auto op het kruispunt. Mevrouw De Vries wordt kwaad over het wegvoeren van haar man en gaat Hardegen te lijf maar deze gooit de vrouw bruut opzij. De boerin geeft het echter nog niet op en wil, nu gewapend met een hooivork, de nazi's beletten haar man mee te nemen. Ze speelt natuurlijk een uiterst gevaarlijk spel maar Hardegen verkeert waarschijnlijk in een milde stemming.

In plaats van geweld te gebruiken kalmeert hij de furieuze vrouw enigszins door haar te zeggen dat haar man alleen maar even mee moet naar de auto om de schrijfmachine te dragen. Dick Rompelman krijgt de tas met papieren in de hand gedrukt en dan gaat het onder toezicht van de SD-ers in de richting van het kruispunt. Halverwege smijt De Vries de machine plotseling op de grond en wil terugrennen naar zijn boerderij. Met een paar sprongen wordt hij door Hardegen ingehaald die genadeloos op hem inbeukt, hierbij geassisteerd door de inmiddels toegesnelde Neubacher. Ze duwen de man de schrijfmachine in de handen waarna de rest van de afstand zonder incidenten wordt afgelegd. Dick moet weer achter in de auto plaatsnemen, waar hij de machine van De Vries moet aanpakken. 'So, das war es. Gehen Sie ruhig zu Ihrer Frau'. Bij deze woorden loopt De Vries terug in de richting van zijn huis. Hij is nog geen tien meter van de auto verwijderd, als Dick vlak naast de wagen enkele schoten hoort.

Onwillekeurig duikt hij even in elkaar, maar wanneer hij zich een moment later weer opricht ziet hij tot zijn ontsteltenis hoe De Vries voorover op de weg in elkaar zakt. Hardegen en Neubacher staan met het pistool in de hand en de laatste loopt naar De Vries, tilt hem bij zijn haar omhoog en schiet hem nog een keer door het hoofd. Verdwaasd ziet de jongen in de auto hoe de SD-ers elkaar goedkeurend op de schouder kloppen en even later opgewekt pratend instappen.

Zonder dat de nazi's nog een keer achterom kijken zijn ze een minuut later op weg naar Almelo. Wanneer de auto uit het zicht verdwenen is stapt buurman Kamphuis haastig op de fiets en rijdt naar het kruispunt, waar hij mevrouw De Vries geheel overstuur naast het lichaam van haar man ziet knielen. De Vries ligt in een plas bloed en behalve enkele schoten in de rug heeft hij een schotwond achter zijn linker oor. De marechassees Brink en Westerink waarschuwen onmiddellijk dokter Velthuizen van Zanten, maar deze kan niets anders dan de dood constateren.

Kapel herdenking verzetsman De Vries aan de Eversdijk

Het gebeurde meer dan zeventig jaar geleden. Maar Miene Slagers-Kuipers (89) is er nog steeds ondersteboven van. Op de boerderij van haar burens, waar onder meer wapens van het verzet verborgen lagen, hield de familie De Vries een deserteur, een onderduiker en drie joden verborgen. Toen kwamen eind 1944 nazi's in de boerderij poolshoogte nemen.

"Ze hebben landbouwer Hendrik de Vries bont en blauw geslagen", vertelde mevrouw Slagers. Ze heeft het verhaal kort daarvoor uitgelegd aan zestig plaatsgenoten, die in oude legervoertuigen gisteren langs oorlogsmonumenten rondom Enter zijn meegereden. "Hendrik de Vries moest daarna meelopen om een schrijfmachine naar de auto te brengen. Toen hij dat had gedaan en terugliep naar de boerderij is hij doodgeschoten. Ik heb die nacht bij mevrouw De Vries geslapen. Ik zou dat nu niet meer durven met die wapens en onderduikers in de buurt."

In Enter woonden de opa en oma van Hans Paalman met hun vijf kinderen. Hun naam is Ter Denge en ze woonden op een boerderij aan de Eversdijk, waar tot voor kort hun oudste zoon woonde met zijn vrouw en kinderen, De kinderen zijn de tweeling Jan en Martin Ter Denge; ze waren enkele jaren geleden deelnemers aan het programma "Boer zoekt Vrouw".

Op die boerderij kwam Betty Vecht, een joods meisje, tijdens de oorlogsjaren soms op bezoek. Zij was met haar moeder ondergedoken bij buurman Hendrikus de Vries. Betty had een broer, die Henk werd genoemd, maar in werkelijkheid Salomon heette. Henk zat ondergedoken in

Ypelo en had zijn haar geblondeerd. Salomon Vecht is wellicht nog in leven, Betty Vecht is in Israël overleden.

Omdat het in Enter te gevaarlijk werden Betty en haar moeder verhuisd naar Markelo naar de boerderij van de familie Rooymans. De latere bewoner van die boerderij was Dries de Leeuw. Hij is inmiddels overleden en de boerderij is enkele jaren geleden verbouwd. De moeder van Hans Paalman verbleef ook vaak op de boerderij tijdens de oorlog en sliep met Betty in dezelfde bedstee.

De Rooymans waren de ouders (uit Poortugaal) van de oma van Hans Paalman. De oma was een pleegkind van de familie Rooymans. Betty en haar moeder waren er naar toe verhuisd toen het aan de Eversdijk gevaarlijk werd. De moeder van Hans Paalman, Dina ter Denge, logeerde wel eens bij haar oma Rooymans. 'Als mijn moeder daar logeerde sliep ze samen met Betty in dezelfde bedstee. Op de foto van de boerderij is dat achter het raampje direct naast het laagste gedeelte', aldus Hans Paalman.

Betty Vecht is na de oorlog naar Israël verhuisd en getrouwd. Haar man was al voor de oorlog naar Palestina gegaan. Zijn naam was Israel Landau. In 1938 veranderde hij zijn achternaam in de naam van zijn moeder, Schon. Palestina is – in de oudste, breedste, niet-politieke zin – de landstreek in het oude Kanaän die thans Israël en de Palestijnse Gebieden omvat. De dochter van Betty is naar Nederland verhuisd en weet bijna niets van de verhalen van haar moeder tijdens de bezettingstijd.

Het was maar goed dat Betty naar Markelo ging want Hendrikus de Vries hielp niet alleen onderduikers, maar hield ook een Duitse deserteur verborgen. Bij die Hendrikus de Vries was Betty dus ondergedoken. In 1944 is Hendrikus de Vries voor zijn huis doodgeschoten door de Duitsers. Er is een kapel voor zijn nagedachtenis aan de Eversdijk gesticht.

Toen Hendrikus was geexecuteerd werd een voorbijganger met zijn paard en wagen aangehouden. Op de wagen lag een vracht suikerbieten. De toevallige passant was Ter Denge, de buurman van Hendrikus en de opa van Hans Paalman. Hij werd gedwongen Hendrikus op de suikerbieten te leggen en hem naar het kerkhof te rijden. Daar kreeg Hendrikus de Vries zijn laatste rustplaats. Hans Paalman vindt het een lugubere klus die zijn opa moest verrichten. Bron: Hans Paalman.

Monique Horstink vertelt: Pa vertelde er niet graag over. Wat hij er van zei is dat hij in de sloot verstopt zat en zag hoe De Vries met een radio liep en toen in de rug is geschoten. Verder wil hij er niet zoveel over kwijt. Pa was een jongen van tien of elf jaar en dan hoor je dit niet mee te maken.

Bommenwerper crasht op Goorseweg

Op 3 februari 1943 crashte een Short Stirling bommenwerper op de Goorseweg in Enter.

Op 3 februari 1943 vertrok vanaf de Engelse vliegbasis Newmarket (paardenracebaan welke was omgebouwd tot vliegbasis in WO2) de Short Stirling bommenwerper met als nummer BK604 AA-S. Zij hadden als doel het bombarderen van Hamburg en vlogen met een grote groep andere bommenwerpers naar hun doel. Aan boord van dit toestel waren acht mannen,

onder leiding van officier McCullough uit Christchurch (Nieuw Zeeland). De overige bemanning:

- P/O Henderson, Raymond William (Nieuw Zeeland)
- F/S Gibbes, William Edmund (Nieuw Zeeland)
- Sgt Allen, Francis Frederick (Engeland)
- Sgt Smith, Keith James Stockley (Nieuw Zeeland)
- Sgt Murphy, Terence Austin (Nieuw Zeeland)
- Sgt Kimberley, K. E. (Engeland)
- Sgt Trevayne, Paul Rodney (Engeland)

Aangezien ze op Newmarket bommenwerpers te kort kwamen, werden er een aantal overgebracht van een andere vliegbasis, welke buitenwerking was gesteld. Onder deze toestellen zat ook de Short Stirling BK604 AA-S, een oud beestje welke aan de McCulloughcrew werd toegewezen.

De McCulloughcrew had al verschillende keren met elkaar doelen in Europa gebombardeerd, maar Hamburg nog nooit. Ze werden enkele keren gebrieft over dit doel, maar dit werd telkens voortijdig afgelast. Op 3 februari 1943 stond opnieuw bombarderen van Hamburg op de agenda en deze keer ging het wel door.

Short Stirling bommenwerper

De nacht van 3 februari was een gure koude nacht met storm, regen, ijzel en veel bewolking. Geen ideaal vliegweer en tijdens de briefing werd dan ook gezegd dat als het weer echt slecht was en er niet doorheen gevlogen kon worden, terug te keren naar de basis. Om 18.23 uur steeg de Short Stirling BK604 AA-S op vanaf Newmarket met als doel Hamburg, Duitsland. Onderweg hoorde de McCulloughcrew via de radio dat veel mannen contact hadden met de thuisbasis en dat ze terugkeerden i.v.m. het weer. De McCulloughcrew bleef echter doorvliegen en vlogen al geruime tijd boven Nederland toen ze plots in zeer helder weer terecht kwam.

Ondertussen waren vanaf vliegveld Twenthe Duitse Messerschmitt Bf 110 nachtjagers opgestegen nadat zij een melding hadden gekregen dat een grote vloot Engelse bommenwerpers Nederland was binnen gevlogen. Eén van de opgestegen Duitse piloten was de ervaren Hauptman Wolfgang Thimmig. Hij had inmiddels tien neergeschoten vliegtuigen op zijn naam staan.

Het was inmiddels iets na acht uur, toen de nachtjager van Hauptmann Thimmig in “RAUM 4D” (nummer indeling luchtruim boven Twenthe) naar een vijandelijk Brits vliegtuig werd geleid. Het doel voor deze avond bleek de Short Stirling BK604 van de McCulloughcrew te zijn. Zoals al eerder aangegeven bevonden zij zich in helder weer waardoor ze goed te traceren waren voor Hauptmann Thimmig.

Hauptmann Thimmig kroop met zijn toestel langzaam aan stuurboord achter de Short Stirling. Aangezien de Short Stirlings geen buikkoepel onder zich hadden, was dit het makkelijkste punt om aan te vallen. Thimmig viel tweemaal aan en zaaide dood en verderf. De Short Stirling had een lading brandbommen en gewone bommen aan boord welke geraakt werden. Het toestel vloog in brand, sloeg op zijn zij en dook de diepte in. De Stirling vloog nog even door en ontplofte toen plotseling met een hevige dreun en viel in stukken op de grond.

Aan boord van de Short Stirling BK604 had de bemanning niet gemerkt dat ze beslopen waren door de nachtjager van Hauptmann Wolfgang Thimmig. De bemanning hoorde plotseling een krakend geluid en onmiddellijk daarna vulde de romp van het toestel zich met dikke zwarte rook. Officier McCullough zei over de intercom “I can’t do anything about this. I’m sorry. I can’t do anything about this. It’s virtually every man for himself.” Zo vlug mogelijk gespten de bemanningsleden hun parachutes vast en probeerden de uitgang te vinden. Door de enorme krachten die het toestel tijdens de duik naar beneden te verduren kreeg en de verstikkende rook in de romp, was het voor de bemanning bijna onmogelijk om het toestel te verlaten. Toch wisten McCullough, Henderson, Gibbes, Murphy, Smith en Kimberley nog tijdig het toestel te verlaten. Helaas voor de andere bemanningsleden Allen en Trevayne was het laat. Trevayne werd gedood door kogels uit de Duitse nachtjager en voor Allen was het niet meer mogelijk te ontsnappen.

Terwijl de andere bemanningsleden aan hun parachutes naar beneden zweefden, ontplofte boven hen de Stirling en viel in stukken naar beneden op de Goorseweg in Enter. Toch kwam niet iedereen ongeschonden op de grond. De parachute van sergeant Smith opende op ongeveer tweehonderd meter boven de grond. Hij kwam met een te hoge snelheid neer waardoor hij gewond raakte aan zijn rug en benen. De parachutes van officier McCullough en sergeant Murphy gingen niet open in verband met de geringe hoogte van waar zij moesten springen. Beide piloten smakten met hoge snelheid tegen de grond en overleden. Henderson, Kimberley en Gibbes landden wel veilig op de grond en kwamen er zonder kleerscheuren vanaf.

Sergeant Gibbes werd vrij snel na zijn landing door de Duitsers gearresteerd en belande uiteindelijk in diverse krijgsgevangenkampen, waaronder de laatste Stalag Luft III, Sagan in Duitsland (bekend van de film *The Great Escape*). Op 27 mei 1945 keerde hij veilig terug naar Engeland.

Officier Henderson en sergeant Kimberley hielden het wat langer vol, maar werden uiteindelijk naar rondzwerfen in schuren en kippenhokken gevonden door een landbouwer. Uiteindelijk werden deze twee bemanningsleden naar de postcommandant Arts van de marechaussee in Bornebroek gebracht. Helaas hadden al teveel mensen Henderson en Kimberley gezien, waardoor ze niet meer weggemoffeld konden worden. Arts belde zijn collega Van Luinen om hem te helpen de laatste uren de piloten nog zo goed mogelijk te verzorgen. Ze kregen eten, drinken en zelfgemaakte sigaretten van de familie Arts. Tevens vroeg Van Luinen de vliegers hun adressen op te schrijven zodat via het Rode Kruis hun families ingelicht konden worden. Kort hierna werd het tweetal naar het gemeentehuis van Borne gebracht en opgehaald door de Duitsers.

Officier Henderson kwam, nadat hij was afgevoerd door de Duitsers, in diverse krijgsgevangenkampen terecht, waaronder hetzelfde kamp waar sergeant Gibbes was gebracht, Stalag Luft III, Sagan in Duitsland. Op 11 mei 1945 keerde hij veilig terug naar Engeland. Sergeant Kimberley kwam in Kamp 344 bij Lamsdorf in Polen terecht. Hij keerde veilig terug naar Engeland, maar wanneer is niet bekend.

Sergeant Smith wist na zijn harde landing met veel pijn en moeite uiteindelijk bij een boerderij aan de Goorseweg te komen, waar hij geholpen werd door de boer en zijn vrouw. Helaas waren de verwondingen van Smith te ernstig, waardoor de boer geen andere mogelijkheid zag dan de Duitsers van zijn verblijf op de hoogte te brengen. Zijn verwondingen waren te erg om hem direct naar een krijgsgevangenkamp te sturen, daarom werd hij behandeld bij een veldziekenhuis. Hauptmann Wolfgang Thimmig die de Short Stirling neerschiet is nog bij Smith op bezoek geweest. Hij bracht hem een sinaasappel en betuigde zijn medeleven voor het verlies van de andere bemanningsleden. Thimmig had voor de oorlog aan de Cambridge Universiteit in Engeland gestudeerd en zodoende konden Smith en Thimmig goed met elkaar communiceren. Uiteindelijk werd Smith naar het Koningin Wilhelminaziekenhuis in Amsterdam gebracht, behandeld en naar krijgsgevangenkamp Kamp 344 bij Lamsdorf in Polen gebracht. Op 12 april 1945 keerde hij veilig terug naar Engeland.

De vier bemanningsleden, officier McCullough, sergeant Allen, sergeant Trevayne en sergeant Murphy werden op 5 februari 1943 op het kerkhof aan de Appelhofstraat in Wierden begraven. Bij deze begrafenis mochten van de Duitsers geen burgers aanwezig zijn. Ze zijn niet herbegraven.

De bevolking viert de bevrijding van de Duitsers, 1945

Herdenking

Het gebeurde meer dan zeventig jaar geleden. Maar Miene Slagers-Kuipers (89) is er nog steeds ondersteboven van. Op de boerderij van haar burens, waar onder meer wapens van het verzet verborgen lagen, hield de familie De Vries een deserteur, een onderduiker en drie joden verborgen. Toen kwamen eind 1944 nazi's in de boerderij poolshoogte nemen.

"Ze hebben landbouwer Hendrik de Vries bont en blauw geslagen", vertelde mevrouw Slagers. Ze heeft het verhaal kort daarvoor uitgelegd aan zestig plaatsgenoten, die in oude legervoertuigen gisteren langs oorlogsmonumenten rondom Enter zijn meegereden. "Hendrik de Vries moest daarna meelopen om een schrijfmachine naar de auto te brengen. Toen hij dat had gedaan en terugliep naar de boerderij is hij doodgeschoten. Ik heb die nacht bij mevrouw De Vries geslapen. Ik zou dat nu niet meer durven met die wapens en onderduikers in de buurt."

De herdenkingsrit van de Oranjevereniging, die voor de eerste keer alleen voor inwoners van Enter is gehouden, leverde een reeks van dit soort verhalen op. Elf joden uit Enter waren ondergedoken maar werden verraden. Zij stierven binnen twee weken in kamp Sobibor. De NSB'er die het verraad zou hebben gepleegd is later vermoord. En omdat zijn dertienjarige stiefdochter leden van het verzet dreigde te verraden is zij ook omgebracht. 'De verraders zijn omgebracht door verzetsmensen uit de buurt van Rotterdam', vertelt Herman Mennegat. Al snel kwamen de autoriteiten erachter wie Schuurhuis en zijn stiefdochter hadden omgebracht. Het verzet uit Enter, Rijssen en Goor dreigde echter om het politiebureau in Enter op te blazen. Daarom zijn de verzetsmensen niet ter dood gebracht door de Duitsers. Er zijn dus geen Enterse verzetsmensen betrokken geweest bij de fusillade van de N.S.B.'er en zijn stiefdochter uit Enter. De N.S.B.'er was verantwoordelijk voor de aanhouding van onder andere de Joodse mensen in Enter. De Enterse verzetsman Joep ten Berge was op de hoogte van het plan om Schuurhuis naar de Broekweg te laten komen voor een klus. Twee verzetsmensen uit Zuid-Holland hebben het plan beraamd, het graf gegraven en de fusillade op Schuurhuis en zijn stiefdochter Hendrika uitgevoerd. Een van de verzetsmensen is niet zo lang daarna opgepakt. Het verzet uit Enter, Rijssen en Goor heeft de verantwoording voor de moorden op zich genomen. Ze hebben bedreigd het politiebureau in Enter op te blazen als de verzetsman uit Zuid Holland de moorden ten laste zou worden gelegd. De verzetsman is daarna vrij gelaten en het politiebureau is niet opgeblazen.

1 van 2 Ben ter Haar met Oranje hesje van de Oranjevereniging en rechts chauffeur Marcel Mennegat.

2 van 2 Engelbert ter Haar (midden) kocht in 1989 een oude legerjeep en legde daarmee de basis voor de herdenkingsritten tijdens dodenherdenking in en rond Enter.

Foto's: Tubantia, 4 mei 2016

Stal Haarms

Erve 'n Stal is een oude huisplaats aan de Eversdijk, die al genoemd wordt in de achttiende eeuw. Het erve is waarschijnlijk genoemd naar de aalstal in de Regge. Een aalstal is een fuik in een rivier of beek om paling (aal) in te vangen. De fuik was meestal gemaakt van vervlochten wilgentenen. De meeste aalstallen waren elf of twaalf voet breed. Het water liep stroomafwaarts door de aalstal en bracht de paling met zich mee. Door in de aalstal slachtafval te hangen kwam de paling in de aalstal. Hij vrat zich vol en kon vervolgens niet meer door de betuining om verder te zwemmen. Niet iedereen mocht een aalstal houden; dit was voor de adel en de kerk.

Er stond nog een herenhuis in Enter (behalve Huis Cattelaer): de Berghorst. Midden in de nieuwe woonwijk lag vroeger de havezathe De Berghorst. Al in de veertiende eeuw werd deze locatie zo genoemd. In 1643 was Herman van Heerdt tot de Eversberg de eigenaar. Omstreeks 1665 werd Huis de Berghorst door Van Heerdt verkocht aan Willem Jacob van Staverden, die getrouwd was met Mechteld Lucretia Voet van het landgoed Beugelscamp te Denekamp. Zij is begraven aan de voet van de kansel in de hervormde kerk te Enter. Van Staverden overleed op De Berghorst op 30 oktober 1689. Het huis raakte in verval en is in 1818 voor afbraak verkocht.

In Enter woonde Gerardus Mulder op Staverden. Hij is geboren te Enter op 24 januari 1755. De naam Staverden komt van de familie Van Staverden die toen op De Berghorst woonde. In 1690 werd Hendrik Mulder geboren, hij werd ook Stal genoemd. Zijn vader Gerardus Mulder werd ook Mulder op Staverden genoemd. Zijn broer Johannes werd Stal genoemd. Hermen Hendriks Mulder werd ook Stal Haarms genoemd. De zoon van Stal Haarms was Johannes Stal op Staverden en is geboren in 1747. Mulder van de Pijp is dus niet de enige die Stal Haarms wordt genoemd. Vele generaties gingen hem voor.

Café en zalencentrum De Pijp aan de Wierdenseweg

Het Huis De Berghorst of Huis Staverden was een Hof. Het Huis was in het bezit van een aalstal. Daarom wordt Mulder ook wel Stal Haarms genoemd. Het Huis was het bezit van de scholtenboer en was enige honderden bunders groot. Het Huis van de lanter (landheer) of heerschap was het middelpunt met tien of vijftien pachtboerderijen erom heen. Het geheel werd dan een Hof genoemd. Een pachtboerderij was ongeveer dertig hectare groot, waarvan ongeveer de helft bos en heide. Daaruit mocht de huurder plaggen en strooisel halen. Van de resterende vijftien hectare was negen hectare bouwland, vijf hectare weide- en hooiland en een hectare tuin. De huur bedroeg vijftig tot zestig gulden en het derde deel van het verbouwde graan.

Op 16 juni 1818 werd het landgoed 'de Berghorst' verkocht en viel in meerdere percelen uiteen.

Perceel 2: de ondergrond van het herenhuis, de koeweide en de tuin tot aan het zuideinde van het stalhuis met de wal om dit perceel. Werd gekocht door Hendrikus Kuipers, metselaar te Goor (f 1150)

Perceel 3: 'het plaatsje het Oldenhuis, de grond waar het hooihuis op staat, het hangertje daarbij en de 'gaarden voor zover afgepaald. In de gaarden ligt een $\frac{1}{2}$ dagwerk weideland en twee mudde bouwland (de Berg genaamd). Werd gekocht door Mannes Lammertink, dekker te Enter (f 1065).

Perceel 4: het zuidereind van het stalhuis met 31 schepel land erachter. Werd gekocht door Gerrit Waanders, schipper te Enter (f 400).

Perceel 5: het noordwesteind van het stalhuis met $3\frac{1}{2}$ schepel land erachter en de bepote dijk langs de gaarden. Werd niet gegund.

perceel 6: het plaatsje Lubberswoning met de gaarden, groot. 1 mudde. Werd gekocht door Jan Morsink, schipper te Enter (f 550).

Perceel 7: een stuk land aan de Enter es (het Voetpadstuk) groot $4\frac{1}{2}$ schepel, tiendbaar aan Wolthuis in Rijssen. Werd gekocht door Mannes Ekkerink, Klompenmaker te Enter (f 181).

Perceel 8: een stuk land in de Enteres (Hagakker) gr. 5 schepel, tiendbaar aan Arend Wolters te Rijssen. Werd gekocht door Gerrit Olthof, schipper te Enter (f 203).

Perceel 9: een stuk land in de Enter es (Sietstuk) groot $3\frac{1}{2}$ schepel. Werd gekocht door Gerrit Waanders, schipper te Enter (f 24).

Perceel 10: een perceel bouwland, (de Koekamp) groot 2 mudde, 2 schepel en daarin gelegen $\frac{1}{2}$ dagwerk hooi- of weiland. Werd gekocht door Jan Morsink, schipper te Enter (f 525,25).

Perceel 12 tot en met 15: de Elsmate in 4 percelen. ieder van $1\frac{3}{4}$ dagwerk, tesamen dus 7 dagwerk; grenst in het noorden aan de Zuikerberg. Werd niet gegund.

Café en zalencentrum de Pijp, hoek Witmoesdijk/Wierdenseweg

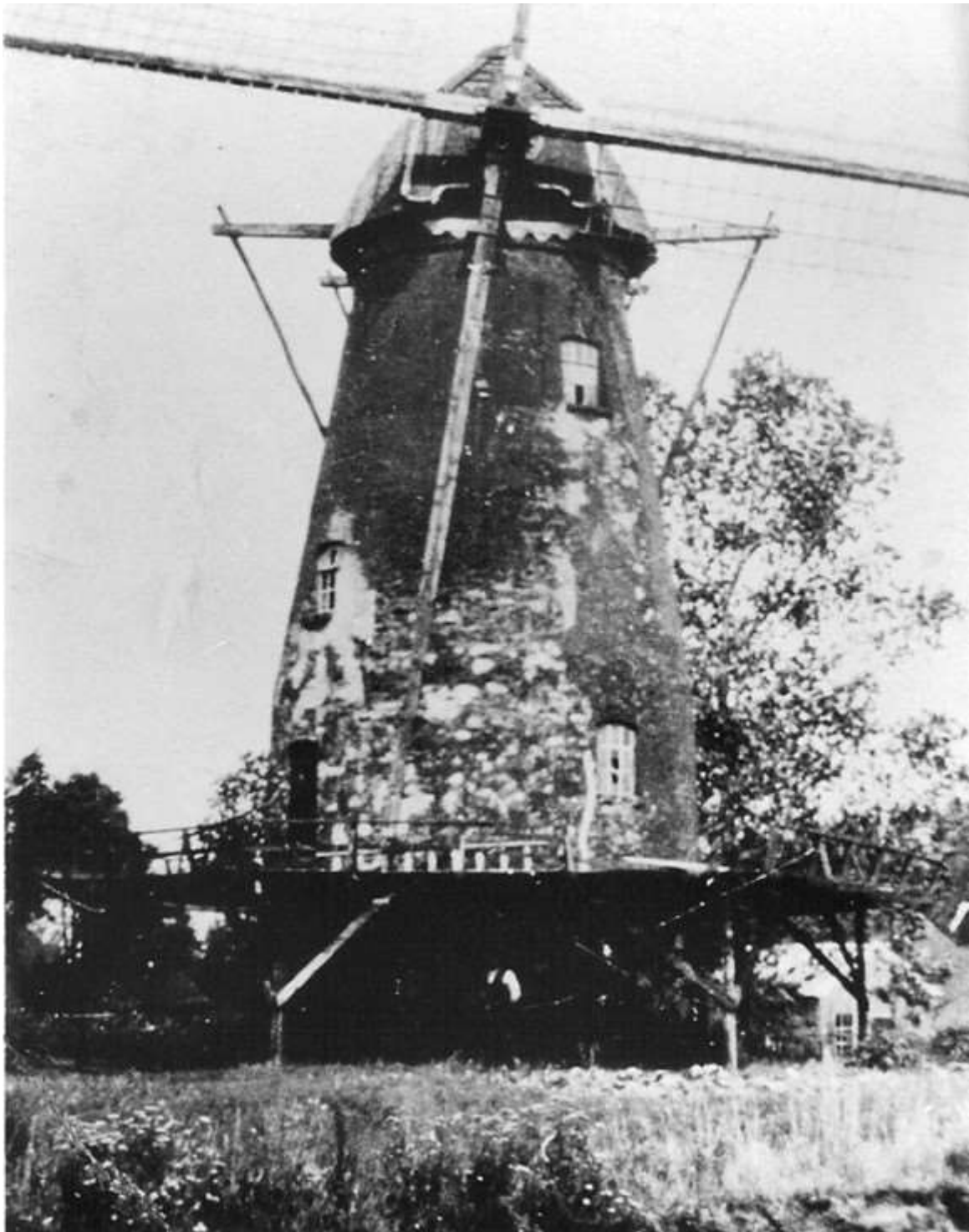
Molens

Aan de Ypeloweg, op een plaats die nu nog wordt aangeduid als molenbelt, heeft een standaardmolen (stènderkast) gestaan, Eigenaar was Franciscus Johannes Hendrikus Ter Halle, die ook eigenaar was van de 'mölle van Dissel'. In 1849 verkocht hij de standaardmolen aan een Brinkwerth, die van Duitse afkomst zou zijn geweest. Enkele jaren later, in 1854, werd de stènderkast door een storm verwoest.

Ter vervanging bouwde Brinkwerth in 1870 aan de Dorpstraat, in het noordeinde, een windmolen van baksteen met een verhoogde, houten omloop, zonder belt. In 1890 kwam Bouwhuis vanuit Holten in Enter wonen en trouwde met de weduwe Brinkwerth. Sedertdien sprak men van de molen van Bouwhuis. De windmolen werd in juni 1917 door een brand zwaar beschadigd. Totale afbraak volgde in 1928.

1917, molen van Bouwhuis; de stellingmolen is gebouwd in 1869 in opdracht van J.P. Brinkwerth.

1919, de herstelde stellingmolen van Bouwhuis, de vorige brandde af in 1918, uit de collectie van Baan.

Aan de Disselweg stond een beltmolen. Dat was een windmolen op een zandheugel, gedragen door een bovengronds fundament van metselwerk op bogen. De bovenbouw was opgetrokken van hout, dat - met het oog op weersinvloeden- bij tijden goed in de teer werd gezet. Eigenaar was F. J. H. ter Halle, die -zoals reeds gezegd - ook de eigenaar was van de Stenderkast. Omtrent 1830 kwam Johannes Hermanus Dissel (geb. 1811 te Dalfsen) als molenaarsgezel bij Ter Halle in dienst en trouwde met diens dochter, die zes weken na de bruiloft overleed. Uit zijn tweede huwelijk met Henrica Struik (geb. 1825 te Rijssen en overleden te Enter in

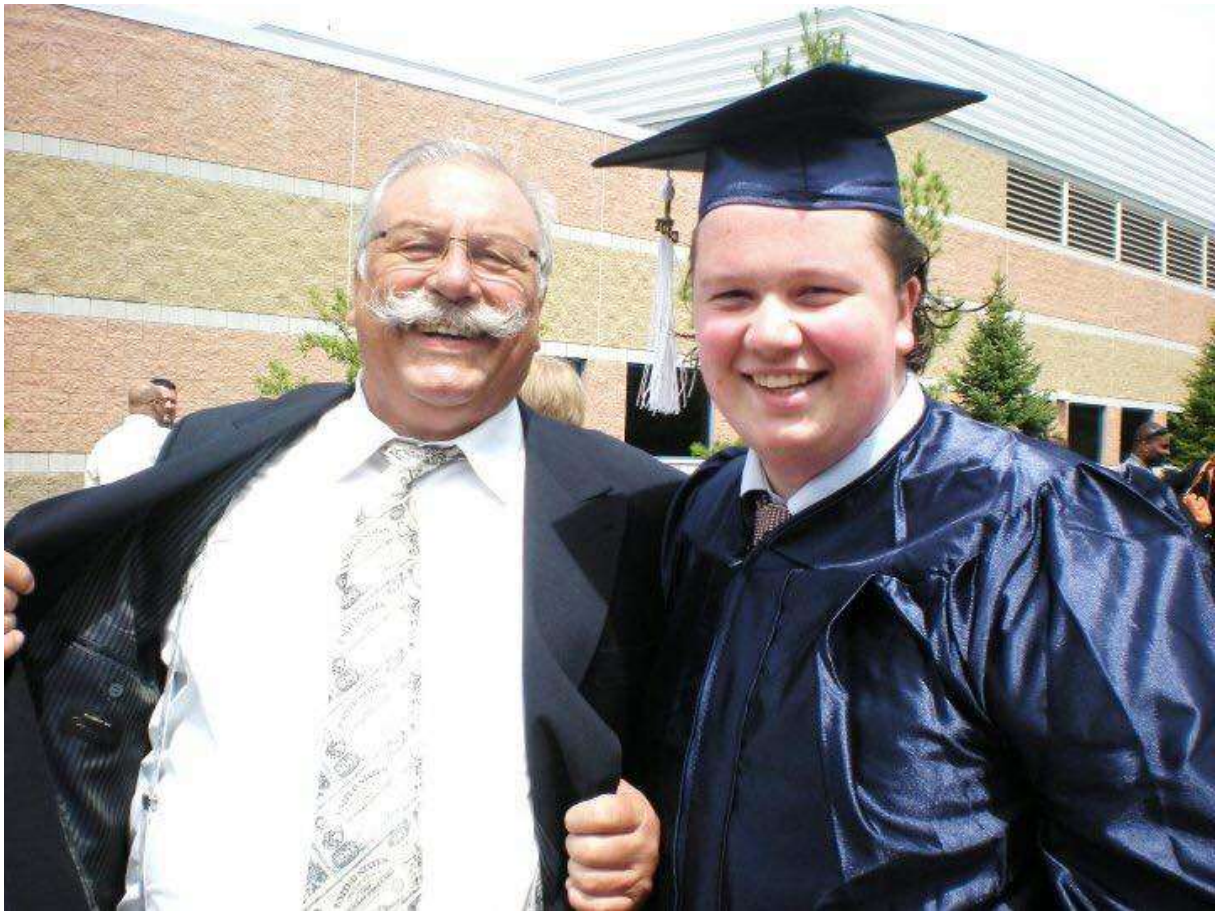
1920) zijn zonen geboren, die als molenaars in Denekamp (Singraven) en Bentelo de naam Dissel deden voortleven. Een andere zoon, Gerardus Johannes Dissel, bleef op de beltmolen te Enter werken. De zoon en opvolger van Gerardus Johannes Dissel, de eenennegentigjarige Jan H. Dissel, vertelde aan de journalist van de Twentse Post, dat zijn vader bij de storm in 1854 vanaf de molenbelt, over een afstand van ongeveer twee kilometer, kon zien dat de Stènderkást van Enter was weggevaagd. De beltmolen verloor bij die gelegenheid drie wieken, aldus het artikel in de Twentse Post van augustus 1971. In 1858 krijgt Jan Dissel zijn deel in de markegrond toegewezen. Door het warmlopen van een zuiggas-motor is de molen van Dissel in 1925 afgebrand. De belt werd afgegraven en een stenen werkplaats opgericht, die in 1971 nog bestond. Met behulp van een dieselmotor en nadien met een elektromotor werd de graanhandel voortgezet tot 1970.

De molen van Distel op de molenheuvel is van omstreeks 1920. De molen was een achtkantige bergmolen met twee koppels stenen. Via kettingen en kruipalen kon men vanaf de grond de molenkap in of uit de wind draaien. Aangezien dit type windmolen niet zo hoog was, bouwde men ze op een al dan niet kunstmatig aangelegde heuvel, men kreeg de wieken dan beter in de wind. De onderbouw of het molenhuis was van hout met asfalt gedekt. De wieken liepen vlak over de grond, hetgeen uiteraard niet zonder gevaar was. In 1829 kreeg Frans ter Halle koninklijke goedkeuring voor het oprichten van een tweede korenmolen in Enter.

De molen verrijst op de plek waar nu de Prins Bernardlaan en de Disselsweg samenkomen, de Disselsweg heette toen nog Kruisweg. Zijn knecht Jan Herm Distel, afkomstig uit Ambt Delden, trouwt in 1844 met Geertruid Geerdink, een nicht van Ter Halle. In 1848 overlijdt Ter Halle en Geertruid is de enige erfgename. In september 1923, zoon Johannes Distel is dan eigenaar, brandt Dissel's molen tot de grond af. De oorzaak was een vastgelopen motor. De windmolen wordt niet meer opgebouwd. In navolging van bakker Morsink laat Distel ook een moderne maalderij bouwen. De maalderij is nog tot 1950 in gebruik geweest, waarna bij gebrek aan opvolgers, de zaak gesloten is. De maalderij is daarna gesloopt t.b.v. woningbouw.

Rob van der Spek

Robert (Rob) van der Spek (1944) uit Enter is een Nederlandse radio- en televisiepresentator. Hij woonde in de Reggestraat. Rob van der Spek studeerde bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hierna maakte hij carrière in het internationale bedrijfsleven. Gedurende de jaren tachtig van de vorige eeuw werkte Van der Spek voor de Evangelische Omroep. De grootste bekendheid verwierf hij met het presenteren van het spelprogramma Spelregel, een quiz waarin de kandidaten geld konden verdienen voor een goed doel. De winnaars wonnen daarnaast nog een reis naar Israël. Van der Spek werd opgevolgd door het duo Bert van Leeuwen en Petra Blokhuis. Na zijn carrière bij de televisie heeft Van der Spek nog enige tijd radioprogramma's gemaakt voor de EO. In 1986 werd hij vanwege huwelijksproblemen door de EO op non-actief gesteld. Hierop stapte hij op en ging als producent voor het productiehuis van John de Mol werken waarvoor hij bij de TROS onder meer Blufshow en Linda produceerde. Tegenwoordig treedt Van der Spek op als spreker bij verschillende conferenties en is hij veelgevraagd veilingmeester.

Rob van der Spek en zijn zoon Ronald

Battle of the Noabers

Elke vier jaar is er een Battle of the Noabers. Een wedstrijd die hoort bij de Enterse Dagen. In 2016 vindt de wedstrijd plaats op zaterdag 25 juni 2016 en belooft een spannende dag te worden. Er hebben zich achttien teams aangemeld en de start is om 11.00 uur. De teams worden verwacht om 10.30 uur. Deze spectaculaire strijd tussen buurten zal plaatsvinden op en rondom het nieuwe Middenplein. De winnaar zal de komende vier jaar het vaandel in bezit hebben. Een prachtig en afwisselend programma, waarin kracht en behendigheid zal worden afgewisseld met een staaltje slimheid. Vanaf 11.00 uur zullen de teams zich op zo origineel mogelijke manier presenteren aan het publiek en de jury.

battle
of the
noabers

Uit de collectie van Henk Pluimers

Deze panden hebben plaats gemaakt voor het Middenplein, in het rechterpand begon ooit bakker Klinkhamer zijn bakkerij. Mirjam Slagers met haar bloemenzaak was de laatste middenstander die een winkel in het pand had (tot begin juli 2016).

Bands uit Enter

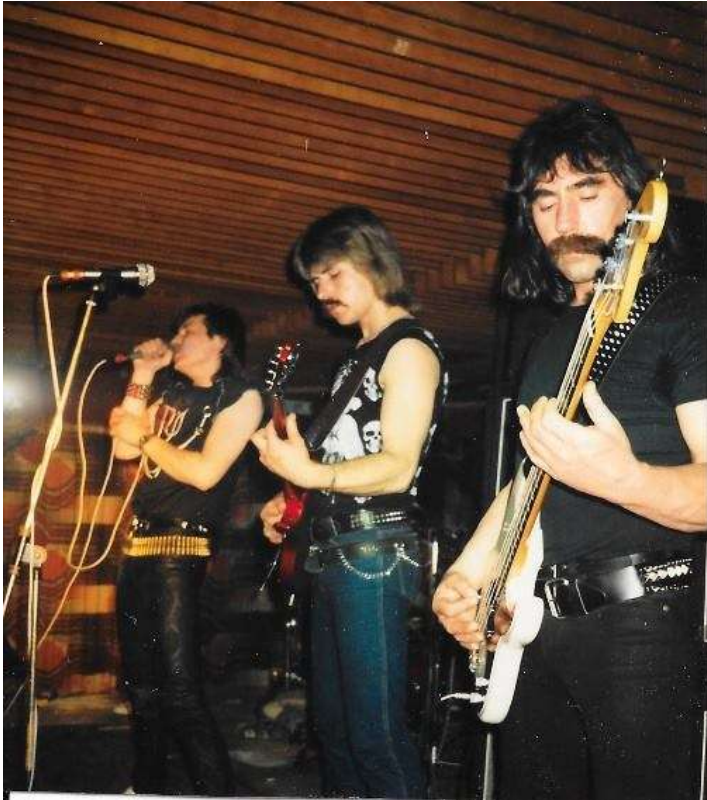
De Enterse Accordeon Band, vlnr: Jan Nijland (Hinnen Jan), Jans Schrooten (Kaspers Jans) en Dieks Schrooten (Kaspers Pruuse).

"De Enterse accordeonband" was het allereerste bandje van Enter. De band werd opgericht in 1937. Ze speelden voornamelijk op bruiloften die in die tijd gevierd werden op de deel van de boerderij. Bij menig oud Enternaren hebben ze het feest een mooi muzikaal tintje gegeven. Toen de tijden beter werden en de oorlog voorbij was werden de feesten steeds vaker in een

zaal gevierd, waaronder zalencentrum Dreijerink in Enter en café De Boer in Wierden. Toen de heren op leeftijd kwamen en de band niet meer bestond werd er alleen nog gezongen op de feesten van de families. Tot aan hun overlijden kwamen ze elk jaar nog een avond bij elkaar om samen leuke herinneren op te halen aan die muzikale tijden. Bron: Rita Slaghekke.

De Enterse band Allowed, vlnr. Rudy ten Berge - gitaar, Hans Krabbenbos - drums, René Dreijerink - zang, John Slagers - gitaar, Max Doeschotte - bas. De foto is gemaakt in jeugdhonk Pasatimiqua/de brandweerkazerne. Hans en Monique Hammink Horstink: 'mijn grote vriend Max, toen heel veel samen met Hans Slagers. Lieve kerels'. 'Klopt', zegt Marcel Slagers, 'ze waren dikke maatjes'. 'Zeker door dik en dun', zegt Desiré Wissink. Hans Krabbenbos: Allowed klinkt als "All Loud" en dat was het ook.

Allowed, rechts Max Doeschotte

Blue Funk, foto Harrie Cox

De band Blue Funk was hot in de jaren zeventig en trad overal op. Ik heb enkele keren hun pr foto's gemaakt, vertelt Harrie Cox. Inge Krabbe-Slagers zegt dat de Enterse Dagen nooit meer zo zullen zijn als toen Blue Funk nog speelde. De band bestond uit Harry Rosink, zanger en slaggitaar; Tonny Coesant, drums en zang; Bertus Slagers, saxofoon en zang; Henk Slagers, basgitaar en zang en Harry Ekkerink, orgel en trompet. Hetty Slot vertelt: volgens mij gaat het met alle 'jongens' nog prima. Maar wat zullen we ze missen tijdens de ED of niet Ine Krabbe, Lucie Bekhuis en Herma Ekkerink. Gerard Schrooten zegt dat de foto is gemaakt in de tijd dat de band achter de kerk speelde op zaterdagavond. 'Wat een mooie periode'. Sinie: 'Ik ging vroeger altijd naar Enter op zaterdagavond als ze speelden, heel veel Rod Steward, weet ik nog. Mijn vriendin en ik hebben op zaterdag avond dansend op de muziek van Blue Funk onze mannen leren kennen, vertelt Fennie.

De oudste Enterse band was de Rocking Stars. Deze band bestond o.a. uit Harrie Lammertink, Bennie Rosink, Jan Ekkerink, Bennie Rutenfrans, Frans Kerkhof en Johan Schrooten. Daarnaast had je in latere jaren nog Seduction met onder andere Johnny Slagers en Ben Slagers. Ben is helaas overleden. Op dit moment is er weer een nieuw Enterse bandje, genaamd Mojo's, met Rick Slagers. Rick Slagers is bekend van Hollands got Talent en speelt op de mondharmonica. Er was nog een band, 'Apple', samen met Blue Funk hebben ze hun sporen verdiend in de jaren zeventig. De roots van 7NA liggen bij de Enterse Dagen in 2008; de reünie van Enterse bands. In die periode is 7NA ontstaan om bij de volgende Enterse Dagen ook op het grote podium te kunnen staan. En dat is gelukt! Na een voorzichtig begin met enkele afvallers en nieuwkomers staat er nu een band die klinkt als een klok. 7NA is uitgegroeid tot een echte gevorderde rock cover formatie uit Twenthe, die het publiek goed op weet te zwepen! Het repertoire bestaat uit zeer uiteenlopende nummers met een ideale mix van easy rock tot en met het echte stevige werk en is het best te omschrijven als "Classic Rock, een vleugje Pop met een knipoog naar het Nederlandstalig". In 2014 heeft 7NA zich binnen The Clash Of The Coverbands bij de beste achttien bands van de Benelux weten te plaatsen.

De Harrie's spelen in de jaren tachtig op bruiloften en partijen; Harrie Huisstede uit Goor, drums, Harrie Keekstra uit Enschede, zang gitaar en Harrie Cox uit Enter, zang en orgel.

Hans Krabbenbos meldt dat er nog meer bands waren, zoals Salvo, Rocking Stars, Virago, Entertaining, Seduction, Neet Zuurver en Fortnight. Salvo was een eenmalige band volgens Charlotte Tijman. Ze vertelt : 'het was een one night stand, vroeger met René Geels, Harold Lammertink, John Slagers, Frans Tijman. Nu nog actief met de Enterse Dagen, René en Frans, aangevuld met andere muzikanten'.

7NA

Trio MaJaFra is een popgroep uit Enter waar ze bekend zijn geworden door hun eigen teksten en nummers uit de top 50. De naam is een samenvoegsel van de voornamen van de leden. MaJaFra is vast onderdeel (sinds 1992) van de Pats Boem Show tijdens de Enterse Dagen. De

formule sloeg aan en al snel kwam er een cd: Wat 'n Gat. Het leverde in heel Twenthe optredens op. Na een aantal jaren zijn ze gestopt maar in 2008 komen ze nog een keer bij elkaar voor een optreden tijdens de Enterse Dagen. Ze maakten eigen muziek, zoals: 'Dat kan allene mear in Eanter', een nummer dat erg populair is en vaak wordt gedraaid door de geheime zenders. De teksten zijn gemakkelijk en gaan meestal over bier drinken, feest vieren of in het café zitten.

Neet Zuuver waren eerst een gelegenheidsband. Ze traden op rond de Enterse Dagen. Bekende nummers voor dat feest zijn: Mien Eanters nôs, Oet Eanter komme vie, Het Ganzenleed. Op 17 mei 2008 is er de eerste cd: Mer wa knap. In 2014 kwam de single uit: Ik ben een Enternaar. Op de cd staan alleen nummers die ze zelf hebben geschreven. In augustus 2008 waren ze te zien bij RTV Oost en stonden ze in de Sterrenparade van Willy Oosterhuis. Al snel kwam Radio NL en de Friese Omroep bleef ook niet achter.

Waggon is een band die eind jaren zestig is ontstaan uit een paar enthousiaste studenten die zélf songs schreven. In de loop der jaren zijn er veel wisselingen geweest in de bezetting maar de laatste twaalf jaar is deze redelijk stabiel. In het begin werd er veel opgetreden in studentenkringen zoals de UT in Enschede, jongerencentra en cultuurhuizen. Later werd er gespeeld op feestje, verjaardagen, jubilea en huwelijken. Waggon is altijd een hobbyband geweest waarin het speelplezier, ook nu nog, absoluut op de eerste plaats komt.

Reünie Enterse bands, 1983, Seduction; er werden oudjes gespeeld van o.a. Rocking Stars.

Waggon

Waggon is een band die eind jaren zestig is ontstaan uit een paar enthousiaste studenten die zelf songs schreven. In de loop der jaren zijn er veel wisselingen geweest in de bezetting maar de laatste twaalf jaar is deze redelijk stabiel.

In het begin werd er veel opgetreden in studentenkringen zoals de UT in Enschede, jongerencentra en cultuurhuizen. Later werd er gespeeld op feestjes, verjaardagen, jubilea en huwelijken. Waggon is altijd een hobbyband geweest waarin het speelplezier, ook nu nog, absoluut op de eerste plaats komt. Dit wordt duidelijk als je bedenkt dat de band elke week bij elkaar komt voor repetities en in familie- en kennissen kring vaak gratis optreedt. Een geld kostende hobby dus! Grappig en uniek detail is dat de band van 1980 tot 1990, misschien wel als enige ter wereld, uit vier linkshandige gitaristen bestond. De muzikanten zijn thans tussen de tweeënvijftig en vijfenzestig jaar oud maar swingen nog altijd als een trein.

Enkele namen van de bandleden door de jaren heen zijn Bennie Nitert, Edwin Courant, Harrie Cox, Jan Bootsma, Leo Loesman, Philip Crompvoets, Roel Bootsma, Wim Cox. Philip Crompvoets (zang en slagitaar) verving Roel Bootsma in 2000. Het jubileumconcert was in 1995 bij Dreijerink; in 2008 trad Waggon op in de grote tent tijdens de Enterse dagen. In de loop der jaren is de bassist maar liefst zes keer vervangen. Enkele namen van bassisten: Roel Bootsma, Bennie Nitert, Frank Provoost.

De naam Waggon van de Enterse coverband is afgeleid van het oude woord waggon, (later wagon). De trein bestond uit drie soorten persoonsrijtuigen: Diligences, Char-à-bancs en Waggons, respectievelijk de eerste, de tweede en derde klasse. Ze waren ongeveer vier meter lang, drie meter breed en ruim een meter zestig hoog.

Leo Loesman uit Wierden (zang, bas) is op 23 juli 2012 overleden na een kort ziekbed op zesenzestigjarige leeftijd. Zijn laatste optreden was op 3 juli 2012 tijdens de wielerronde van Enter: de Johan Pluimers Memorial.

Vroeger en Nu

Marcel Slagers

Jannie Pluimers

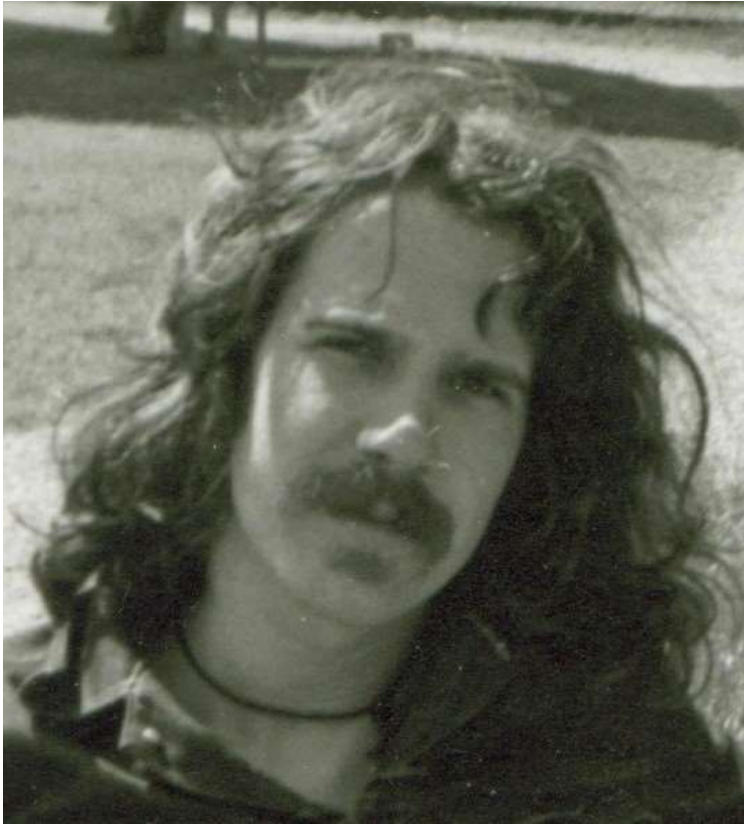

Hetty Nijenhuis

Harrie Cox

Hans Krabbenbos

Harrie Wolters

Anneke Koers

Wim Nijenhuis

Joke Tibbe Leuk dit te zien met het handschrift van mijn vader en van mij.

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 25 april om 14:23

Joke Tibbe heeft gereageerd · 4 antwoorden Joke Tibbe Leuk dit te zien met het handschrift van mijn vader en van mij.

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 25 april om 14:23

Hetty Slot Mooi he Joke veel mooie herinneringen aan.

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 25 april om 14:27

Joke Tibbe Staat er op de volgende bladzijden ook geen datum ?

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 25 april om 14:30 · Bewerkt

Hetty Slot Joke Tibbe nee in het hele boekje niet

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 25 april om 14:31

Joke Tibbe Ik denk dat het ongeveer om en nabij 1958 - 1960 is geweest, gezien mijn handschrift.

Harry Heering Wij hadden vroeger in enter twee vege winkels, dat was buschers gerre en hein waanders, dorpstraat zuid en noord

Vind ik niet meer leuk · Beantwoorden · 2 · 25 april om 15:47

Frans Brok En het winkeltje van pas diena waar de winkel is van boon gerry en de bakkerij van klinkhamer waar nu bloomkeel is

Vind ik leuk · Beantwoorden · 25 april om 17:11

Joke Tibbe Ja leuke herinneringen.

Vind ik leuk · Beantwoorden · 25 april om 19:23

Joke Tibbe Pas Diena waar wij de knickers kochten en later de stuiters.

Vind ik leuk · Beantwoorden · 25 april om 19:24

Thea Otten En 2 vivo winkels van BaxFrits en BaxHendrik

Vind ik leuk · Beantwoorden · 25 april om 20:24 · Bewerkt

Janneke Zwiers En de coöperatie in noordeinde

De Waarf

Harrie Cox: de werf, waar met liefde gewerkt wordt aan de instandhouding van een stuk geschiedenis, dat Enter zo uniek maakt, 4 juli 2016

Harrie Cox vertelt: Bij het bezoekje aan de werf trof ik de heer Kerkhof aan en nog twee andere vrijwilligers. De mannen zijn alle drie druk bezig met werkzaamheden aan de nieuwe zomp. Het is ronduit indrukwekkend om hier rond te lopen en zo'n vaartuig tot stand te zien komen. Het vakmanschap van deze vrijwilligers, de geur van hout en lak, je wordt er blij van! De heer Kerkhof vertelt: Het eikenhout voor deze zomp komt grotendeels uit Denemarken.

Kerkhof legt de laatste hand aan een krommer, 4 juli 2016, foto Harrie Cox

Foto Harrie Cox, mooi wolkendek boven de Voormors, 11 juli 2016

Foto Harrie Cox: het gedroomde land van Anneke was even geen droom, 19 juli 2016

Huis te Enterbroek

Huis te Enterbroek, later genoemd Kattelaar of Kettelaar, Cattelaer of Catteler, bestond al zeker zeshonderd jaar. De naam is rond 1382 voor de eerste keer genoemd in de leenregisters van de bisschop van Utrecht. Leenman is Aelbert van den Reve, maar hij is niet de bewoner van het Huis te Enterbroek. Albert van den Reve is een borgman van de graaf van Goor. Het Huis te Enterbroek is in 1475 als leengoed van de bisschop van Utrecht vermeld in het schattingsregister van Twenthe.

Een borgman was in de Middeleeuwen een edelman die een bijzondere rol vervulde bij de verdediging van een burcht. Oorspronkelijk waren de borgmannen verplicht op of bij het kasteel van hun heer te wonen. In ruil voor hun trouw ontvingen zij een speciaal leengoed, een borgleen. De borgmannen hadden in deze plaatsen een bestuurlijke rol in de benoeming van burgemeesters, predikanten, kosters en schoolmeesters. De Stichtse edelen, de leenmannen, werden dienstmannen, in dienst van de bisschop.

De katerstede Katler staat echter regelmatig vermeld in de leenregisters. In laatstgenoemd jaar komen we het Kattelaar tegen in het schattingsregister van Twenthe als een katerstede, dus een kleine boerenbedoening. Behoudens regelmatige vermeldingen in de leenregisters zijn er tot 1601 geen nadere gegevens bekend. In 1601 wordt het erve Kattelaar in het verpondingsregister van dat jaar vermeld met 6 'mudde landes' (ca. 3 ha.) en in 1602 hebben ze volgens het register van paardengeld twee paarden en ook nog een bijenschuur. In het trouwregister in Rijssen is vermeld dat Wilhelmus Stoltenkamp, preceptor aan de Latijnse school in Steinfort, is gehuwd met Anneien Cramers, 'wonende op het Katler'. De familie Cramer moet er nog tot 1674 hebben gewoond want in het hoofdgeldregister van dat jaar staan ze nog met 'vier hoofden' vermeld op het erve Katler.

Aelbert van het Reve, leenheer van het Huis te Enterbroek, was de kleinzoon van roofridder Hermannus van het Reve. Herman van het Reve, de roofridder die samen de graven van Goor en Saasveld strooptochten ondernam. Maar dat was een eeuw voor Aelbert van den Reve het Huis te Enterbroek (borgleen van de graaf van Goor) in leen kreeg. Zijn opa Hermannus van den Reve, die het Hermannushuis te Enter in leen had, ging samen met de roofridders de graven van Goor en Saasveld, op rooftocht.

Bekend is dat de bisschop Jan van Arkel de Huizen van Goor en Saasveld in 1250 met de grond gelijk heeft gemaakt en de graven heeft opgesloten in de kerkers te Utrecht. Wellicht is ook de burcht te Tilligte met de grond gelijk gemaakt. De heren Van den Reve waren geboren op de burcht te Tilligte. Net zoals menig andere burcht in die dagen, was Saasfelt toen een echt roofnest. De heren van Saasfelt lagen voortdurend overhoop met hun leenheer en ze waren voor het omliggende platteland hardvochtige, hebzuchtige potentaten. Maar bisschop Jan van Arkel trad op tegen al die roofridders, eerst in het Sticht zelf, daarna in het Oversticht. Volgens Heda en Pontanus viel hij in het jaar 1360 de burcht Saesfeld aan, dat als roofnest 'de zonden der middeleeuwen' droeg, timmerde er een blokhuis op vijftien minuten afstand, slaagde de burcht in te nemen en verwoestte de burcht. Dankzij de door de handel verkregen voorspoed konden de IJsselsteden de bisschop krachtadig ondersteunen bij het bestrijden van roofridders. Te Tilligte, waar nu de hofstede Borgreve ligt, stond weleer de burcht van de heren Van de Reve. Hermannus van Reve en Gerhardus van Saterslo waren burens en roofridders. Samen ondernamen ze in 1320 een rooftocht naar 't Convent in Assen.

Het Hermannushuis is niet verwoest in de tijd van de rooftochten, want de kleinzoon van Hermannus van den Reve, Aelbert van den Reve, is er een eeuw later (1383) ook mee beleend. Wat er met het kasteel aan de Kattelaarsdijk is gebeurd, is niet bekend. Wellicht verwaarloost, aangevallen en verbrand tijdens de Spaanse overheersing. Totdat in 1630 Boncamp komt en op de fundamenten van het oude kasteel een havezathe bouwde. Omdat de havezathe niet

versterkt was werd het een herenhuis genoemd en Huis Cattelaer genoemd, naar het oude erve Katelaar.

*Getrouwigheid doen met belofte zonder consent van de Ridderfchap en Steden niet te verlaaten.
2e Niemand verscreeven of geadmitteerd te worden dan hier hebben eene adellijcke Havezathe of Saalstede is eygendom en wezende na gebeur haeres adellijken standes, temelijck geerfd en gegoed.*

3e Zullen van een Havezathe niet meer als de vader met een zoon 24 jaar oud wezende mogen verscreeven worden en op klaringen in zaken van justitie niet meer als een stem mogen uytbrengene Zullen voorstanders van de Gereformeerde Religie zijn, zonder henvorders Papisten toe te laten. In 1630 wordt daar nog aan toegevoegd: 'Dat alleen van Havezathen toegelaten zullen worden, die tenminste binnen den tijd van zestig jaren daarvoor bekend zijn ofte de bezitters daarvan geadmitteerd waren, mits die Havezathen adellijck betimmert (versterkt) zijn ende de Landerijen daertoe behoorende ten weenigstens vijf en twintig duizend Car. gld .waardig moeten zijn'. Havezathe of niet, voor Enter is het Kattelaar

info.nl/Geschiedenis/Erven/Kattelaar/kattelaar.html

Havezathe of niet, voor Enter is het Huis Cattelaer te Enterbroek belangrijk genoeg geweest om een schets van de geschiedenis te geven.

Van een herenhuis is nog steeds geen sprake en vanwege de onzekere tijden gedurende de Tachtigjarige Oorlog, is het aannemelijk dat de bouw omstreeks 1630 heeft plaatsgevonden. Waar komt de naam eigenlijk vandaan? De verklaring moet gezocht worden in kate en laar.

Er was een katherstede Katler, een kleine boerenwoning in een begroeid landschap, aan de huidige Kattelaarsdijk. Frederik van Ketteler schenkt de diaconie van Hellendoorn vijftig Carolusguldens in 1646 voor het terugbrengen van zijn weggelopen hond waarmee hij jaagt. Hij reageert kennelijk impulsief want door zijn hoge schulden komt het nooit tot een betaling. (Bron: Ponsteen Het kerkdorp Hellendoorn p. 199).

Het was in deze tijd dat in de buurt het Huis Cattelaer werd gebouwd in opdracht van Berent Boncamp, omstreeks 1630. Het herenhuis is mogelijk aan het einde van de Tachtigjarige Oorlog gebouwd, na 1627, toen Twenthe Staats werd, op de fundering van het oude kasteel. Berent Boncamp was rentmeester in Spaanse dienst van Twenthe en Lingen. Het is de tijd van het Twaalfjarig Bestand in de Tachtigjarige Oorlog. Boncamp gaf het herenhuis de naam van het oude erve Kattelaar (Katler), dat er tegenover lag.

Op 28 mei 1660 wordt Huis Cattelaer voor het eerst vermeld in een markevergadering. Het markebestuur beslist op 28 mei 1660 dat J. Boncamp een halve waar van de Enter marke koopt op 'den huysse Katteler'. De verkoop gebeurt 'ten respecte van desselfs vader zaliger gedane diensten voor de Enter marke'. J. Boncamp is richter van Oldenzaal. Hij is de zoon van Berent Boncamp. J. Boncamp is de bewoner van Huis Cattelaer tot 1675. Lambert ten Kateler van het erve Katler betaald aan J. Boncamp volgens het Verpondingsregister van 1674, vijf gulden voor het gebruik van de Ossenweide.

De eerste eigenaar van het herenhuis is dus Boncamp junior geweest. De omvang van het Huis is vermeld in het vuurstedenregister van 1675. Dit vuurstedengeld, ook wel schoorsteengeld genoemd, moest betaald worden van iedere plaats onder een schoorsteen waar vuur gelegd kon worden. In het register van 1675 wordt het huis 'ten Catteler' vermeld met zes 'vuursteden' en de aantekening 'tegenwoordig onbewoont'. In het vuurstedenregister van 1682 wordt Huis de Oosterhof in Rijssen vermeld met vier vuursteden.

In mei 1685 koopt Herman Borgerink het Huis Cattelaer. Herman Borgerink is de zoon van Joan Borgerink, voormalig voogd van Ottenstein. Hij was een van de burgemeesters van Deventer. Uit hoofde van die functie was hij sinds 1681 in de Landdag van Overijssel vertegenwoordigd als afgevaardigde van Deventer.

Op 23 juli 1709 overlijdt de echtgenote van Borgerink, Gerritje Daems, op Huis Cattelaer. Bij de totstandkoming van de in 1708 gebouwde hervormde kerk in Enter heeft Borgerink ook een belangrijke rol gespeeld. Als de kerkelijke armenzorg tekort schoot gaf hij geregeld geld aan de armenkas. In 1729 overlijdt Herman Borgerink en wordt in Deventer begraven. Zijn zoon Antony Borgerink wordt de nieuwe heer van Huis Cattelaer. Hij is getrouwd met Anna Hagedoorn. Antony Borgerink was sinds 1727 richter van Oldenzaal en rentmeester van Ter Hunnep. In 1738 breidde Borgerink het bezit van Huis Cattelaer aanzienlijk uit.

De in de onmiddellijke nabijheid gelegen boerderijen Zeendam, Wolfs, Mecelerkamp, Siemerink (Katler), en Binnengaait worden zijn eigendom. De provincie had vanwege belastingschulden op deze boerderijen beslag gelegd. Borgerink lost deze schulden af en wordt zodoende de nieuwe eigenaar. Hiermee werd een openbare verkoop voorkomen waarbij de bewoners op straat zouden zijn gezet. In deze jaren werden vanwege het verscherpte beleid van de provincie veel boerderijen openbaar verkocht.

Schilderij van erve Binnengaait en de ophaalbrug over de Regge, gemaakt door Henk Kok, jaren vijftig

Borgerink bewees zijn 'noabers' aldus een grote dienst waardoor ze als pachters op hun boerderij konden blijven. De boerderij Binnengaait was tevens (schippers) herberg evenals het even verderop gelegen erve Koerdam. Hier werd veel vracht door karren aangevoerd en overgeladen in de Enterse zompen. Bij herberg de Koerdam stond een kraan en was er gelegenheid voor het opslaan van goederen. Het probleem was dat dit stuk van de Regge veel last had van verzanding.

Muurschildering van G. Roessink in de Waarf, Binnengaait en brug over de Regge.

Bij minder hoge waterstand kon de overslag bij erve Koerdam niet meer bereikt worden en moesten de goederen bij het herenhuis tegenover Binnengaait worden overgeladen. Omdat hier geen kraan of pakhuis was gaf dat veel extra werk. Hierop heeft eigenaar Borgerink handig ingespeeld door het Binnengaait aan te passen aan deze nieuwe functie. In 1751 werd de herberg uitgebreid. Er werd een schuur gebouwd voor de opslag van goederen. Deze schuur had een 'doorreed' waarbij de geladen karren er aan de voorkant konden inrijden, hun lading lossen en dan aan de achterkant er weer uit konden rijden. Ook was het mogelijk voor karren op doorreis gebruik te maken van de schuur. De paarden werden in de boerderij ondergebracht, waar stallen en kribben aanwezig waren.

Er kwam een kraan voor het overladen van de goederen. De wegen van Binnengaait naar Almelo en Delden werden verbeterd. Een nieuwe ophaalbrug verving de voorde. De investeringen hadden resultaat en spoedig had Binnengaait een groot deel van de overlaadfunctie van de Koerdam en het verderop gelegen erve Rappert (Zomerweg) overgenomen. Op de nieuwe ophaalbrug werd tol geheven die door Binnengaait geïnd werd. Alle activiteiten die Borgerink in die jaren heeft ontplooid zijn ook niet onopgemerkt gebleven bij het markebestuur. Er was nogal wat markegrond in bezit genomen. Het markebestuur presenteert hem dan ook de rekening. Er ontstaat een conflict tussen de eigenaar van Huis Cattelaer en de marke. Borgerink vindt dat hij door het verbeteren van de wegen en het leggen van een brug veel voor de gemeenschap heeft gedaan. De grond die hij van de marke in bezit heeft genomen wordt volgens hem dan ook veel te hoog getaxeerd. Het markebestuur is het

helemaal niet met hem eens. De wegen naar Almelo en Delden waren volgens de marke niet eens zo slecht. Hierbij komt nog dat het ene eind van de nieuwe ophaalbrug ook op markegrond blijkt te liggen. Midden in dit conflict overlijdt Antony Borgerink in 1753 op Huis Cattelaer. Twee jaar later overlijdt zijn vrouw en blijven de dochters Gerhardine (geb. 1719) en Swanida (geb. 1716) achter op Huis Cattelaer. Het markebestuur heeft inmiddels geregeld dat de ingezetenen van Enter geen tol meer hoeven te betalen op de brug. Nog jaren van juridische strijd volgen voor de conflicten rond de grondtaxaties zijn bijgelegd. Het overslagcentrum Binnengaait gaat het voor de wind en de dames Borgerink hebben alle reden tot tevredenheid.

In september 1771 wordt de rust wreed verstoord als bekend wordt welk verzoek de graaf van Twickel heeft gedaan aan het markebestuur van Enter.

Den ondergeschrevene C.G. Van Wassenaar, Heer van Twickel etc., Voornemens zijnde, eene vaart te laten graven, welke voor zo veel de Enterse Markte betreft, zou lopen langs de bekende leydinge bij het Rauler, en deselve volgen, tot de plaatse daar deselve in de Goorse Schipbeek komt in te vallen, adresseert sig hier meede, aan voornoemde goedsheeren der Enterse Markte, met gediensig verzoek dat dezelve gelieven goetgunstig toe te staan, dat den ondergeschrevene, voornoemde waterleyding moge laten verwijden en verdiepen zoo veel tot eene bequame vaart noodig is en zulks op des ondergeschrevenes eygen en privatieve kosten, met aanbodt om ook over de voornoemde vaert, bij aldien de goedsheeren zulks noodig oordelen zoodanige vonders ofbrug te leggen en ten ewigen dage te onderhouden, als voorgemelde goedsheeren in hunnen markte nodig zullen oordelen, alles buiten eenige kosten of bezwaar voor de markte. (Twickel 20 september 1771.

Vooraf toen hieruit bleek dat deze vaart ongeveer één kilometer stroomafwaarts van Huis Cattelaer zou uitmonden in de Regge, realiseerden de dames Borgerink zich de gevolgen hiervan. Een groot deel van de vracht van Hengelo, Enschede en het Duitse achterland zou niet meer overgeladen worden bij Binnengaait, maar aan het eind van de vaart in Delden. Binnengaait zou een groot deel van zijn overslagfunctie verliezen en de inkomsten zouden drastisch teruglopen. Het markebestuur van Enter heeft echter met het verzoek van de graaf geen enkele moeite. Op 10 oktober 1771 berichten ze de graaf dat hij op de vermelde voorwaarden zijn gang kan gaan. De dames Borgerink protesteren heftig en vechten de marke-resolutie op juridische gronden aan. Ze hebben geen succes. Dan wordt er zwaarder geschut in stelling gebracht. Op 18 april 1772 berichten zij graaf Carel dat zij de aanleg van de vaart 'metterdaad' zullen verhinderen en al het uitgegraven zand 'wederom doen inlijken'. Dat ligt er niet om. Fel verzet dus van de eigenaressen van Huis Cattelaer. Op dit punt is vaak een verkeerde voorstelling van zaken gegeven. Heel Enter zou te hoop zijn gelopen tegen de aanleg van de Twickelervaart. Niets is minder waar. Het markebestuur gaf zonder enig probleem toestemming. De schippers waren er alleen maar bij gebaat en veel Enterse dagloners hebben jaren vast werk gehad met het graven van de vaart.

De dames Borgerink voeren hun dreigement uit en in de nacht van 18 op 19 april 1772 wordt door handlangers al het uitgegraven zand weer in de vaart gegooid. In de nacht van 5 op 6 april daaraan voorafgaand waren al de twee schutsluizen opengezet en was het water wegge- lopen. Grote schade was hierdoor veroorzaakt. Er ontstaat een zeer gespannen situatie. Ondanks het uitloven van een grote geldpremie worden de daders niet aangehouden. Iedereen zoekt ze in de richting van Binnengaait. Bewijzen zijn echter niet voorhanden. Verantwoordelijk zijn natuurlijk de dames Borgerink die openlijk hadden aangekondigd dit onheil te zullen aanrichten. Al met al een zeer vervelende zaak en in menig Enters huisgezin was het onderwerp van gesprek, omdat veel arbeiders uit Enter kwamen. Het werkvolk wordt overdag lastig gevallen en vooral de werkbazen moeten het ontgelden en worden uitgescholden. Onder druk sympathiseren sommige arbeiders met de vernielers waardoor de zaken uit de hand dreigen te lopen. De Graaf richt een dringend verzoek tot de dames Borgerink niet tot verder verzet aan te zetten. Hij laat advocaat Putman uit Deventer komen om de gemoederen te sussen. Nu wordt ook 's nachts de vaart bewaakt en er worden enige manschappen met trommels geplaatst in de 'hulsebossen voor de poort van het Cattelaer' om tijdig te waarschuwen voor ongewenst bezoek. Om maar zo snel mogelijk het gedeelte op Enters grondgebied klaar te krijgen wordt al het beschikbare werkvolk in Enter en Delden

opgetrommeld. Zelfs uit Goor komen honderdvijftig arbeiders, waarmee ze 'sonder eenig geweld en goede ordre het Cattelaer met slaande trom voorbij trokken'. Op 18 mei 1772 bereikt men de markegrens van Delden en de werkbazen Hiltjesdam, Schuytemaker, Cortekaas en Ter Plegt kunnen opgelucht ademhalen. Het heuglijk feit wordt gevierd met bier en wijn en van het kasteel Twickel komen de kleine stukken geschut om een serie saluutschoten te lossen. De graaf van Twickel zit intussen niet stil en koopt op 28 juli 1772 het gewaarde erve Groot Peddemors ('n Beumert). Hij krijgt hiermee als 'gewaard' eigenaar toegang tot de vergadering van de goedsheren van de Enter marke en kan daar zijn stem laten horen tegen de daden van de juffers Borgerink. Op 31 augustus 1772 wordt weer een gedeelte van de vaart ingegooid. Hierna is de ergste overlast van de kant van Huis Cattelaer voorbij.

Wat kan beschaafde dames als Swanida en Gerhardina Borgerink, die toch van deftige komaf waren, hebben bewogen tot zo'n onbezonnen avontuur? Het risico van gewonden of nog erger was op een gegeven ogenblik reëel. De financiële claims die hen boven het hoofd hingen waren niet te overzien. Zij moeten zich veel meer in hun bestaan bedreigd hebben gevoeld dan tot dusverre is aangenomen. Men moet niet vergeten dat hun vader reeds in 1753 was overleden. Hoewel die niet onbemiddeld zal zijn geweest hadden de aankoop van de boerderijen en alle activiteiten rond Binnengaaït hem veel geld gekost. De lijfrente die de dames genoten zal niet voldoende zijn geweest om er van rond te komen. De inkomsten van het overslagcentrum en de tol op de brug zal toch een belangrijke bron van inkomsten zijn geweest. Ze moeten zelf erg zijn geschrokken van wat ze aangericht hebben want tot in de zomer van 1773 hebben de gravers van de Twickelervaart geen last meer van verzet van de kant van Huis Cattelaer.

De graaf van Twickel had intussen bij de drost van Twenthe een grote schadeclaim ingediend. De drost had de dames op strenge toon gelast zich te onthouden van verdere daden van verzet om de zaak niet nog erger te maken. Als dan ook in de zomer van 1773 de beschadigingen van de Twickelervaart de kop weer opsteken, is dit volkomen in tegenspraak met wat ze de drost beloofd hebben. Op 11 juni, 22 juni en 4 juli 1773 worden er weer insmijtingen gepleegd. De moeilijkheden dreigen opnieuw te ontstaan. Het vermoeden bestaat dat nu Binnengaaït en zijn trawanten op eigen houtje de boosdoeners zijn, want de dames hadden al laten weten hun verzet te staken. Naast de eigenaren van Huis Cattelaer dreigde ook de kastelein van de herberg flinke schade te lijden. Deze wilde blijkbaar zijn verzet nog niet staken al gebeurde dat wel anoniem. Ook komen er klachten bij het markebestuur binnen van schippers die lastig gevallen worden bij Binnengaaït. Men gooit dingen in de Regge die de doorgang verhinderen.

Het wordt de schippers waarschijnlijk kwalijk genomen dat ze zich niet verzet hebben tegen de aanleg van de vaart. Het markebestuur vraagt de dames Borgerink dringend druk uit te oefenen op Binnengaaït om de vrije doorgang over de Regge te garanderen. Op 9 augustus 1773 overlijdt Gerhardina Borgerink op vierenvijftigjarige leeftijd. Hiermede is een triest eind gekomen aan een onbezonnen avontuur. De Twickelervaart zou van nu af aan 'vrij en onbespiert' (bespiëren=beletten) worden gelaten. De schadeclaim die de graaf van Twickel bij het drostengerecht had ingediend wordt tot een bedrag van vijftienhonderd gulden toegekend. Juffrouw Swanida Borgerink betaalt hiervan achthonderd gulden terwijl zwager Ruckerfelder uit Deventer de resterende zeventienhonderd gulden betaald; een bewijs dat de juffers Borgerink toch niet zo kapitaalkrachtig waren. Wat men gevreesd had gebeurde. Meer dan driehonderd schepen per jaar die anders bij Binnengaaït hun vracht hadden geladen of uitgeladen doen dat nu bij Carelshaven in Delden. Net zoveel karren die de vracht verder hadden moeten brengen komen ook niet meer.

In 1675 dus onbewoond, maar dat kan nog niet lang zo zijn, want in 1669 lezen we in het trouwregister in Rijssen dat Wilhelmus Stoltenkamp, preceptor aan de Latijnse school in Steinfort, is gehuwd met Anneien Cramers, 'wonende op het Katler'. De familie Cramer moet er nog tot 1674 hebben gewoond want in het hoofdgeldregister van dat jaar staan ze nog met 'vier hoofden' vermeld. Waarschijnlijk heeft het Huis van 1675 tot 1685 leeg gestaan. De eerste versie van het herenhuis moet aanzienlijk zijn geweest. In het vuurstedenregister van 1682 wordt De Oosterhof in Rijssen vermeld met 'slechts' vier vuursteden. In mei 1685 koopt Herman Borgerink Huis Cattelaer. Herman Borgerink, zoon van Joan Borgerink, voormalig voogd van Ottenstein, was een der burgemeesters van Deventer. In 1753 overlijdt Antony

Borgerink op Huis Cattelaer. Twee jaar later overlijdt zijn vrouw eveneens en blijven de dochters Gerhardine (geb. 1719) en Swanida (geb. 1716) achter op het Kattelaar.

Bouwhuis Cattelaer, Kattelaarsdijk

Bouwhuis Huis Cattelaer

Swanida is na het overlijden van haar zuster alleen achter gebleven op Huis Cattelaer. Een tuinman die in het bouwhuis woont verzorgd de buitenboel. Een dienstbode verzorgt het huishouden. Op latere leeftijd is er vermoedelijk familie bij haar komen wonen. De volkstelling van 1795 vermeldt vijf personen als bewoners van het herenhuis. Haar zwager Gerhard Dumber, de oud-burgemeester van Deventer, heeft de zakelijke beslommeringen van haar overgenomen. Sinds 1792 verschijnt hij ook op de vergaderingen van het markebestuur als gemachtigde van Swanida Borgerink. In 1796 overlijdt Swanida op tachtigjarige leeftijd op het Cattelaer. De erfgename van Swanida, de weduwe van Gerhard Dumber, biedt het herenhuis met grond en boerderijen te koop aan. In juni 1804 wordt het geheel voor veertigduizend gulden verkocht aan de heer Yndjen Eindhoven uit Blokzijl. De zoon van Eindhoven is een keer op een vergadering van het markebestuur geweest ter kennismaking. Later werd het beheer overgelaten aan rentmeester G. Zweers.

De bezittingen van Huis Cattelaer worden geleidelijk allemaal verkocht. Op 2 december 1806 wordt het erve Zeendam voor f 3000,- verkocht aan de weduwe van B. Seendam. Wanneer het erve Mecelerkamp is verkocht is niet bekend. In 1811 wordt erve 't Siemerink verkocht aan Arent Ezendam (bewoner Binnengaait). Het erve Wolfs wordt in 1811 verkocht aan J.A. ter Horst. In 1815 koopt Arent Ezendam het erve Binnengaait met de herberg voor f 2900,-. Op 30 november 1815 verkoopt hij de herberg weer door aan Jan ten Zeldam uit Delden voor f 5440,-. De koopakte tussen Arent Ezendam en Jan ten Zeldam volgt hier gedeeltelijk:

Voor Wolter Jalink, openbaar notaris in Goor, hoofdplaats van het kanton van Goor, arrondissement Almelo, provincie van Overijssel en in tegenwoordigheid der nagenoemde en mede ondergetekende getuigen. Is gecompareerd Arent Ezendam, kastelein, wonende aan de herberg bij het Kattelaar onder Enter, gemeente van Rijssen, kanton van Goor no. 273.

De welke bij deeze tegenwoordige acte, onder vrij waring als na regte heeft verkogt, afgestaan en overgedragen: Aan Jan te Zeldam, molenaars baas op den Twickelsschen zaagmolen, en aldaar, in de gemeente en kanton van Delden arrondissement Almelo voornoemd woonachtig, alhier tegenwoordig en deese accepteerende het onroerend goed waar van de omschrijving volgt, te weten: De herberg genaamd Binnengerrit, bestaande in huis gemerkt no. 273, schuur en onderhorige lande rijen namelijk: vijf en een half mudde bouwland liggende aan de overzijde der weg van Rijssen naar Delden en belendende ten noorden aan deze weg ten zuiden aan Jan Dijkers en Willem Arends ten westen aan de beek en ten oosten aan de gemeene veldgrond, zijnde dit bouwland genaamd het Nijeland; voorts een hooimate de Joden Mate genaamd gelegen kort bij het Kattelaar en belendende te noorden aan Jannes Geerdink ten zuiden aan de gemeene veldgrond ten westen aan Bernardus Slag en ten oosten meede aan de gemeene veldgrond; nog een hooimate, Mennegats Mate genaamd, groot twee dagwerk meede bij het Kattelaar geleegeen en belendende ten noorden aan Jannes ten Katteler, ten zuiden aan Hendrik Mennegat, ten oosten aan de weduwe en kinderen van Yntjen Eindhoven en ten westen meede aan Hendrik Mennegat; nog een Gaarden agter de bovengemelde herberg of woonhuis, groot een schepel lands liggende ten zuiden aan de bovengemelde weg, ten westen met het huis en voor het zelve liggende grond aan de beek en overigens aan de gemeene veldgrond. Een bleekveld groot een vierde dagwerk liggende ten noorden van het huis aan de Schipbeek, voorts nog de ophaalbrug gelegen over de beek of rivier genaamd de Regge met dezelve tolleren, waarvan het onderhoud en instandhouding voor rekening van den koper is; en dan nog de visscherije langs de Jodenmaat voornoemd en de vischwijver gelegen in een halve maansche rigting aan de oostzijde van gemelde rivier; alles bij het Kattelaar onder Enter voormeld geleegeen, zo als dit alles door verkoper is aangekogt van voornoemde weduwe en kinderen van Yntjen Eindhoven blijkens koopcontract op den twintigsten mei deeses jaars voor de ondergetekende notaris en getuigen gepasseerd en den vierentwintigsten der maand te Goor behoorlijk geregistreerd. Voorts zijn onder deesen koop meede begrepen de toebehoren en verdere roerende goederen hierna omschreeven te weeten: de zolders: en losse planken zo op de schuur als op het huis liggende, drie steenen en alle houten paardekribben en ruiven, welke in het voorzeide huis en schuur voorhanden zijn, het zij dezelve los of vast staan. Een turfschuur, staande aan de noordzijde van het woonhuis, een secreet, een pomp en een kraan, alles bij en voor hetzelve, mitsgaders alle verdere getimmertes welke zig op het voorzeide verkogte goed bevinden, alleen met uitzondering van het ymenschuur. Alles zodanig als zulks hier vooren

omschreeven is en aan verkoper welbehoord met zijn open depentien (belendende aanhorigheden, zoals schuren).

Er is nooit een tekening gevonden en we moeten het doen met een summiere beschrijving uit een gerechtelijke procedure uit 1774 en de kadastrale situatietekening van circa 1820. De stichtingsdatum van het herenhuis ligt waarschijnlijk rond 1616 tijdens het Twaalfjarig Bestand in de Tachtigjarige oorlog. In die tijd verwierf Bernard Boncamp, rentmeester van Twenthe in Spaanse dienst bezittingen in Enter. Hij liet het huis Cattelaer bouwen. Boncamp bouwt op de fundamenten van het oude kasteel een havezathe. Omdat hij niet van adel is mag het geen havezathe genoemd worden, maar een herenhuis. Na zijn dood in 1660 erfde zijn zoon Henrick het herenhuis. In 1662 verkocht hij het Cattelaar aan Robert van Heerdt tot de Eversberg. Robert overleed in 1672 op het Cattelaar. Toen zijn vrouw in 1679 ook overleed verkocht de familie het Huis in 1685 aan Herman Borgerink uit Deventer. In mei 1685 koopt Herman Borgerink het Huis Cattelaer. Herman Borgerink, zoon van Joan Borgerink, voormalig voogd van Ottenstein, was een van de burgemeesters van Deventer. Uit hoofde van die functie was hij sinds 1681 in de Landdag van Overijssel vertegenwoordigd als afgevaardigde van Deventer.

Het is zijn zoon Antoni die rond 1750 van Binnen Gaait een overslagcentrum maakte voor het vervoer van goederen van Twenthe naar Zwolle, Friesland en Amsterdam. Er verrees een pakhuis en er kwam een kraan voor het in- en uitladen van de koopwaar in de zompen. Na deze inspanningen zagen zijn twee dochters met lede ogen aan hoe in 1772 de Twickelervaart gegraven werd. Omdat deze vaart een eind stroomafwaarts van het Cattelaar zou uitmonden in de Regge zou de functie van het overslagcentrum grotendeels verloren gaan. De zusters verzetten zich dus hevig tegen de aanleg van de vaart. Onder druk van zware financiële claims staakten de dames hun verzet. Ze overleden respectievelijk in 1773 en 1796. De erfgenamen verkochten het Cattelaar voor f 40.000,- aan de familie Eindhoven uit Blokzijl. De laatste bewoners van het Cattelaar was de familie Raab van Canstein. Rond 1830 is het afgebroken. Alleen het bouwhuis is bewaard gebleven.

De erfgename van Swanida, de weduwe van Gerhard Dumbar, biedt het herenhuis met grond en boerderijen te koop aan. In juni 1804 wordt het geheel voor veertigduizend gulden verkocht aan de heer Yndjen Eindhoven uit Blokzijl. De zoon van Eindhoven is een keer op een vergadering van het markebestuur geweest ter kennismaking. Later werd het beheer overgelaten aan rentmeester G. Zweers.

Missverkiezing jaren zeventig

Winnares Missverkiezing: Agnes Bekke.

Onder het toezien oog van wethouder Bloemendaal wordt Agnes Dekker tot miss-Enter gekroond door Carla Albrechts uit Amsterdam.

WIERDENSE AGNES BEKKE WAS MOOISTE IN ENTER

ENTER — Agnes Bekke uit Wierden is de verloofde van Harry Essink uit Enter. Die relatie verschafte Agnes het recht om mee te dingen naar de titel miss Enter. En met succes. Uit de 17 deelnemende dames koos de jury tenslotte Agnes als de mooiste. Beroepskritici waren het er niet over eens, maar dat zal altijd wel zo blijven.

Naast allerlei prijzen van onder andere E.W.V. en V.V.V. en vereniging voor Plaatselijk Belang zal Agnes vertoog op de jaarmarkt als representatieve meid optreden en zij die functie onder andere bevestigen mr. E. D. Mastdijk, wethouder te Wierden. De belangstelling in deze Dinsdagochtend vierde missverkiezing was overweldigend. De heel wat weerkerk moedde om rond zins aan

namte meer om een sigarettenpeutje uit te trokken, aldus een kinohit van die streek.

Ook de volgende staptoansen waren voor niet-Enterse missen. Een buitenstaander zou kunnen concluderen dat de kwalen van de Enterse schijnen te wesen overal.

Die conclusie zou dan zeer onrechtvaardig zijn. Meer dan de in Enter op vakantie zijde dames hebben de dorpehines natuurlijk een reputatie hoog te houden. Ook bij deze missverkiezing bleek dat zij dit niet op het spel willen zetten.

Tweede werd Wloy Jans uit Rotterdam en derde Hettie Schamp uit Almelo. Rest nog te vermelden dat hinnen daargelaten de jury tot volle tevredenheid juurde en dat het dansfeest na oloop bijzonder gaaf was.

Agnes Bekke uit Wierden was de verloofde van Harry Essink uit Enter. Die relatie verschafte Agnes het recht mee te doen met de missverkiezing. Uit de zeventien deelnemende dames koos de jury Agnes als de mooiste miss. Onder het toezien oog van wethouder Bloemendaal werd Agnes Bekke gekroond tot miss Enter.

Enter op de heide

'Een karretje op de zandweg reed, de maan scheen helder, de weg was breed, het paardje liep met lusten'. De titel is ontleend aan een oud kinderliedje van Jan Pieter Heije, op de muziek van Jan Viotta. Rijdend in zo'n karretje over de zandwegen rondom het oude Enter passeerde een voerman akkers en weiden, bossen en beemden, heidevelden, beken, eenzame boerderijen en gehuchten

De oude verhalen spreken over een heel ander landschap met moerassen en woeste gronden met bossen, veen en heide. De huizen hebben hun vroegere verwantschap met de bossen en heidevelden verloren. Vroeger was hier een veenlandschap en heidelandschap afgewisseld met kleine ontginningen en dichte meidoornheggen, Het landschap werd begrensd door de Vecht, de Regge en de heuvelrug.

Waar we nu overal nette, ontgonnen en keurig verkavelde weilanden en akkers vinden, was omstreeks het jaar 1800 het overgrote deel van de grond nog woest. Dat wil zeggen, heide, heide en nog eens heide. 'De oppervlakte van Twenthe bestaat voor het grootste deel uit onafoogbare heidevelden', schreef Halbertsma in het jaar 1836. Gijsbert Karel van Hogendorp vertelde over zijn reis door Twenthe in de nazomer van het jaar 1819:

Reed ik niet verre voort op den weg naar Enschede, of ik bevond mij wederom ongevoelig midden in de onafzienbare heide.

Zo was dan in de heidevelden een kern van een dorp met kapel ontstaan, dat zich tot dorp met parochiekerk ontwikkeld heeft, onder den rook van een versterkt Huis, eigendom van de geestelijke Van Enthere, die dit grondgebied van de bisschop in leen had ontvangen, geheel onafhankelijk van den Landsheer van Overijssel.

Vóór het midden van de negentiende eeuw ligt er rondom Enter een brede gordel van heidevelden. Het markebestuur waakte ervoor dat geen rooibouw werd gepleegd op het heidebezit en het bosbezit van de marke. Personen van buiten de marke mochten geen plaggen steken, turf winnen of bomen hakken. De boeren zijn er lang zuinig op geweest en probeerden te voorkomen dat zich anderen op de heide vestigden of tot ontginning overgingen. Deze

gronden zijn vrij toegankelijk en daarom is er geen wegenstelsel nodig, zoals in de Enter Es, dat de bereikbaarheid van ieders stukje land garandeert.

De laatste grafheuvel op het Zuiderveld

De oude zandrug aan de Zuiderveldsweg

Enter was omgeven door heidevelden met name:

• Hieljesdam	45 ha
• Enterbroek	2 ha
• Schuttenbeltsbroek	26 ha
• Kraayenveldshoek	4 ha
• Kattelaarshoek	16 ha
• Bullenaarshoek	6 ha
• Zoeker (Suiker) maten	52 ha
• Veneslagen	6 ha
• Suiker (Zoeker) veld	85 ha
• Leyerweerdslanden	2 ha
• Kramersveld	29 ha
• Zoeker (Suiker) Es/ de Venen	44 ha
• Elsslagen	2 ha
• Elsheide	116 ha
• Waterhoek	35 ha
• Hamberger Es	37 ha

Bij de volkstelling van het jaar 1748 zien we dat het erve Effinck als enige in Enter een scheper in dienst heeft. Het erve is in het bezit van een kudde schapen, die voedsel vindt op de dan nog ruim voorhanden zijnde heidevelden rondom Enter. Niet alle gronden werden direct ontgonnen. Sommige boeren lieten nog lange tijd hun schapen op de hun toegewezen heidepercelen grazen en hielden vast aan de oude landbouwmethode. Om schulden af te lossen werden door de marke ook gronden aan vermogende mensen verkocht. In Twenthe waren dit doorgaans de textielabrikanten en de adel. Ze lieten de minst slechte heidegronden op grote schaal met behulp van ossenspannen en stoomploegen ontginnen, om ze vervolgens met voornamelijk grove dennen te bebossen. Ook de overheid liet zich niet onbetuigd en kocht grote oppervlakten markegronden aan om die te bebossen. Hieraan dankt het Staatsbosbeheer zijn ontstaan.

Overal in het Twentse boerenland zijn nog dikke keien of zandstenen palen te vinden die eens de laken (grenzen) aangaven van de verschillende marken. Stille getuigen van een beheersvorm van de woeste gronden, die in de dertiende eeuw van de grond kwam en tot ver in de negentiende eeuw gehandhaafd bleef. Het landschap rondom Enter bestond voor het grootste gedeelte uit heide, onderbroken door beken met hun groengronden, en hier en daar wat bossen en zandverstuivingen. Pas in de negentiende eeuw kwam er een eind aan deze kaalheid en woestheid. Door de verdeling van de gemeenschappelijke markegronden kwam ontginning op gang.

In het jaar 1912 werd in Twenthe met de stoomploeg duizendachtendertig hectare heide bewerkt en met ossenploegen negentienhonderdveertig hectare. Met de schop werd nog eens vijfhonderddertien hectare bewerkt. Behalve de stoomploeg, werden toen ook twee door motoren voortbewogen ploegen gebruikt en was het aantal ossen opgevoerd tot achtenzestig,

terwijl eveneens veertig paarden voor trekkracht zorgden. Een jaar later waren er vierhonderd mensen in dienst, had men al vijfennegentig landgoederen in beheer met een totale oppervlakte van tweeëntwintigduizend en honderd hectare en was nog een groter oppervlak na bebossing of verandering in cultuurland teruggegeven aan de eigenaren. Het areaal woeste grond slonk, vooral in de eerste veertig jaar van de twintigste eeuw bijzonder snel. Van de zeshonderdduizend hectare van het jaar 1900 was in 1938 nog honderdzeventigduizend over. In het jaar 1955 was dat zelfs afgenomen tot zestigduizend hectare. In het jaar 1922 werden de ossenploegen afgeschaft en vervangen door mannen met de schop. De Heidemaatschappij werd toen betrokken bij de werkverschaffing.

Tussen de jaren 1924 en 1940 groeide het aantal bij werkverschaffingsprojecten van de Heidemaatschappij geplaatste werklozen van twaalfduizend tot bijna zeventigduizend. Tijdens en vlak na de Tweede Wereldoorlog is de ontginning van waterrijke natuurgebieden in Twente nog met groot elan aangepakt. Om het in cultuur brengen van de woeste gronden mogelijk te maken diende de afwatering sterk te worden verbeterd. De Regge en nagenoeg alle beken zijn gekanaliseerd.

Hendrik Bloemendaal

Hendrik Bloemendaal werd de burgemeester van Enter genoemd. Hendrik Bloemendaal (Notter, 1913) begon in 1938 aan de Enterveenweg een boerenbedrijfje. Zijn buurman in Notter waarschuwde voor de verhuizing naar Enter: 'Hendrik, iej komt der neet tusken bie die Eantersen.' Na één jaar zat Hendrik in een vijftal verenigingen en was hij opgenomen in de Enterse samenleving. Hij is dus geboren in 1913 in Notter en overleden in 1992 in Enter.

De Hofstee, Enterveen, 1965, collectie Jan ten Brinke

In 1953 werd hij namens de ARP gekozen in de gemeenteraad van Wierden. Dertig jaar zou Bloemendaal zijn stempel op de Wierdense gemeentepolitiek drukken. Al snel wist menig Entenaar de weg naar Hendrik te vinden. Als er een bouwvergunning of iets anders nodig was, bemiddelde Hendrik. Hij had een groot netwerk en hielp menige ambtelijke hobbel te slechten, wat hem veel dankbare Entersen (en kiezers) opleverde. Zijn redenaarstalent was legendarisch. Hij was geschoold in het spreken in het openbaar in de hervormde jeugdvereniging in Rijssen. Op eenentwintigjarige leeftijd haalde hij in zaal Tivoli in Utrecht een eerste prijs met de voordracht 'Eliza's vlucht uit de Negerhut van oom Tom'. Toespraken in enigszins gezwollen taalgebruik, doorspekt met Bijbelteksten, waren zijn handelsmerk.

De verhouding met burgemeester Maalderink was toch al moeilijk. Hendrik Bloemendaal liet zich niet sturen en ging volledig zijn eigen gang. Toen Maalderink in de declaraties van Bloemendaal onregelmatigheden meende te ontdekken, weigerde hij die te ondertekenen. De kwestie liep hoog op. De kempfanen werden in Zwolle op het provinciehuis bij de Commissaris van de Koningin ontboden, waar Bloemendaal gelijk kreeg. Daarna spraken Bloemendaal en de burgemeester jaren niet met elkaar. De rust op het gemeentehuis keerde terug toen Maalderink werd opgevolgd door burgemeester Ane Lieuwen, met wie Bloemendaal goed overweg kon.

Toen in 1978 een afdeling van het CDA in Wierden werd opgericht, doemden er donkere wolken op aan de politieke horizon van wethouder Bloemendaal. Het fusieprotocol van het CDA in Wierden kende een clausule dat raadsleden en wethouders niet ouder dan vijftien jaar mochten zijn bij het begin van een nieuwe ambtsperiode. Bloemendaal moest daarom in 1982 het veld ruimen. Hij liet al ruim van tevoren weten dat hij er niet aan dacht zich vrijwillig terug te trekken. Steevast goed voor twee raadszetels, dreigde hij met een eigen lijst mee te doen aan de verkiezingen. Uiteindelijk besloot hij in overleg met zijn echtgenote Dina zich neer te leggen bij zijn afscheid. In zijn zestien jaar als wethouder had hij veel tot stand gebracht. Bloemendaal werd bij zijn afscheid benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

Vier jaar later werd hij door het CDA als een lijstduwer ergens onderaan de kieslijst gezet. Tot grote schrik van het bestuur bleek zijn aanhang nog zo groot dat hij met voorkeurstemmen

werd gekozen. Dankzij afschaffing van de maximale leeftijdsgrens van vijfenzestig jaar, nam Hendrik tegen de zin van het partijbestuur toch zijn zetel in. Bestuurlijke invloed had hij niet meer, maar hij genoot van iedere raadsvergadering. In 1992 overleed Bloemendaal, op negenenzeventigjarige leeftijd. De Entersen herinneren zich hem als Hendrik van de Hofstée, de man die stond voor de Enterse zaak, de onge kroonde burgemeester van Enter.

Hendrik Bloemendaal, 1982

De Coöperatie en Morsink van ‘n Plas

De coöperatie is een vorm van zelforganisatie van producenten of verbruikers, gericht op het vergroten van economische macht en het behalen van schaalvoordeel. De wet in België, Nederland en andere landen maakt het bestaan van een ‘coöperatieve vereniging’ mogelijk.

Coöperaties hebben een belangrijke rol gespeeld in de economische emancipatie van grote groepen van de bevolking, vooral rond de eeuwwisseling van de negentiende naar de twintigste eeuw. Via de coöperatie konden producenten (vooral boeren) en consumenten zich verenigen en zo gezamenlijk doelen bereiken die voor elk individu onbereikbaar zouden zijn geweest, vooral op het gebied van investeringen. Wereldwijd zijn vele coöperaties actief.

De coöperatie is een Britse uitvinding. In 1760 werden reeds coöperatieve meelfabrieken geopend in Woolwich en Chatham. De arbeiders waren eigenaren van de fabriek en konden niet alleen meel, maar ook brood, boter en zelfs thee en suiker van de fabriek kopen. Robert Owen (1771-1858) werd door het idee geïnspireerd. In 1816 stelde hij aan het Britse parlement voor coöperatieve gemeenschappen op te richten. Dit leidde weer tot de oprichting van het tijdschrift “The Co-operator”, dat instructies bevatte voor het oprichten en besturen van een coöperatieve gemeenschap. De aanhangers van het idee organiseerden een aantal congressen in de jaren 1831-1835 waar langzaam het idee van coöperatieve gemeenschappen plaats maakte voor coöperatieve winkels.

Gerrit Hendrik Morsink, ‘Plas Hendrik, geboren op 1 november 1849 op het bouwhuis van kasteel Cattelaer, was bakkersknecht. Hij trouwde in 1873 met Johanna Schuitemaker. Haar vader, Jan Hendrik Schuitemaker, was de eigenaar van de laatste Enterse werf, de Meisters

Waarf. Hij woonde op het erve Borgerink, achter de hervormde kerk. Gerrit Hendrik en Johanna gingen inwonen bij haar ouders. Naast de boerderij werd een bakkerij gebouwd die een aantal jaren werd uitgebreid met een kruidenierswinkel.

Johanna Schuitemaker overlijdt op drieëndertig jarige leeftijd. Enkele jaren later hertrouwt Gerrit Hendrik met een zuster van Johanna. Naast de drie kinderen uit zijn eerste huwelijk worden er nog vijf kinderen geboren waarvan Fredrik (Frits) de jongste is. Begin 1900 wordt de kneedmachine in de bakkerij uitgerust met een petroleum motor. In 1910 wordt naast de bakkerij een maalderij gebouwd die werd aangedreven door een zware motor die door 'zuiggas' werd aangedreven. Intussen komt de vijftienjarige Frits in de zaak.

In 1913 wordt de boerenvereniging 'Enter en Omstreken' opgericht. Deze heeft slechts twee jaar bestaan. In 1920 is Frits Morsink getrouwd met Berendina Wessels. In dat jaar was Frits Morsink de initiatiefnemer van de oprichting van Coöperatieve Landbouw Vereniging, afdeling Enter van de OLM. Er was inmiddels elektriciteit in Enter en Frits heeft de zaak uitgebreid en gemoderniseerd. In 1926 werden er statuten gemaakt die in de Staatscourant van 23 juni 1926 worden gepubliceerd. Hiermee was de coöperatie een rechtspersoon. De coöperatie neemt voor dertigduizend gulden de zaak van Morsink over. Eerst de winkel en bakkerij, in 1930 de maalderij. Frits Morsink wordt directeur. Naast de winkel komt een woonhuis voor de directeur. In 1932 wordt met textiel begonnen en als dat aanslaat wordt het woonhuis van Frits daarvoor bestemd. Tegenover de coöperatie staat het huis van Weijssink te koop en Frits koopt dit pand, laat het slopen en bouwt er een nieuw woonhuis. Hij noemde het Carpe Diem. In dat jaar overlijdt zijn vader, de grondlegger van de zaak. In 1935 wordt er een vrachtwagentje gekocht waarmee de grondstoffen worden aangevoerd. Transportbedrijf Wassink in Enter, die dat vervoer tot dusverre verzorgde, verloor een grote klant.

De plaats waar de Joodse onderduikers een verstopplaats vonden; er stonden schuren waar ze in woonden.

In de Tweede Wereldoorlog is Frits Morsink lid van de 'Trouwgroep', een gereformeerde verzetsgroep die geen gewapend verzet nastreefde. Veel onderduikers vinden een schuilplaats in de maalderij en achter de oven in de bakkerij. Ook de bekende verzetsstrijder, 'Frits de

Zwerver' (ds. Slomp), vond verschillende keren onderdak in Enter. Toen veel boeren uit het Enterbroek wegens 'Judenhilfe' waren opgepakt heeft Frits Morsink zich erg ingezet om de boeren vrij te krijgen. Direct na de oorlog was Frits Morsink hoofd van het Burgerlijk Gezag in Enter, dat daarna overgenomen werd door het Militair Gezag.

Na de oorlog ging het goed met de coöperatie er werd voortdurend uitgebreid, totdat begin jaren zestig de schaalvergroting in de intensieve veehouderij/pluimveehouderij zich aandiende en het bulkvervoer noodzakelijk werd. De maalderij ging over in de VTL in Almelo. De winkel werd omgezet in de eerste supermarkt in Enter. Sanders en Emté werden de opvolgers.

Hendrik Gerrit Koers was de bakker van de coöperatie aan de Dorpsstraat. Hij kreeg op 30 januari 1946 bericht van de Vereniging Nederlandse Bakkersvakscholen te Groningen dat hij was aangenomen voor de Gemengd Bedrijfskursus afdeling banket. De cursus zou starten op donderdag 7 februari 1946 om 17.00 uur in de Almeloze Bakkersvakschool, Parochiehuus, Boddenstraat 49. Deelnemers aan de opleiding voor Banketbakkers moeten in bezit zijn van een tekenboek, 3 schriften, een dictaatschrift (voor receptenboek), een stuk gummi, 1 potlood, 1 pen, 1 lineaal, 1 passer en een spuitzak met spuitjes, 2 gladden no. 5 en 7 en 2 gekartelden no 2 en 5. Deelnemers aan de cursus dienen op de eerste les de eerste termijn, zijnde een bedrag van 24 gulden te voldoen voor de eerste twee maanden. Voor de volgende termijnen wordt een nota gestuurd. In verband met de werkzaamheden in de bakkerij ontvangt Koers op 9 oktober 1947 het afschrift van de kennisgeving no. 2 tengevolge art. 35 der arbeidswet 1919. De ondergetekende F. Morsink, als hoofd van de onderneming, waartoe de broodbakkerij behoort, geeft hierbij kennis dat in die bakkerij op zaterdag den 11 oktober 1947 door 2 bakkersgezellen (mannelijke arbeiders van 18 jaar of ouder) bakkersarbeid zal worden verricht van tusschen 0 en 9 uur des voormiddags. Het afschrift diende te worden opgehangen naast de arbeidslijst in de wasruimte. Koers had dus een broodbakker opleiding gedaan en werd na de Tweede Wereldoorlog de broodbakker (en later ook banketbakker) van de coöperatie aan de Dorpsstraat 53. Hij werkte samen met de oude Scholten (van de Rijssenseweg), het was in de tijd dat Beverdam ziek was.

Omstreeks de eeuwwisseling voegde 'Plas Hendrik' aan zijn bakkerij een winkeltje en een maalderij toe. Zijn zoon Frits kwam ook in de zaak. Toen Frits trouwde werd de zaak nog verder uitgebreid. De oude Entersen zullen zich dat waarschijnlijk nog wel herinneren. Naast de winkel kwam het woongedeelte voor Frits en zijn vrouw. In het jaar 1926 werd de coöperatieve landbouwvereniging opgericht. Die nam in het jaar 1928 de maalderij van Frits Morsink over. In het jaar 1930 nam ze ook de rest van de zaak over. Frits werd toen directeur van de nieuwe coöperatie. Geleidelijk kwam er meer personeel in dienst, in de winkel, de bakkerij en de maalderij. Hendrik ter Harmsel (Bol Hendrik) kwam in het jaar 1928 als veertienjarige jongen in dienst bij Frits Morsink, later bij de coöperatie. Eerst zes weken op proef, zonder loon. Daarna met een loon van vijftien gulden per week. Een flink bedrag voor die tijd. Hij moest er echter wel keihard voor werken. Gemiddeld twaalf uur per dag. 's Winters kwam hij vaak na negen 's avonds bij zijn klanten in Ypelo. Die mopperden dan omdat hij zo laat was en hen van bed hield. Ypelo kampte in die tijd vaak met wateroverlast. In de buurt van het Mokkelengoor stond 's winters alles onder water, ook de wegen. Vooral in het donker was dit best gevaarlijk. Toen Hendrik daar eens met zijn vader over sprak zei deze: 'laat het paard zijn eigen gang maar gaan, dan gebeurt er niets'. Vanaf die tijd liet Hendrik het paard de vrije teugel in het water en kwam iedere avond gezond en wel thuis. Bol Hendrik stopte in het jaar 1946 met venten voor de coöperatie. Hij begon toen met een manufacturenzaak in Enter aan de Dorpsstraat.

Het personeel van de coöperatie in het jaar 1932:

- H. ter Harmsel (Bol Hendrik), venter kruidenierswaren;
- Beverdam, chef van de winkel;
- J. Brunnekreef (Kremer Jan), broodventer;
- J. Kampman, mulder;
- Slot (Slot Bakker), bakker;
- D. ter Harmsel (Bol Dieks), menger;
- J. de Wilde (Boosmans Jan, kantoormedewerker;
- J. Rozemuller (De Roze), voerman/chauffeur;
- H. ter Denge (Maskops Hendrik), mulder.

De medische zorg

Vanaf de vroegchristelijke periode kreeg de vrouw bepaalde functies in het openbare leven. Tot die tijd had zij uitsluitend directe naasten verzorgd. Verpleging stond in deze periode in het teken van naastenliefde, het verzachten van lijden door liefdevolle verzorging. De zorg voor zieken was een van de zeven werken van barmhartigheid en kwam in de bijbel onder meer ter sprake in gelijkenis van de barmhartige Samaritaan.

De ideeën van Hippocrates werden overschaduwd door bijgeloof. Zo was men ervan overtuigd dat sommigen de macht hadden iemand op afstand ziek te maken (boze oog). Hiermee hangt samen het verbod voor kloosterlingen om te snijden in het menselijk lichaam, waardoor de ontwikkeling van de medische wetenschap geen kans kreeg. Men kende de anatomie van het menselijk lichaam alleen van de boeken.

De arts in de jaren vijftig is nog klassiek paternalistisch. Patiënten worden niet ingelicht over hun ziekte als de arts denkt dat niet goed voor hen is.

Maatschappelijke ontwikkelingen en de opkomst van de sociale- en menswetenschappen leidden ertoe dat in de zorg meer aandacht kwam voor de psychosociale kant van de zorg in de jaren tachtig van de vorige eeuw.

Dina Pluimers, Boden Dina en Rob Veldhuijzen van Zanten, de verloskundige en de huisarts, 1960

2 generaties Veldhuysen van Zanten

1962

Dokter J. Veldhuijzen van Zanten senior en Rob Veldhuijzen van Zanten junior 1962 (Collectie: Haagse Post)

Vader Jan en zoon Rob Veldhuysen van Zanten

jubiläum dr. Hoeven

1985

De heer en mevrouw Veldhuysen van Zanten feliciteren dokter Hoeven.

Evertje, de kluizenaar van Enter

Evert Schreurs uit Rijssen trouwde in 1906 op zeventwintigjarige leeftijd het meisje van zijn dromen. Zijn vrouw stierf en met haar het ongeboren kind dat voordien hun beider geluk had uitgemaakt. Sedert deze grote ramp in zijn leven heeft Evert Schreurs de eenzaamheid gezocht en woonde hij in een hutje midden in een bos aan de Rijssenseweg. In de winter brachten mensen hem dekens en voedsel. Hij is op hoge leeftijd gestorven en bijgelegd in het graf van zijn vrouw te Rijssen.

Restant bos van Evertje, Rijssenseweg

Aan de Rijssenseweg in Enter lag een bos, tegenover de betonfabriek van Rohaan, waarin een man in een vervallen woonwagen jarenlang een zeer teruggetrokken bestaan leidde. Zijn naam was Evert Schreurs en in de volksmond werd hij Evertje genoemd. Hij leefde van de vuilnisbelt aan de Rijssenseweg waar hij zaken als oud ijzer, kleding en schoenen verzamelde. Hij verkocht de spullen aan handelaren. Het enige contact met de buurt was zijn dagelijkse gang naar buurman Rohaan, waar hij 's middags drieënveertig cent bracht voor een witbrood. Dat had de bakker daar voor hem achtergelaten. Het leven van Evertje Schreurs is een toonbeeld van een leven in armoede, in een periode dat er amper sociale voorzieningen bestonden.

Evert Schreurs is in 1880 in Rijssen geboren. Zijn vader was grondwerker. Na de lagere school vergezelde hij zijn vader. Ze verrichtten veel ontginningswerkzaamheden voor de Nederlandse Heide Maatschappij. Toen zijn moeder overleed kocht zijn vader een oude woonwagen en een paard, waarmee ze door Twenthe en het Duitse grensgebied rondtrokken. Later kwamen ze in dienst van het Waterschap De Regge. Ze kregen een geregelder leven en werkten jarenlang bij de ontginning van het Enterveen.

In 1904 trouwde Evert met Jenneken Jansen en ze betrokken een huurhuis in Rijssen. Hun huwelijk bleef kinderloos. Zijn vrouw overleed in 1915 in het kraambed bij de bevalling van hun eerste kind. Vader Schreurs had in overleg met de gemeente Wierden een vaste standplaats gekregen voor zijn woonwagen in het bos bij Rohaan. Hij had het werk naast de deur. Na het overlijden van zijn vrouw ging Evert hij bij zijn vader in Enter wonen en bouwde daar een primitieve hut, waar hij tot zijn dood zou blijven. Zijn vader overleed in 1936. Evert Schreurs vermeed het contact met mensen en zonderde zich af. Jongeren uit de omgeving vielen hem lastig met pesterijen. Dit liep zo uit de hand dat de politie het bos omsingelde en alle raddraaiers oppakte. Hierna werd Evertje volledig met rust gelaten.

De kluizenaar at zeer eenzijdig: aardappelen of groente kwamen niet meer voor op zijn menu. Zijn maaltijden bestonden uit witbrood, dat hij overlans middendoor sneed en voorzag van reuzel. Af en toe kocht hij bij de slager een varkenskop, die hij kookte op een oud kacheltje buiten zijn huis. Water haalde hij uit de Elsgraven, de beek die dicht langs zijn hut liep. Hierin waste hij ook af en toe zijn ondergoed. In 1957 werd de AOW ingevoerd. Voor Evert Schreurs precies op tijd, want de vuilnisbelt werd verplaatst ver buiten Enter. Evert wantrouwde banken en bewaarde al zijn geld in zijn oude huisje. Toen hij in 1963 opgenomen werd in het ziekenhuis vond men negenduizend gulden in een oude sok en nog voor tweeduizend gulden muntgeld in een kistje onder zijn bed. In februari 1965 is hij overleden in het ziekenhuis in Almelo op vijftientigjarige leeftijd.

Elsgraven, Rijssenseweg

Elsgraven, Eversdijk

*Ikke?
Ne schuur in de bokse?
Wead tog wiezer! Ik ging
wál mangs oet de bokse
achter de schuure...*

De houtkopers

Er waren twee bedrijfjes die hout opkochten voor de klompenmakers in Enter. Het hout werd gekocht bij de boeren door heel Twenthe, van Deventer tot Denekamp. De houtkopers vertrokken 's morgens vroeg om 04.00 uur en kwamen terug om 17.00 uur, soms ook om 24.00 uur. Nooit werd buitenshuis overnacht, aldus Jan ten Brinke (Pluumers jongs). De terugkomst hing af van de hoeveelheid hout en de afstand die afgelegd moest worden om thuis te komen. Het vervoer gebeurt met Belgische paarden en een sleperswagen of een mallejan. Dat is een eenassige kar om stamhout uit het bos en van de houtwallen in het veld te halen. Een mallejan bestaat uit een as met vaak bovenmaats grote wielen.

Mallejan

Hout halen in het veld

De Belgische paarden hadden een gecoupeerde staart omdat die anders tussen de leidsels kwam. Ook sloegen de merries met hun staart heen en weer als ze plasten en dan werden de mannen op de wagen nat, aldus Jan ten Brinke (van de Pluumers jongs). Op de wagen stond een houten kuip met het voer voor de paarden. In de zomer werd er geklompt, het land bewerkt en gevaren met de zomp, in het najaar en de winter werd er hout opgekocht bij de boeren. Aan de wagen was een carbidlamp gemonteerd, later kwam er een lantaarn met petroleum. Maar wie waren toch die houtkopers? Dat waren Gerrit en Dirk Ezink (van de Kos) en Hendrik en Jan Pluimers van de Sweersboer. De Ezinks hadden mensen in dienst, zoals Jille Pultrum en Gerrit Langenhof van de Oude Deldenseweg. Gerrit Ezink (Kos Gaait) ging op de fiets naar de boeren om afspraken te maken. Hij was getrouwd met Hendrika Johanna Van Uitert. Gerrit Ezink (Kos Gaait) kwam uit een gezin van drie kinderen, Dirk, Gerrit en Riek Ezink. Ze woonden aan de Werfstraat, in het huis naast Waanders (Brouws) en Pluimers (Susse) en aan de andere kant Hobbelink en Scholten (Wanda).

Pluimers (van de Fabriek) van de Dorpsstraat bij de roomse kerk was houthandelaar. Hij kocht eiken- en geriefhout op bij de boeren. Het hout werd in het café Roetgerink verkocht. Notaris Schönfeld Wichers, later ook notaris Bernhard, verkochten het gerief- en het eikenhout van een bosperceel bij opbod. Daarna ging de koper aan het snoeien. Alle dunne en kromme takken werden gesnoeid en aan takkenbossen, de rijze, gebonden. Dertien van deze bossen vormden een perceel. Acht percelen samen vormden één vim (=104 bos). Deze werden na verloop van tijd dus door de notaris uit Rijssen bij opbod verkocht. Met de rijze werd het fornuis gestookt om het eten te bereiden, om de was te koken en de aardappels voor de varkens. De bakkers en de slaggers waren grootgebruikers. Rijshout brandt kort, maar wel heftig en was daarom buitengewoon geschikt voor hun ovens. Riek Ezink (van de Kos), de zuster van Dirk en Gerrit, was secretaresse bij de notaris aan de Boomkamp te Rijssen.

Jille Pultrum begon voor zichzelf. Hij kocht een vrachtwagen en werkte veel voor Ten Brinke (Pluumers jongs). Hij reed naar Limburg om in Valkenburg en Maastricht cement te kopen uit de mergelgrotten. Tegenwoordig staat Pultrum bekend om haar ruime ervaring in exceptioneel transport. Zij vervoeren alle vrachten die afwijken van de standaard maten en die dus langer, breder, hoger en zwaarder dan normaal zijn.

In de oorlog begon H. ten Brinke senior (de Smid van de Rijssenseweg) met houttransport voor de klompenmakers. Dat gebeurde met twee paarden en wagens. Later werd dit aangevuld met een Chevrolet, die gekocht werd van de Canadese bevrijders. Deze auto werd later ingeruild voor een G.M.C.; dat was een Amerikaanse vrachtwagen. Daarmee werd "het houten tijdperk" afgesloten. Omstreeks 1956 werd een ladder aangeschaft, die werd gebruikt bij zandafgravingen bij Wolters aan de Rondweg, De Wilde aan de Heidebloemweg en Van de Burg aan de Jagersweg. De eerste diesel werd in 1960 in gebruik genomen. In het jaar 1961 werd een volvo aangeschaft, waarop een kipper werd aangebracht. In 1958 komt er een nieuwe M.A.N. , in 1965 een Mercedes en in 1968 wordt de eerste volvo laadschop geleverd door De Kuiken uit Emmeloord. Op dit moment kun je bij Ten Brinke, die met zijn bedrijf verhuisd is naar Rijssen, een container huren voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval.

Gerrit Waanders

Gerrit Waanders, je hebt niet vergeefs geleefd. Je hebt veel voor Enter betekend. Je was altijd zo'n stille in den lande!

Dat zei de oude dorpsdokter Veldhuizen van Zanten tot de Enterse dichter Gerrit Waanders op diens sterfbed. In het jaar 1936 stierf Gerrit Waanders – 53 jaar oud – juist toen hij erkenning kreeg (die hij trouwens nooit had gezocht) als een dichter van formaat. Een natuurtalent waarvan in het jaar 1934 een bundel verscheen bij Callenbach in Nijkerk. Deze was getiteld: 'Mijn belijden', genoemd naar één van de gedichten uit die bundel. Dat gedicht uit zijn eigen boekje werd hem door zijn nichtje Gerritdina Waanders voorgelezen toen hij stierf. De Enterse dichter was timmerman. Hij was lichamelijk niet sterk. Zijn vader was aannemer en, zoals dat vroeger ging, namen de zoons het bedrijf over. Gerrit Waanders is nooit getrouwd. Hij was erg bescheiden, drong zich nooit op. Had ook nooit behoefte aan adverteren. Zijn vriend, de Deventer leraar J.A. Rispens, heeft hem pas na veel moeite zover gekregen dat hij een bundel gedichten naar Callenbach stuurde. In 'Onze Overijsselse religieuze poëzie' wordt opgemerkt:

Merkwaardig onbekend bleef tot dusver de faam sluimeren van een toch wel bij uitstek begenadigd, need'rig geloovig dichter namelijk Gerrit Waanders geboren te Enter in het jaar 1884, daar overleden in het jaar 1936. Hij was van beroep een simpel boerentimmerman, later boekhandelaar.

Een 'In Memoriam' tekende hem als een uiterst bescheiden christen van weinig woorden met een welgefundeerd geloof, iemand die een bijzonder aantrekkelijke sfeer omgaf. In het jaar 1934 wisten enige vrienden van hem een keur van zijn gedichten te verzorgen. In de in het jaar 1940 uitgegeven jubileumopstellen voor prof. De Vooy wordt waarderend geschreven over het leven van Waanders in 'Een dichter uit Twenthe' door de eerdergenoemde Deventer leraar Rispens. Gerrit Waanders hield van eenvoud en droeg graag klompen. Lange tijd was hij organist van de hervormde kerk in Enter. Hij was een zeer gelovig mens en had er geen moeite mee om afscheid te nemen van dit leven. Want in het jaar 1936 maakte een longontsteking van zijn ziekbed een sterfbed. Hij leefde meer voor een andere wereld. Waanders las veel, ook in die tijd – de langste van zijn leven – toen hij timmerman was. Hij las allerlei boeken en dat was zijn leven, hij had een boekenkast vol. Als zijn vriend Rispens uit Deventer kwam, werd Waanders van zijn werk gehaald. Soms uit Elsen waar hij bezig was met een huis of een boerenschuur. Ze zaten dan beiden de hele dag tussen de boeken, lazen of spraken met elkaar. Hij bestelde in die tijd ook de boeken voor de zondagsschool en zo is zijn boekhandel ontstaan, aan de Dorpsstraat in Enter waar zijn naam lange tijd heeft gestaan. De dichter hield zo van die zaak of nog meer van de boeken en was er zo mee bezig dat hij 's nachts soms opstond omdat hij dacht dat de winkelbel ging. Geregeld lag hij op bed, de handen achter zijn hoofd en staaarde voor zich uit. Hij voelde dan de drang om te schrijven en zo ontstond ook een gedicht over de twee linden voor de hervormde kerk in Enter:

*'k Heb u lief, eerwaarde linden,
trouwe wachters, hechte vrienden
voor den dorpel van Gods huis
gij trotseert het stormgebruis!
en uw groet van liefd' en vrede
geeft gij aan den wand'laar mede
in der avond windgesuis...*

*De historie veler jaren
vreugde, blijdschap, droef ervaren,
leven, sterven, komen, gaan,
mag ik uit uw stem verstaan,
memorandum van 't verleden,
vademeccum van het heden,
prophetie... ik hoor u aan...*

*O, hoe vele vele keeren,
zaagt gij op den dag des Heeren
de gemeente saam vergaart
om des Heeren woord geschaard
loven, prijzen, bidden, zingen,
dankend voor de zegeningen
in Gods Zoon geopenbaard.
'k Heb u lief als oude vrinden
spelend met de najaarswinden
of in 't winterkleed gehuld
dat haar taak getrouw vervult,
'k heb u lief, als knop en blaren,
tak en twijg ons openbaren
dat gij blij herleven zult.
'k Heb u lief, eerwaarde linden,
trouwe wachters, oude vrinden,
spreidt uw schaduw overal;
en sta vast, sta hecht, sta pal.
Beeld van die ons heeft geschapen,
Die niet sluim'ren zal noch slapen,
Ons getrouw behoeden zal.*

Hij zat soms de hele dag voor zich uit te staren, te filosoferen. Dan kwam er zo'n mooi gedicht uit zijn pen als:

*Zoals een lichte zomerdag
Op eenmaal soms beneveld wordt,
En midden in den rijken oogst
Zijn droeve tranen stort,
Zoo kan de blij' herdenkingsvreugd
Zich vaak verliezen in de smart
Die met de vreugde samenwoont
In 't jub'lend, klagend mensenhart.*

Gerrit Waanders schreef niet alleen religieuze gedichten. De natuur en het boerenland om Enter inspireerden hem ook tot menig prachtvers. Ook bezong hij leeuwerik en nachtegaal:

*Plots - daar hupp'len
d'eerste drupp'len
van den zoeten zangenvol,
als een rijke meienregen
langs de wegen
van de breede, bleeke bergen tot het
diepe, donk're dal.*

*Dan, de zachte
weemoedsklachte
teer beëchood en herhaald
zwellend tot een liederluister
die het duister
van de lauwe, blauwe nachten
als met hemelglans omstraalt.*

Toen Gerrit Waanders ziek werd, wist hij van zichzelf dat hij zou sterven; ondanks het feit dat artsen en verpleegsters volhielden dat hij weer beter zou worden. Men dacht dat hij zwaarmoedig was en geen lust meer in het leven had. Dat was niet zo, hij wist eenvoudig dat het afgelopen was. Hij wilde geen bloemen op zijn graf, wel een treurwilg. Dat heeft men echter niet gedaan omdat de wortels de grafsteen kapot zouden maken.

Ine Slagers, 1971, collectie Harrie Cox

Hetty Otten, 1971, collectie Harrie Cox

De kippenlachterij van Marcus Samuel

De kippenlachterij van Marcus Samuel was achter het pand Dorpsstraat 146. De kippenlachterij floreert en Marcus koopt een vrachtauto, de eerste in Enter. In 1915 krijgt hij als tweede in Enter een telefoonaansluiting. Iedere week bracht Marcus met zijn auto een lading geslachte kippen naar Hamburg, waar de grootste pluimveemarkt van Europa was. Als de zoon van Marcus: Ies, weer eens zijn wekelijkse vracht kippen naar Hamburg brengt heeft hij twee buurjongens meegenomen. Aan de grens bij Nordhorn gaat het mis. Volgens een krantenartikel is er sprake van valutasmokkel. Ze worden allemaal gearresteerd en opgesloten. De buurjongens worden na enkele dagen vrijgelaten en moeten lopen naar de grens. In Denekamp lenen ze bij familie geld en komen met de bus in Enter terug. Ies wordt overgebracht naar Hamburg. De auto en de lading en al het geld worden in beslag genomen. Marcus schakelt een Duitse advocaat in en na betaling van een forse boete komt Ies weer vrij.

Op de foto staat het personeel die aan het werk is in de kippenslachterij in 1932. Op de bovenste rij vlnr: Bertus Wolters (Bats van de Fitgeie), G. Krake (Prinsen Gait), D. Slag (Tuit'n Dieks), R. Samuel (Roos van de Marre), R. Roetgerink (Riek van de Boone), H. Spanjar (Hans van Hartog), H. Krake (Hinke van Sweers Siene). Op de onderste rij vlnr: G. Slag (Tuit'n Gerrad), J. Bloem (Jehan van Bloem), I. Samuel (Ies van de Marre), G. Kamphuis (Loar'n Gait), H. Braamhaar (Stos Bats), J. Krake (Jehan van Sweers Siene).

Uit de collectie van Leidi Ten Berge-Bloem

Boekhandel Waanders

De eerste bebouwing op deze plek treffen we aan in het jaar 1779. Hendrik ter Morsche, ook Volberink genoemd, trouwt dan met Jenneken Koenderink. Na het overlijden van zijn eerste vrouw hertrouwt hij met Maria Past, in Enter geboren, maar tot haar huwelijk als dienstmeid werkzaam in Amsterdam. In 1810 is Hendrik ter Morsche overleden en in 1828 zijn tweede vrouw.

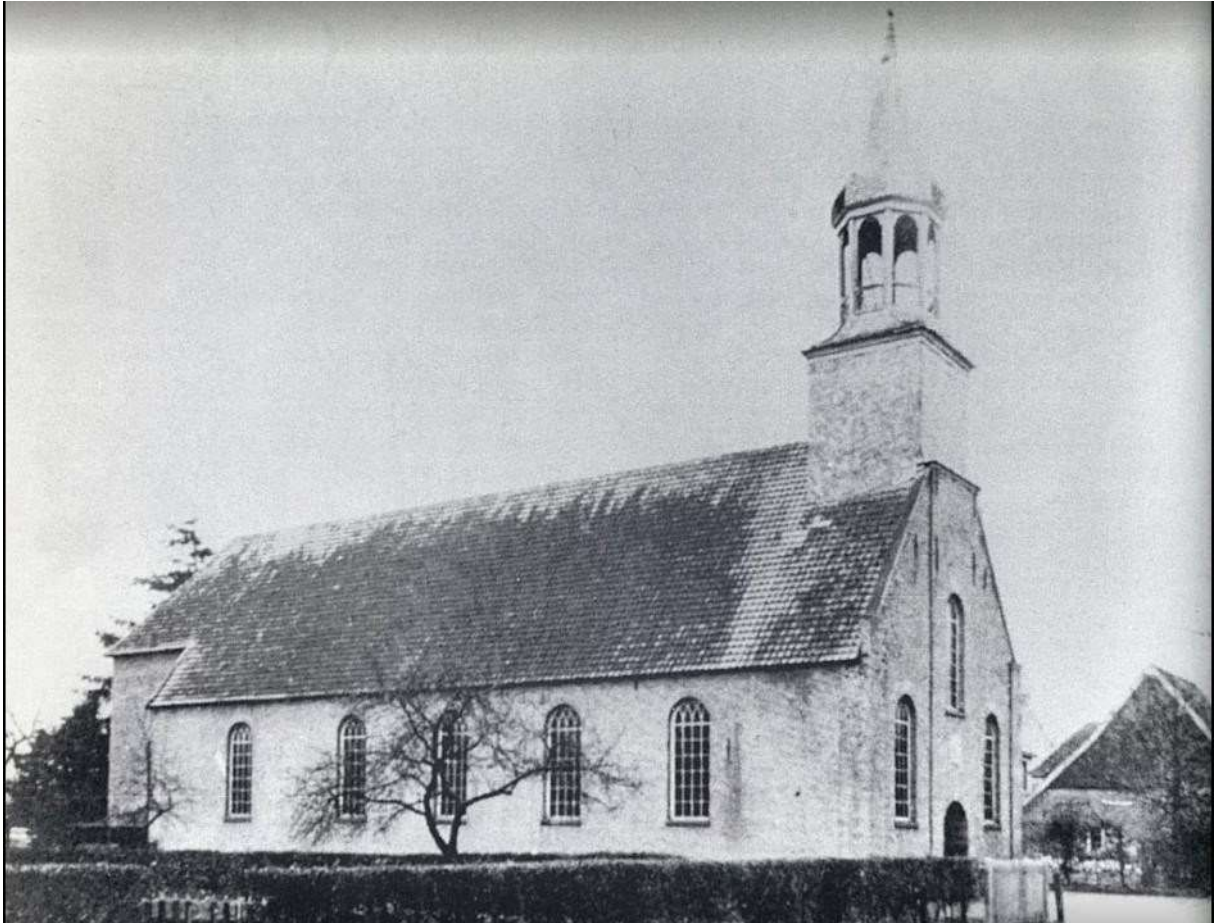
In 1811, bij de toekenning van de eerste huisnummers, werd het pand nummer 125 toegekend. Het pand wordt aangekocht door Hendrik Baeselman. Hij is een koopman uit Deventer. Die heeft er zelf niet gewoond, maar heeft het doorverkocht aan Hendrik Kampman. Deze Kampman, een horlogemaker, wordt de volgende eigenaar. Je zou kunnen zeggen dat hij de eerste juwelier was in Enter. De volgende eigenaar wordt Jannes Brunnekreef, die er vervolgens een kruidenierswinkel begint. Als in 1910 de spoorlijn Neede-Hellendoorn met een station in Enter geopend wordt, bouwt Brunnekreef een stationskoffiehuis tegenover het station.

Stationsgebouw, Stationsweg

De laatste van de drie huizen aan de rechterkant was toen het kruidenierswinkeltje van Jannes Brunnekreef. Hier was later boekhandel Waanders, nu Primera gevestigd. Het torentje van de Waterstaatskerk is door schilder Jaap van Kregten omstreeks 1900 geschilderd en is veel te groot gemaakt.

Waterstaatskerk, Dorpsstraat, 1900

Dorpsstraat omstreeks 1900

De winkel aan de Dorpsstraat wordt verkocht aan timmerlui, de gebroeders Mannes en Gerrit Waanders. Mannes, geboren in 1881 en Gerrit, geboren in 1885, zijn zonen van Jan Waanders. Ze kiezen het beroep van hun vader, die timmerman is. Het pand wordt uitgebreid, aan de voorkant rechts komt een timmermanswerkplaats. Helemaal rechts is een mutsenmakerswerkplaats van 3,50 bij 4,20 meter, met daarbij een bedstee waar de mutsenmaakster sliep. Wie die mutsenmaakster was is niet meer te achterhalen.

Gerrit Waanders was naast timmerman ook actief als dichter en had veel contact met Jan Rispens. Rispens was een zoon van dominee Rispens van de gereformeerde kerk, die eveneens dichter was. In 1928 wordt door Gerrit Waanders – na de nodige discussie met broer Mannes – een stukje van de werkplaats van de timmerman opgeofferd voor de inrichting van een boek- en papierwinkeltje van drie bij vier meter. De ruimte was bestemd voor religieuze literatuur en dichtkunst. In 1936 overlijdt Gerrit Waanders op vijftigjarige leeftijd. In 1937 wordt het pand ingrijpend verbouwd tot dubbel woonhuis. Rechts en links komen woongedeeltes. De timmermanswerkplaats verdwijnt. Aan de voorkant, in het midden, blijft het winkeltje dat bij de verbouwing dezelfde grootte houdt.

Na het overlijden van Gerrit Waanders neemt Gerritje, de dochter van Mannes Waanders de zorg over de winkel op zich. Gerritje is op negenentwintigjarige leeftijd in 1947 getrouwd met Johan Bakker. Samen stonden ze in de winkel, waarvan het assortiment steeds groter werd. Gerritje nam het initiatief voor het inrichten van een bescheiden bibliotheek. Als je de winkel binnenkwam liep je rechtdoor de gang in, aan de rechterkant ging je een kamertje in waar de bibliotheek ondergebracht was. In een kaartenbakje hield ze de uitlening bij. Het was overigens niet de eerste bibliotheek in Enter. In 1912 had de roomse kerk al een kleine Katholieke Volksbibliotheek geopend. De pastoor bepaalde welke boeken gelezen mochten worden.

Toen de eerste openbare bibliotheek geopend werd, in een deel van het pand van bakker/winkelier Schuitemaker (Timmer-Jans) aan de Rijssenseweg, stopte Waanders met de bibliotheek. Johan Bakker kreeg in 1954 na het overlijden van zijn schoonouders de winkel op zijn naam. Hij had goed begrepen dat de naam boekhandel Waanders een begrip was in Enter en daarom hield hij de naam in stand. De zoon van Johan Bakker, Hans, nam de winkel over van zijn vader. Diens zoon Joost is ook nog een tijd eigenaar geweest van de boekhandel. Boekhandel Waanders werd Bruna Waanders, waar ook de laatste postdiensten in Enter aangeboden worden. Op 16 juli 2015 sloot ook Bruna de deuren en werd het Primera. Daarmee verdwijnt definitief de naam Waanders als boekhandel uit Enter.

Jais Hin'n

'Door hej den Ab oet Eanter', zeiden de vrouwen van de Hexelseweg in Wierden, als Jais Hinnen Ab met zijn paard en wagen vol huishoudelijke spulletjes aan kwam rijden. Zijn verkooppraatje:

Mooder, menske,

Muste nog wat oet kroam

Pötje vuur de lange nach'n

Stofkämke 'n dubbeltje

Kan se neet vuur krabben.

Als Entersen deze naam lezen zullen hun gedachten in de eerste plaats gaan naar het vroegere winkeltje in potten en pannen, direct achter de hervormde kerk. De winkel van Jais Hin'n-Ab.

Jais Hinnen Ab

Waar kwam deze naam vandaan?. De plaats waar de boerderij is gebouwd was in de achttiende eeuw grond van het erve Hermssel, dat daarnaast lag. Dit oude, uit de veertiende eeuw stammende erve, is in 1762 openbaar verkocht door de eigenaar Helmigh. Het boerenhuis werd gekocht door de toenmalige pachter, Gerrit Harmsel. De grond ernaast, met daarop een volle waar in de Enterse marke, kocht Hendrik de Wilde.

Hendrik de Wilde had een zoon Jannes, die in de wandeling Jasse genoemd werd. Deze Jasse, geboren in 1733, heeft meer dan veertig jaar functies vervuld in het markebestuur van Enter. Van hem is de naam Jassen-Hinne afkomstig, Jannes van Hendrik de Wilde, later verbasterd tot Jais-Hin'n. De familie De Wilde was vaak in rechtszaken verwickeld die de schipperij betroffen. Misschien is dit wel de oorzaak dat er zoveel papieren in de familie bewaard zijn gebleven.

Jas de Wilde overleed in 1830 op zesennegentigjarige leeftijd. In zijn testament had hij vast laten leggen dat zijn dochter, die hem al dertig jaar verzorgd had, zeshonderd gulden zou krijgen, zijnde dertig jaar 'meidenloon' à twintig gulden per jaar.

Een opmerkelijke transactie in de papieren van De Wilde komen we tegen in 1860. Van een stuk grond gelegen 'aan de Hamberg' wordt het recht van uitgraving van klei of leem verkocht aan Willem Struik, steenbakker uit Rijssen. Het is een stuk grond van zesenvijftig are. Van iedere twee are waarin zich tenminste drie Amsterdamse voeten klei of leem bevindt, wordt honderdvijfentwintig gulden betaald. De uitgraving moet binnen vier jaar worden gedaan. Daarna moet het land geëgaliseerd worden en geschikt gemaakt worden voor bouwland. Als onder het hele stuk grond voldoende leem zit levert dat vijfendertighonderd gulden op en blijft de grond eigendom.

Hendrik de Wilde, de zoon van Jasse, zet het schippersvak voort en diens zoon Jan neemt het weer van hem over. Maar als in 1875 Willem ter Steege trouwt met Janna de Wilde en bij zijn schoonouders in gaat wonen, is zijn schoonvader al geen schipper meer. Willem ter Steege is schipper en vaart in maatschap met zijn vader en zo blijft de schipperij toch nog in de familie.

De zoons van Willem zoeken ander werk en de zomp van Willem belandt in onderdelen op de zolder. De jongste zoon, Albert Jan ter Steege, trouwt in 1920 met Gerritdina Klein Nagelvoort.

Albert Jan is metselaar en zijn vrouw melkt de koeien. Hij heeft nog meegeholpen met de bouw van het station in 1910. Begin jaren dertig wordt Albert Jan ziek. Hij mag niet meer metselen en is genoodzaakt een ander beroep te kiezen. Hij koopt voor tachtig gulden een paard en een wagen voor achtentwintig gulden en trekt beladen met potten en pannen de boer op. Als in 1932 zijn ouders overlijden wordt een deel van de boerderij verbouwt tot winkeltje in potten en pannen. Hij krijgt in Enter al snel de naam 'Schörter-Ab' of 'Blik-Ab'.

De oorlog legt de handel een beetje stil en er worden onderduikers in huis verborgen. De laatste tijd van de oorlog had hij een wit kleed op de kar met een rood kruis om aanvallen van Britse jagers te voorkomen. Als Albert ter Steege met zijn venterskar in het buitengebied bij een boerderij kwam en zijn handelswaar aanpreef, was een vaste standaardzin van hem: 'Moader meanske Mina (of Dina) muste nog een pötje vuur de lange nachte?'. Hij kwam ook met zijn wagen bij het zusterklooster Heekeren in Goor. Daar kwam steeds dezelfde zuster bij de wagen om iets te kopen. Toen er op zekere dag een andere zuster bij de wagen kwam vroeg Albert of er iets was met de vorige zuster. 'Oh nee,' zo luidde het antwoord, 'maar zij is moeder geworden'. 'Oh, dan heb ik nog iets voor de kleine bij me', antwoordde Albert Jan.

De winkel van Jais Hinnen Ab aan de Werfstraat, 1958

Toen zijn zoons in de zaak kwamen werden op veel markten potten en pannen verkocht en later aardewerk. De zaak groeide snel en omdat Enter geen grote industrie wilde vertrokken ze naar Rijssen. Jaishin'n-Ab overleed in 1972 op negenenzeventigjarige leeftijd.

Jacobus Doeser (1884-1971), paard en wagen in boslandschap - olieverf op doek.

2014, Hamberg en de es

Deze boom is als enige overgebleven aan de Boomkampsweg op de Hamberg.

De Schuitemakers

De oudste berichten over scheepsbouw in Enter betreffen bijbrieven uit de jaren 1751, 1754 en 1755 uit het Rechterlijk Archief van het Richtambt Kedingen. Schippers uit Zwolle kochten van Gerhardus Schuitemaker uit Enter zompen en konden op dat moment nog niet betalen.

Er was sprake van een 'een nieuwe Schuitemaker met schipkiste, twee swaarden, zeil en touwen' en dat voor een 'somma van hondert en dertig carolis guldens.' Uit dezelfde tijd stammen de eerste berichten over schippers van Enter in het markeboek, namelijk de acties van Anthoni Borgerinck rondom Binnengaait in het jaar 1751. In 1759 heeft Gerhardus Schuitemaker een 'timmerwerf en een huisien gezet op de gemene grond' zonder voorkennis van de markerichter.

In het jaar 1777 heeft Jan ten Berge een werf aangelegd ten nadele van Gerrit Brandes en Jan Olthof. De werf moest worden afgebroken en op een andere plaats herbouwd. Vermoedelijk is de scheepsbouw in Enter veel ouder. In het materiaal dat Berkenvelder heeft verzameld voor een monografie over de scheepsbouw in Zwolle in de zestiende en zeventiende eeuw, komt een familie Schuitemaker voor, die in de zestiende eeuw potten bouwde voor meestal Zwolse en Meppelse schippers. Zij leverden echter nooit aan schippers uit Twenthe. Daarom moeten we veronderstellen dat al in de zestiende eeuw in Twenthe schuiten werden gebouwd, vermoedelijk in Enter.

Ruim een eeuw later – in het jaar 1694 – woonden er in Enter een Timmer Tonnis, getuige het zoutregister van dat jaar. Enige jaren later werd Timmer Tonnis in het kerkelijk archief aangetekend als Schuitemaker. Dominee Marcelli, de eerste predikant van Enter, schreef alle geboorten, huwelijken, geldtransacties en kerkeradsnotulen in de perkamenten folianten.

Hij legt in het jaar 1712 vast dat Jan Teunissen de achternaam Schuytemaker heeft. In de volkstelling van het jaar 1748 komen drie gezinshoofden Schuitemaker voor, Gerrit, Gradus en Gerhardus. In het jaar 1795 kwamen er in Enter negen timmerlieden voor, waarvan drie Schuitemakers: Lucas, Jan Berend en Gradus en Jan ten Barge. Ook woonden er toen twee smeden, waaronder Hendrikus Drogen.

In het jaar 1689, zo blijkt uit een koopakte van een woonhuis, was er al sprake van 'wilen Mr. Tonnis Gerritsen Timmerman':

De dato den 15 novemb. 1689 vast en bundig verkocht hebben, aen wilen Mr. Tonnis Gerritsen Timmerman haer huys en hoff staende en gelegen binnen Enter, aldernaast de schoolmr (Prakken). Met die eene syde, en de ander syde naast Jan de Wilde, die de wederhelffte daer van toekompt, en albereyts affgepaalt is synde beregtigt met een halve Enter uytdrift, en sulcx voor eene somma van 280 Car.Gl.

Uit de rest van de akte blijkt dat het huis nu op naam komt van zijn zoon, Jan Tonnissen Timmerman. Deze Jan Tonnissen kreeg van de marke Enter al in het jaar 1682 de opdracht hekken te maken bij de molen. Timmertönnes was de stamvader van de vele Schuitemakers, die ooit twee werven hadden. De Schuitemakers breidden zich sterk uit. Alles wat tegenwoordig in Enter Schuitemaker heet stamt af van deze ene voorvader Tonnis Gerritsen. En nog heel lang woonde een Timmer op de aloude plek: Timmerjehan. Hij woonde 'aldernaast de schoolmeester met die eene syde.' Het huis van het schoolhoofd Prakken werd later verkocht aan garagehouder Ten Dam, terwijl aan de andere kant jarenlang De Wilde woonde. In mijn jeugd woonde juffrouw Prakken alleen in het huis waar Ten Dam later een fietsenzaak had. Ernaast was de bibliotheek en aan de andere kant het politiebureau, waar je ook voor paspoorten terecht kon.

Regge bij erve Exo, Wierdenseweg

Vanaf de middeleeuwen zeilden de zompen op de Regge. Met velen, soms waren er alleen al in Enter meer dan honderd zompen in gebruik. Het bouwen van een zomp, zeker toen men nog niet over modern gereedschap beschikte, is geen kleinigheid. Het vereiste groot vakmanschap. Het monopolie daarvan was in Enterse handen. Zompen werden, of het nu voor eigenaren aan de Vecht, de Berkel, de Schipbeek of de Regge was, altijd in Enter gebouwd.

Exose Aa valt in de Regge, Wierdenseweg

In de Gemeenteverslagen van het jaar 1866 wordt vermeld:

Alleen worden hier van tijd tot tijd zoogenaamde zompschuiten gebouwd die een inhoud hebben van 12, 14 en 16 tonnen, in het jaar 1866 is slechts een gebouwd die een grootte had van 18 tonnen.

In het jaar 1881:

Van tijd tot tijd worden hier zoogenaamde zompen gebouwd, die een inhoud hebben van 14 tot 18 tonnen.

In het jaar 1894:

Een scheepstimmerwerf te Enter is alleen tot reparatie der aldaar behorende zompen. Nieuwe schepen worden hier niet meer gebouwd.

De zomp de Vriendschap van Ten Brinke, getekend door Markvoorde.

Uit een interview uit de jaren dertig van de twintigste eeuw weten we dat er drie scheepswerven zijn geweest, de Schutemakerswaarf, de Koolewaarf ofwel de werf van Ten Berge en de Meisterwaarf. De Meisterwaarf was van een Schuitemaker, die in de eerste helft van de twintigste eeuw in trouwde bij de Grevinks. Zij leverden in de achttiende eeuw de schoolmeesters van Enter en woonden in het 'Meistershoes'. Koolndieks (Ten Berge) vertelde dat zijn grootvader zompen had gebouwd. Toen de zompenbouw afliep ging hij kanten (kanthouwen: hout zo houwen (slaan) dat er effen kanten ontstaan) in Duitsland. Meer was er in de familie niet van bekend. Een nazaat van de Schuitemakers deelde mee, dat zijn grootvader geregeld langs de nieuwbouw (van huizen) liep, om te zien hoe men deze bouwde. Hij moest immers omzien naar een andere broodwinning.

Deze werven lagen aan de Lee. De loop van de Lee is in de weilanden nog te volgen. Aan de Oude Pastoriestraat stonden twee huisjes tegen elkaar. Hier hebben twee scheepsmakers gewoond. De grootvader van Koolndieks woonde in het meest noordelijke huisje. Jan ten Brinke herinnerde zich één werf, de Meisterwaarf van Schuitemaker. De andere waren in zijn jeugd – omstreeks het jaar 1900 – allang verdwenen.

Zomp op de Regge

Zompweg, zijweg van de Wolvesweg, Enterbroek

Winkeliers in 1880

Noordeinde, links de kruidenierswinkel van Peters-Wassink, rechts de boerderij van Plumiers (Sweers).

1969, supermarkt van de coöperatie, foto Harrie Cox

Op 10 maart 1880 werd in de gemeente Wierden van elk adres het gezinshoofd opgeschreven en het beroep dat hij of zij uitoefende. Het geeft een leuk inzicht waar op dat moment de winkeliers en bakkers in Enter woonden.

Beginnend in het noordeinde treffen we op kadasternummer 1009 winkelier Jannes Brunnekreef aan. Het is het pand waar deze familie later een klompenmakerij had. Daarnaast woont Gradus Nijland, tapper/winkelier. Hostink was zijn bijnaam. Later was hier de eerste Enterse paardenslagerij van De Weerd gevestigd.

De oude winkel van Wassink

Iets verderop heeft Jenneken Slaghuis haar winkel, waar later de winkel van Velten de Broeze was. De winkel van Willem Nijland (ook van Hostink) was waar later Hein Waanders woonde. Naast de hervormde kerk had Gerrit Morsink het oude erve Borgerink gekocht en daarnaast zijn winkel en bakkerij gevestigd, die later overging naar de Coöperatie.

Bakker Hein Waanders, Dorpsstraat, noordeinde; uit de collectie van Rita Waanders-Schut.

Aan de Dorpsstraat, naast het latere café Bolscher, had Arend Jan Rohaan een bakkerij. Waar café Bolscher was, was de winkel van Arend Jan Kamphuis. Het pand naast eetcafé Zumpke was de bakkerij van Jan van Nes, daar woonde later Wolthuis en nu Broeze. Op de hoek

Bornerbroekseweg/Dorpsstraat treffen we winkelier Hendrik Jan Plaggemars aan, later werd dat Velten Baks. Tegenover het latere hotel De Adelaar woonde winkelier Fredrik Jan Broeze. Nu heeft Janneke Velten er een lingeziezaak.

Bakker Rohaan (Schultjes),

Bakker Jan Van Nes

De moeder van Mina Koers-Borkent van de Hexelseweg uit Wierden was Elisabeth (Betje) Borkent-van der Riet uit Notter. Zij werkte voor de oorlog bij bakker Velten (Baks). Mina mocht met haar moeder mee op de fiets naar Enter om een ijsje te kopen bij Baks.

Verderop in de Dorpsstraat was de winkel van Jan Hendrik Leyendekker, later was hier garage Kornegoor. De man die de eerste Enterse prentbriefkaarten in de handel bracht was Everhardus Lambertus Heinink. Hij woonde waar later de schoenmakerij van Phillippi was.

Een honderd meter verder in de Dorpsstraat woonde winkelierster Hendrika Adolphina Immink. Bij haar in woonde Bernardus Phillippi, de marskramer. Nog weer wat verder had je Lucas van Nes, een broer van Jan van Nes, die hier zijn bakkerij/winkel had. Daar tegenover woonde Christiaan Roetgering (de voorganger van Roetgering Kledingmagazijn), die winkelier was.

Tot slot had je aan de Zuiderstraat de winkel van Jan Meyer en drie huizen verderop woonde winkelierster Dina de Wilde.

Leemreize, het oude Driervershoes, Dorpsstraat; in de jaren dertig bouwde Leemreize een nieuwe winkel, Westenberg bouwde een nieuw pand tegen de winkel van Leemreize. De nieuwe winkel van Westenberg, 1955, uit de collectie van het Oversticht Zwolle.

1930, Velten Baks, bakker en kruidenier

1965 Velten Baks, bakker en kruidenier

Gerrit de Weerd, geboren te Voorst in 1894, koopman en paarden- en kalverenslager

Telefoon in Enter

De maalterij van H.J. Schuitemaker aan de Rijssenseweg kreeg de eerste telefoonaansluiting in Enter in 1915.

In 1877 deed de telefonie zijn entree in Nederland. Amsterdam was de eerste plaats waar lokaal gebeld kon worden. In 1894 werd in het hulppostkantoor in Enter een Rijkstelefoonkantoor gevestigd. Zo'n telefoonkantoor werd gebruikt om telegrammen door te geven aan de telegraafdienst. In 1914 komt er een openbare spreekcel in het hulppostkantoor.

Jan Postema Mijn telefoonnummer in Enter was 1709. Zelfde als jaartal op de Herv. Kerk.
Vind ik leuk · Beantwoorden · 3 · 7 oktober om 15:55

Verwijderen

Bert-Jan Pinkert Dorothe rechts onder in: CJ Wedda

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 7 oktober om 16:41

Verwijderen

Inge Oremus Dokter hoeven had 1396 😊

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 7 oktober om 17:34

Verwijderen

Marloes Heering Dat heeft dr. Oortgiesen nog steeds.. 😊

Vind ik leuk · Beantwoorden · 2 · 7 oktober om 21:32

Schrijf een antwoord...

Verwijderen

Gerrit Wijnen ik weet nog dat we nummer 429 hadden

Vind ik leuk · Beantwoorden · 7 oktober om 17:37

Verwijderen

Gerrie de Weerd wij hadden 273

Vind ik leuk · Beantwoorden · 7 oktober om 19:20

Verwijderen

Erwin Oremus Inge Oremus 38 er voor en ze pakken nog steeds op hahaahah

1 · 7 oktober om 20:18

Verwijderen

Hans Aan de Stegge Dom geval.!

Je mist de 1

Vind ik leuk · 18 uur

Verwijderen

Erwin Oremus Vandaar dat je te laat was Hans Aan de Stegge 😂😂😂😂

18 uur

Verwijderen

Hennie Van Hooijdonk Wij hadden 223

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 7 oktober om 20:26

Verwijderen

Hetty Morsink Ja wat leuk he Hennie Van Hooijdonk. Grappig om te zien. 😊

Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · 7 oktober om 20:38

Schrijf een antwoord...

Verwijderen

Richard ten Dam Vroeger Nr. 10 weet ik niet maar oma vertelde dat en zelf weet ik nog dat we nr 210 hadden sws nadat de 1e officiële telefooncel tegenover ons huis kwam aan de Rijssenseweg was ik de 1e die daar gebeld heeft voor 'n dubbeltje met mijn moeder. Vergeet ik nooit weer.

Vind ik niet meer leuk · Beantwoorden · 2 · 7 oktober om 21:20

Verwijderen

Elize Radema Leemreize 386. Werd later 1386..... Inderdaad, 1 cijfertje verschil met die van Hoeven. Dus verschillende ziekmeldingen in de vroege ochtend gehad destijds.

Ter Harmsel

De naam ter Harmsel komt van het erve Hermsel. In 1602 is het Hermsel negen mud groot. Het Hermsel stond achter de hervormde kerk op de hoek Werfstraat, waar nu drie erven staan, waaronder Jais Hinnen Ab en het Maskopshoes; het erve Borgerink stond ernaast, op de plaats waar de coöperatie kwam. Het Hermannushus, verbasterd tot Hermsel, genoemd naar Hermannus de Enthere.

In 1993 was de inventarisatie van het omvangrijke archief van het huis Almelo voltooid. Hiermee kwam een rijke bron beschikbaar voor historici en genealogen. Verrassend genoeg had het archief ook voor Enter enkele bijzondere gegevens in petto. Uit de oudste akten van het archief blijkt dat er aan het begin van de veertiende eeuw een heus riddersgeslacht in Enter woonde. In die tijd werden koop en verkoop van onroerend goed, erfeniskwesties en dergelijke vaak door kloosterlingen, die de schrijfkunst meester waren, op schrift gesteld. Als getuigen werden door de heren van Almelo ridders en knapen uit de omgeving uitgenodigd, die borgmannen waren van het kasteel Almelo. Borgmannen speelden een bijzondere rol bij de verdediging van het kasteel van hun heer. Oorspronkelijk moesten ze bij of in het kasteel wonen. In een akte uit het jaar 1308 komen de namen voor van de knapen Hermannus de Enthere en Theodoricus de Enthere. Na 1350 lezen we niets meer over dit geslacht. De heren Van Enthere stichtten in deze tijd waarschijnlijk de kapel gewijd aan de H. Antonius Abt in hun woonplaats.

Het archief van de bisschop van Utrecht vertelt meer over de mogelijke woonplaats van deze ridders in Enter. Het leenregister rept in 1382 van het Hermanshuys of Hermannishus in Enter. Hermannus van den Reve was de eerst bekende telg uit het geslacht van Enthere. Het is zeer waarschijnlijk dat we hier te maken hebben met het huis van het geslacht van Enthere. In 1382 was Albert van den Reve, verwant aan de graven van Almelo was, beleend met het Hermannushus. Adellijke huizen die goederen in leen hadden van de bisschop van Utrecht gaven deze soms weer in onderleen uit aan pachters van hun bezittingen. Particuliere leenkamers werden dit genoemd. In het archief van het huis Vilsteren werden ook enige

boekjes gevonden met de administratie van de leenkamer van het Hermshuis in Enter. De naam van het Hermannushuis is in de loop der eeuwen veranderd van Hermsele en Hermshuis in Harmsel.

Het erve Hermsel stond achter de hervormde kerk en was als enige begunstigd met een dubbele waar of aandeel in de marke Enter. Hieruit blijkt ook weer een bijzondere status vanuit het verleden. De plek achter de coöperatie werd vroeger 'De Berg' (Borg) genoemd en de gorens (tuingronden) achter de coöperatie de 'Berggarens'.

In de archieven staat vermeld dat het erve Hermsel ook wel het Hermanshuys wordt genoemd en dat het een leen was van de bisschop van Utrecht. Dat was in de tijd dat Enter hoorde bij de gemeente Rijssen. Het erf werd verkocht aan de oud-burgemeester van Zwolle, Warner Hoefslag, op 11 februari 1687. Hij kocht het erve Hermsel van Gerhard van Laar tot Honloo. Gerhardus Helmigh werd de voogd van Warnerus Hoefslag, die toen nog niet volwassen, dus wilsbekwaam was, na de dood van zijn vader Joan Arnold Hoefslag. Op 24 april 1762 werd "het erve en goed Hermsel of Hermanshuis in Enter" op verzoek van Arnold Jan Helmich en krachtens besluit van Ridderschap en Steden van 15 maart 1762 uit het leenverband ontslagen in ruil tegen nr. 587 (Klein Letink of Wolters te Elsen), onder voorwaarde, dat de achterlenen van Hermanshuis, in het bijzonder de "Luttikenhof toe Gietmen" en katenstienden over Herman Wessels goed in het vervolg zouden gelden als achterlenen van Klein Leting. De kunstschilder Jan Broeze (Koar Jan) woonde op het erve Klein Letink, dat nu erve Koarjan wordt genoemd.

In dienstmansstad : Hermanshuys to Enther ende Ludolvinc to Enther, dat Catteler ende dien thienden over die Eze to Enther, smal ende grof.

Dat erve toe Harmenshuys voer een Stichtes leen van Utrecht, in der buerschap toe Enter in den kerspel van Rysen, mit alle synen tobehoer. Item Kattelaer, gelegen in derselver buerschap ende kerspel voirseit mit alle synen tobehoer.

*Gerhard van Laar tot Honloo na de dood van zijn moeder Seina van der Beek. 1687 feb 11 (OF fol 239v) Warner Hoefslag, oud-burgemeester van Zwol, als koper na opdracht door Gerhard van Laar tot Honloo en Barlo en zijn vrouw Anna Margareta Olimath. * Het erve ende goed Hermenshuis of Hermsele met alle syn regt en gerechtigheid, vrij van alle uitgaande rente, thinsen of anders, zodanig als hetzelve in de buirschap Enter, gerigte van Kedingen gelegen, met dan nog twintig manschappen, als het erve Bekmannink en het erve Velthof in het gerigte van Ootmarssum, elk voor twee manschappen, ende de vordere ingevolge koopcedulle in dato den 28 mey 1686 genomineert, de provincie van Overyssele leenroerig.*

Gans

Al ben je maar een domme gans
met je oranje snavel,
en met je schrokkerige hals.
Toch heb je witte veren
die zwart zijn soms van al het vuil.
Als jij je hebt gewassen,
in de heldere schone sneeuw,
en daarna met je vleugels klapt,
Dan domme, domme gans
wat ben je toch mooi.

Mien ten Brinke – Ezink (Mien van Kos Gaait)

TEUTETIP

zegnt

"Wat he'j bie n eande?"

in stea van

Wat zi'j van plan?

Het Enterse Kamp

In 1932 was er sprake van werkverschaffing; het waren de crisisjaren. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het Enterveen ontgonnen. Het beekje de Elsgraven, dat de natuurlijke afwatering naar de Entergraven verzorgde, kon de grotere hoeveelheden water niet aan. De verantwoordelijke beheerder het Waterschap De Regge moest de Elsgraven daarom verbreden en verdiepen. Het eerste deel van deze werkzaamheden was al spoedig gerealiseerd, maar voor het laatste deel ontbrak het geld. Na het uitbreken van de economische crisis in de jaren dertig konden de werkzaamheden in het kader van de Rijkswerkverschaffing alsnog worden uitgevoerd. Gemeenten konden werklozen aanmelden om ze te werk te stellen bij deze projecten. Ook de gemeente Nijmegen meldde zich aan. Zesennegentig werklozen konden aan de slag bij het project de Elsgraven in Enter. Voor huisvesting werd gezorgd. Op 2 mei 1932 arriveerden de mannen op het station Enter en werden geleid naar het "Enter Kamp" dat even verderop was ingericht op een terrein van de gemeente, achter de betonfabriek van Rohaan.

Elsgraven valt in de Entergraven

's Morgens om 6 uur was het reveille in het kamp. Bij de keuken konden de bewoners koffie halen waarna men met de schop op de schouder naar de werkplek liep. Bijna niemand had ervaring met graven of zoden steken. Om zes uur 's avonds kwamen ze terug in het kamp. Er waren twee lange barakken tegenover elkaar met ieder zes vertrekken met een woon/eetkamer

en een slaapkamer ingericht voor acht personen. Aan het eind lag de ontspanningsbarak annex conversatiezaal. Het warm eten moest opgehaald worden bij de keuken. Om tien uur 's avonds moest het stil zijn. Alcohol was verboden en de arbeiders mochten het kamp niet verlaten. Bij de aanmelding was verteld dat ze vijftien gulden per week konden verdienen, maar dat viel tegen. De verlangde productie kon niet gehaald worden en de meesten kwamen niet verder dan tien gulden. Dit geld werd rechtstreeks aan de gezinnen overgemaakt. Zelf kregen ze niet meer dan twee gulden broodgeld. Bij de bakker, die iedere dag langskwam, konden ze een brood kopen en van de kok kreeg ieder een stukje boter en een stukje spek.

Twee weken verbleven ze in Enter en daarna mochten ze een weekend naar huis. Hier klaagden ze bij de bonden en de gemeente over het zware werk en de slechte verdiensten. Met tegenzin keerden ze terug naar Enter. Een aantal mannen stookte de rest op en de volgende dag barstte de bom. Een wilde staking brak uit en de hele groep pakte zijn boeltje en onder begeleiding van de politie gingen ze naar het station en vertrokken naar Nijmegen. De Inspectie greep hard in. De ergste raddraaiers werden uitgesloten en ontvingen geen steun meer van de gemeente. De rest kreeg een waarschuwing. Als ze zich weer misdroegen, zouden ze hetzelfde lot ondergaan. Het werk aan de Elsgraven zou daarna tot november ongestoord verlopen.

Soap Stokreefsweg/Kattelaarsdijk

We schrijven over het jaar 1978. De weg is klaar, maar de rust in het landelijk, met bomen en houtwallen omzoomde Enterse buitengebied, is nog niet teruggekeerd. Nog kijken enkele boeren er elkaar kwaad aan, nog weigeren ze elkaar te groeten. Oorzaak van de vertroebelde verhoudingen is de plaats van een brug over de A1, die het dorp en de boeren van elkaar heeft gescheiden. Ter Haar, de boer op erve Kattelaar, neemt het de bewoners van de Stokreefsweg kwalijk dat zij actie voerden om de brug dichterbij de deur te krijgen. Zijn broer groet de noabers wel, maar die is dan ook raadslid en rijkschoolhouder. Die kan het zich niet veroorloven niet te groeten. Boer Nijmeijer van de Stokreefsweg tilt niet zo zwaar aan het feit dat tientallen hectares goede landbouwgrond voor de weg moesten worden opgeofferd.

-
|Aanleg viaduct E8, 1971

Bewoners van de Stokreefsweg hebben bij Rijkswaterstaat hun belangen weer eens onder de aandacht gebracht. Dit gebeurde in het jaar 1972, begin april. Het ongenoegen ging over de geplande kruising van deze weg met de E8. De E8 maakt deel uit van de internationale verbinding E30, de weg van Londen via Berlijn naar Moskou. Zoals bekend voeren de mensen van de Stokreefsweg al geruime tijd stilzwijgende strijd met hun burens van de Kattelaarsdijk over de plaats waar de brug over de snelweg moet komen.

A1

Berichten over ‘nadelig omrijden’ over een afstand van twee kilometer, indien de brug in de Kattelaarsdijk komt, wijzen de bewoners van de Stokreefsweg van de hand. Die afstand bedraagt hoogstens tweehonderdvijftig meter, aldus de verontwaardigde heren Freriksen en Nijmeijer van de Stokreefsweg. Rijkswaterstaat heeft al een voorlopige beslissing genomen en op de kaarten de route over de Stokreefsweg aangemerkt. Dit leidde tot een handtekeningenactie van de mensen van de Kattelaarsdijk. Naar het gemeentebestuur, Gedeputeerde Staten en Rijkswaterstaat is een lijst met tweeëndertig handtekeningen gestuurd waarin geprotesteerd wordt tegen de overgang over de E8 via de Stokreefsweg.

De bewoners van de Stokreefsweg vragen zich af van wie die handtekeningen afkomstig zijn. Want naar hun mening zijn slechts zeven gezinnen betrokken bij een tracé over de Kattelaarsdijk, terwijl bij de Stokreefsweg zeker tweeëndertig gezinnen betrokken zijn. De Stokreefswegbewoners voeren als belangrijkste argument aan dat de schoolkinderen (ongeveer 40) bij een verandering van het tracé zeker één kilometer moeten omrijden en bovendien genoodzaakt zouden zijn de drukke Goorseweg over te steken.

Over de tracébeëpalning is al heel wat te doen geweest. Reeds in 1964 stonden de boeren in Enter-Zuid tegenover elkaar in hun meningen. Stilzwijgend zou toen het tracé Stokreefsweg zijn gekozen. In een vergadering in Diepenheim is dat later weer veranderd. In 1970 werd ook een overgang gepland in de Wolfesweg (toen Rijssenseweg), twee kilometer oostelijker. Aangenomen werd toen dat de Stokreefsweg, die het dichtst bij Enter ligt, zou worden gekozen. En inderdaad hebben het gemeentebestuur en de wegencommissie in de raad van Wierden

gekozen voor die overgang. In het plan 'Buitengebied' wordt de Stokreefsweg ook als overgang aangegeven.

De brug heeft nog geen naam

De brug over de A1 in de Stokreefsweg heeft nog steeds geen naam. Er staat geen naambord op. Alle andere bruggen die over het traject van de A1 liggen hebben wel allemaal een naambord. Daar zijn welluidende Enters klinkende namen bij zoals 'Wolves', 'Kruder' en 'Klimtuin'.

De weg stond in 1930 al op het Rijkswegenplan. Toch kon pas in 1965 daadwerkelijk met de aanleg vanaf Hoevelaken worden begonnen dankzij het geld dat via het nieuw opgerichte Rijkswegenfonds beschikbaar kwam. Als we het over deze oost-westverbinding hebben, spreken we niet van de A1, maar van de E8 route. De weg is namelijk een deel van de Europese Route nummer 8. De weg die op het vasteland van West-Europa loopt van Hoek van Holland via Den Haag, Utrecht en Amersfoort naar Twente en verder naar Hannover en Berlijn.

De brug over de Stokreefsweg heeft wel een naambord gehad; 'Cartelaar' stond erop. Maar het naambord is spoorloos verdwenen en staat de brug naamloos over de A1 gebogen. Wethouder Buitengeweg van de gemeente Wierden heeft geen idee waarom het naambord is verdwenen. Ook de bewoners van de Stokreefsweg weten nergens van. Met klem ontkennen zij het 'Cartelaar-bord' te hebben weggehaald.

Wel is het zo dat zij het helemaal niet eens waren met de naam 'Cartelaar'. De naam Cartelaar zou afkomstig zijn van de naam van een kasteel dat vroeger in de buurt heeft gestaan. De Kattelaarsdijk herinnert daar nog aan. Volgens de bewoners van de Stokreefsweg stond het kasteel Cattelaer, ver van de plaats waar de brug nu is. Daarom kan deze naam eigenlijk niet in aanmerking komen.

De weg stond in 1930 al op het Rijkswegenplan. Toch kon pas in 1965 daadwerkelijk met de aanleg vanaf Hoevelaken worden begonnen dankzij het geld dat via het nieuw opgerichte Rijkswegenfonds beschikbaar kwam. Als we het over deze oost-westverbinding hebben, spreken we niet van de A1, maar van de E8 route. De weg is namelijk een deel van de Europese Route nummer 8. De weg die op het vasteland van West-Europa loopt van Hoek van Holland via Den Haag, Utrecht en Amersfoort naar Twente en verder naar Hannover en Berlijn.

In 1978 hebben de bewoners van de Stokreefsweg tijdens een ludieke actie de brug gedoopt in 'Spoeldersbrug'. Dat was toen de brug werd vrijgegeven voor het verkeer. De naam Spoeldersbrug is afkomstig van Albert Spoelder. Zijn boerderij stond precies op de plek waar de brug moest komen. Zowel de borden met de naam Spoeldersbrug, gegeven door de bewoners, als de naam Cartelaar, gegeven door de commissie die zich speciaal bezig hield met het naamgeven van bruggen, zijn nu verdwenen. De bewoners van de Stokreefsweg weten niet wie de borden heeft weggehaald. Wel zijn er voorstellen voor de naam van de brug. De bewoners willen graag dat de brug de naam 'Wal-Abke' krijgt. Wal-Abke is de Enterse naam van Albert Spoelder. En anders moet de brug maar 'Brug zonder naam' (BZN) genoemd worden, aldus een bewoner van de Stokreefsweg.

Gerrit Spoelder, Wal Abkes Gaait

Bezwaren tegen de brug over de E8

In Holten, waar de bewoners van de Stokreefsweg hun zaak weer eens bepleiten, kwam commentaar van ingenieur H. Scholten, hoofd van Rijkswaterstaat en ingenieur H. Bloemsma van de afdeling grondaankopen. 'De zaak zit ons wel een beetje dwars', aldus Bloemsma. 'Onlangs werd het tracé van de E8 gewijzigd vanwege de aanwezigheid van een paddestoelenveld. Het zou niet betamelijk zijn om door een zo geschikte zaak als een lokale kruising ook maar een week oponthoud van de E8 te riskeren, hetgeen overigens ook niet te verwachten is. In een democratie mag men uiteraard een protest laten horen. Maar de bewoners van de Kattelaarsdijk hebben weinig of geen gegronde argumenten aangevoerd'. Scholten vulde aan: 'De afstand Kattelaarsdijk-Kremersweg-Bullenaarsweg en terug naar de Kattelaarsdijk bedraagt vijftienhonderd meter. Het tracé dat nu is gekozen in het verlengde van de Stokreefsweg, betekent dat de Kattelaarsdijkers tweehonderdvijftig meter meer moeten

afleggen om het dorp te bereiken. Een alternatief tracé over de Zomerdijk, dat Homan heeft voorgesteld, is verkeerstechnisch niet goed', aldus Scholten.

'Bovendien heeft de gemeente Wierden hier bezwaren tegen. De Stokreefsweg is veel beter georiënteerd op het dorp en op de zwaartepunten op het lokale verkeer. Alles is terdege afgewogen. Het plan 'Buitengebied Wierden' heeft één maand ter inzage gelegen en er is via een hoorzitting volop inspraak geweest. Dat de heer Homan protesteert is niet erg begrijpelijk. Hij kan zijn bedrijf op dezelfde plek blijven uitoefenen en krijgt voor de doorsnede die door zijn land wordt gemaakt zelfs compensatie door een nieuw stuk grond, waarop hij eventueel kan uitbreiden', aldus Scholten. 'Wij verwachten de aanbesteding van dit stuk van de E8 binnen korte tijd. De strijd over de kruising in Enter zal daarop geen invloed hebben. Er moet overigens wel voor het einde van het jaar een definitieve beslissing vallen, zodat het Koninklijk Besluit van kracht kan worden. Anders kunnen we bij Enter niet opschieten met die kruising, aldus Bloemsma.

Over het tracé van de overgang over de E8 ten zuiden van Enter is het laatste woord nog niet gezegd. Naar het schijnt liggen de kaarten van de Kattelaarsdijkers minder goed, omdat zowel Rijkswaterstaat als de gemeente Wierden al een beslissing hebben genomen ten gunste van de Stokreefsweg.

Bewoners van de Stokreefsweg in Enter staan op de "Brug zonder naam" over de E-8

Viadukt Stokreefsweg nog steeds naamloos

Enter - Het viadukt over de E-8 in de Stokreefsweg in Enter heeft nog steeds geen naam. Dat wil zeggen, er staat geen naambordje op. Alle andere viadukten die over het onlangs geopende traject van de E-8 liggen hebben allemaal wel een naambordje. Daar zijn zeer welluidende Enters klinkende namen bij zoals "Wolves", "Kruder" en "Klimtuin".

Het viadukt in de Stokreefsweg heeft wel een naambordje gedragen. "Cartelaar" stond erop. Maar sinds enige tijd is het naambordje spoorloos verdwenen en staat het viadukt naamloos over de E-8 gebogen. Wethouder Buitensweg van de gemeente Wierden heeft geen enkel idee waarom het naamplaatje verdwenen is en hij weet helemaal wie het naamplaatje heeft weggehaald. Ook de bewoners aan de Stokreefsweg in Enter weten nergens van. Met klem oorkennen zij, dat zij het "Cartelaar"-bordje hebben weggehaald.

Wel is het zo, dat zij het erg oneens waren met de naam "Cartelaar". De naam Cartelaar zou afkomstig zijn van de naam van een kasteel dat vroeger in de buurt gestaan heeft waar het viadukt nu is. Het Kartelaardijkje is daar ook nog een overblijfsel van. Dat is een zijstraatje van van de Stokreefsweg. Maar volgens de bewoners van de Stokreefsweg stond de Cartelaar zo ver van de plaats af waar het viadukt nu is, dat deze naam eigenlijk niet in aanmerking kan komen.

Vorig jaar september hebben de bewoners van de Stokreefsweg bij een ludieke actie de brug gedoopt in "Spoelderbrug". Dat was toen het viadukt wij gegeven werd voor het

verkeer. De naam "Spoelderbrug" is afkomstig van Eibert Spoelder. Deze man had vroeger zijn huis precies op de plaats staan, waar nu het viadukt is. Dat huis heeft men moeten afbreken, omdat anders de E-8 er niet langs kon. Zowel de naam "Spoelderbrug", gegeven door de bewoners als de naam "Cartelaar", gegeven door een commissie die zich speciaal bezig houdt met het naamgeven van verkeersviadukten, zijn nu verdwenen. Tijdens een gesprek met de bewoners van de Stokreefsweg, bleken zij uitsluitend niet te weten wie het naamplaatje heeft weggehaald. Wel hebben zij enige voorstellen voor een nieuwe naam van de brug. Zij zouden graag zien dat het viadukt "Walebke" komt te heten. Walebke is de Enterse naam voor Eibert Spoelder. "En anders moeten we de brug maar "Brug zonder naam" (BZN) noemen", stelt één van de bewoners voor. De bewoners wensen zich echter niet meer zo druk te maken om de naam van de brug.

voor de weggebruiker. De Stokreefswegbewoners staan bepaald niet te juichen om het antwoord van h en w.

Spoeldersbrug

De brug in de Stokreefsweg over de A1 (toen E8) is door de buurtbewoners van die weg 'Spoeldersbrug' gedoopt. Die naam is een pleister op de wonde voor de vijfenzeventig jarige boer Albert Spoelder (Lepkes Albert, ook wel Wal Abke), wiens oude boerderijtje precies op de plek stond, waar nu de brug is gebouwd. In het bijzijn van alle buurtbewoners onthulde Spoelder zelf de naam van de brug. Hij knipte ook het lint door waardoor de bewoners de brug als geopend beschouwden.

Erve Spoelder (Walboer) aan de Stokreefsweg

Om de brug juist op die plaats te krijgen een is een strijd van vijftien jaar nodig geweest. Ook de bewoners van de Kattelaarsdijk hebben geprobeerd de brug in hun weg te krijgen. Beide wegen werden door de komst van de E8 van de dorpskern afgesneden. Uiteindelijk, na talloze vergaderingen en bezoeken aan het Landbouwschap, het gemeentebestuur van Wierden, Gedeputeerde Staten in Zwolle, Rijkswaterstaat en tenslotte nog een beroep bij de Kroon, hebben de bewoners van de Stokreefsweg de strijd gewonnen.

Pal naast de brug stond voorheen dat knusse boerderijtje van Albert Spoelder, dat niet alleen hemzelf, maar veel buurtbewoners zo dierbaar was. De uren die ze daar doorbrachten, met de klompen op de ring, rond het vuur van de potkachel in zijn keuken, en met een kop sterke koffie in de hand, zijn historie geworden. Zo sprak voorzitter Freriksen van het actiecomité kort voordat Spoelder het lint doorknipte. 'En', voegde hij eraan toe, 'toen we er achter kwamen dat dit alles moest verdwijnen en plaats moest maken voor de grote verbinding Londen-Moskou, ja, toen gingen onze stekels recht overeind.'

Het gevolg was de oprichting van het actiecomité, dat erin slaagde van de Stokreefsweg geen doodlopende weg te laten maken. Freriksen merkte nog op: 'het werd dus geen brug te ver'. Maar het betekende wel dat Spoelder zijn boerderij moest verlaten. Na veel geharrewar over het bestemmingsplan voor dat gebied, mocht hij een paar honderd meter verderop een nieuwe woning bouwen. 'Daar ben ik erg blij mee', zei de sigaarrokende Spoelder. 'Maar het heeft me wel veel pijn gedaan te zien hoe een onderaannemer van Rijkswaterstaat mijn boerderijtje met dieselolie overgoot om het snel en goedkoop af te laten branden'. Van die brand is een film gemaakt door Gerard Freriksen, de film die Spoelder één keer gezien heeft, maar dat niet opnieuw wil zien. Hij vindt één keer genoeg. Daarom is hij bijzonder verguld met het voorstel de brug 'Spoeldersburg' te noemen. De naam is nog niet officieel erkend, maar het actiecomité hoopt dat de wettelijke goedkeuring van deze naam (door de gemeente Wierden) het laatste wapenfeit van het comité mag worden. 'Reken er maar op dat we alles op alles zullen zetten om die genoegdoening voor Spoelder zullen krijgen' zegt een woordvoerder van het actiecomité.

Na afloop van de opening, waarvoor geen vertegenwoordigers van het gemeentebestuur uitgenodigd waren, omdat men het als een specifieke Stokreefswegaangelegenheid beschouwde, kwamen alle buurtbewoners in een van de padvinders gecharterde tent bijeen om op de opening te klinken. Albert Spoelder was de man waar het feest om draaide. Een feest pal naast het asfalt van één van Europa's belangrijkste oost-west verbindingen; de weg was toen nog uitgestorven.

13 april 1928 Leidsche Courant

Een vierjarig kind van den heer Spoelder te Enter, in de buurt van Almelo, dat naar een Paasvuur stond te kijken, kwam te dicht bij het vuur, zoodat de kleertjes vlam vatten. Met ernstige brandwonden werd het kind in het R.K. ziekenhuis te Almelo opgenomen, waar het Woensdagavond overleed.

28 januari 1926 Het Centrum

Dinsdagavond kwam op den Enterweg een autobus van J.L., die fabrieksarbeiders van Wierden naar Enter bracht, in botsing met een boerenwagen, waardoor de bus kantelde en in de sloot terecht kwam. Nadat met groote moeite de passagiers uit de bus geholpen waren, bleek dat mejuffrouw S. zoodanig aan hoofd en mond gewond was, dat geneeskundige hulp van dokter Beem uit Wierden moest worden ingeroepen. De overige tien personen kwamen met eenige schrammen en den schrik vrij. De autobus was erg beschadigd.

2015, Goorseweg

De eerste garage

Garage Kornegoor aan de Dorpsstraat was de eerste garage in Enter. Velen van ons herinneren zich nog Johan Kornegoor, ook wel “Corrie” genoemd. Ook de naam “Pas-Corrie” viel wel eens. Om te weten hoe het precies zit moeten we een duik in de geschiedenis nemen.

In 1832, als alle eigenaren van onroerend goed te boek worden gesteld in het kadaster, staat op deze plek het huis kadastraal bekend onder nummer E 1399. Eigenaar is Gerhardus

Hendrik Immink, die in het jaar 1807 als predikant in Enter was gekomen. Deze Immink bezat nog veel meer onroerend goed. Hij woonde zelf in de pastorie aan de huidige Oude Pastoriestraat.

Op E 1399 woonde Levy Spanjaard, die daar al sinds 1811 een kleine kruidenierswinkel runde. Zijn zoon Salomon heeft later de winkel overgenomen en het pand in 1858 gekocht van Immink.

In 1877 heeft Jan Hendrik Leyendekker het pand aangekocht. Hij was in Rijssen geboren en in 1871 getrouwd met Gerritdina van Uiter. Hun dochter Gerritdina, geboren in 1873, trouwt op 13 december 1900 met Jan Langenhof, die eerder getrouwd was geweest met Johanna Vinkers. Jan Langenhof was afkomstig van het erve De Pas, voormalige Bourgondische Hoeve. Ze gaan wonen in het pand aan de Dorpsstraat en nu weten we dus hoe de naam "Pas" hier kwam. Het is dan nog steeds een kruidenierswinkel.

Gerritdina Leyendekker en Jan Langenhof krijgen drie kinderen, Johannes (1901), Gerritdina (1904) en Gerhard (1907).

Het waren eigenlijk al sinds 1877 twee panden, tegen elkaar aangebouwd. In 1906 is het pand herbouwd. Johannes en Gerhard Langenhof beginnen in 1927 een garage. Hun moeder de weduwe G. Langenhof-Leyendekker, laat in 1928 direct naast de garage een nieuw pand bouwen, waarin ze de kruidenierswinkel onderbrengt. De kruidenierswinkel runt ze samen met haar dochter Dina (Pas-Dina).

Gerhard Langenhof trouwt in Rijssen en begint daar een garage, wat later de HAVI-autobusdiensten zou worden. Johan Langenhof houdt de garage in Enter en neemt een medewerker in dienst, Johan Kornegoor. In 1941 overlijdt de schoonvader van Johan Langenhof, Jan de Wilde. Jan de Wilde was postkantoorhouder in het pand aan de Dorpsstraat, naast hotel de Adelaar.

Johan Langenhof kan zijn baan overnemen en wisselt het onzekere bestaan als ondernemer voor de zekerheid van de PTT. Johan Kornegoor neemt de zaak over en huurt voorlopig het pand. In 1957 koopt hij het pand. Dina Langenhof blijft eigenaar van de kruidenierswinkel ernaast. Later als Dina stopt met de winkel koopt Kornegoor het pand en trekt het bij de garage aan. De fietsen worden steeds belangrijker en als na het overlijden van "Corrie" zijn vrouw en zoon en dochter de zaak voortzetten, wordt de garage afgestoten.

1931, garage Langenhof, later Kornegoor

Het verhaal van Kornegoor

In het jaar 1597 verliet de Italiaanse hopman Bernardo Cerniago zijn zonnige land en bleef hangen in Usselo. Hij trouwde een Enschedese joffer en het nageslacht leeft nog altijd voort, ook in Enter, onder de naam Kornegoor.

Wanneer oorlog een volk in beroering brengt treffen wij – zowel in de oude tijd als in onze dagen – zelfs op de meest afgelegen plaatsen plotseling vreemde namen aan. Er verschijnen nieuwe personages op het toneel, mensen die er van oorsprong niet thuis horen en niet passen in hun nieuwe omgeving. Meestal blijken het dan ook verschijningen van korte duur. Enkelen echter blijven. Twee generaties achtereen, soms zelfs voor goed. Komt men de vreemde familienaam tegen laat zich dit feit meestal verklaren met de woorden van een lied. Dagelijks hoorde men tijdens de oorlog van het jaar 1914 zingen: 'Wenn die Soldaten durch die Stadt marchieren, gucken die Mädels aus Fenster und Thüren'. Eén van de dochters van een boer veroverde het hart van de vreemde soldaat en er ontstond een verbintenis voor het leven. De geschiedenis van Twenthe kent er voorbeelden van. De sinds eeuwen gevestigde families Davina, Sachse en Dalenoord bijvoorbeeld zijn namen met oorsprong uit zulk een romantische gebeurtenis en ze werden echte Twentse geslachten.

De nakomelingen van Bernardino Cerneago hebben het tot een blijvende vestiging in Enter gebracht. Cerneago, die volgens de beschikbare gegevens geen hoge rang dan die van ruiter in zijn vaandel bekleedde, had geen slechte kansen. Hoewel hij niet van adellijke geboorte was mocht het hem lukken de hand te winnen van Anna, de jongste dochter van de toen reeds overleden stichter van de Nije Borch Enschede: Rolof van Scheven. Het huwelijk moet tussen de jaren 1580 en 1585 gesloten zijn. Door de goederen die zijn vrouw mee bracht in het huwelijk werd Cerneago grootgrondbezitter. Uit zijn beide huwelijken, het eerste met Anna van Scheven, het tweede met Kunne, wiens familienaam niet genoemd wordt, kennen wij vijf volwassen zoons, ook werden er dochters geboren.

Bernardino is voor zijn tijd een tekende verschijning in het begin van de Tachtigjarige oorlog. In een voor Twenthe erg rampspoedige tijd verschijnt Cerneago het eerst ten tonele. De Nije Borch Enschede, waar hij zijn vrouw zou vinden, had ongeveer een halve eeuw gestaan. Hij zag slechts ellende en tegenspoed, nog erger werd het toen ons land tegen Spanje in opstand kwam en jarenlang onder druk van de oorlog leefde. Op 20 juli 1572 waren de Staatse troepen de kerk van Winterswijk binnengedrongen en hadden de kelken, monstransen (versierd gouden of zilveren vaatwerk waarin de hostie wordt tentoongesteld) en verdere kerkparamenten (dienstgewaden) geroofd en meegenomen. Uit het begin van 1572 is het

oudste van de bewaard gebleven boeken, wanneer het gericht Enschede begint. Wat in Winterswijk gebeurde, maakt ons duidelijk wat reeds een half jaar eerder in Enschede was voorgevallen. Op 19 januari had hier een getuigenverhoor plaats waaruit blijkt dat kort tevoren de troepen van graaf Willem van den Berg op weg naar Oldenzaal te Goor hebben gelegen. Vandaar hebben zij het stadsbestuur van Enschede gesommeerd tot het zenden van gevolmachtigden om over een brandschatting te onderhandelen. Een van deze gevolmachtigden, Johan Muller, was een voorzichtig man. Hij heeft ervoor gezorgd dat in de stadsprotocollen werd vastgelegd wat er verhandeld was, opdat hij zich hiermee kon verantwoorden. Hij diende het volgende interrogatorium in dat jammer genoeg niet door een heldere stijl uitmunt.

Of Cerneago reeds in het jaar 1580 met de Spaanse bezetting in Enschede kwam is niet zeker. De eerste keer wordt hij op 20 mei 1585 genoemd als 'Bernardus, juffer Anna van Schevens man'. In december van hetzelfde jaar treedt hij op voor zijn schoonzuster, de weduwe Margaretha de Bever-Scheven. Daarna zien we hem in verschillende oude oorkonden iedere keer weer verschijnen, de laatste keer op de Usseler holtink van het jaar 1638. Hij heeft dus minstens drieënvijftig jaar in Usselo gewoond. Anna van Scheven getuigde in het jaar 1598 ongeveer veertig jaar oud te zijn. In dezelfde rechtszaak wordt gezegd dat in vroeger tijd bij haar vader 'drie hopluden benevens (met daarbij) ruyteren en knechten ingekwartierd waren'. Cerneago kan een van deze hoplieden geweest zijn. Evenwel wordt hij de vele keren dat zijn naam voorkomt nooit hopman of kapitein genoemd en nooit met enige officiersrang aangeduid. Slecht één enkele keer wordt hij genoemd als de 'Erentfeste' Bernarde Cernago. Vermoedelijk was hij niet, zoals zijn vrouw, in een adellijke familie geboren. Hij schijnt een ruiter zonder een hoge rang geweest te zijn.

De Nijmeijers

De oorsprong van de meijer-namen ligt in Noordwest-Duitsland. Boerenzonen uit deze streek zochten in de achttiende en negentiende eeuw hun heil in het economisch aantrekkelijke Nederland. Daardoor konden zij bovendien de dienstplicht ontlopen. De -meijer-namen gaan terug op families die 'maiers' waren. Dat wil zeggen beheerders of pachters van de boerderijen die in het eerste deel van de familienaam zijn genoemd. De Brenninkmeijers woonden op de Brenninkhof in Mettingen. Clemens (1818-1902) en August Brenninkmeijer (1819-1892) reisden aanvankelijk rond als marskramers, voordat zij in 1841 in Sneek de firma C&A Brenninkmeijer oprichtten. Het begin van het succesverhaal van C&A.

Willem Nieuwemeier is geboren omstreeks 1720 te Diepenheim. Hij is de oudst bekende Nijmeijer. Willem Nieuwemeier is getrouwd met Janna Nijmeijer. Uit dit huwelijk is omstreeks 1760 zoon Jannes geboren.

Jannes Nieuwemeier is geboren omstreeks 1760 en overleden op 12 april 1826. Hij is de zoon van Willem Nieuwemeier en Janna Nijmeijer. Jannes Nieuwemeier is getrouwd op 21 mei 1785 met Harmina Rensink uit Beusbergen. Uit dit huwelijk zijn te Markelo tien kinderen geboren. De kinderen worden wisselend Nijmeijer of Nieuwemeier genoemd.

Gerrit Nijmeijer is geboren op 8 januari 1806 te Markelo op het erve Broekmans en overleden op 15 april 1874 te Enterbroek op achtenzestigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jannes Nieuwemeier en Harmina Rensink. Gerrit Nijmeijer woonde voor zijn huwelijk in Eibergen. Na zijn huwelijk woonde hij op het erve de Vrugte aan de Kreunertweg 8 te Borculo. Op 14 november 1861 verhuist de familie naar Enterbroek. Gerrit Nijmeijer wordt pachter op het erve Hiltjesdam. Eigenaar van het erve Hiltjesdam is Carel Georg van Wassenaar Obdam, heer

van Twickel. Hij is getrouwd op 11 september 1840 met Janna Nijhof uit Borculo. Zij is de weduwe van Arend Vrugten uit Borculo. Uit dit huwelijk is Harmannes Nijmeijer geboren.

Harmannes Nijmeijer is geboren op 7 maart 1843 te Borculo en overleden op 23 september 1931 te Enterbroek. Hij is landbouwer van beroep. Het erve Hiltjesdam is op 22 augustus 1923 afgebrand. Harmannes Nijmeijer is de zoon van Gerrit Nijmeier en Janna Nijhof. Hij is getrouwd op 30 januari 1867 met Martha Smit uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn acht kinderen geboren. Het zesde kind, Mannes Nijmeier, is getrouwd met Janna ten Brinke van het erve Holland te Enterbroek. Zij is de dochter van Gerrit Jan ten Brinke en Geertruida Willemina ter Keurs. Het echtpaar woont in bij de ouders van Janna ten Brinke. Mannes Nijmeijer is landbouwer van beroep.

Jan Nijmeijer is geboren op 19 september 1867 te Enter en overleden op 7 maart 1943. Hij is de zoon van Harmannes Nijmeijer en Martha Smit. Jan Nijmeijer is landbouwer op het erve Beumer. Hij is getrouwd op 10 maart 1892 met Johanna Maria (Hanna) Böhmer uit Enterbroek. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek elf kinderen geboren. Het eerste kind, Gerhard Hendrik, wordt Böhmers Hendrik genoemd. Het vijfde kind, Mannes, wordt Beumers Mans genoemd. Het zesde kind, Jan, wordt Koot'n Jan genoemd. Het zevende kind, Hendrikus, wordt Bömers Dieks genoemd.

Gerrit Jan Nijmeijer is geboren op 11 december 1895 te Enterbroek en overleden op 8 oktober 1984 te Enterbroek. Hij is geboren op erve 'n Beumert. Gerrit Jan Nijmeijer is de zoon van Jan Nijmeijer en Johanna Maria (Hanna) Böhmer. Hij woonde op erve Holland aan de Stokreefsweg te Enterbroek. Gerrit Jan Nijmeijer is getrouwd op 30 oktober 1919 met Gerdiena Hendrika Velten uit Enterbroek. Zij is de dochter van Albert Velten (landbouwer op erve de Elzen, Holland) en Geertruida Willemina ter Keurs. Uit dit huwelijk zijn tien kinderen geboren. Het tweede kind, Jan Herman, wordt Elzen Jan genoemd.

Jan Herman Nijmeijer is geboren op 15 augustus 1921 te Enterbroek en overleden op 29 september 1992 op eenenzeventigjarige leeftijd. Hij wordt ook Elzen Jan genoemd. Jan Herman Nijmeijer is landbouwer op het erve de Elzen aan de Stokreefsweg te Enterbroek. Hij is de zoon van Gerrit Jan Nijmeijer en Gerdiena Hendrika Velten. Jan Herman Nijmeijer is getrouwd op 6 november 1947 met Janna van de Riet uit Rectum. Zij is de dochter van de landbouwer en veehandelaar Jan Hendrik van de Riet (Koppelmaat) en Hendrika ter Maat. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek zeven kinderen geboren.

Jan Hendrik Nijmeijer is de zoon van Jan Herman Nijmeijer (Elzen Jan) en Janna van de Riet. Hij is getrouwd met Dinie Roelvink. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek drie kinderen geboren. Hij heeft de boerderij, die was afgebrand, weer opgebouwd. Jan Hendrik Nijmeijer woonde aan de Stokreefsweg te Enterbroek, nu aan de Sportlaan te Enter.

Jan Nijmeijer is geboren op 21 april 1927 te Enter en overleden op 26 mei 1962 op vijfendertigjarige leeftijd als gevolg van een auto-ongeluk. Hij was onderweg naar een vergadering van de (hervormde) kerk in Utrecht. Hij is de zoon van Mannes Nijmeijer (Beumers Mans) en Gerritjen Luttikhedde. Jan Nijmeijer is getrouwd op 17 september 1954 met Dinie Gerda Voortman uit Ypelo. Zij is de dochter van Berend Jan Voortman (Meijers Jan) en Frederika Johanna (Hanna) Morsink. Uit dit huwelijk zijn te Enter vier kinderen geboren.

Jan Nijmeijer is geboren op 15 maart 1900 te Enterbroek en overleden op 5 juni 1972 in het ziekenhuis te Almelo. Hij is de zoon van Jan Nijmeijer en Johanna Maria (Hanna) Böhmer. Jan Nijmeier wordt ook Koot'n Jan genoemd. Hij is landbouwer op het erve Hiltjesdam (de Koote). Jan Nijmeijer is getrouwd op 22 april 1926 met Johanna Hendrika Vrugteman uit Deldenerbroek. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren.

Herman Johan Nijmeijer is geboren op 11 januari 1928 te Enterbroek en overleden op 12 januari 1962 te Rectum op vierendertigjarige leeftijd. Hij is overleden toen hij op de fiets op weg naar zijn werk door een auto werd aangerezen. Herman Johan Nijmeijer was medewerker van de zuivelfabriek te Wierden. Hij is de zoon van Jan Nijmeijer (Koot'n Jan) en Johanna

Hendrika Vrugteman. Herman Johan Nijmeijer is getrouwd op 11 juli 1957 met Gerritdina Frederika (Dina) Olde Samson uit Ypelo. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Gerritdina Frederika (Dina) Olde Samson is hertrouwd met Jan Albert Nijmeijer uit Enterbroek.

Arend Jan Herman Nijmeijer is geboren op 9 december 1934 te Enterbroek en overleden op 26 oktober 2010 te Enterbroek. Hij is landbouwer op erve de Koote (Hiltjesdam. Arend Jan Herman Nijmeijer is de zoon van Jan Nijmeier (Koot'n Jan) en Johanna Hendrika Vrugteman. Hij is getrouwd op 17 oktober 1961 met Hendrika Gerritdina (Riek) ter Keurs uit Rectum. Zij is de dochter van de landbouwer Johannes ter Keurs (Snieders) en Gerritdina Harmina Egbertsen. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vijf kinderen geboren.

Johan Nijmeijer is geboren op 2 oktober 1910 te Enterbroek en overleden op 3 april 2000 in het ziekenhuis te Almelo. Hij is de zoon van Jan Nijmeijer en Johanna Maria (Hanna) Böhmer. Johan Nijmeijer is landbouwer op erve Zanink aan de Zuiderstraat 39 te Enter. Hij is getrouwd op 3 oktober 1946 met Gerritdina ter Hofste (Zaninks Dina) uit Enter. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, Dinie, Jannie en Henk Nijmeijer.

Gerrit Jan Nijmeijer is geboren op 4 februari 1876 en overleden op 7 april 1928 te Enterbroek op tweeënvijftigjarige leeftijd. Hij is landbouwer op erve 'n Ulker, ook wel het Oelenhoes genoemd, aan de Velnerweg te Enterbroek. Gerrit Jan Nijmeijer is de zoon van Harmannes Nijmeijer (Hiltjesdam) en Martha Smit. Hij is getrouwd op 23 april 1903 met Johanna Gerdina ter Denge uit Enter. Zij is de dochter van de timmerman Gerhard ter Denge (Ulker) en Johanna Willemina Mennegat. Uit dit huwelijk is Gerhard Jan Nijmeijer geboren, die ook Ulker Jan wordt genoemd.

Gerrit Jan Nijmeijer is geboren op 14 september 1931. Hij is landbouwer op het erve Nijmeijer aan de Bullenaarsweg 2a te Enterbroek. Gerrit Jan Nijmeijer is de zoon van Gerhard Jan Nijmeijer (Ulker Jan) en Egberdina Groothaar (van het erve Wolves). Hij is getrouwd op 20 mei 1953 met Berendina Johanna Albertha (Dina) Kolhoop uit Enterbroek. Zij is de dochter van de landbouwer Herman Kolhoop (Kloas Herman) en Egberdina Johanna (Hanna) Brunnekreef. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Het derde kind, Herman, is landbouwer op erve Cloas, aan de Kolhoopsdijk te Elsenerbroek.

Hotel de Adelaar

In het begin van de negentiende eeuw is er op de plaats, waar later hotel de Adelaar zou komen, een logement waar Gradus Volbrink de eigenaar van was. In 1831 is Gradus Volbrink overleden en vervolgens is het pand verkocht aan Jannes van Uitert.

Of hij ook zelf het logement heeft gerund is niet bekend. In 1853 verkoopt Jannes van Uitert het pand aan Gerhardus Struik uit Rijssen. Gerhardus Struik is getrouwd met Geertruida Meyer, een kasteleindochter uit Delden. Ze beginnen een tapperij/logement met daarnaast een smederij, want Struik is grofsmid van beroep. In 1871 overlijdt Gerhardus Struik. Zijn vrouw zet de zaak voort tot 1883. In dat jaar verkoopt ze de panden aan kandidaat-notaris Jan Poulie uit Wierden. Poulie verhuurt de tapperij/logement aan Jan Evert Jansen uit Meppel, die getrouwd is met Rensje van Dijk. Het pand ernaast, waar vroeger de smederij was, wordt verhuurd aan Annette van Wijngaarden. Als zij in 1887 overlijdt gaat haar neef Karel van Wijngaarden er wonen. Karel is net brievengaarder geworden en het hulppostkantoor van Enter wordt nu in een kamer in dit pand gevestigd. Karel van Wijngaarden is in 1891 getrouwd met Jansje Maatje, die vroedvrouw was in Enter.

Omstreeks 1900 is er een nieuwe voorgevel voor het logement gekomen. Dan verschijnt in de voordeur de afbeelding van de adelaar. In het hulppostkantoor ernaast komt in 1894 een openbare spreekcel waar je interlokale telefoongesprekken kon voeren door tussenkomst van de telefoniste. In 1907 overlijdt Jan Evert Jansen. Zijn vrouw Rensje van Dijk zet het logement voort. In 1906 is notaris Poulie overleden, zijn vrouw blijft De Adelaar verhuren aan de familie Jansen. Ook overlijdt Karel van Wijngaarden, de postkantoorhouder die naast De Adelaar woont. Hij wordt opgevolgd door zijn vrouw Jansje van Wijngaarden-Maatje.

Als de weduwe van notaris Poulie in 1916 overlijdt besluiten de erven het pand van hotel de Adelaar te verkopen. Als koper dient zich aan Hermannus Schuurman, een stalhoudersknecht uit Zwolle. Hij is getrouwd met Anna Philippi, een zuster van schoenmaker Philippi, die enige jaren eerder in Enter gekomen is. Schuurman blijkt totaal ongeschikt voor het horecavak. Zijn vrouw voorkomt dat het uit de hand loopt, maar in januari 1921 wordt De Adelaar verkocht aan Johannes Smithuis uit Hengelo.

In december 1921 brandt het hotel af. Ook het naastgelegen postkantoor loopt grote waterschade op. In februari 1922 wordt door de gemeente een plan voor nieuwbouw goedgekeurd. Op de benedenverdieping komt de gelagkamer met daarachter een biljartzaal, keuken voor het hotel en een kamer voor de familie aan de voorkant. Op de verdieping komen zes hotelkamers en een zitkamer, slaapkamer en keuken voor het gezin Smithuis. In 1924 staat het hotel te koop. Gerrit Jan Koenderink wordt de koper. Zijn vader komt uit Enter en is van de 'Zwen-Jans'-familie. In 1926 vraagt Gerrit Jan Koenderink een vergunning bij de provincie tot het onderhouden van een autobusdienst op marktdagen tussen Enter en Rijssen en Enter, Wierden en Almelo. In 1927 wordt de vergunning onder protest van de Spoorwegen en Hodes in Rijssen voor vijf jaar verleend. Naast de autobusdiensten verhuurt Koenderink ook een luxe auto.

Dan komt de Tweede Wereldoorlog. Alle auto's en autobussen worden in beslag genomen. De Duitsers vestigen hun hoofdkwartier in De Adelaar. Na de oorlog zijn de boerenbruiloften op de deel van de boerderij nagenoeg afgelopen. Er komt vraag naar grotere en luxere zalen. Koenderink laat in 1952 een grote 'ontspanningszaal' bouwen. Dit wordt een groot succes. Veel bruiloften, dansavonden en tentoonstellingen worden er gehouden. In 1959 overlijdt Gerrit Jan Koenderink. De concurrentie zit ook niet stil en ook Dreijerink en Ten Berge krijgen zalen. In 1960 wordt de zaak verbouwd. Het café komt langs de gehele voorzijde aan de Dorpsstraat. Johan ten Hove, getrouwd met Jo Koenderink, heeft inmiddels de zaak overgenomen. De biljartzaal komt bij de grote zaal. In de jaren die volgen wordt de zaal niet gemoderniseerd en de activiteiten lopen hard terug. Als Johan ten Hove overlijdt zet Jo Koenderink het café nog voort tot september 1987.

Links hotel de Adelaar

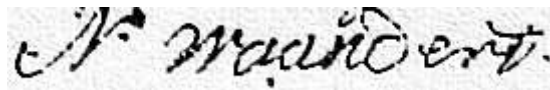
2015, voormalig hotel de Adelaar

Waanders

Nicolaas Wandert Koning, zijn nazaten noemden zich Waanders. Zijn naam is over de jaren heen geëvolueerd. Hoe is de ontwikkeling verlopen van de naam 'Koning' naar 'Waanders'? Wat betekent de naam Waanders en waar komt de naam vandaan?

Koning, Wandert, Wanders Waandert, Waanders

Nicolaas werd in 1800 gedoopt als Nicolaas Wandert Koning. In het lidmaten en attestatieregister van Deventer wordt hij in 1819 vermeld als Nicolas Wanders. In 1824 tekende hij nog met N. Waandert zijn certificaat nationale militie.

A handwritten signature in black ink that reads "N. Waandert." The letters are cursive and somewhat slanted to the right.

Handtekening Nicolaas van de acte nationale militie 1824

In zijn trouwakte wordt Nicolaas Wandert vermeld. Zijn eerste twee kinderen krijgen bij de geboorteaangifte ook de naam Wandert mee (Abraham 1824 en Maria Elisabeth, 1825). Na 1827 krijgen zijn kinderen de naam Waanders. Nicolaas ondertekent dan ook met Waanders.

A handwritten signature in black ink that reads "N. Waanders." The signature is more fluid and cursive than the previous one.

Handtekening Nicolaas onder geboorteaakte Abraham Waanders (1831)

A handwritten signature in black ink that reads "N. Waanders." The signature is very cursive and elegant.

Handtekening Nicolaas (1856)

In zijn overlijdensakte staat Nicolaas Wandert Koning, genaamd Nicolaas Waanders. Op grond van decreten van keizer Napoleon van 1811 en 1813 werden alle inwoners verplicht een vaste naam aan te nemen en deze te laten registreren. De wijze van registratie verschilt per gemeente. Deventer vermeldde alleen gezinnen die een nieuwe naam aannemen. Nicolaas staat niet geregistreerd in dit register.

Alle nakomelingen van Nicolaas worden met de naam Waanders geschreven.

Betekenis van de naam 'Waanders'

Vóór 1811 hadden vele Overijsselaars geen vaste familienaam. Men gebruikte een patroniem. Dat is een achternaam ontleend aan de voornaam van de vader, die dus veranderde bij elke generatie. Ook was het gebruikelijk een naam te ontleenen aan de boerderij of veldnaam waar men woonde; deze namen wijzigden dus bij verhuizing.

In Waanders en Wanders schuilen de voornamen Waander en zijn grondvorm Wander. De naam Waanders betekent niet anders dan de zoon van Waander en behoort dus tot de familie van de patroniemnamen.

Wander is een typische Friese voornaam. Winkler noemt Wander een misvorming van Warner. Dit zou dan gegaan moeten zijn via Warnder, met reductie van r tot Wander. Zoals blijkt uit de volgende wisselvormen is dit vermoedelijk juist: Wernder, Wander, Wandel = Wernar, Bommelerwaard ca. 1600; Wander, Waender, Wendel = Werner, Ewijk (Gld.), 18e eeuw. De naam kwam tot in de negentiende eeuw voor in Dinxperlo. Zie ook Werner. Verdere Friese varianten zijn Waender, Wandert en Wender en de typische meisjesnaam Wantjes naast de algemenere Wandrina.

De oorsprong van de naam Waander ligt in de Germaanse voornamen Wanther, samengesteld uit de elementen "Wand" en "harja"; het laatste woord is in het oud-Saksisch tot "Hert" geworden en betekende "leger", zoals nu in het Duitse "Heer". "Wand" hangt samen met het Germaanse werkwoord "Wandjan", dat wenden betekent. Hierdoor komt de betekenis van Waanders neer op 'Wendleger', wat voor ons zeer ongewoon klinkt.

Er bestaat ook nog een verwant woord "Wandu" dat "Staf" betekende en dat in het Engels "Wand" of toverstaf betekent. De staf is oorspronkelijk een tak en van takken maakte men speren. Woorden die een speer aanduiden, zoals "geer", "gees" en "es" waren naamselementen die we kennen in namen Gesink, Geenink, Essink. De naam Wanther verklaard als "speerleger" was voor de krijgshaftige Germanen aanvaardbaar.

Naamsvermeldingen en literatuurreferenties

- Hekket, B.J., in: Tubantia 1978

OTGB 2 (1985), nr 3, p 35.

Spreiding van de naam 'Waanders'

Waar komt de naam vandaan? Een belangrijke bron om de geografische spreiding en de herkomst van een naam te ontdekken is de landelijke volkstelling van 1947.

Uit deze volkstelling blijkt dat de meeste dragers met de naam "Waanders" afkomstig zijn uit de provincies Overijssel (592) en Gelderland (166).

Provincie	Aantal naamdragers
Groningen	7
Friesland	3
Drenthe	1[1]
Overijssel	592
Gelderland	166
Utrecht	27
Amsterdam	39
Noord-Holland	27
Noord-Holland totaal	66
Den Haag	73
Rotterdam	11
Zuid-Holland	26
Zuid-Holland totaal	110
Zeeland	0
Noord-Brabant	7
Limburg	21
Totaal	1000

Bijna zeker is deze ene Waanders in Drenthe de onderwijzer in Valthe Abraham Antonie Waanders, nazaat van Nicolaas Waanders.

Brug'n Derk werd ook de Malle Bakker genoemd

De laatste brugwachter bij de brug over de Regge op de Ypeloweg was Derk Hiltjesdam (Brug'n-Derk). Hij werd ook wel 'de malle bakker' genoemd. Als de schippers de brug naderden begonnen ze te toeteren. Hij had maar één arm en had moeite met het sluiten van de brug. Hij deed dat als volgt. Hij rende tegen het steile brugdek op klemde zich vast met zijn arm en liet zo de wet van de zwaartekracht zijn werk doen. Hij was ook zoetwater visser en verdrong op vierenzeventigjarige leeftijd bij het vissen in het Mokkelengoor. Later heeft de gemeente Wierden het onderhoud aan de brug overgenomen. De ophaalbrug is in de jaren twintig van de vorige eeuw vervangen door een vaste houten brug.

De school in Enterbroek

In het begin van de zeventiende eeuw had Enterbroek zijn schoolgebouw met zijn eigen onderwijzer. Het schoolgebouw heeft tot het einde van de negentiende eeuw op haar oude locatie gestaan tussen de boerderijen Bokdam en Holsbosch. In 1795 was er een handtekeningenactie om de school in het Enterbroek te behouden. Lucas Schuttenbeld ondertekende met de naam van zijn moeder, Scheltens. Jan Bokdam, geboren in 1806, overleden in 1883 te Enterbroek, was een zompschipper. Hij vaarde zondags met de kerkgangers uit Enterbroek naar de kerk en in de week met schoolkinderen naar de school in Enter, nadat de school in Enterbroek was opgeheven. Hij kreeg hiervoor een vergoeding van de gemeente Wierden, omdat 's winters de wegen door hoog water niet begaanbaar waren. In 1817 woonde Jan Gerritsen Niland (Nijland), ook wel 'n Slamp genoemd, bij de school in Enterbroek in een hut. Voor de hut moest hij aan de marke drie gulden per jaar betalen. In 1817 was de school er dus nog.

School te Enterbroek, later tolhuis bij de erven Exoo aan de Wierdenseweg.

Verklaring bijnamen

Berends

Ten Brinke woonde op het erve Berends en werd daarom Berends genoemd.

'n Beumert

Erve 'n Beumert was oorspronkelijk het erve Groot Peddemors. In 1795 trouwde een van de dochters met Böhmer uit Delden.

Biesterman

Ter Weel woonde op de Biesterije en werd daarom De Biesterman genoemd. Biester betekent stormachtig. Ook: biesterbane; in de biesterbane zijn: in de war zijn. Biesteren is van streek zijn; biesterij: verbijstering, verwarring, verbeelding, inbeelding. Een Biesterbos is een ruig, onstuimig iemand.

Binnen Gait

Als de zompen bij de haven aankwamen, waar de herberg met de uitspanning was en waar Gait (Gerrit) de eigenaar was, liep je binnen. Dus was je binnen bij Gait. In die tijd werd er veel gesmokkeld. De familie Nijenhuis, die ooit eigenaren waren van de herberg, noemen zich nog steeds Binnen Gait.

Brunnekreef

De naam Brunnekreef komt van het erve Bronninkkreef te Goor. Brunnekreef wordt ook 'n Sik, Slaamp of de Kremer genoemd. Arent Bruininck is geboren omstreeks 1550 te Goor. Hij is de oudst bekende Brunnekreef. Zijn kind is Derrick Bronninckreve genoemd. De naam is een samenvoegsel van Bronnine Kriefft.

Buis Jan

Berend Jan Scholten werd Buis Jan genoemd omdat hij altijd een buis droeg.

De Beuse

Dissel was getrouwd met een dochter van het erve De Beuse. Hij werd daarom De Beuse genoemd. Beuzen zijn rieten matten van een stoel.

De Bosdame

Achter de bakkerij van Plas Hendrik, aan de Werfstraat, stond de boerderij van Weijsink. Twee dochters van Weijsink hadden een baan bij burgemeester Putman Cramer, die op het Leijerweerd woonde. Ze liepen van Enter naar de Waterhoek en moest door een bos lopen om bij het Leijerweerd te komen. Omdat de betrekking bij de burgemeester hun toch enige status verschafte, werden ze al gauw de Bosdame genoemd. Die naam bleef aan de familie hangen.

De Bos

Nijhof wordt de Bos genoemd omdat hij woont op het oude erve Bosman.

erve de Bos, klompenmakerij Nijhof

Klompenmaker Gerard Nijhof (de Bos), 2011

De Bredde

Boswinkel werd De Bredde genoemd naar de omgeving waar zijn boerderij lag. Bredde is laag gelegen grond die vroeger altijd onder water stond.

De Breader

Geels wordt ook wel de Breader genoemd naar het erve De Bredde.

De Kruuder

Haring van de Rondweg werd de lange Kruuder genoemd. Een Kruuder is een kruidenier. Het viaduct over de A1 op de Rondweg is De Kruuder genoemd. Op de plaats van het viaduct stond het erve de Kruuder. Het erve de Kruuder moest plaats maken voor de A1.

De Basse

Een basse is een dijbeen.

De Bode

De Wilde was postbode en werd daarom de bode genoemd.

De Geele

Geels wordt ook wel De Geele genoemd, de naam is afgeleid van de roepnaam Geel.

De Jante

De Jante is de bijnaam voor De Wilde die woonde op de huisplaats die vroeger Jan te Langen heette.

De Keizer

Aan de Stegge woonde op de oude huisplaats De Keizer waar vroeger een schipper woonde die Evers heette, bijgenaamd De Keizer. Aan de Stegge wordt daarom De Keizer genoemd.

De Paander

Lammertink werd ook wel De Paander genoemd. Een pander is de assistent van de schulte, die behulpzaam was bij de zogenaamde panding. Wie een geldvordering boven tien gulden op een ander had, kon de schulte of de pander laten weten dat hij een bedrag wilde vorderen. Dat werd een 'aanpanding doen' genoemd. De crediteur kon na bewijs van zijn vordering en bij blijvende niet-betaling van de schuld de pander uitpanding laten doen. De pander was dus de provinciale ambtenaar die belast was met de uitvoering van de gerechtelijke vonnissen, zoals tegenwoordig de deurwaarder. Hermannus Lammertink is getrouwd met Johanna Ekkerink. De vader van Johanna is Hermannus Ekkerink. Hij was in 1804 pander in een strafzaak van Marten Kolhoop. Johanna Ekkerink is de derde vrouw van Hermannus Lammertink en alle kinderen uit dat derde huwelijk van Hermannus Lammertink en Johanna Ekkerink worden Paander genoemd. Dit is de Pander tak

Arnoldus (Arend) Lammertink, zoon van Arnoldus (Arend) Lammertink en Bernardina Ekkerink, landbouwer, stroodekker, geboren te Enter, gedoopt (RK) op 30 juli 1783 te Rijssen (baptizata est Arnoldus, pater Arnoldus Lambertink, mater Bernardine Ekkerink ex Enter; patrini: Hermannus Lambertink en Dina Ekkerink), overleden op 20 maart 1860 te Enterbroek (Wierden) in het huis nr. 755, op zesenzeventigjarige leeftijd.

Wordt in 1790, na de dood van zijn grootvader Hendrik Ekkerink, belast met twee tienden uit 2 stukken land, genoemd Koppershoepstuk en de Hondegalgenstuk, iedem de tienden uit een stuk land genoemd Santacker. Dit werd op 9 juni 1655 door Hendriks over grootvader, Thonnis Thuijnck van Henrick Boncamp op het Katteler gekocht.

Gehuwd op zevenendertigjarige leeftijd op 17 mei 1821 te Wierden, gehuwd voor de kerk op 19 mei 1821 te Rijssen (getuigen: Maria Suikerberg en Jan Schuppert) met Joanna Volmerink,

vijfendertig jaar oud, geboren te Haaksbergen, gedoopt op 30 september 1785 te Haaksbergen, overleden op 24 september 1855 te Wierden in het huis nr. 649, op negenenzestigjarige leeftijd, dochter van Joannes Volmerink, landbouwer en Joanna (Jenneken) Oosterholt.

Deze Arend Lammertink is echter geen voorvader van de Paanders in rechte lijn. De nazaten van deze Arend zijn uitgestorven.

De Pijp

Op de hoek van de Witmoesdijk en de Wierdenseweg is Jan Mulder (Stalhaarms-Jan) een café begonnen. Jan was ook veehandelaar. In 1955 heeft hij het pand verkocht aan Johan Bekhuis. Die was met een dochter van zijn broer getrouwd. Stalhaarms-Jan en Fenne bleven er wonen. Stalhaarms-Jan was een fervent pijproker en het verhaal ging dat hij op een gegeven moment zijn pijp zocht. Hij vroeg aan zijn vrouw: 'Fenne, woer hek de piepe'. Fenne antwoordde: 'Jans, ie hebt um in n moond'. Toen is de bijnaam van het café ontstaan: de Pijp.

1968. familie Bekhuis, Wierdenseweg, collectie Harrie Cox

De Pistolle

Schreurs woonde op het erve dat van ouds Den Dragonder werd genoemd. Hier is in de achttiende eeuw een soldaat, een dragonder, blijven hangen. Dragonders droegen een groot pistool. Schreurs werd De Pistolle genoemd.

De Weend

Braamhaar wordt ook wel De Weend genoemd. Komt dat van de wind waar hij elke dag tegenin moest fietsen? Of komt het van het Groningse woord voor wilg? En een winne, spreek uit weene, is een dommekracht. Het is een krik om bomen mee op te draaien.

Detje

Detje Kuipers was een zoon van Hostans Detje. Kuipers werd ook wel Hostans genoemd. Detje is een afkorting van de naam Derk.

Deks

Koenderink woonde op het erve Dekker; daarom werd hij Deks genoemd.

'n Diek' n

Albert Velten, Diek' n Ab, komt uit een oud schippersgeslacht. Ze kregen de naam omdat ze als schippers op de slecht bevaarbare Regge altijd dijkjes moesten aanleggen om het water op te stuwen; dijken is in het Enters diek' n.

Febrieks Betske

Bats Pluimers werd Febrieks Betske genoemd omdat hij begin 1900 werkte in het boterfabriekje van Bolscher aan de Dorpsstraat.

Foeters

Getkate werd ook Foeters genoemd. Zou hij te vaak foeteren? Mosteren zoals ook wordt gezegd.

Fraans

De stamvader heette Franciscus Heering. De afstammelingen van Heering worden Fraans genoemd.

Familie Heering (Fraans) vlnr: Dieka, Herman, Frans, Jan, Diene, Gerrit, Trui en Grare.

Graads van Antwaarpen

Graads Geels was in de Eerste Wereldoorlog gelegerd bij Antwerpen. Daarom werd hij Graads van Antwerpen genoemd.

Groot Langler Boer

Hopster woonde op het erve Groot Langler en werd daarom de Groot Langlerboer genoemd.

Jais Hinnen Ab

In een boerderij aan de Werfstraat woonde Albert ter Steege die er een winkel had in potten, pannen en allerlei keukengerei. Men noemde hem ook wel Scheurter Ab, van het Duitse woord 'geschir'. In 1762 werd de boerderij gebouwd door Jas de Wilde. Zoon Hendrik volgde hem op en werd Jassen Hinne genoemd. De vader van Jan Albert ter Steege, Willem ter Steege, trouwde in bij De Wilde door met Janna De Wilde te trouwen. Hij werd Jais Hinnen Wilm genoemd. Zo werd Jais Hinnen Ab de logische opvolger voor die naam. Jais is een verbastering van Jassen die in de loop der tijd is opgetreden. Hinnen is de bijnaam voor Hendrik.

Werfstraat, uit de collectie van Harrie Cox

Winkel van Jais Hinnen Ab, Ter Steege, collectie Rijksdienst Cultureel Erfgoed Amersfoort.

Jantje van Rotterdam

Jan Geels was tijdens de Eerste Wereldoorlog gelegerd in Rotterdam. Daarom werd hij Jantje van Rotterdam genoemd.

Kaat'n

De naam de Kaate komt van de stammoeder Katharina Koenderink. De Wilde werd daarom De Kaate genoemd

Kamphoes

Luttikhedde woonde op het erve Kamphoes. Het erf werd vroeger Klein Peddemors genoemd. Luttikhedde werd ook wel Kamphoes genoemd.

Kiekakoe

Bets van Kiekakoe praatte slecht, hij kon niet goed uit zijn woorden komen. Bets van Avezaat was een kiekakoe, de enige in Enter. Dat betekent dat hij dingen zag die voor de Eantersen normaal waren. Kiek, een koe, verbasterd tot kiekakoe.

Klebak

Ten Berge wordt ook wel Klebak genoemd. De naam komt ook bij Kuipers voor, maar die is ingetrouwd bij Ten Berge en wordt daarom ook Klebak genoemd.

Kleilutte

Spoelder wordt ook wel de Kleilutte genoemd.

Erve de Kleilutte, Zuiderveldsweg

Knibbel-Jan

Knibbel is de bijnaam voor de familie Hein Waanders. De bijnaam is afkomstig van Gerritdina Beltman (Knibbel-Gediene) uit de buurtschap Knibbelhoek in Markelo. Zij is op 26 maart 1863 getrouwd met Willem Waanders.

Kolhoop

De naam Kolhoop stamt vanouds uit Wiene bij Delden. In 1475 wordt er een caterstede met de naam Coelhoep genoemd. De naam komt uit het kolenbrandersvak; dit werd namelijk aldaar door meerdere families van vader op zoon uitgeoefend. Er was toen veel hout in die toen nagenoeg onbewoonde omgeving. De nabij gelegen Regge zorgde voor de afvoer van de houtskool. Een kolhoop is een hoop hout dat door een kolenbrander tot houtskool werd verbrand.

Loaver Kloas

Klaas ter Weele woonde begin vorige eeuw in de oude boerderij het Loaverhoes aan de Lagedijk. De boerderij wordt al in 1296 vermeld als 'De Oldehof te Enter'. Klaas ter Weele werd daarom Loaver Kloas genoemd.

Maskop

Ter Denge werd Maskop genoemd; een Maskop is een vriend, een kameraad. Ter Denge wordt ook wel 'n Ulker genoemd. Een ulk is een bunzing.

Möl' n boer

Assink woonde aan de Ypeloweg op de "möl' n beelt" waar tot 1870 de oude molen gestaan heeft. Hij werd daarom de Möl'n boer genoemd.

Mussen Aaltje

Aaltje Evers, die met Van de Berg was getrouwd, maakte kaapmutsen en werd daarom Mussen Aaltje genoemd.

'n Oelke

Het erve aan de Velnerweg werd het Oel'n hoes genoemd.

Pluumers-Jongs

Jan ten Brinke woonde in het oude Pluumersshoes aan de Dorpsstraat. Hij hoorde daarom bij de Pluumers-jongs en wordt ook zo genoemd.

Potje of Potjan

Omstreeks 1845 kwam een kleine gedrongen man van ongeveer dertig jaar met een grote korf op de rug, vergezeld door een jonge vrouw met een lichtere last, Enter binnen wandelen. Als beroep gaven ze toen op 'kooplieden'. Maar hij was marskramer in pottenbakkerswaren die ze in Ransbach, ten oosten van Koblenz, opkochten. Het beviel hun blijkbaar in Enter want ze zochten onderdak en huurden een huisje op de Brandput. Het huisje stond leeg en was van Jannes van Uitert. Hier had vroeger Gradus Volbrink een winkeltje en tapperij gehad. Hun burens waren Hendrikus van Wijngaarden, onderwijzer en C. Castrijn, veldwachter. Vanwege de pottenbakkerswaren werd Philippi in Enter al snel Potje of Pot Jan genoemd.

Schoenmaker Philippi

Schoenmaker Marinus Philippi uit Enter ontmoette in Amsterdam een Italiaanse schoenmaker, die vroeg, toen hij de naam van de Tukker hoorde, of hij even naar zijn voeten mocht kijken. "Ik zie het al, smalle voeten. Je bent van Italiaanse komaf", had de man geantwoord. Johan Altena van de Oudheidkamer Buisjan schudt zijn hoofd. Er klopt helemaal niets van de anekdote. Maar het is wel een mooi verhaal.

De grootvader van de schoenmaker kwam uit de omgeving van Koblenz in Duitsland, waar hij potten en pannen kocht. In Deventer had hij een opslagruimte om spullen in Twenthe en de Achterhoek te verkopen. Hij was een marskramer en overnachtte vaak in Enter. Een keer per jaar ging hij terug naar Duitsland om een nieuwe voorraad op te halen en zijn familie te bezoeken. Pot Jan was zijn bijnaam. Aan het einde van de negentiende eeuw stopte hij als marskramer en ging bij de spoorwegen werken. Een van zijn zoons begon in 1915, nu dus precies honderd en een jaar geleden, een schoenmakerij.

Rond 1900 waren er vijf schoenmakers actief in Enter. Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak waren er nog drie over. Dat waren Westenberg, Rosink (de Heupe) en Philippi. Philippi zat in

een pand waar nu het Kruitvat is gevestigd en voordien boekhandel Heinink. Zoon Marinus zette de schoenmakerij van zijn vader voort. Marinus was een schoenmaker die niet alleen bij zijn leest bleef. Hij zette zich in ten gunste van anderen. Enter telde destijds meer dan tien bakkers. In Enterbroek kwam je soms wel zes broodbezorgers op hun bakfiets tegen. Philippi zorgde ervoor dat elke bakker een eigen wijk kreeg. De bakkers wilden daar in het begin niet aan meewerken. Maar uiteindelijk zagen ze wel in dat ze veel voordeliger uit waren als ze de raad van Philippi opvolgden.

De schoenmaker, die zijn hele leven vrijgezel bleef, werd voorzitter van de ondernemersvereniging en hielp bij de organisatie van evenementen, zoals de Enterse Dagen. Hij stierf aan het begin van deze eeuw. Zijn pand stond daarna enige tijd leeg. Nabestaanden van Philippi schonken de spullen van de schoenmaker aan de oudheidkamer Buisjan.

Henk en Marinus Philippi in hun werkplaats, 1987

Mevrouw Schuitemaker-Van Uitert

Schuitemaker

Vrijwel zeker is de geslachtsnaam Schuitemaker ontstaan uit een beroep, dat voorheen in Enter een belangrijk beroep was. Onder de oudste naamsaanduidingen treffen wij dan ook afwisselend aan 'schuytemaker' en 'schuitemaker'. Van beide groepen zijn er in- en ook buiten Enter nog talrijke nazaten aanwezig. Aan de tijd van de eigen scheepswerven herinneren de Werfstraat en de naam Schuitemaker. Er was een Schuitemakerswerf waar zompen werden gebouwd. Een werf bestond uit niet meer dan een grasveldje met een timmerhuisje. Volgens een gemeenteverslag uit 1894 was er nog één werf over. Twee werven werden beheerd door de Schuitemakers waarvan van één werf bekend is dat de eigenaar de heer van het Nijenhuis (heer van Kedingen) in Diepenheim was. De derde werf was in handen van Ten Berge. De werven hebben door de eeuwen heen duizenden zompen gebouwd. Alleen al in het jaar 1795 waren er ongeveer tweehonderd zompen in Enter. Men bouwde ongeveer drie maanden aan een zomp die bijna evenveel kostte als een huis.

1968, Get van 'n Sökkert haalt het hooi binnen, collectie Harrie Cox

'n Sökkert

Aan de Witmoesdijk vestigden zich in achttiende eeuw de gebroeders Suikerberg. In dialect Sokkerbaarg; verbasterd tot Sökkert.

Gerrit van de Berg (Sokker Get), uit de collectie van Bart Knol.

Bericht van Bart Knol op 3 september 2015. Hierbij een foto van Gerrit van de Berg, ook wel Get van Sokkert genoemd. Hij woonde aan de Witmoesdijk 17 waar Henk Knol zijn loonbedrijf heeft. Henk is mijn vader. Misschien herkennen mensen oom Get nog? Hij leeft nog steeds is inmiddels 91 jaar en zit in het verzorgingstehuis in Almelo.

▲ Gerrit van den Berg (93) keert door de Stichting Ambulance Wens nog één keer terug op zijn boerderij. FOTO BERT KAMP

Nog één keer naar zijn boerderij

Terwijl vrijwilligers van Stichting Ambulance Wens Almeloër Gerrit van den Berg (93) op bed tillen, pinkt neef Berend Knol op de gang een traantje weg. „Geweldig dat hij dit nog mee mag maken.“

ALMELO/ENTER

Van den Berg groeide op in Enter, maar woont al bijna vijf jaar in verpleeghuis Eugeria in Almelo. Gisteren keerde hij terug naar de plek waar hij geboren en getogen is. Eugeria riep de hulp in van Stichting Ambulance Wens. Een stichting die dagelijks wensen vervult van

niet-mobiele terminale patiënten.

Op de boerderij in Enter groeide Van den Berg op met zijn twee zussen en broer. „Een ontzettend harde werker“, omschrijft Berend zijn oom. „Dat was vroeger al zo en dat is in die jaren nooit veranderd. Zo sleepte hij altijd met zware trekkerbanden die lek waren. Daar is hij ook zo sterk door geworden.“

Twintig jaar geleden nam Henk, de broer van Berend, het loonbedrijf aan de Witmoesdijk over van zijn oom. De mooie verhalen komen wanneer Henk aan de keukentafel plaatsneemt en de armen over elkaar slaat. „Aan deze tafel is

het voor Gerrit ook allemaal begonnen. Sindsdien is er nooit iets veranderd. Het is nu een beetje een rommeltje. Dat komt doordat Gerrit nooit een vrouw heeft gehad en ik ook niet. Of hij bij Eugeria verkering heeft gehad, weet ik niet“, lacht Henk. „Ze lopen daar in elk geval allemaal met hem weg. Ik kom er elke dag voor een kopje koffie. De zusters komen dan gewoon van andere afdelingen voor Gerrit.“

De gebroeders Knol kijken trots toe als oom Gerrit aankomt. „Het is jammer dat het op deze manier moet“, zegt Henk. „Hij hoort hier op de boerderij te sterven in het

harnas. Een harde werker die nooit van huis ging.“

Op de boerderij vraagt Gerrit direct naar de stand van zaken. „Hoe gaat het met de maïs? Levert het nog wat op“, vraagt hij. „Niks“, grapt Henk met een sigaar op de lip. „Dat hij zoiets vraagt is typerend. Altijd geïnteresseerd. Hij vraagt ook altijd hoe het met de duiven gaat van een vriend.“

Twee jaar geleden werd de boerderij opgeknapt. Gerrit zag het eindresultaat niet. „Drie jaar geleden was hij hier voor het laatst, maar de laatste tijd gaat hij hard achteruit. Prachtig dat ze dit nog voor hem geregeld hebben.“

Gerrit van den Berg bekijkt zijn erve Sokkert aan de Witmoesdijk, foto Bert Kamp.

Enter Es, 1950, links Sokker Getjan, rechts Zwiks Jan Hendrik die Getjan de lunch brengt.

1968, Sokker Get, foto Harrie Cox

Spoorman

Bruggeman werkte bij de spoorlijn van Neede naar Hellendoorn. De spoorlijn liep door Enter en er was ook een station. De trein heeft van 1910 tot 1935 gereden en is opgeheven omdat er niet veel mensen met de trein gingen. Bruggeman werd daarom Spoorman genoemd.

'n Stal

Erve 'n Stal is een oude huisplaats aan de Eversdijk. Het erve wordt al in de achttiende eeuw genoemd. De eerste bewoner heeft waarschijnlijk aalstallen gehad in de dichtbij gelegen Regge. Aalstallen zijn netten die de gehele rivier afzetten. De volwassen aal, die in augustus geslachtsrijp is en naar zee trekt, wordt door de netten tegengehouden. De aal (paling) komt voor een groot deel terecht in de daarbij opgestelde fuiken. Asbroek, die op het erve Stal woonde wordt ook 'n Stal genoemd. Stalhaarms stichtte een café op de hoek van de Witmoesdijk en de Wierdenseweg.

Sweers (Pluimers)

Op de plaats van de boerderij, waar nu het museum is waar de zomp is tentoongesteld, stond een boerderij waar in 1657 een familie Sweers woonde. In de negentiende eeuw werd het pand verkocht aan Holleman. Arend Jan Pluimers trouwde in 1890 met Johanna Holleman, het paar ging bij haar ouders inwonen. Daarom werd Arend Jan Pluimers Sweers genoemd.

Timmer Jans

Hendrik Jan Schuitemaker was sloopstimmerman en werd Timmer Jans genoemd (1870). Hij woonde aan de Rijssenweg waar nu de pizzeria is gevestigd. In 1689 vestigde zich hier Teunis Nijhuis uit Goor. Deze Nijhuis was sloopstimmerman en werd Timmer Tönnis of Schuytemaker genoemd.

'n Tol

Stegeman woonde in het oude tolhuis aan de Exobrug over de Regge. Deze tol is tot 1941 in gebruik geweest. Stegeman werd 'n Tol genoemd.

'n Tol

Braamhaar woonde in het oude tolhuis aan de Rijssenseweg en werd daarom 'n Tol genoemd. Jan Waanders was ook tolgaarder aan de Rijssenseweg en klompenmaker. Hij is geboren op 2 oktober 1857 te Enter, overleden op 30 oktober 1894 op zevenendertigjarige leeftijd te Enterbroek. De familie vertrekt naar Hellendoorn op 28 mei 1903. Daarna woont Jan Haar enkele jaren op het tolhuis, tot Tijhuis uit Ambt Delden op 8 mei 1906 op het tolhuis komt wonen.

Elsgraven, met links het voormalig tolhuis, Rijssenseweg

Van Uitert

Het woord Uitert betekent Utrecht. Van Uitert duidt dus op iemand wiens afkomst uit Utrecht was.

Voortman

In Enter is een voorde:

- een doorwaadbare plaats, meestal in een beek of rivier.
- een brugconstructie waar het water in periodes met hoge afvoeren gedeeltelijk overheen stroomt, wordt ook met de term voorde aangeduid,
- mogelijk heeft het ook de betekenis van een recht op doorgang.

Om vee de gelegenheid te bieden een beek of sloot te passeren om een weide aan de andere oever te bereiken werd soms een koevoorde aangelegd. Met flinke veldkeien, die op hun plaats werden gehouden door in de ondergrond gedreven houten staken, werd de bodem van de rivier bedekt om te voorkomen dat de dieren uitgleden of wegzakten in de modder.

Een voorde werd ook een drecht, trecht of tricht genoemd. Het is afgeleid van Latijn traiectum, dat doorgetrokken betekent. Steden met een dergelijk achtervoegsel in hun naam hebben die meestal te danken aan de nabijheid van een doorwaadbare plaats. Voorbeelden zijn Maastricht en Utrecht.

Voortman is een man die bij de voorde woont en wellicht het recht had op de doorgang en de tol inde.

Weel' n

De Ten Brinkes waren afkomstig van het erve De Weele en werden daarom de Weel 'n genoemd.

Woolters

Ter Denge woonde aan de Dorpsstraat op het erve Woolters. Hij werd daarom Woolters genoemd.

Zwik

Eertink woonde aan de Achteresweg op de huisplaats Het Zwik. Hij werd daarom Zwik genoemd.

Ter Steege

De naam Stege is te verklaren als: 'hij die in het steegje woont'. Alhoewel de naam Stege niet geweldig vaak voorkomt bestaat hij ook met de voorvoegsels 'ter' en 'van de (r)'. Deze voorvoegsels wekken de indruk dat met Stege een plaats of locatie wordt bedoeld. Dit is ook de uitleg die het P.J. Meertens instituut eraan geeft.

Er bestaan in Nederland diverse gehuchten of streken met de naamsaanduiding 'De Steeg'. De bekendste hiervan ligt bij Arnhem. De anderen liggen zuidelijker, in Noord-Brabant of Limburg. Zo werd in 1535 te Steenwijk een Zichter ter Steghe geboren welke in zijn functie als secretaris een strafwetboek opstelde.

Zal met Stege het plaatsje Stege op het Deense eiland Møn bedoeld worden? Het plaatsje is de hoofdstad van dit eiland. Mogelijk dat de stamvader van Deense afkomst is en via Noord-Duitsland in Enter is beland? Maar P.J. Meertens verklaart in zijn boek: 'Betekenis der Familienamen' de naam Stegeman als afgeleide van Steeg, wat voetpad zou betekenen.

Er is nog een ander verband met Scandinavië te leggen: Stege betekent in de Zweedse en Noorse taal zoiets als 'ladder'. In het Middelnederlands en Middelduits bestond het woord stege met een soortgelijke betekenis. Ook steger kwam in die vorm voor en betekende ladder, trap of steiger. Een ander Middelnederlands woord is stegebant wat stijgbeugel betekent. Het Middelnederlandse woord stege heeft dus duidelijk iets met stijgen te maken.

In enkele aktes komt Steege met dubbel e voor en het vermoeden rijst dat hier sprake moest zijn van Steeg als betekenis van smal straatje. Zou de stamvader in een smal straatje hebben gewoond?

In andere aktes werd weer gewoon gesproken over Stege met één e. Pas met de invoering van de burgerlijke stand in 1811 werd iedereen verplicht een familienaam aan te nemen. De tweede naam, welke de naam aangeeft wie de vader was, wordt een patroniemen genoemd. Deze vorm van naamgeving werd door Napoleon niet meer geaccepteerd en dus was iedereen verplicht een vaste familienaam aan te nemen. Deze naam aanneming werd in speciale registers geschreven, de zogenaamde registers van naamsaanneming. Men was vrij om te bepalen wat voor een naam men wilde aannemen. Velen dachten dat de invoering van de burgerlijke stand iets tijdelijks was en gaven dus een willekeurige en vaak belachelijke naam op. Een fraai voorbeeld hiervan is de welbekende naam 'Naaktgeboren'.

De voorouder van Ter Steege meldde zich aan met de naam Ter Steege. Waarom Steege? Wat betekent het? Het is nauwelijks denkbaar dat hij zomaar een willekeurige naam heeft bedacht. Op topografische kaarten staan misschien velden, beekjes of gehuchten met de naam Stege. Maar nergens in de wijde omtrek is er ook maar iets te vinden waaraan de naam kon ontleend zijn. Het meest aannemelijk is de betekenis van een smal straatje. Tegenwoordig bestaat het woord steg nog in de betekenis van een smal bruggetje. Het gezegde 'Heg noch steg weten' zorgt ervoor dat dit woord in onze snel evoluerende taal niet wegzakt in het moeras der vergeten woorden. Nu we toch op het punt van gezegden zijn beland kan nog een ander spreekwoord genoemd worden waar stegen in genoemd worden: 'Men moet stegen voor straten kennen'. Dit spreekwoord bestond al in de zestiende eeuw en het betekent dat men onderscheid moet maken tussen mensen van verschillende rang of stand, of tussen goede en kwade personen.

Zoals al vermeld was stege een bekend woord in het Middelnederlands. Behalve de betekenis van ladder had het nog een meer bekende betekenis, namelijk die van een smal straatje. Een steegje dus. Stege werd ook vaak geschreven als steghe.

In een Gronings-Nederlands woordenboek staat ook een betekenis van het woord steeg(s). In het Gronings betekent steeds koppig. Misschien was de voorouder koppig? Misschien stond hij in die tijd bekend als de koppige ofwel de stege (steegse). Het etymologisch woordenboek bevestigt deze stelling en geeft zelfs de verwantschap met het Middelnederlands woord stedich aan. Stedich betekent in het Middelnederlands standvastig.

Hoe koppig moet de voorouder dan wel zijn geweest om zijn naam er aan te ontlennen? Wellicht hebben zijn tijdgenoten dat karaktertrekje toch ook waargenomen. Ook in die tijd moest men immers stegen voor straten kennen. Maar ik denk dat de naam Ter Steege doet vermoeden dat het om een steg, een smal bruggetje gaat. Heeft het gezin van de voorouder van Ter Steege dan bij een smal bruggetje gewoond?

Waanders

Waander van Borgers of Burgers is geboren in Enter en gedoopt op 7 mei 1682 te Rijssen. Hij is de oudst bekende Waanders. Hij is de zoon van Lubbers Borgers en Geesken. Achter het eerste kind, Willem Warners genoemd, staat de vermelding 'op 't Olde of Scholten'. De kinderen uit zijn tweede huwelijk worden Waanders genoemd.

Jan Waanders werd Brouws genoemd. Hij was klompenmaker en waarschijnlijk ook brouwer. Hij is geboren op 3 maart 1874 te Enter, overleden op 19 april 1951 te Enter op zevenenzeventigjarige leeftijd. Jan was de zoon van Willem Waanders, die ook wel Maximaal Willem werd genoemd en Gerritdina Beltman. Gerritdina werd Knibbel Gediene genoemd omdat ze uit de buurtschap Knibbelhoek bij Markelo afkomstig was. Ze woonden aan de Dorpsstraat 59. Jan Waanders is getrouwd op drieëntwintigjarige leeftijd op 25 november 1897 met Fredrika Schuitemaker, oud tweeëntwintig jaar, geboren op 23 maart 1875, overleden op 20 oktober 1948. Ze was de dochter van Evert Jan Schuitemaker, klompenmaker, en Jenneken de Wilde. Er werden drie kinderen geboren: Everdina, geboren

op 22 maart 1898, naaister van beroep en Willemina, geboren op 10 februari 1900, ze hield de gereformeerde kerk schoon, en Jan, die Brouws Jao werd genoemd. De twee zusters Dina en Mina zijn nooit getrouwd. Jan kreeg vijf kinderen, Frieda, Jannie, Ina, Jan en Dinant Waanders.

Johan Hendrik Waanders is de oomzegger van Jan Waanders en wordt Knibbel Hein genoemd. Dat is vanwege het feit dat zijn overgrootmoeder afkomstig was uit de buurtschap Knibbelhoek bij Markelo. Johan Hendrik, Hein genoemd, is geboren op 21 april 1913 en overleden op 6 april 1990 op zesenzeventigjarige leeftijd. Hein Waanders had een bakkerij en kruidenierswinkel aan de Dorpsstraat 30. Hij was de zoon van Mannes Waanders en Hendrika Brinkwerth. Hein Waanders woonde ook in Notter tot hij op 17 april 1921 naar Rijssen vertrekt. Hij gaat er in de leer bij bakker Sanderman waar hij ook in de kost is. In 1936 verhuist hij naar Enter en bouwt aan de Dorpsstraat 30 een nieuw huis met een winkel en bakkerij. Hein Waanders is getrouwd met Willemina Johanna Broeze op 2 september 1937. Willemina Johanna is zesentwintig jaar als ze met Hein Waanders trouwt. Ze is geboren op 17 oktober 1910 te Ypelo en was de dochter van Herman Broeze (Ypelo-Boer) en Martha Ekkel. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren, Marinus, Martha, Hendrik en Herma Waanders.

Gerrit Waanders is geboren op 27 december 1885 en overleden op 24 december 1936 op vijftigjarige leeftijd. Gerrit Waanders was ongehuwd. Hij was de grote dichter van Enter en heeft de boekhandel Waanders gesticht. Zijn vader was Jan Waanders en zijn moeder was Diena Leusman. Jan Waanders is geboren op 25 december 1843 en is overleden op 4 maart 1931. De moeder, Diena Leusman, is op 22 januari 1892 overleden op vijfenveertigjarige leeftijd. Ze was de dochter van Gerrit Sanderman, bijnaam Leusman Spat, en Gerritdina Evers.

Gerritje Dina Waanders heeft de boekhandel van Gerrit Waanders overgenomen. Ze is geboren op 6 april 1918 en overleden op 4 oktober 1998. Ze is getrouwd met Johan Gerrit Bakker (Jehan van Waanders) op 26 juni 1947. Johan Gerrit Bakker is geboren op 18 december 1917 te Rijssen. Gerritje Dina Waanders is de dochter van Mannes Waanders en Johanna de Wilde. De vader van Johanna de Wilde was ganzenkoopman en werd Kaat'n Bearnd genoemd.

Pluimers

Hendrik Pluimers is de oudst bekende Pluimers in Enter. Hij is geboren omstreeks 1625 en is getrouwd met Anne. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren: Gerrit en Hendrik Hermsen, Hendrik Hermsen werd Prins Hendrik genoemd. De achternaam van Anne was waarschijnlijk Prinsen of ze kwam van het erve Prinsen. Hendrik Pluimers is bij Anne ingetrouwd en heeft haar naam aangenomen.

Grietje Pluimers is de dochter van Gerrit Pluimers, geboren op 7 augustus 1701. Ze is getrouwd met Gerrit Lamberts Volberink. Door zijn huwelijk met Grietje wordt ook hij Pluimers genoemd.

Hendrik Pluimers is de broer van Grietje en is geboren omstreeks 1680. In volkstelling van 1748 is Hendrik Pluimers vermeldt als de oude man met een dochter Maria. Maria wordt in het doopboek niet genoemd en is vermoedelijk ongehuwd. Bij hen woont ook Esse Plumers (Esken Jansens Pluimers), gehuwd met Gerritien Vreriks (ten Brinke) en hun kind Janna. Deze Esse is vermoedelijk een zoon van zijn broer Jan.

Hermen Pluimers, ook Hendrik genoemd, is geboren op 17 november 1715. Hij is de zoon van Gerrit Hermsen Pluimers en Hermijne (Hermken) Jansen Rotman. Hermen woonde op het Kattelaar en woont in 1748 nog in het Zuideinde in de woning van Jan Gerritsen, samen met nog twee gezinnen. In 1776 woont hij in de hutte die daarvoor bewoond werd door Crommendam.

Dorpsstraat, Zuideinde

Gerrit Pluimers is schipper van beroep. Hij is geboren op 5 maart 1758 en overleden op 2 januari 1819. Hij is de zoon van Jan Gerritsen Plumers en Fenneken Hermsen Snijders (Kosters). Hij is getrouwd op 11 mei 1786 met Geertrui Klaassens Stoevelaar of Stoeveler, geboren voor 1770, uit Markelo. Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen geboren. Het derde kind, Hendrik genaamd, wordt Sweers genoemd. Gerrit Pluimers trouwt op veertigjarige leeftijd een tweede keer op 2 december 1798. De bruid is Jenneken Brinkhuis of Brinkers uit Markelo, geboren omstreeks 1770. Ze is de dochter van Claas Dijkers en Fenne Brinkers. Uit het tweede huwelijk zijn vier kinderen geboren. Het eerste kind werd Gerrit genoemd en zijn bijnaam was Köps. Het vierde kind was Harmannus en werd De Baas genoemd.

Arend Jan Pluimers werd Sweers genoemd doordat hij introuwde bij de familie Holleman, die op het Sweersshoes woonden. Voor 1800 woonde hier een familie Sweers vandaar die naam. Op deze plaats is nu het Klompen en Zompenmuseum gevestigd. Arend Jan Pluimers is getrouwd op drieëntwintigjarige leeftijd op 4 juni 1890 met Janna Holleman, geboren 1867, overleden op 19 mei 1897 te Enter.

Het schaalmodel van de zomp is gemaakt door Henk Kampman.

Jan Pluimers, geboren in 1933 te Rijssen, is de zoon van Gerrit Pluimers en Dina Scherphof. Hij woonde in 't Harde en was onderwijzer. Hij is getrouwd met Aaltje (Alie) Blankvoort, dochter van Hendrik Blankvoort, de veldwachter en Zina Bosboom. Ze kregen één kind, Willem Gerrit Dinand Pluimers. Alie Blankvoort was voor haar huwelijk onderwijzeres in de eerste en tweede klas van de school met de bijbel. Ze woonden in de Oranjestraat te Rijssen.

Jan Pluimers, bijnaam Sweers, is schipper, koopman en landbouwer. Hij is geboren op 10 april 1830 te Enter en overleden op 3 februari 1907 te Enter op zesenzeventigjarige leeftijd. Hij woonde in de boerderij annex klompenmakerij. De boerderij was aan het Dorpsplein, Dorpstraat 62, nu modehuis Velten. De huisnaam was Plumers-Ab. Hij is de zoon van Hendrik Pluimers (Sweers) en Hermina Lammers.

De oude winkel van Velten Broeze; de mensen op de foto zijn Diena Schuitemaker met fiets, Frederik Velten, Janna ter Denge, familie Lubbers en Jans ter Denge.

Hendrik Pluimers, bijnaam Köps, is schipper. Hij is geboren op 16 december 1855 en overleden op 22 februari 1928 op tweeënzeventigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jan Pluimers, bijnaam Sweers en Aleida Koenderink. Hij is getrouwd op eenenveertigjarige leeftijd op 22 juli 1897 met Gerritdina Pluimers. Ze is de dochter van Jan Hendrik Pluimers, bijnaam Köps en Willemina Smijers. Uit dit huwelijk zijn elf kinderen geboren. Het echtpaar woonde na hun huwelijk achter de openbare school, hoek Oude Pastoriestraat, nu (2016) RABO bank. Het eerste kind, Jan genoemd, geboren op 9 december 1897, is op twaalfjarige leeftijd tijdens het zwemmen in de Regge verdronken. Het derde kind, ook Jan genoemd, is overleden op 5 juni 1910 ook verdronken in de Regge, bij erve Exoo. Het vijfde kind, Willem genoemd, werd tweehonderdeenenvijftig dagen oud. Het zesde kind, Gerrit Jan genoemd, werd één jaar oud. Het negende kind, Arend Jan, werd zesendertig dagen oud. De overige kinderen zijn ouder dan vijftig jaar geworden.

1972, Entergraven valt in de Regge, foto Harrie Cox

2015, Entergraven valt in de Regge

Gerrit Pluimers, bijnaam Botter Gait, is geboren aan de Wierdenseweg, links achter de brug over de Entergraven. Nu (2016) is er een manage gevestigd. Hij is geboren op 10 december 1924 en is de zoon van Jan Pluimers, Sweers Jan en Anna Stegeman. Na de lagere school, op dertienjarige leeftijd, werkte hij in een klompenkeet. Het jaar erop stond hij met de zeis gras te maaien bij het waterschap. Tot de oorlog is hij werkzaam in de spinnerij van Jannink te Goor. Nadat hij zijn vader heeft geholpen met hout sjouwen, begint hij als melkventer, ook op de rijdende winkel, in Rijssen. In 1949 wordt Combia opgericht, een coöperatie van zesentwintig leden met als doel de gezamenlijke inkoop van melkproducten. Gerrit Pluimers wordt directeur, later is hij achtendertig jaar voorzitter van de coöperatie. Daarnaast is hij tweeëndertig jaar lid van het provinciaal bestuur en zestien jaar gemeenteraadslid. Hij is getrouwd op drieëntwintigjarige leeftijd op 4 maart 1948 te Rijssen met Mina Wessels, drieëntwintig jaar oud, geboren op 3 mei 1924 te Rijssen, overleden op 5 augustus 2009 te Rijssen op vijfentachtigjarige leeftijd. Mina was de dochter van Berend Jan Wessels, bijnaam Beumer, en Hermanna Dannenberg.

Hendrik Pluimers, Henk genoemd, is geboren op 29 juni 1956 te Rijssen. Hij is de zoon van Berend Johan Pluimers en Willemina Ter Keurst. Hij is getrouwd op vierentwintigjarige leeftijd op 29 oktober 1980 met Wilhelmina Jenneken Wassink, Wilma genoemd. Wilma Pluimers is geboren op 15 juli 1958 en is de dochter van Arend Jan Wassink, bijnaam Puppels Aornd, landbouwer van beroep, en Hermina Johanna Puppels. Henk Pluimers is schoolmeester en fotograaf.

Hermannes Pluimers, bijnaam Mans van 'n Ab van Gediene oet 'n Diek, was van beroep klompenmaker, ambtenaar bij de sociale dienst en beheerder van het klompenmuseum 't Sköpke. Hij is geboren op 5 februari 1924 en overleden op 13 september 2002. Hij is de zoon van Albert Pluimers, bijnaam Ab van Gediene oet 'n Diek, en Dina ter Steege. Hij is getrouwd op 17 januari 1956 met Evelina (Eef) ten Hove, geboren op 12 maart 1934. Eef was de dochter van Jan Willem ten Hove (Klitsen Jan Willem), van beroep klompenmaker en Johanna ten Cate. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, met name Bert, Wim en Dian Pluimers.

1976, opleiding klompenmaken

Hendrik Pluimers is geboren op 8 december 1796 en overleden op 6 februari 1869 op tweenzeventigjarige leeftijd. Hij is de zoon van Jannes Pluimers en Geesken Aanders. Hendrik Pluimers is getrouwd op vierentwintigjarige leeftijd op 13 september 1821 met Hendrina Ezendam, gedoopt op 2 september 1800. Zij is de dochter van Gerhardus (Gradus) Ezendam en Geertjen de Wilde. Hendrik Pluimers was landbouwer en tolgaarder op de brug bij Binnen Gait. Hij was eigenaar van een deel van de Kattelaarsdijk, driehonderdvijftig ellen met opgaande eiken met daarbij de houten ophaalbrug over de Regge. Zijn erfgenamen hebben de erfenis niet geaccepteerd, zodat de gemeente eigenaar werd en de brug moest gaan onderhouden.

Hendrikus Pluimers is de zoon van Gerrit Jan Pluimers en Jenneken Dakhorst. Hij is geboren op 28 september 1882. Hij is getrouwd met Aleida Schuitemaker op 2 mei 1912. Aleida is achtendertig jaar geworden. Aleida is de dochter van Arend Jan Schuitemaker en Harmina Pluimers. Hendrikus was postbode van beroep. Uit dit huwelijk zijn vier kinderen geboren, met name Gerritdina Johanna (Dina), Arend Jan, Arendina Hermina en Arend Jan Pluimers. Gerritdina Johanna Pluimers werd Boden Dina genoemd; ze was kraamverzorgster en is geboren op 27 januari 1913. Dina Pluimers is overleden op 21 april 1979 op zesenzestigjarige leeftijd. Dina Pluimers is getrouwd in 1967 met Johan Gerrit Broeze, geboren op 19 januari 1905 te Rectum, overleden op 11 juni 1996 op eenennegentigjarige leeftijd.

Johan Gerrit Broeze is de zoon van de landbouwer Jan Broeze en Johanna ten Brinke. Hij was eerder getrouwd op dertigjarige leeftijd op 16 mei 1935 met Berendina de Wilde, geboren op 14 september 1902 te Enterbroek. Berendina de Wilde was eigenaar van een winkel. Zij is de dochter van Jan de Wilde en Janna Bloemendal. Jan de Wilde werd ook wel Kaat' n Jan genoemd en was ganzenkoopman.

Jan Pluimers, ook wel Ramakers genoemd (zijn moeders naam is Ramaker), is geboren op 19 april 1761 en overleden 27 oktober 1818 op zevenenvijftigjarige leeftijd. Bij de aangifte van de doop van zijn kinderen gebruikte hij twee keer de naam Ramakers, in 1789 en 1792. Hij was de zoon van Arend Jansen Pluimers en Harmine Ramakers of Hulsebos. Jan Pluimers is voor de kerk getrouwd omstreeks 1787 te Rijssen met Hendrika Gerritsen Hagedoorn, geboren op 12 oktober 1766. Zij was de dochter van Gerrit Geels Hagedoorn en Grietjen Katteler. Uit dit

huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het vierde kind, Gerrit Pluimers, is geboren op 9 maart 1794. Gerrit is de vermoedelijke vader van de onechte kinderen van zijn nicht Everdina Pluimers. Dit zijn Gerrit Jan Pluimers, de voorvader van de Susse en Hendrika Pluimers, die gehuwd was met Jan Hendrik Jansen van 'n Stomp.

1986, 'Amazone op de Hamberg'. Lisette Bongers is de amazone; uit de collectie Harrie Cox.

facebook.com/TwantsDialect

MOATY

Rohaan: Skeûs ook Schulteboer

Een scholte, schulte of scholteboer is een boer op een eigen hofstede {1836}. In de streektaal is het een nevenvorm van schout. De eerste betekenis was 'bestuurder van het bezit van een bijzonder persoon of stichting', of 'gezagsvertegenwoordiger'.

Een scholtenboerderij of scholtenhuis is een van oudsher door de scholte of schulte bewoonde of verpachte grote boerderij met op de bijbehorende uitgestrekte gronden aan aantal pachtboerderijen. De boerderijen zijn oorspronkelijk als hallenhuisboerderij in Saksische stijl gebouwd. Ze waren veel groter dan de bijbehorende pachtboerderijen.

Scholten kwamen vanaf de middeleeuwen niet alleen in de Oost-Nederland voor, maar ook in aangrenzend Duitsland. Het Saksische begrip 'scholte' is verwant aan het Nederlandse 'schout'; een bestuursfunctionaris die onder andere belast was met de lokale rechtspraak en het handhaven van de orde. De scholten zorgden er ook voor dat de belasting voor de landheer

binnen kwam. In ruil daarvoor kregen zij een deel van de opbrengst. Het ambtsgebied waarvoor zij verantwoordelijkheid droegen werd scholtambt genoemd. De scholtenboeren hadden als rentmeester ook de zorg voor het bosbezit dat grotendeels bestond uit eiken en beuken. Ze hadden de plicht de bossen te onderhouden en toezicht te houden op het gebruik. Scholten regelden ook de herendiensten en zij waren verplicht 'man en paard' te leveren in tijd van oorlog.

Doordat na de middeleeuwen adel en geestelijkheid veel van hun macht verloren, werd de scholte steeds vaker eigenaar van de door hem bestuurde hofstede. Hierdoor namen aanzien en gezag nog toe. Binnen de marken behartigden deze herenboeren als grootgrondbezitters de belangen van hun gehele buurtschap van pachters. Bij de markenverdeling, rond 1850, kregen de scholten grote stukken van de woeste gronden toebedeeld die ze met gebruikmaking van de nieuwste technieken op landbouw gebied ontgonnen. De scholte verloor weliswaar zijn juridische bevoegdheden, maar bleef na de verdeling van de markegronden gewoonlijk het dorpshoofd. Ook door vele andere bestuursfuncties hadden scholten tot in de twintigste eeuw veel macht. Het scholten erf werd in de negentiende eeuw een complete nederzetting met het scholtenhuis als herenhuis en daaromheen stallen, voorraadschuren en bijgebouwen speciaal voor bakken, brouwen, spinnen en weven.

De oorsprong van de familie Rohaan begint aan de Rondweg op het 'Zoekerveeld' bij Albert Jèëntjen (Geels), een roomse familie. Volgens de overlevering werd de voorvader Jan Geels hervormd en dat bracht de nodige ruzie mee. Twee geloven op één kussen, daar komt de duivel tussen, werd er toen gezegd. In 1670 is de oudste bekende Rohaan geboren. In 1672 kregen de Rohanen te maken met de bisschop van Munster. Diens legers en die van zijn collega uit Keulen, stroopten moordend en brandend het oosten van het land af. De bisschop van Munster was Berend van Galen, zijn bijnaam was Bommen-Berend. In Rijssen noemde men hem 'den Koodeef'.

De eerst bekende Rohaan is Engbert Geels, geboren in 1675. Hij was getrouwd met Geessie Jansen-Lubbers. Ze kregen een zoon, Jan Geels, geboren op 23 december 1708. Jan wordt dan Jan Engbertszoon of Jan Engbertszoon Geels genoemd. Hij trouwt op 4 maart 1736 in Enter op 27 jarige leeftijd met Engele, de dochter van Gerrit Wolters en Maria (achternaam niet bekend). Jan en Engele krijgen drie kinderen:
Jan Harmen (of Hermen of Herman Rohane, geboren op 24 maart 1737.

Geesken Geels, geboren op 10 november 1740.

Gerrit Geels, geboren op 3 april 1746. Gerrit wordt in het doopboek van de hervormde kerk vermeld als 'zoon van Jan Engbertsen Geels, de moeder Engele Langenhof in de Rohane.

Erve Rohaan

Het gezin woonde gehuurd op 'het erveke de Rohane'. De naam van de boerderij zijn Jan en Engele na hun trouwen als hun achternaam gaan gebruiken. Variaties op de naam Rohaan zijn Rohaene, Roehane, Roehaene, Roohaen en Rohaan. De ouders van Jan Geels moeten bij het erve Rohane hebben gewoond. Er stonden toen meerdere erven tegen de helling van de Hamberg. De eigenaar van het erve Rohaan was G.E. Dikkers, deze was de schout (scholte, schulte) van Rijssen. Schout is de naam voor een politiecommandant. Ook wordt wel gezegd dat hij burgemeester van Rijssen was. Hij was tevens een scholteboer, een grootgrondbezitter, een rijke boer. Schulte, Schultjes, Skêus, de bijnamen worden in Enter nog steeds gebruikt om de familie Rohaan aan te duiden. Oudere mensen zeggen ook wel: 'Zin ie van de Rehane'. Het gezin was arm, zoals de meeste kleine boeren op de zandgrond in die tijd. Om een paar cent bij te verdienen timmerde vader Jan Geels bij de kerk een secreet, een (geheim) gemak.

De naam Rode Haan werd vaker gebruikt als naam voor een herberg. Het zou goed kunnen dat omstreeks 1740 Jan Geels in zijn huis een tapperij is begonnen, die hij De Rode Haan heeft genoemd. In 1795 gaf de bewoner van de Rohane als beroep timmerman op. Maar in 1832 toen het kadaster begon en onderzoek deed naar de percelen, was zijn beroep tapper.

Hoe ging het eigenlijk in die eerste jaren toen Engbert Geels op de helling van de Hamberg een hut bouwde. Ook toen kon je niet zomaar een onderkomen bouwen op markegrond, of op de gemeente, zoals men toen zei. In 1721 is in de notulen van het markebestuur van Enter te lezen:

Spreekende van de veelvuldige huizen en hutten, waer mede de Gemeente dagelyx beswaert en genoegsaam geruïneerd wordt is goetgevonden dat de Gesworens (toezichhouders) volgens haer eed en pligt de selve in den beginne en binnen agt dagen dadelijk te ruimen en af te breken.

Familie Geels

Dat was duidelijke taal. Maar de toezichhouders stonden niet te trappelen om in te grijpen, want ook toen was agressie en geweld aan de orde van de dag. Omdat het in de praktijk vaak onmogelijk was deze arme hutbewoners te verdrijven werd hun aanwezigheid gedoogd. Bij hun overlijden werd de hut afgebroken. Ze moesten twee gulden per jaar voor het woonrecht betalen. Ze ontbeerden alle voorrechten van de gewaarde inwoners zoals: vee laten weiden op de markegrond, plaggen en turf steken of leem afgraven. Het was de ongewaarden verboden een hond te hebben. Om onder die vernederende omstandigheden uit te komen spaarde men om een 'uitdrift' te kopen van het markebestuur. Met zo'n uitdrift mocht men 'heyden en weyden' in de marke Enter. Maar zo'n vergunning kostte honderdzes gulden, een kapitaal voor een minderbedeelde. De vroegste verkoopdatum van een uitdrift is in 1602. Engbert Geels is niet zover gekomen. Wel heeft hij voor anderhalve gulden de grond onder zijn hut gekocht. Zijn zoon Jan heeft in 1736 een vierde spinde grond gekocht om zijn huis op te bouwen. Het kostte hem één gulden. Het was hem goed gegaan want hij vroeg het markebestuur een uitdrift te mogen kopen op zijn huis. Dit werd toegestaan en hij betaalde vijftig gulden als aanbetaling. De rest kreeg hij niet bij elkaar en hij moest weer twee gulden per jaar betalen voor het woonrecht.

Erve Rohaan, Rijssenseweg

Toen in 1751 het vuurstedenregister werd opgemaakt stond daar Jan Geelsen in voor één vuurstede met de aantekening 'p'; dat betekende pauper ofwel zeer arm. In deze tijd werd zijn woning verkocht aan de scholteboer of schulteboer Dikkers uit Rijssen. Engbert Geels is oud

geworden want in 1757 betaalde hij nog steeds het jaargeld. Hij was toen al tachtig geweest. Zoon Jan stond dus in 1751 als pauper vermeld. In 1770 leefde hij en zijn vrouw nog want ze zijn getuigen bij het huwelijk van hun zoon Hermen met Janna Holland van het erve Holland. De pas getrouwden gingen inwonen bij de ouders van Hermen op het erve Rohane. In 1791 verkocht G. Dikkers erve Rohane aan Hermen Rohaan voor twaalfhonderdvijfenzeventig gulden. De betaling van de koopsom levert nog problemen op. Een broer van G. Dikkers verbiedt Rohaan het tweede deel van de koopsom aan zijn broer te voldoen vanwege schuldvorderingen. Pas in oktober 1794 wordt het erf op de naam van Hermen Rohaan gezet. Toen in 1797 Hermen overleed moest zijn vrouw Janna een schuldverklaring tekenen te behoeve van Gradus Baan, de onderburgemeester van Rijssen voor een lening van negenhonderd gulden. De lening was in delen opgenomen in de jaren 1791, 1792 en 1793. Janna Holland is in 1804 overleden.

Haar zoon Gerrit is in 1803 een steenbakkerij begonnen aan de overkant van de weg. Hij trouwde in 1805 met Aleida Böhmer uit Enterbroek. Zijn ongetrouwde broer Engbert verzorgde de boerderij. Die was niet zo groot want bij de boedelscheiding in 1804 bedong hij dat hij jaarlijks zes weken naar Holland of elders mocht om een 'noodstuiver of tabakscent' bij te verdienen. In 1827 gaf Gerrit als beroep steenbakker op en Engbert landbouwer. Toen in 1832 het kadaster werd ingesteld gaf Gerrit als beroep tapper op. In 1833 overleed Gerrit en zijn vrouw Aleida en broer Engbert gingen verder met de steenbakkerij. In 1840 werd de openbare weg, die toen doodliep tegen hun woning, doorgetrokken. De boerderij (een lös hoes) werd gesloopt en weer opgebouwd naast de weg naar Rijssen. Het pand staat er, hoewel verbouwd, nog steeds. De gevelsteen '1832' valt hier moeilijk mee te verklaren. De steen- en pannenbakkerij werd steeds belangrijker. In 1854 overlijdt Aleida en Engbert-oom in 1861. De zonen van Gerrit Rohaan en Aleida Böhmer, Jan Hendrik, Niekus en Jan zetten de zaak voort. Een geweldige klus kregen ze toen in 1862 de binnenstad van Enschede afbrandde. Er was grote vraag naar stenen en pannen.

In 1865 werd in het zuidereind een perceel grond gekocht waarop een veldoven werd gebouwd. In 1880 werd de oven gesloopt en de grond verkocht aan Arend Leestemaker, die er in 1889 een steenbakkerij begon. Zo rond de eeuwwisseling werd de leem schaars en de kleiputten raakten leeg. De activiteiten van de steenbakkerijen liepen hard terug. Aanvoer van leem uit Rijssen waar in De Hoch grote hoeveelheden leem waren gevonden, was te duur. Er werd niet heel lang leem gehaald uit Rijssen, te ver en mede omdat er tol werd geheven voor de brug over de Elsgraven. Er werd overgeschakeld op eenvoudige betonproducten die hebben geleid tot de moderne betonfabriek die er nu staat. Waar nu de carpoolplaats is werd in 1864 door Gerhardus Braamhaar ook een steenbakkerij begonnen. Hij had daar van de marke en stuk heide gekocht. In 1870 werd Arend Jan Leestemaker eigenaar en in 1893 Karel Christiaan van Wijngaarden. In 1894 kocht Willem Rohaan het complex en in 1902 werd alles gesloopt.

De zoon Jan Harmen, ook wel Hermen Janszoon Rohane genoemd, was timmerman en boer op erve Rohane. Hij trouwt, tweeëndertig jaar oud, op 25 februari 1770 met Janna Gerritsdochter Holland, die dan zesentwintig jaar is. Janna was de dochter van Gerrit Holland en Berendina Morsink. Het erve Holland stond aan de Hollanderdijk, nu Stokreefsweg.

Op heden dato den 24 Febr. 1770 ... beloven Bruidegom en bruid na drie gedane kerkelijke proclamatiën malkander na kerken onder te trouwen, den een den anderen nooit te verlaten voor en alleer haar de Dood komt te scheyden alles volgens de instellinge Gods.

Tot Stuer des Houwelijks zal deze bruid mede brengen (contract 4 april 1767) 200 gulden, kist en kisten vullinge, Beddinge met toebehoer, met behoorlijke Bruids Wullen en linnen kleeren, met een koe en een Gust beest, welk des bruids broeder Hendrik Holland aanneemt hieran te willen voldoen en betalen. Actum op het Holland, 24 Febr. 1770.

Op 2 juni 1775 treedt Jan Harmen op als mombaer (voogd) van de kinderen van zijn overleden zwager Hendrik. Deze kinderen zijn *van de Weduwe Hendrik Holland in egte geprocreeert*, twee jongens en twee meisjes. De moeder, Geertjen Rasschen, belooft *haar lesen en schrijven te leren en verder soo veel mogelijk in des Heeren Vreese op te voeden. En soo lang de kinderen of een van alle ongetrouwt, siek of suchtig worden sullen altoos een vrijen ingang in huis houden.*

Jan Harmen koopt op 8 juni 1791 de boerderij aan de weg naar Rijssen voor een bedrag van 1275 gulden van de schulte (schout) G.E. Dikkers. Op 8 november 1791 betaalt hij 637 gulden en 10 stuivers. Dat is de helft van de koopsom. Over de rest van het geld hebben ze de nodige moeilijkheden gehad. Wilh. Jalink, rigter van Kedingen, de markerechter, schrijft op 17 oktober 1794, dus drie jaar later pas, dat Gerrit Egbert Dikkers verklaart *ten genoeg ontvangen te hebben volle kooppenningen van Harmen Rohaan.*

Het eerste erve 'achter in de iep 'n' was een l s hoes. In het l s hoes leefden mensen en dieren in  en ruimte. De boerderij stond wat verder richting Enter dan de huidige boerderij met de rode haan.

Jan Harmen Rohane en Janna Holland kregen vier kinderen. Het eerste kind overleed nauwelijks  en jaar oud. De tweede, Gerrit Rohaan, trouwt op 32 jarige leeftijd met Aleida Böhmer (van 'n Beumert in Enterbroek) op 13 april 1805. Zij was geboren op 26 april 1778 in Ambt Delden als dochter van Nicolaas Böhmer en Catharina Janzonius. Gerrit Rohaan overleed in 1833. Aleida Böhmer overleefde haar man eenentwintig jaar. Het echtpaar kreeg zes kinderen. Het eerste kind, Jan Harmen, werd slechts  en jaar. Met hem is de naam Jan Harmen verdwenen. Tot 3 november 1970, toen de oudste zoon van Arend Jan Rohaan werd geboren en Jan Harmen werd genoemd. Het tweede kind, Jan Hendrik Rohaan, ging later (1877) naar Markelo. Hij kocht grond van de marke Stokkum en Herike en begon daar een steenfabriek. Jan Hendrik trouwde met Hendrika Schuitemaker. Hendrika was de dochter van Willem Schuitemaker en Johanna Berendina Grevink. Ze kregen zes kinderen. De zoon Arend Jan was bakker en woonde in Enter met zijn drie achtereenvolgende echtgenotes. Hij woonde tegenover de hervormde kerk, het huis (naast Bolscher) wordt nog steeds 'het Sk us' genoemd. Jan Hendrik, zoon van Gerrit Rohaan en Aleida Böhmer, was dus de stamvader van de Enterse tak van de familie Rohaan. Jan Hendrik Rohaan trouwde dus met Aleida Schuitemaker. Naar deze Aleida is Leida, getrouwd met Albert Velten (Dieks Ab), de bakker, vernoemd.

Zij is jaren bekend geweest als de weduwe Gerrit Rohaan. In hun tijd (1832) is de oude boerderij afgebroken en herbouwd op de huidige plaats aan de Rijssenseweg nummer 40. Toen de kinderen een woonkeuken en een slaapkamer met bedsteden wilden maken, moet ze gezegd hebben: 'Ik ben zo oud, wacht dan tot ik er niet meer ben'. Ze was gewend in een l s hoes te leven en wilde ook niet anders. Aleida Böhmer was zeer actief betreffende de aankopen van grond. Er was voortdurend strijd met de paander over de belasting op turf, brandstof voor de steenbakkerij. Toen een commies haar betrapte op het illegaal schenken van jenever en de kruik in beslag nam, zei hij: 'Vrouwtje, ik heb je'. 'Nog niet', zei ze. Ze pakte haar klomp en sloeg de kruik in zijn hand aan diggelen. Daarmee was het bewijs vernietigd. Aleida Rohaan-Böhmer sterft in 1854.

Lange tijd maakte men bij de huizenbouw wanden (winden) van vlechtwerk van wilgentakken die men bepleisterde met leem. Zo geleidelijk aan was de baksteen populair geworden. In 1803 begon Gerrit een steenbakkerij, daar waar nu het Pannewaark staat. Tot het begin van de twintigste eeuw waren er tientallen veldovens in bedrijf in en bij Rijssen. Later werden deze vervangen door ringovens. De hoge schuur waar eens zo'n ringoven stond, staat nog naast het Pannewaark. De schuur is echter in beschadigde toestand en wordt nog steeds 'Pann awn' genoemd. In 1811 werden Gerrit en Engbert 'bouwlieden (boeren) onder Enter' genoemd. In 1820 noemt Gerrit zich nog 'tapper' (caféhouder) en in 1827 'steenbakker'. Zijn vrouw Aleida wordt de 'steenbakkersche' genoemd.

Rond 1840 werken eenendertig mensen in de steenfabriek waaronder acht vrouwen en elf kinderen. In januari 1821 werd de waarde van 'gebakken en ongebakken klei en het gereedschap' geschat op 1860 gulden. Eind 1800 raakt de leem in de Hamberg op. Aanvoer van de Hoch was technisch en financieel onmogelijk. Dat betekende het einde van de steen- en pannebakkerij aan de Rijssenseweg.

Af en toe komt er van een afbraak een pan tevoorschijn met 'W. Rohaan' en datum en jaar. Ze zijn nu al honderd tweeënveertig jaar oud, gemaakt door de opa van Arend Jan Rohaan. Vooral voor de pannen had men vette leem nodig en die was te vinden op de Hamberg. Tot de ruilverkaveling in de vijftiger jaren bestonden de leemkuilen nog. Het leemgraven, met de schop, was zwaar werk en werd zwaarder naarmate de kuil dieper werd. Trapsgewijs groef men de leem af en gooide men ze in etappes omhoog. Door de grote brand in Enschede, mei 1862, ontstond er grote vraag naar stenen en dakpannen. Voor de bouw van de roomse kerk in Goor mocht Rohaan de stenen leveren. Vanaf 1803 hield de familie zich bezig met pannen

en stenen bakken. Na 1900 is men overgegaan tot het maken van eenvoudige betonproducten, putringen, drinkbakken en betonbuizen.

Gerrit Rohaan, de zoon van Jan Rohaan en Aleida Schuitemaker, werd dakpannen-bakker en caféhouder. Hij trouwt met Gerharda van Wijngaarden. Zij was de dochter van Jan van Wijngaarden, die hoofd van de school in Enterbroek was, en Christina Leestemaker. Gerharda sterft, twintig jaar oud, vlak na de geboorte van haar enig kind. Gerrit hertrouwd met Maria van Dijk, de dochter van Dirk van Dijk, hoofd van de School met de Bijbel.

De andere zoon van Jan Rohaan en Aleida Schuitemaker, Willem, koopt uit de nalatenschap van Leestemaker/Van Wijngaarden een huis en bouwland voor zeshonderdvijftig gulden. Hij trouwt met Hendrika Geziena Wessels in het jaar (1893) van de Frans-Duitse Oorlog. Als bijzonderheid wordt vermeld dat ze als kind enkele jaren naar school ging. Ze moet les hebben gehad in het oude schooltje aan de Oude Schoolstraat, dat later diende als opslag voor de brandstoffenhandel van Spek Willem.

1950, personeel school met de bijbel, vlnr P.C. Daleboudt, Klaas Visser, Martha Heeres, Jac. Timmerman, Nel Buize en H. Kamstra.

Aleida Rohaan, de tweelingzuster van Willem, wordt twee dagen later geboren. Zij trouwde op 23 december 1891 met Jannes Prakken uit Dronrijp. Hij was hoofd van de openbare lagere school in Enter. Het dorp accepteerde haar niet in haar nieuwe status als echtgenote van de hoofdonderwijzer en ze moet wellicht een moeilijk leven hebben gehad. Haar twee dochters, Daatje en Atje, woonden vele jaren in het statige oude meestershuis met de grote tuin met hoge heg, gelegen even voor de Brandput. Later werd het pand verkocht aan Ten Dam die er een fietsenzaak in begon.

De opa van Jeroen Willem Rohaan, de kippenboer van de Kattelaarsdijk, was Willem Rohaan, die getrouwd was met Geziena Wessels. Ze kregen vijf kinderen, vier zoons en één dochter. En

één van de zoons was Hendrik Rohaan, die getrouwd was met Gerritdina ter Keurs. Ze kregen vijf kinderen waarvan Jeroen Willem Rohaan de derde zoon was.

In het doop- en trouwboek van de hervormde kerk in Rijssen staan enkele Rohaans vermeld. Deze staan los van de Enterse Rohaans. Harmen Rohaan, gehuwd met Anne Egberts, is een leeftijdgenoot van de eerste opa Engbert Geels. Bron: Drie Eeuwen Rohaan, Skeûs, van Arend Jan Rohaan.

Gerrit Jan Rohaan en Maria Mennegat

Rohaan wordt ook wel 'Skuis', 'Skeûs' of 'Schultjes' genoemd. Toen rond de eeuwwisseling de familie Roessink op het erve Rohaan woonde werden ze Schultjesboer genoemd. Omdat het pand in de achttiende eeuw gekocht werd door de Schulte van Rijssen (Dijkers) bleef de naam Schultjes aan het pand hangen.

Erve Schultjes ofwel Skeus, Rondweg

De school in de Oude Schoolstraat

In 1818 werden in de Overijsselsche Courant twee advertenties geplaatst betreffende een onderwijzerspost in Enterbroek en voor een schoolhoofd in Enter. De advertentie voor het schoolhoofd deelde mee dat men zocht naar een schoolonderwijzer, koster en voorzanger 'tenminste van den derden rang. De aspiranten zal gedurende deze maand, iederen Zondag, gelegenheid worden gegeven, hunne bekwaamheid tot het waarnemen van den Kerkendienst te doen horen'. De derde rang hield volgens de wet van 1806 in dat de onderwijzer enige kennis van de Nederlandse taal moest hebben, vaardigheid in het rekenen met breuken en een juist begrip van doelmatig onderwijs. De tweede rang vroeg ook aardrijkskunde en geschiedenis terwijl de eerste rang ook bekendheid met wis- en natuurkunde vereiste, het bezit van beschaving en een uitmuntend verstandelijk vermogen. Voor Enterbroek was volgens de advertentie een vierde rang genoeg.

Tekening school aan de Oude Schoolstraat

De oude school aan de Oude Schoolstraat.

Rechts het restant van de oude school.

Het restant van de in 1837 gebouwde school aan de Oude Schoolstraat wordt afgebroken.

Het schoolhoofd in Enter ontving aan inkomsten vijftig gulden van het Rijk, vijftig gulden van het dorp Enter en het schoolgeld dat was berekend op tweehonderd gulden per jaar. In 1881 was het schoolgeld tien gulden per jaar, voor twee kinderen acht gulden en voor het derde kind twee gulden. Mensen met een uitkering en onvermogens kregen vrijstelling. Het schoolhoofd kreeg een vrije woning, één mud bouwland bij het huis, twee schepel bouwland op de Hamberg, drie schepel bouwland in de Zuideres, één schepel gaarden bij de hervormde pastorie, verder nog wat hooiland en kleine baten voor het opwinden van het uurwerk en het

smeren van de klokken. In 1847 kreeg Leestemaker voor het uurwerk en de klokken zeven en halve gulden van de gemeentelijke overheid.

Egbert Leestemaker wordt het schoolhoofd. Hij werd hoofd van de school, markeschrijver later bij de verdeling van de marke ook thesaurier (penningmeester). Hij gaf leiding aan het avondonderwijs (in 1861 weinig bezocht), was klokkenist. Hij moest de klok luiden op de afgesproken tijden en het uurwerk bijhouden. Voort was hij koster, voorzanger, incasseerder van de tienden (omdat hij ook kerkelijk ontvanger was), hij hield de doop- en trouwboeken bij, gaf later ook leiding aan de weefschool en hij was opperbrandmeester bij spuit nummer één. Ook had hij de zorg over de leerlingen en de ondermeester, die hij van zijn eigen salaris moest betalen. In 1852 kost de ondermeester van vijfenzeventig gulden. In 1854 is Leestemaker ook brievenaarder volgens het jaarboek voor de provincie Overijssel. Hij werd erg geprezen door de inspecteur. De districtsschoolopziener was erg met Leestemaker ingenomen. Dat blijkt uit zijn rapport.

Enter, tusschen Almelo en Rijssen, waar de beste boerenschool is die ik immer heb aangetroffen. De hoofdonderwijzer, met name Leestemaker, is van een open voorkomen, bezit een helder oordeel, edel hart en onvermoeiden ijver. Hij volgt zijn eigen leertrant. Die leertrant is die der natuur. Het schrijven geschied bij het eene gedeelte der scholieren naar de oude, bij het andere naar de nieuwe leerwijze. Hij heeft twee leerlingen van gelijken ouderdom en aanleg, die, een jaar geleden, nog geen schrijven hadden geleerd, toen hij begonnen is met den eenen naar de oude, met den anderen naar de nieuwe schrijfwijze. Het schijnt dat de nieuwe de voorkeur zal verdienen. De leestoon was allergepast, de getalleer oordeelkundig aangelegd. Men rekende meest uit het hoofd, zoo met de oude, als met de nieuwe maten en gewigten. Het overbrengen der oude in de nieuwe en omgekeerd ging met voorbeeldige vlugheid. Het zingen was liefelijk en het geheele onderwijs volmaakt klassikaal. Kortom, dit is een model voor alle dorpscholen. Het lokaal, hetwelk de nodige ruimte heeft, is in twee zalen afgedeeld, in eene van welke een bekwaam ondermeester werkzaam is in den geest des hoofdonderwijzers. Het getal leerlingen beloopt in den winter wel 300.

Natuurlijk kwamen die driehonderd leerlingen niet allemaal tegelijk opdagen. In de zomer hielpen veel kinderen met het binnenhalen van de oogst. Waren er veel kinderen dan volgde men een eenvoudige methode, volgens Cato Eelderink: 'Daar er maar één of hoogsten twee leerkrachten aan de school verbonden waren, werd bij afwisseling gecommandeerd: 'eerste klasse of tweede klasse, slapen! ' De kinderen der betreffende klasse moesten dan hunne armen gekruist op de tafel leggen, daarop de hoofden neervlijen en werkelijk of schijnbaar het land der droomen zoeken'. Albert Pluimers, de laatste zompschipper, wist nog te vertellen dat hij, als hij 's middags naar school ging, eerst een poos met het hoofd op de bank moest liggen. Dat was omstreeks de eeuwwisseling. H.J. Geels weet zich te herinneren dat zijn moeder (Willemina Geels-Rutjes, geboren 1879) de namen kende van de drie klassen, die er in die tijd waren. De laagste groep werd 'De Spa' genoemd, de middelste groep 'De Tobbe' en de hoogste groep gewoon 'de heugste klasse'.

In 1865 ging Egbert Leestemaker met pensioen. Hij kreeg van de gemeente een geschenk aangeboden. Bijna alle inwoners van Enter en de buurtschappen hadden een petitie ondertekend om Jan van Wijngaarden, de schoonzoon van Egbert, te benoemen als hoofd van de school. Hij werd inderdaad aangenomen en kwam naar Enter vanuit Dodewaard en kreeg een salaris van vijfhonderdzesentwintig gulden per jaar. Hij bracht zijn hulponderwijzer, Petrus Hendrikus Josephus van Wanrooy, mee. Die kreeg tweehonderdvijftig gulden per jaar dat nu uit de gemeentekas werd betaald. In de markeboeken komt voortdurend het schoolgebouw ter sprake. In 1806 is het oude gebouw erg vervallen en wordt vanaf de grond opgelapt. Maar dat gebeurt zo slecht dat in september 1826 een geheel nieuwe school aanbesteedt wordt. De school aan de Oude Schoolstraat bleef functioneren tot 1878, toen werd er een nieuwe school gebouwd aan de Dorpsstraat. Toen Jan van Wijngaarden in 1895 overleed bleef zijn zoon Karel onderwijzer aan de school. Toen Karel in 1906 op tweeënveertig jarige leeftijd overleed, werd Jannes Prakken uit Dronrijp het volgende schoolhoofd. Hij trouwde met Aleida Rohaan, dochter van de toenmalige wethouder. Later kocht Prakken het oude kostershuis, waar de Grevinks, de Leestemakers en de Van Wijngaardens hadden gewoond. Hij liet het afbreken en

bouwde het huidige pand, rechts naast garage Busger. Het echtpaar kreeg zes kinderen, die allemaal in het onderwijs gingen. Zijn zoon Jan was erg geïnteresseerd in de streekgeschiedenis en wilde die zo wetenschappelijk mogelijk beoefenen. Prakken onderzocht het gericht Kedingen (waaronder Wierden ressorteerde), een en ander in relatie tot het bisdom Utrecht. Op het oude kerkhof liggen de zerken van Jan en Aleida Prakken met een tekst uit Jesaja 35:10. 'En de vrijgekochten des Heeren zullen wederkeeren en tot Sion komen met gejuich, en een eeuwige blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden'. Na Prakken was het de beurt aan H.J.A. Koldewey, die in 1938 naar Holten vertrok. Meester G.J. Beltman was het volgende hoofd. Hij was al in 1928 onderwijzer. Hij werd het hoofd toen Koldewey vertrok. Toen hij in 1957 stierf melden de regionale kranten: 'Geheel Enter droeg overleden schoolhoofd naar dodenakker. G.J. Beltman overleden, slag voor geheel Enter'. Na de dood van Beltman werd de heer Kiela hoofd van de school, tot hij in 1960 vertrok naar Elsenerbroek. En daarmee was er een eind gekomen aan het openbaar onderwijs in Enter.

Tussen 1914 en 1932 werd de School met de Bijbel gesticht, waar alle ouders van de gereformeerde kerk hun kinderen naar toe stuurden. En ook de hervormde ouders die sympathiseerden met de gereformeerde bond. Een deel van de hervormden had een sterkere had een sterkere voorkeur voor alles wat links zat van de gereformeerde bond en liet de kinderen dus op de openbare school. Toen het hoofd Koldewey naar Holten vertrok en het aantal leerlingen achteruit ging namen enkelen het initiatief om de openbare school om te zetten in en hervormde school. Als er nog een aantal leerlingen van de school met de bijbel overgeheveld konden worden, was het wettelijke minimum vereiste getal van vijftig leerlingen bereikt. De school met de bijbel wilde geen leerlingen missen en was bang dat straks beide scholen een noodlijdend bestaan kregen. Er kwam nu een situatie van touwtrekken. Ouders kregen ineens veel mensen op bezoek. Doel was om hun naam op een lijst te zetten. Er werd in ene raadsvergadering een verhit debat gevoerd over de vraag of de school met de bijbel en de openbare school wel of niet volgens de wet ongelijksoortige scholen waren of dat er sprake was van specifieke bijzondere scholen. De raad koos voor gelijksoortigheid. Voor de wet zou er dus geen verschil in schoolsoort zijn. Men trok zestien leerlingen van de vijftig af, dat was onder de grens en men kreeg dus geen medewerking. Een beroep bij de provincie en tenslotte bij de kroon leverde op 12 augustus 1939 ook niets op.

Johan Hiltjesdam

1935

Omschrijving

Johan Hiltjesdam omstreeks 1935. De foto is gemaakt bij de smederij van Rutenfrans, t.h.v. de hervormde kerk. Op de achtergrond de boerderij van de fam. Nijenhuis.

Pas in 1959 vond de oprichting plaats van de stichting hervormd onderwijs, getekend door J. Kornegoor, J. Hiltjesdam en Johan Langenhof. De kerkenraad van de hervormde kerk verklaarde zich op 21 juni 1960 akkoord en stelde zich achter de plannen om een school te stichten voor hervormde ouders. De school startte in 1960 en het hoofd van de school werd J.J. Tijl. Die werd in 1989 opgevolgd door J. Dorrestein. Het oude gebouw werd in 1978 verlaten en daarna afgebroken. De nieuwe school werd 'De Roerganger' aan de Voormors.

Harrie Cox schrijft op 16 juli 2016: omdat het vandaag het éénjarig jubileum is van de facebook pagina 'Ik ben een echte Enterse' voor iedereen een boeketje veldbloemen van de Lee.

Dorpsstraat Zuideinde, 1 juli 2016

Harry Wolters Wat is er veel veranderd in zestig jaar.?

Hans Krabbenbos Het is er niet mooier op geworden.....

Harry Wolters Zeker niet ?ik zie alles nog zo voor me jammer

Joke Tibbe Ja ik zie daar mijn vader met de bakfiets en het houten kantoor van Coesant waar een heel mooi bureau in stond en nu hier bij mij in huis staat.

Harry Wolters Nooit wegdoen dat meubel! Maar of dat je pa is kan ik niet zien ?

Joke Tibbe Dat weet ik nog

Buurtsuper DiJo (Spar), Oude Deldenseweg

Frans Hubert Heering

Een anekdote over de betovergrootvader van Ruben Ezendam en van Jorn ten Berge (Bakker), Thijmen Bourgondiën, Jasper Heering, Barry Heering, etc. De lijst nazaten is enorm. Bron: Andre Ezendam.

Een zeer markante Entenaar is bijna 185 jaar geleden geboren in het Duitse Vreden, net over de grens tussen Eibergen en Groenlo. Zij naam was Frans Hubert Heering van 25 april 1832. Van beroep was hij paardenhandelaar, en dat beroep bracht hem als jongeman o.a. naar Nederland, en met name naar Enter waar hij is “blijven hangen”.

Hier leerde hij Geertruid Exterkate kennen, een boerendochter die 3 jaar jonger was. Op 2 oktober 1863 trad hij, eenendertig jaar oud, in het huwelijk met Trui, zoals ze normaal werd genoemd. In korte tijd kregen ze zes kinderen, waaronder Frans Hubert van 1869. De oude Frans echter, die als paardenhandelaar faam genoot, was zoals men zegt “een man van formaat”. Maar dan in letterlijke zin. Op bijgaande foto, die ergens rond 1885 moet zijn gemaakt, zien we hem breed zittend op een stoel naast zijn vrouw, die staande maar net boven hem uit komt. Op dat moment was Frans senior, bijgenaamd “ ’n Oal’n Fraans”, 332 pond, oftewel 166 kilogram!

Hij was sterk als een beer en had geen kind aan een wispelturig paard destijds, want met een ferme ruk trok hij ze zo naar zich toe. Er deed vroeger een verhaal de ronde, dat op een goede lentedag Frans op het land aan het werk was met paard en ploeg. Uit een naburige plaats kwamen drie mannen over een zandpad toegelopen en die hem vroegen waar die zeer sterke man woonde, met wie ze nog een appeltje hadden te schillen. Een handeltje met een paard van een maand geleden was de drie heren slecht bevallen, en ze wilden verhaal komen halen bij een Enterse handelaar, iemand die ook als zeer sterk bekend stond. Frans rechte zijn rug, schraapte zijn keel, en pakte met zijn rechterhand de loodzware ploeg vast, tilde hem op en wees horizontaal met ploeg en al in noord-westelijke richting. “Doar must doe wesen” riep hij. “Zun kwarteerken loop’n noar Riessen, en dan vroag ie mar wier”. Bij deze aanblik zetten de

drie mannen het op een lopen richting huiswaarts. Iemand die nog sterker was dan “ ’n Oaln Fraans”, dat bestond niet. Ze hadden opeens geen trek meer. Frans Hubert Heering overleed op 26 januari 1903 te Enter, zeventig jaar oud.

familie Heering

Bouwhuis Kettelaar

Alleen het bouwhuis en de stal van de havezathe Cattelaer staan er nog. Rechts achter het bouwhuis stond het kasteel, dat 17 bij 25 groot was. Als je Huis Cattelaer binnenkwam stond je in een grote hal. De hal werd het voorhuis genoemd. Recht tegenover de ingang was een trap naar boven, van zeven treden. Die ging naar de grote ontvangkamer. De gracht zou wel vijftien meter breed zijn geweest en drie meter diep. Op 7 juli 1801 meldt de Oprechte Haarlemse Courant dat Het Cattelaer 'uit de hand' te koop wordt aangeboden. 'Een aanzienlijk buitengoed, het Kattelaar geheeten, gelegen in Overijssel. Kwartier Twenthe, bij 't Dorp Enter, midden tusschen de Steeden Goor, Rijssen en Delden, aan den grooten Weg en aan de Regge, van waar de vaart op Deventer en Zwolle, voorzien van een logeabel Heeren-Huis met een Bouw-Huis, waarin Stalling voor 5 Paarden, Koetshuis en Hoeveniers-Wooning, benevens de Boeren-Erven en Visscherijen daaronder behoorende; te bevraagen bij den Eigenaar: G. Dumbar te Deventer, en bij den Houtvester J.E. Lamberts te Weerselo. De aanwijzing aan de bezichters zal door den Hovenier geschieden; omtrent de Termijnen van betaling zal alle mooglijke inschiklijkheid gebruikt worden.

Oprijlaan Kettelaar

Wim Nijenhuis vertelt: 'Mijn grootvader, Willem Nijenhuis, heeft vaak tegen mijn oudste oom (oom Freek), gezegd, in de winter als het ijs dik genoeg was, 'Jong, wie goat het eerste snit maak'n'. Dan gingen ze beide naar Goor en richting Rijssen om te laten weten dat je gemakkelijk tot Binnengait kon schaatsen. En natuurlijk was het ook de bedoeling om een borrel bij Binnengaits te kopen. In de gracht, waar weet ik niet, ligt een pistool. Mijn opa heeft dat van een klant in zijn café afgepakt en in de gracht gegooid. Deze klant wilde ergens wraak op nemen. Het zal in het stuk gracht geweest zijn vanaf Binnengait tot de bocht bij Kattelsboer. De grachten worden weer opengemaakt, vertelt Anneke Koers, misschien is er nog wat over van het pistool. Wim antwoordt: 'ben benieuwd, ik weet zelf wie de man was die het pistool in de binnenzak van zijn jas had. Lidy Lammertink vertelt: 'Wijlen mevrouw Nijenhuis-Kolkman vertelde op het dagcentrum vaak over vroeger. Ik herinner me dat de naam Binnengaits betekende 'binnen bie Gaait'. 'Zo gauw een vracht in de schuur stond was ze veilig. Veilig vanwege de smokkelpraktijken. Er werd nog wel eens smokkelwaar meegenomen met de zompen', voegt Anneke Koers toe.

De zomp van Jans ten Berge, in het klompenmuseum.

De Enterse schippers liepen alle Twentse steden af op zoek naar vrachten voor hun zompen. De Wilde wandelde met een stevige koeze (wandelstok uit een stuk eikenhout of rozenhout) in de hand naar Enschede, waar hij Hendrik Nijhof, een oude zakenrelatie bezocht.

Leny Ten Berge-Scholten

Stan (Stannie) Scholten, Lenie en Stan van Wanda zijn broer en zus en stammen af van de Rijssense tak van de Scholtenfamilie.

De marke wordt verdeeld in café

In 1830 trouwt Berend Jan Mekenkamp uit Deldenerbroek met Gerritdina Scholten Effink uit Enter. In 1835 koopt hij van de erven Hendrik Keyzer een kruidenierswinkel annex kleermakerij, op de plek waar nu Dorpsstraat 34 is.

In 1847 komt de broer van Berend Jan ook naar Enter. Hermannus Mekenkamp trouwt met Hendrika Drostén, een dochter van de smid Drostén, een voorganger van de latere smid Rutenfrans.

Hermannus is ook kleermaker en koopt het pand naast zijn broer Berend Jan (nu Dorpsstraat 36 Geert Hairstyling). In 1853 overlijdt Jan Drost, de schoonvader van Hermannus Mekenkamp.

In de tapperij van Hermannus worden de goederen van Jan Drost geveild door Izaäk Blijdenstein, notaris te Wierden. In de akte van de notaris wordt de naam van de tapperij genoemd, de "Halve Maan". In de loop van 1853 wordt het plan van verdeling van de marke Enter koninklijk goedgekeurd. Er komt een commissie die de verdeling moet uitvoeren. Voorzitter wordt Putman Cramer, de burgemeester van Wierden. Van Mekenkamp wordt een kamer gehuurd waar de commissievergaderingen plaatsvinden. Bijna duizend hectare markegrond moet verdeeld worden. Het is heidegrond, broekweiland, moerassen en water. Het is een megaklus. Alle deelgerechtigden moeten geregistreerd worden. Er worden kaarten gemaakt. Alle grond moet geëvalueerd worden en opgemeten door een landmeter.

Een aantal bijzondere punten uit het plan van verdeling:

- De in en om Enter gelegen brandgaten zullen kosteloos aan de gemeente Wierden worden overgedragen.
- Er zal grond worden aangewezen voor twee bleken, ieder een derde bunder groot; deze zullen eigendom van de marke blijven.
- Er zullen goede losplaatsen worden aangewezen voor de schipperijen alsmede genoegzame ruimte voor het bouwen en repareren van schuiten.
- Grond ter grootte van tien bunders zal onverdeeld blijven en onder behoorlijk opzicht ten meesten nutte der inwoners van Enter geadministreerd worden.

De tapperij van Mekenkamp heeft goede tijden. Veel mensen moeten zich melden bij de commissie. In de wachttijden die er ontstaan zitten ze in de Halve Maan. Ook het hulppostkantoor dat in 1853 in Enter geopend werd heeft een vliegende start. Honderden brieven worden verstuurd tijdens de vier jaar durende verdeling. Er doen zich andere problemen voor. Het oude markeboek bijvoorbeeld is in het "oude handschrift" geschreven en bevat veel gegevens over deelgerechtigden. De commissieleden kunnen dit niet lezen. In Deventer wordt een deskundige gevonden die het markeboek gaat vertalen.

Omdat er ook markegronden worden toegewezen aan de overkant van de Regge aan inwoners van het dorp, moet er een brug komen. Men kon het niet maken dat de deelgerechtigden door de "Lange Voorden" moesten waden. Er komt een brug met een hameigebint, een ophaalbrug. Tijdens de bouw bleek ineens dat de marke en de gemeente goedkeuring van de provincie en het rijk nodig had en de bouw werd stilgelegd. Na de nodige aanpassingen en als het duidelijk is dat de schipperij vrije doorgang krijgt mag de brug afgebouwd worden.

De eerste generatie Mekenkamp overlijdt in de jaren zeventig van de negentiende eeuw. De nieuwe generatie, Hermannus en Johannes Mekenkamp, wordt in 1884 en 1888 geboren. Omdat kleermakers werken met poppen krijgen ze in Enter de bijnaam Pop'n-Mans en Pop'n-Jans. De laatste schippers in Enter drinken in het begin van de vorige eeuw na thuiskomst op zaterdagavond nog een borreltje bij Pop'n-Mans. De vrouw van Pop'n-Mans heeft een eind gemaakt aan de tapperij.

Geboortehuis van Hermannus en Johannes Mekenkamp, Dorpsstraat 36, aan de linkerkant was de tapperij De Halve Maan.

Oude eik, Zomerweg, zomer 2016,

Oude eik

Stil, verweerd,

groeven als diepe voren in zijn oppervlak.

Een ritselende kruin die klinkt

als het zachte murmelen van een man

die heel de wereld al gezien heeft.

Stevig verankerd

op de heuveltop, omringd door gras en struikjes

kijkt hij uit op het kleine dorp

en waakt over de plek

waar ik als kind opgegroeid ben.

De torenklok slaat twaalf.

Vogels luisteren eerbiedig
terwijl de oude eik
zachtjes zijn eeuwige verhaal murmelt
tegen wie het maar horen wil.
Onbekende dichter

Entergraven, 18 juni 2016

Bij wijze van werkverschaffing voor de arme Wierdense bevolking werden in 1930 en 1932 de grachten gedempt rondom de voormalige havezathe Leyerweerd en werd de Entergraven verbreed. Met deze werkverschaffing verdween Het Leyerweerd. Tot het vertrek van Putman Cramer in 1883 was dit het onderkomen van de Wierdense burgemeesters met een gemeentelokaal dat in het natte seizoen slechts met een bootje kon worden bereikt.

—
1932, Enterse arbeiders, werkverschaffing, graven van de Elsgraven.

Entergraven, 18 juni 2016

Middewinter 1961, Gerrit Odink

Noo is t alles winter, strak en kold
De oostenwind dee fluit duur 't holt
De gravens zit vol winderig ies
Kristal, gebasten, blomerig, gries
Iej heurt de klanken iel en bol
't Weerkaatst in echos oet 't holt
't Hol gesoes van gunter wied
Dat vaste vrus aan disse tied
De tied dee altied wieter geet
Woor nargens vuur een stopbord steet
Dee hölt en brech, dee nömp en gif
Hoo of de waald ok dale lig.

De Velper

Mijn moeder was een van Maassen van den Brink uit Stad Almelo. De vader van mijn opa kwam uit Rheden, waar hij op 18 maart 1830 werd geboren. Hij overleed in Stad Almelo op 27 december 1901. Diens vader heet ook Willem Maassen van den Brink en is in Rheden geboren en overlijdt te Wierden. Hij woonde in Notter; Notter en Zuna ressorteren burgerlijk onder Wierden. Hij was de koetsier van Christiaan Henny uit Velp, de heer die de Grimberg heeft gekocht.

Huis Grimberg lag bij Notter. In 1297 werd dit Huis voor het eerst genoemd. De havezathe Grimberg was een leen van de provincie Overijssel. Aan het goed was een leenkamer verbonden, die na afschaffing van het leenstelsel in 1798 werd opgeheven.

De havezathe was voor afbraak bestemd. Voor 3500 gulden werd het gegund aan Willem Hendrik van Heerdt tot Eversberg. Het bouwhuis met de rechten werd verkocht aan Helena Brouwer, de stiefmoeder, voor 4000 gulden. Zij verkocht de Grimbergse goederen aan Christiaan Henny, echtgenoot van Johanna Catherina Brouwer en Derk Jan Brouwer jr. Het landgoed van vijftien hectare diende voornamelijk als geldbelegging.

Jan Maaze (Maassen) is de zoon van Maes Derksen van den Brink en Willemken van den Berg. Hij is geboren op 24 oktober 1780 te Renkum, overleden op 2 juli 1846 te Velp. Jan Maassen is getrouwd met Hendrina Schelling uit Zelhem. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, Jan Maazen van den Brink en Willem Maassen van den Brink. Met de naamgeving van de kinderen is de naam Maassen van den Brink in de familie gekomen.

Het was in de tijd van de naamsaanneming en het totstandkomen van de burgerlijke stand. De naam Maes is ook nog als voornaam gebruikt door Maes Gerritsen van den Brink. Mijn

overgrootvader was dus de koetsier van Christiaan Henny uit Velp, die het Huis de Grimberg kocht met de bijbehorende erven. Naar een van die erven verhuisde zijn koetsier en noemde het erve De Velper. De laatste Maassen van den Brink die op de oude 'Velperi'je' woonde vond zijn bestaan in de veehandel. De Velper is omstreeks 1917 afgebroken en er is een nieuwe boerderij gebouwd. Het was een schilderachtig boerderijtje met in de woonkeuken een grote wijde boezem. Bij de Velper kon men hammen en worsten laten roken. Er wonen nog steeds Maassen van den Brinks op het erve de Velper. In de Julianastraat in Enter woonde ook een Maassen van den Brink, Velper Hanne. Ze was met Sussen Berend Jan getrouwd.

Erve de Velper, Rijssensestraat, Notter

Erve de Velper, 1952

Erve de Velper, 2016

Koers

Een koers betekent een uitkijker, een wachter in een uitkijkpost: een kijk overal. Het werkwoord is koeren en betekent dus uitkijken. De naam Koers heeft niets te maken met de goede koers houden of met de koers op de beurs. Een koerhuis, coerhuis of cuerhuys was een huis van waaruit men de omtrek kon overzien en waarop wacht gehouden werd: een uitkijkpost. Dag en nacht stond daar een wachter op de uitkijk. De koerhuizen behoorden tot de oude verdedigingswerken, samen met de landweren en bewaakten de doorgangen bij de runnebomen.

Voor de aanleg van landweren werd gebruik gemaakt van bestaande beken, de landweer volgde dan het tracé van de beek. Op een aantal plekken was een doorgang, afgesloten met een dubbele boom, een runneboom. Daar werd tol geheven. In het jaar 1367 vinden we bij Deventer 'dat cuerhuus op den mersche (mars, mors) bi den wachters; later 'den bouzaten to den cuerhues (koerhuis) op den enghe bi der scepen ghebiete.' Het markeboek van Zande (bij IJsselmuiden) vermeldt in het jaar 1578 'aen den Kuerhuiser Zijl'. Andere uitkijkpunten waren: de Schutterij en de tol aan de Hexelseweg bij Wierden, de Koerberg bij Heerde (Gld), de Koerheugel bij Rhenen en de Koerbelt bij Rijssen. Te Archem (Meente) bij Ommen wordt in het jaar 1601 de Correbelt vermeld, hieraan is de Corbeld ontleend. Koer vinden we ook in de familienamen: Koerboom, Koerman, Koerkamp en Koemark, Koers, zie ook Keurhorst, Ter Keurst. Koerselman komt vooral in Gorsel, Laren, Vorden en Zutphen voor. Het erve Curslo te Almen wordt in het jaar 1382 genoemd, in het jaar 1410 Coerslo of Corslo, in het jaar 1645 Coursel. Het erve Koerkamp te Lettele bij Diepenveen heet in het jaar 1399 Ten Kuirkampe.

De verdediging was nodig omdat er kastelen waren waar roofridders woonden. De Koersen aan de Hexelseweg keken uit naar soldaten van de roofridders van het huis Ter Molen bij

Schuilenburg en landgoed De Barkel te Hoge Hexel en het kasteel te Eerde of Irthe, zoals het kasteel oorspronkelijk werd genoemd. De Archemer Meente is het Eerderachterveld tussen Den Ham en Ommen. En heel vroeger werd uitgekeken naar de soldaten van de burcht Schulenborch bij het Wendelgoor. Nu is op die plaats een tuincentrum gebouwd.

De Schutterij (Schutterieje), 1750, Hexelseweg, Wierden. De tekening is gemaakt door overbuurmeisje Hennie Morsink.

Landgoed het Rheins

In 1832 was erve 't Rheins in het bezit van Carel Jacob ten Zeldam uit Ambt Delden. Het was toen zeven en halve hectare groot. De naam was toen 't Reins. Rein is een voornaam en het erve is naar een Rein genoemd. In 1832 wordt Jan Dikkers, burgemeester te Rijssen, eigenaar van het Wolves en van het erve Rheinds. Op de site cultureelerfgoed.nl onder Twenthe van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed staat een kaart van Enter en ook van het gebied rondom de Kattelaar. Daarop is het Reinsbruck vermeld. In een overlijdingsoverzicht van historische kring Wierden zijn in 1885 Gerardus Reins en in 1887 Maria Reins in de gemeente Wierden overleden.

Erve Reins

Reijnt Siemerink is geboren te Enterbroek op 24 augustus 1684. Hij is de zoon van Arend Catteler (Siemelink) en Doortje. Reijnt Siemerink is getrouwd op 13 juni 1717 met Jenneken Zeendam uit Enterbroek. Zij is de dochter van de landbouwer Jan ten Zeendam en Merije Reijnts. Uit dit huwelijk zijn te Enterbroek vier kinderen geboren. De vader van Jan ten Zeendam wordt ook Jan Wolfs, Wolf Jan, Krayeveld of Brunink genoemd. Jenne Zeendam is een dochter van Jan Wolfs junior, landbouwer op het erve Zeendam. Zij overlijdt dertien jaar na het huwelijk en Reijnt Siemerink hertrouwt op 21 mei 1730 met Gerritje Scherphof. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen geboren. Het eerste kind uit het tweede huwelijk wordt Jan Reints genoemd.

Reijnt Siemerink is vermoedelijk geboren op het erve Koerdam. Na zijn huwelijk stichtte hij een nieuwe boerderij, het erve Reijns, gelegen aan de Reinszijweg te Enterbroek. In 1722 meldt het Verpondingsregister het erve Reins voor één pond en het erve Zeendam voor negentien pond. In 1748 meldt de volkstelling Rijnd Siemerink met vrouw en vier kinderen. In 1751 wordt geen vuursteden (schoorsteen) geld betaald voor het huis, dus er is geen schoorsteen. De volkstelling van 1795 meldt dat er twee huizen zijn. In het ene huis woont Gerrit Ziemerink met zijn gezin, bestaande uit drie personen. In het andere huis woont Albert Ziemerink met zijn gezin, bestaande uit vier personen.

Brand bij erve Zeendam in Enterbroek, 1972, collectie Harrie Cox

Inmiddels is hun erf en boerderij, evenals de naburige erven, opgekocht door Borgerink van het Huis Kattelaar. In 1811 wordt erve Rheins gekocht door Arend Ezendam van Binnen Gait. Op 21 maart 1821 wordt erve Rheins gekocht door Jan ten Zeldam, de molenaarsbaas op kasteel Twickel. Jan ten Zeldam betaald drieëntwintighonderd gulden voor acht mudde bouwland, zeven dagwerk hooiland en in de Leusmaat drie dagwerk hooiland. Later wordt Dikkers eigenaar van erve 't Rheins. Pachter wordt dan Jannes Morsink uit Ambt Delden. Hij is getrouwd met Berendina ter Horst.

De Koohorst

De Koohorst was een motteburcht in de buurschap IJpelo. Het lag in het voormalige richterampt Kedingen. Van de voormalige motteburcht is niets terug te zien. De laatste restanten waren tot 1950 zichtbaar. De elliptische gracht rondom de in de volksmond genoemde Slotbelt, werd door de eigenaar geheel in de slotgrachten geschoven en is daarmee gedempt. De plek is later niet bebouwd en bevindt zich voor de huidige melkstal. Daar is volgens de huidige eigenaar een baan rood zand gevonden in plaats van het zwarte zand eromheen. Dat is hoogstwaarschijnlijk de slotgracht geweest.

Voorbeeld van een motteburcht

Het Huys IJpelo van Rudolf van Bevervoorde werd door de burgers van Deventer belegerd en omstreeks half oktober 1345 ingenomen en afgebroken. Eind november 1345 werd diezelfde Rudolf van Bevervoorde tussen Enter en Elzen nagezet door de burgers van Deventer. In het voorjaar van 1346 kwam het tot een bemiddeling tussen de burgers van Deventer en Rudolf van Bevervoorde. De verzoening kwam door bemiddeling van Seino van Dorth en de Heer van Voorst. In 1352 is er een overeenkomst gesloten tussen de Stad van Deventer en de bewoners die hun huis opnieuw hadden versterkt. De erfgenaam van Rudolf van Bevervoorde, Evert van Langen, doet in 1394 een poging om het huis weer op te bouwen. Deze van 1394 tot 1399 gebouwde motteburcht werd gebouwd in opdracht van ridder Evert van Langen. De burcht lag op het strategisch terrein, wat nu het Langen genoemd wordt. Omringd door het water en het moeras van het Mokkelengoor. Vanuit deze zogenaamde maalstad bestuurde Evert van Langen zijn goederen in Rectum en IJpelo. Eerst was het de vraag of de motteburcht was gebouwd op het oudere in de twaalfde genoemde Huys Bolen to Ipeloe, welke hoorde onder de graaf van Bentheim en kasteel Bentheim. Dit is niet het geval.

De oudste schriftelijke vermelding van de Koohorst is ruim honderd jaar eerder op 29 september 1275. Ridder Hoyerus van Delden verzoent zich met de edelheren Ludolf en Baldwin van Steinfurt. Ridder Hoyerus van Delden draagt *proprietatem bonorum quorum videlicet domum Kohorst, novam domom Elsnen [en] domus Johannis in Delden* in leen op aan de edele heren en krijgt *easdem domus iure homagii* van hen terug.

De Cameraarsrekeningen uit de veertiende eeuw geven een beschrijving van de periode waarin deze motte is gebouwd en hoe lang de bouwwerkzaamheden hebben geduurd. De stad Deventer stuurde dertien boden of bereden patrouilles naar de Koohorst om de *tymmeringen te besien*. Het stadsbestuur wilde weten in hoeverre de bewoners hun huis, in strijd met de overeenkomst van 1352, hadden versterkt. Meestal volgde wel een afbraak of werd de brand erin gestoken.

In de Cameraarsrekening van de stad Deventer staat geschreven: voor *Expositium vor Rydighe 1398: Item op den Hillighen Crues dag, den vrijdaghes daerna bi Herman van Orsbeke die ghereden was mit der stad baden van Campen ende van Swolle omme tebesien Everts tymmeringhe van Langhen ghehieten die Kohorst 16 gr.*

Het moet indruk hebben gemaakt omdat de boden of bereden patrouilles naast de stadsbrieven uit Deventer, ook de stadsbrieven meekregen van Kampen en Zwolle. Het Huis de Koohorst heeft aan de eisen van 1352 voldaan, omdat ze niet is afgebroken of in brand gestoken, zoals dat wel bij andere adellijke huizen is gebeurd.

Op de plek van de voormalige motte zijn op de voorburcht twee boerderijen gebouwd. Het Groot Langen en Klein Langen. In de volksmond uitgesproken als 't Langeler. Ook deze oude boerderijen met houten topgevel zijn verdwenen en vervangen door gewone huizen. In de vijftiende eeuw is het bezit van de Koohorst over gegaan naar de familie van Reede tot Brandlegt in Westfalen.

Uit de vijftiende en zestiende eeuw zijn beleningen bekend van het goed te Coehorst met de molen, visserijen en verder toebehoren in de buurtschap Ypelo en Enter: 'dat goed tho Coehorst metten Molen in Rijssen'. Enter hoorde toen bij de gemeente Rijssen. De combinatie molen en visserij maakt het aannemelijk dat een watermolen werd bedoeld. Ook de nabij staande windmolen, ver verwijderd van woonkernen, wijst op een oud molenrecht bij de boerderij zelf. Er is echter ter plekke geen herinnering aan een molen, evenmin duiden veldnamen als visserij of molen erop.

Deze burcht werd herbouwd door Evert van Langen van 1394 tot 1399. De burcht lag op een strategische plaats die 'Het Langen' genoemd werd. Vanuit deze zogenaamde maalstad bestuurde Evert van Langen zijn goederen in IJpelo. Menig edelman uit Deventer, Kampen en Zwolle hebben er een bezoek gebracht. De grachten van de oude motte zijn tot in de jaren 1950 zichtbaar geweest. De eigenaar heeft destijds de in de volksmond genoemde Slotbelt in de grachten geschoven en het is geheel gedempt.

Erve Klein Langen, 't Klein Langeler genoemd in de volksmond.

Op deze plaats stond de motteburcht De Koohorst.

Bij de ligboxen is de slotgracht teruggevonden; er is een baan met een afwijkende kleur zand getraceerd.

Woer zin ie van?

Aj dat in Eanter weetn wilt, stel ik oe 't volgende vuur
eers zeg ie, och ie komt mie toch zo kunnig vuur
of is oe moo neet van Klei? en oe vaa van de Wos?
of ... zi-j gennen Köps, ne Broeze of ne Bos?
met 'n paar lösse flodders scheet ie der op lös
dan zengt ze, nee, ik zin van Toon Dieks en mie moo was Popn Naa
dan zeg ie gauw, ik har 't wa good e zeen, ie liekt precies op oe vaa.

Benny van de Braandputte

Jaren zestig, aardappelrapers, vaders en zoons Ezendam van 'n Klei, collectie Harrie Cox.

Rohaan tichelwerken

Arend Jan Rohaan (in 2002 overleden) heeft in 1999 de genealogie van zijn familie uitvoerig beschreven in een bundel over het erve Rodehane. Gerrit Kraa en Hendrik Kolhoop hadden daaraan voorafgaand ook al veel spuurwerk gedaan. Dit hoofdstuk richt zich niet op de genealogie, maar op het ontstaan van het erve en de geschiedenis ervan.

Vele jaren dacht de familie Rohaan dat hun naam afkomstig was van een uit Frankrijk gevluchte Hugonoten familie De Rohan, die zelfs van adellijken bloede was. Kraa ontsluisde echter dat de familieoorsprong in Enter lag en voortkwam uit de familie Geels die een roomse en een protestantse tak had.

Henk Woolderink, geboren in Wierden nu wonend in Borne, heeft veel kadastrale gegevens verzameld van de familie Rohaan. We kunnen een viertal complexen onderscheiden.:

1. Schuin tegenover het huidige pand De Rohane aan de Rijssenseweg 40 op het kadastrale perceel 647a (1832) werd in 1803 de eerste steenbakkerij begonnen. In 1877 werd hier een meer moderne steenoven gebouwd die in 1893 verdween door de slopershamer.
2. In 1858 werd bij de verdeling van de markegronden aan Rohaan een stuk heidegrond toegewezen naast hun woning (waar nu de betonfabriek staat). Hier werd in 1860 een pannenbakkerij gesticht met een ringoven. De schuur waarin de oven stond staat er nog steeds en wordt de 'Pan-Oawn' genoemd. In 1903 wordt gestopt met de pannenbakkerij en werden alleen nog cement- of betonproducten gemaakt.
3. Pal naast het oudste complex werd bij de markeverdeling ook een stuk heide toebedeeld aan de familie Rohaan. In 1867 wordt hier ook een steenbakkerij begonnen. In 1877 wordt deze gesloopt omdat daarnaast op complex A een moderne oven werd gebouwd. Wel werden de droogloodsen die hier stonden gehandhaafd. Als in 1893 deze oven wordt gesloopt wordt op dit complex een nieuwe oven gebouwd. In 1916 valt het doek definitief. Vanaf toen werden er aan de overkant van de weg alleen nog maar betonproducten gefabriceerd
4. Waar nu de carpoolplaats is met daarachter een (voormalig) bosperceel werd in 1864 aan de Rijssenseweg door Gerhardus Braamhaar ook een steenbakkerij begonnen. Hij had daar bij de markeverdeling een stuk heide toebedeeld gekregen. In 1870 werd Arend Jan Leestemaker eigenaar en in 1893 Karel Christiaan van Wijngaarden. In 1894 koopt Willem Rohaan dit complex. In 1902 werd alles gesloopt

De steen- en pannenbakkerijen van Rohaan vormden de eerste industriële activiteit in Enter. In 1840 kwam er een tweede industrie bij, een weeffabriekje, dat eerst de weefschool was geweest. Leestemaker was de eigenaar. In 1853 werkten bij Rohaan drieëndertig mensen, waarvan vijfentwintig mannen en acht vrouwen, waaronder twaalf kinderen. Verdiensten: vijfenveertig tot zestig cent per week. Na de grote brand in Enschede in 1862 steeg de vraag naar stenen en pannen explosief. Achter in dat jaar werkten er bij Rohaan zevenenvijftig mensen waarvan drieëndertig mannen en vierentwintig vrouwen, waaronder dertien kinderen. Verdiensten: vijfenveertig tot vijfenzestig cent per week.

De betonfabriek van Rohaan 1930. Na de sloop van de steenbakkerij in 1902 werd overgeschakeld op betonprodukten.

Uit de oude doos: BC Hurricane, basketbalclub uit Enter; uit de jaren tachtig. Met o.a. van links naar rechts. Gerard Lammertink (van Bolscher), Erik Visscher, Gerrit de Wilde (Lubs) en Harry Brok. Onder mijzelf, Gerald Assink (uit Rijssen), Rob en Erik ten Berge (van Proot). Das war einmal, verzucht Hans Mekenkamp. Uit de collectie van Hans Mekenkamp.

Begraafplaatsen in Enter

De oudste begraafplaats van Enter, waarschijnlijk al van voor de Tachtigjarige Oorlog, lag aan de huidige Dorpsstraat ter hoogte waar nu een Chinees restaurant gevestigd is. Toen in 1709 de hervormde kerk werd gebouwd, is de begraafplaats verplaatst naar de hof rond de kerk. In 1743 werd er een glint (hek) om het kerkhof gemaakt voor tweehonderdzeventwintig gulden.

Algemene Begraafplaats, Julianastraat

In 1853 was het kerkhof vol. Door de gemeente Wierden, die verantwoordelijk was voor de begraafplaatsen, werd in dat jaar een nieuw kerkhof ingericht aan de latere Julianastraat. De roomse parochie van de Heilige Antonius Abt kreeg toestemming van de gemeente om zelf een begraafplaats in te richten. De bisschop van Utrecht drong aan dat roomsen in gewijde grond begraven moesten worden. Voor tweehonderdzesendertig gulden werd een stuk grond aan de Kruisweg (de latere Disselsweg) gekocht en als kerkhof ingericht. Pastoor Volmboek van Rijssen werd in 1860 hier begraven, omdat in Rijssen geen roomse begraafplaats was. Wettelijk was het toen voorgeschreven dat begraafplaatsen minstens vijftig meter uit de bebouwde kom gelegen moesten zijn.

Algemene Begraafplaats, Julianastraat

Graf Jan Veldhuijzen van Zanten en zijn vrouw A.M. te Gussinklo.

In 1853 was aan de Kruisweg helemaal geen bebouwing aanwezig. Tussen de Kruisweg en de Dorpsstraat was over de volle lengte nog een brede strook landbouwgrond aanwezig. De roomse begraafplaats lag dus helemaal vrij in de es. Dat gold ook voor de algemene begraafplaats aan de Julianastraat. Ook hier lag een brede strook landbouwgrond tussen de begraafplaats en de Dorpsstraat. Het eerste huis van de bebouwde kom was het huis van schoolmeester Leestemaker, waar later Prakken en nog later Ten Dam woonde. Maar in vijfenzeventig jaar veranderde veel. De begraafplaatsen werden geleidelijk omringd door bebouwing. Dit was voor de gemeente Wierden aanleiding om in 1932 de algemene begraafplaats te verplaatsen naar de Weitakkersweg. De roomse begraafplaats bleef om financiële redenen aan de Disselsweg en kreeg van de gemeente ontheffing van de bepalingen omtrent de bebouwde kom. Een bezoek aan de oude begraafplaatsen is een tocht in het verleden. Op de roomse begraafplaats worden al jaren geen nieuwe grafrechten uitgegeven. Ruim twintig jaar geleden werd de algemene begraafplaats aan de Weitakkersweg uitgebreid. Bij deze gelegenheid werd een gedeelte van de uitbreiding als rooms katholieke begraafplaats ingewijd.

Amerikaanse eiken op begraafplaats Weitakkersweg

Begraafplaats Disselsweg

Enterse traditie, carbid schieten op oudejaarsdag, Kattelaarsdijk, 2015.

Buurtfeest gemeente bij de Waarf

Van harte welkom bij het grote buurtfeest bij de Enterse Waarf op 6 juli 2016.

Alle activiteiten en hapjes waren gratis deze dag! Ook de bbq, poffertjes en culinaire proeverij! Alleen drinken en eten bij de Waarf zelf is op eigen rekening. In en rond de Waarf is er van alles te doen:

Op het terrein kom je bij de visgroep en kun je zien wat zij doen. Als je verder loopt en de Waarf in komt, kun je een gratis boottocht maken of een rondleiding op de Waarf. Op het water kun je subben (subben is met twee of drie personen op een super grote surfplank en ga je proberen om zo snel mogelijk een parcours af te leggen) of gaan kanoën, onder begeleiding van een survival deskundige. Wanneer je weer uit de Waarf loopt, kun je even uitrusten of bijkletsen in de mobiele huiskamer. Of je eet poffertjes bij de poffertjeskraam. Daarna kun je doorlopen naar de markt. Een aantal verenigingen laten zien wat ze doen, zoals klompen maken, kantklossen, een kookclub, creatief handwerk en over de natuur. Verder kon je er terecht als je leuke ideeën hebt voor je buurt of voor het bosje bij de Lee. Daar kon je ook meepraten over het vervolg van de dorpsrandvisie Enter. Aan het eind van de markt was een bbq waar je nog wat lekkers kon halen. In het weiland konden kinderen (en volwassenen) koeien aaien, boogschieten en op een springkussen los gaan. Aan de overkant konden jongeren en kinderen ook een graffitiworkshop volgen. Helemaal aan het eind was een pad door het bosje bij de Lee, waar een speurtocht was. Op de eerste drie foto's staat klompenmaker Jan Hendrikse.

Riek Vrugteveen-Achteresch, kantklossen

Hoekmolen in Enterbroek

Voor het ontstaan van het Enterse landschap zijn de twee laatste ijstijden van belang geweest. Tijdens de voorlaatste ijstijd werd Enter onder ijs bedekt. Grote massa's landijs kwamen vanuit Scandinavië naar het zuiden. IJstongen stuwden onder andere het door rivieren afgezette materiaal op. Hierdoor ontstonden de stuwwallen, waarvan er een bij Enter ligt. Tijdens de daarop volgende ijstijd werd ons land niet door het ijs bereikt. De beddingen van de rivieren lagen droog, de zeespiegel daalde en begroeiing was nauwelijks mogelijk. Grote delen van het land werden bedekt met een laag dekzand van wisselende dikte. De stuwwallen zijn voor een groot deel bepalend geweest voor de hydrologische gesteldheid van Enter. Door de stuwwallen is een afwateringssysteem ontstaan dat in drie beeksystemen is te verdelen. Voor het gebied rondom Enter zijn de Regge en de Hagmolenbeek van belang.

Hagmolenbeek voor het Twenthe Rijnkanaal is gegraven, dus voor de afsluiting.

Er was aan de oude Hagmolenbeek, rechts van de Zomerweg, een molen. Restanten van de oude molen liggen tussen de bomen. De oude loop van de Hoekmolenbeek is nog goed te zien.

De oude Hoekmolenbeek op weg naar de Regge

Restant van de Hoekmolen aan de Hoekmolenbeek.

De nieuwe Hagmolenbeek ligt naast de oude, na de afsluiting door het Twenthe Rijnkanaal.

De Hagmolenbeek begint als Hegebeek bij de rijksgrens in de omgeving van het Usselerveen en stroomt naar het westen, waar aan de rechterzijde de Usselerstroom loopt tot aan Enschede. Ten noorden van Wissinks Møl splitst zich de Rutbeek af en heet de Hegebeek verder Hagmolenbeek. De beek vervolgt zijn weg langs Beckum en Bentelo en wordt ingelaten in het tweede pand van het Twenthekanaal. De Hagmolenbeek is een langzaam stromende, gekanaliseerde beek op zandgrond, behorend tot het stroomgebied van het Twenthekanaal. Sinds het graven van het Twenthekanaal is het waterlichaam afgekoppeld van de Oude Hagmolenbeek en de Regge. Het oorspronkelijke stroomgebied is aangetast. De Ahauser Aa (oorspronkelijke Regge) en Buurserbeek zijn afgesneden van het Buurserveen en het Hagmolenbeekgebied door het graven van de Schipbeek. Hierdoor zijn paaigebieden niet bereikbaar voor fauna. De wateraanvoer is vermindert. Van nature ontving de Hagmolenbeek bovendien het water van de Buurserbeek (Regge) en de in Duitsland ontspringende Alstatter en Ahauser Aa (Regge). De gebruiksfunctie is afwatering en bescherming tegen overstromingen. Het waterschap onderzoekt of herkoppeling op de Regge een onderleider dan wel doorstroming Twenthekanaal effectief is.

Al in het begin van de negentiende eeuw bestonden er plannen voor de kanalisatie van de Regge. Dit was een belangrijke rivier die uitmondde in de Overijsselse Vecht (en dus de vaarweg was naar het westen), en via de vele zijbeken tot ver in Twenthe leidde. Er was zelfs een verbinding met het Duitse Nordhorn. Het plan werd uiteindelijk afgekeurd omdat het niet goed was doordacht. Politieke gebeurtenissen (de inlijving van Holland door Frankrijk) voorkwamen verder nog dat er daadwerkelijk iets gebeurde. Pas in 1826 kwamen er nieuwe plannen ter tafel. Door de industriële ontwikkeling van Twenthe kwamen de kanalisatieplannen in een stroomversnelling. Men wilde nu zo snel mogelijk een eind maken aan de vervoersproblemen in Overijssel. De Regge en de beken werden gekanaliseerd.

De nieuwste Hagmolenbeek aan de Zomerweg, 2016.

De waterradmolens in Oele en de Noordmolen in Azelo, maar ook de houtzaagmolen achter Carelshaven zijn alom bekend in het cultuurlandschap van Twickel. Maar wie weet nog de twee Amerikaanse windmotoren, in het spraakgebruik windmolens genoemd. Ze zijn in de jaren twintig van de vorige eeuw gekocht door de baron van Twickel, R.F. van Heeckeren van Wassenaar.

De Amerikaanse windmotor of roosmolen is een type windmolen met veel bladen (windschoepen) en kan als opvolger van de klassieke typen Nederlandse wind- en watermolens worden gezien. Dit type molen is in Nederland in de eerste helft van de twintigste eeuw vaak toegepast voor de bemaling van kleinere polders. De molen is in de Verenigde Staten door Daniel Halladay ontwikkeld en werd gebruikt voor irrigatiedoeleinden. Een aangepaste vorm met een kleiner rad werd in Europa geproduceerd door Herkules Metallicus te Dresden. In Nederland werd hij gebruikt als poldermolen. Tussen 1902 en 1925 zijn er een tweehonderd van deze molens geplaatst, vooral daar waar een stoomgemaal te groot en te duur zou zijn.

Er was een Amerikaanse windmotor in het Demmersblok. Begin 1918 besluit Twickel het heidegebied Demmersblok, 2018 hectare groot, te ontginnen voor landbouwdoeleinden. Burgemeester jhr. Anton Hendrik Pieter Carel van Suchtelen van de Haare geeft opdracht aan de Gebr. Bakker te IJlst voor het leveren en plaatsen van een windmotor in het Demmersblok. Op 16 januari 1919 ontvangt de fabrikant 3750 gulden voor de geleverde windmotor. Weldra ontstonden er technische problemen. De leverancier voert in november 1919 een reparatie uit voor een bedrag van honderd gulden. Het volgend jaar is de windmotor weer defect. Voor het herstellen ontvangt G.J. Heretsma f 37,30. Op 15 februari 1922 wordt aan de heer Ottevanger uit Almelo vijftig gulden betaald voor bediening en extra controle van de windmotor.

De windmotor stond oorspronkelijk op de hoek Lange Voort en Kanaaldijk te Bornerbroek. Het overtollige water in de driehoek Langenhorsterweg, Hoffmeierweg en Kapelhofsweg werd naar de sloot, die evenwijdig liep aan de Kapelhofsweg afgevoerd. De heer Beltman en zijn burens hebben in 1958 deze windmotor afgebroken en weer opgebouwd aan de oever van de Hoekmeulebeek (naast de Hagmolenbeek, die intussen is gedempt) aan de Zomerweg.

De windmotor werd op vier gemetselde poeren gezet met daartussen een betonnen putring. Onder in de put werd de horizontale waterturbine geplaatst die door de windmotor werd aangedreven. Het overtollige water uit het naastgelegen gebied werd naar de Hoekmeulebeek afgevoerd. Voor het geheel geplaatst werd onderging de windmotor een grondige restauratie. Er werden de achttien windschoepen (bladen) en de windvaan vernieuwd. Ook het draaiwerk met de overbrenging werd weer lopend gemaakt.

Voorbeeld van een windmotor zoals die ooit stond aan de Hagmeulebeek (Hoekmolenbeek).

Omstreeks 1995 is de windmotor bij een herfststorm omgewaaid en daarna als oud ijzer afgevoerd. Vier bakstenen poeren en de putring markeren de plek waarop slechts één restant van de fundering nog te zien is. Bron: Helmig Kleerebezem.

Regge, voorjaar 2016

Bert Boom

Albertus Hendricus Boom woont al sinds 1962 in Enter, maar hij zag er niet het eerste licht. In Herike, de buurtschap tussen Markelo, Goor en Rijssen, werd de wereldkampioen geboren. Hij is de oudste zoon van het gezin en heeft twee broers en twee oudere en twee jongere zussen. De broers zijn veel jonger en zijn nakomertjes. Als Henk wordt geboren is Bert al zestien jaar, toen Hans werd geboren was hij eenentwintig jaar. De vader van Bert was smid, electricien, fietsenmaker en installateur van gas, water en electra. De jonge Bert moest regelmatig de handen uit de mouwen steken. Hij besloeg paarden, repareerde fietsen en deed nog veel meer klussen voor zijn vader.

Dat Bert als tiener veel belangstelling had voor motorcross is logisch. Dichtbij zijn ouderlijk huis ligt het circuit waar jaarlijks nationale en internationale wedstrijden worden gereden. Maar hij is min of meer toevallig wielrenner geworden. Een vriend, Mas Zandjans, neemt deel aan een wilde wedstrijd om het kampioenschap van Neede. Bert gaat mee en onderweg vraagt hij aan Bert om mee te doen. Die gaat uiteindelijk overstag als Zandjans belooft het inschrijfgeld voor hem te betalen. Die toezegging had Mas beter niet kunnen doen. Bert fietst op een standaardfiets en in gewone kleding meteen weg alsof de duivel hem op de hielen zit. Hij blijft de hele wedstrijd voorop fietsen. Bert weet niet dat het belgerinkel de laatste ronde betekent. De wedstrijdleiding springt na de finish voor z'n fiets wanneer ze vermoeden dat 'den gek oet Maarkel' niet zal stoppen. Bert besluit te remmen zoals hij op het circuit van de Herikerberg zo vaak motorcrossers door een bocht heeft zien slippen. Maar het achterwiel glijdt door een grote waterplas en een agent raakt van top tot teen onder de modder. Hij maakt dat hij wegkomt om niet op zijn donder te krijgen. Kort daarop hoort hij zijn naam omroepen voor de huldiging. Bert twijfelt, maar haalt zijn speldje toch maar op. 't Is ook niet niks, de eerste wedstrijd en meteen de hoofdprijs.

Thuis zaagt hij het stuur van zijn fiets en last in de werkplaats van zijn vader het er anderom op. Zo hard mogelijk fietsen, dat vind hij fijn. Elke dag rijdt hij naar de ambachtschool aan de Tuindorpstraat in Hengelo. Hij wil monteur worden, is helemaal motorgek en wil het liefst gaan motorcrossen. Maar dat zit er niet in. Zeker toen bekend werd dat twee jongens na een wedstrijd in Friesland zijn verongelukt. Dan maar wielrennen. Hij moet er veel voor doen om in Brabant een wedstrijd te kunnen rijden. Bert gaat er op de fiets naar toe want hij heeft geen auto. Met een paar verdiende centen op zak rijdt hij terug tot het donker wordt en gaat met de trein verder naar Goor. Via achterafweggetjes gaat het naar Herike want zonder verlichting heeft hij zo een bekeuring te pakken. Thuis in de keuken maakt zijn ma nog eten voor hem klaar.

Bert Boom wordt op de weg een gevreesd amateurrenner, al zit de echte top er niet in. Toch nam hij twee keer deel aan de ronde van Oost-Duitsland en aan de rondes van Tunesië en Marokko. Ver weg koersen was bijzonder in die tijd. Olympia's Tour door Nederland reed hij vijf keer. In de Ronde van Overijssel in 1970 werd hij derde. De regionale wedstrijden en de bekende rondjes om de kerk in Twenthe en omstreken heeft hij meerdere keren gewonnen. De ronde van Delden won hij maar liefst vijf keer; hij wordt diverse keren Overijssels kampioen. Bert kan zelfs prof worden in Frankrijk maar vind dat geen goed idee. Voor een hongerloon de hele dag de kopman uit de wind houden ziet hij niet gebeuren. Daar is hij weer te trots voor en ook heeft hij een gezin te onderhouden. Hij is in 1967 getrouwd met Truus Wolters uit Enter. Uit dit huwelijk zijn een dochter en twee zonen geboren. Zoon Bart zou ook een goede wielrenner worden.

Hett hoogtepunt van zijn loopbaan op de fiets vindt plaats op een woensdagavond in augustus 1969 tijdens het wereldkampioenschap stayeren in Brno in Tjechië. Het gaat hem goed af, achter de dernymotor met een rolbeugel, met een gemiddelde snelheid van meer dan tachtig kilometer per uur. In 1968 wordt hij derde op het Nederlands kampioenschap. Maar naar het wereldkampioenschap in Rome mag hij niet van zijn leidinggevend. Boom gaat toch, op

eigen risico. Hij slaapt in de auto van de gangmaker Noppie Koch en wordt alsnog aangesteld als mecanicien omdat de KNWU slechts één materialenman had meegestuurd met de ploeg. Een jaar later eindigt Boom opnieuw als derde tijdens het Nederlandse kampioenschap. Hij heeft geluk gehad want kort daarvoor was hij gevallen. De bond zit niet te springen om hem naar de wereldkampioenschappen in Brno te sturen. Maar iemand van de sportcommissie oppert hem toch maar mee te nemen. Hij zal toch niet in de finale komen en dan kan hij mooi meehelpen bij het afstellen van de fietsen. Er is een volledige afvaardiging aanwezig met slechts één mecanicien.

Echter via de herkansing gaat Boom toch naar de finale. Hij begint via de loting op kop en staat die positie niet meer af. Met de grote favoriet, zijn landgenoot Cees Stam, maakte hij de afspraak dat ze niet tegen elkaar zouden fietsen. Gangmaker Joop Stakenburg ging daar echter niet mee akkoord. Zij begonnen op de tweede plek maar stopten de aanvallende concurrentie niet af. De gangmaker van Boom, Bruno Walrave, minderde zodat zij konden bijkomen. Toen begonnen ze, acht minuten voor het einde, Boom aan te vallen. Dan ben je bij Bert Boom aan het verkeerde adres. Hij ging versnellen om Stam en Walrave achter zich te laten. Het was afgelopen en hij zag op het scorebord: 1 Boomska, Hollanski. Het buitenbeentje uit Enter was wereldkampioen stayeren geworden en kreeg de regenboogtrui.

De commissaris van de koningin stuurde een brief: 'gefeliciteerd met het welverdiende wereldkampioenschap, behaald te Borne'. In Enter wacht een enorme mensenmassa voor de huldiging. Maar de happening wordt wreed verstoord. Temidden van de drukte komt het balkon van Ten Berge aan de Van Uiterstraat, tegenover het huis van Boom, naar beneden. Veertien mensen stonden erop te kijken en te applaudisseren voor de wereldkampioen. Eén vrouw raakte ernstig gewond en had een aantal botbreuken. In de kranten werd er melding van gemaakt, zelf haalde de huldiging in Enter het journaal. De aannemer kreeg een procesverbaal en moest later alle balkons stutten.

Boom is zelf trotser op het in 1977 behaalde wereldkampioenschap op de weg voor veteranen. Acht maanden tevoren was bij hem een hersentumor operatief verwijderd. In 1980 stopt hij na honderdtachtig zeges als wegrenner en vijfenzeventig als baanrenner. Tot aan zijn pensionering in 2003 werkt hij in de fietsenbranche; twee decennia als pr-medewerker voor de Japanse fietsenonderdelenfabrikant Shimano. Zijn broer Henk en Hans hebben overigens ook succes als wielrenner. Bron: Gijs Eijsink.

Bert Boom

De nieuwe rondemis van de Ronde van Twente en de Ronde van Enter:
Juliette de Carpentier. Zij wordt gekleed door De Kadokamer Enter.

De Ronde Miss 2016, Juliette de Carpentier, de rondemiss

VOETBALELFTAL. OPNAMEDATUM: 23 JULI 1970.

BOVENSTE RIJ V.L.N.R.

1. HARRIE HEERING
2. BENNIE WOLTERS
3. GERARD SLAGHEKKE
4. RINJE TE WIERIK
5. JOHAN TE WIERIK
6. HARRIE TEN ELZEN
7. JOHAN MEYER

ONDERSTE RIJ V.L.N.R.

1. GERARD RIKKERT
2. GERRIE ROSINK
3. HENNIE OTTEN
4. BENNIE SCHROOTEN
5. BENNIE MEYER
6. RICHARD SPEKENBRINK.

Uit het archief van Harrie Cox: sportveld de Krompatte was nog nieuw toen deze elftalfoto in 1970 is gemaakt. De foto is op 18 mei 2016 door Harrie Cox geplaatst op de facebooksite 'Ik ben een echte Enterse'.

Jij, Gerrit Wensink en 20 anderen vinden het leuk

6 reacties

1 keer gedeeld

Reacties

Ellis Krake Johan Schrooten en Annie Brughuis jullie broertje staat hier bij op!

Ruben Meijer Leuk mijn pa als leider en oom als speler

Henriette Aan De Stegge

Henriette Aan De Stegge

Frank Tewierik Diny te Wierik Marleen te Wierik

Annie Brughuis Ja Ellis Bennie bezit die foto zelf

Harry Heering: Dat was het zesde elftal we speelden toen nog achter de kerk, en gingen dan douchen op de kromppatte, keorders jenske (jans aan de stegge) heeft ook nog even met ons gespeeld.

Zompvaart met De Vriendschap

In Enter is het leven groen. Het heden is geworteld in de historie die wordt weerspiegeld in de zompen, musea, oude gebouwen, kerken, een kapel en in het karakter van het dorp.

De zomp is een oud scheepstype, dat vooral werd gebruikt ten oosten van de IJssel. Op de rivieren en beken, Overijsselse Vecht, Regge, Schipbeek en Berkel werden deze schepen gebruikt tussen 1670 en 1925. De zomp is als type een praam. Ze heeft echter breed uitwaaiierende zijden, en daardoor een zeer diepe zeeg. Daarop werden verticale afneembare zijboorden geplaatst (opboeisels). Hierdoor ontstond een groot laadruim bij geringe diepgang.

In de tweede helft van de zeventiende eeuw groeide in het oosten van Nederland de behoefte aan een vervoermiddel dat een grotere capaciteit had dan paard en wagen en bovendien minder gehinderd werd door de vaak slecht begaanbare zandpaden. Zodoende ontwikkelde men de zomp, een platboomd scheepje dat kon worden gezeild, geboomd of getrokken.

Vandaag konden we meevaren over de Lee met de Enterse zomp De Vriendschap. De zomp is een replica van de oude zomp De Vriendschap van de familie Ten Brinke uit Enter

Koster

De naam Köster komt voor in Gammelke in 1385, Costerin en Kosterling in Wilsum 1475 en Koster in Enter. Deze naam zal met koster als beroep wel niets te maken hebben, maar kan ontstaan zijn uit kotseter. Dat is iemand die op een kotte of kate "zit" (woont). De Nederlandse vorm was kaatzitter; de betekenis is gelijk aan Ten Kate. De uitgang -ster is dezelfde als de Friese -stra, die aan plaatsnamen gehecht wordt. Stienstra is iemand afkomstig uit Stiens. Er heeft echter ook een voornaam Gotser bestaan, afgeleid van Gauta, naar het volk der Goten.

Rikkerink

De namen Rikkenspool, Rikman, Riekeman, Rikker, Ribbelt 1475, Rickmenspol, Ryckmanning, Rikering, Rickerding 1316, Rybboldinch komen voor in Enter, Fleringen, Noord-Deurningen, Beuningen Berghuizen en Enschede. Het eerste element van deze namen is Ricja. "machtig vorst", met als tweede deel resp. -man -hard en -bald. Het komt als tweede element voor in de naam Henrik (van Haimi "heem"), dus de heerser van het heem, en Frederik "hij die krachtig de vrede bevorderde". Naast Rikker! staat Richard, vaak ten onrechte voor een Franse naam gehouden. Merkwaardig is de overeenkomst tussen Rikmanspoel en het Engelse Rickmansworth in Hertfordshire, 1198 Rickmaresworth (worth = boerderij), 1364 Rycmerspole. In beide gevallen is de r van -mar in de n van -man overgegaan.

Bolscher

Een bekend element is goor, het betekent: moerassig land. In samenstellingen duidt het eerste element vaak de bezitter aan: Gosensghoer land bij Lochem 1380. Twee andere zijn onherkenbaar afgesleten tot Bolscher Bornerbroek. Hiervan de familienamen : van, op

Kaamscher Holthuizen bij Haaksbergen, 1385: Bolghesgoer 1475: Boltscher het Bolscher, ten Bolscher. 1188: Kamniesgore Camesscher. 1475: Dat Kammescher.

Smit

Smeding is van Smid, dat in het Germaans een voornaam was, stam Smithu. De familienamen Smit(s), Schmidt, Smeets gaan meestal op die voornaam terug.

Tijhuis

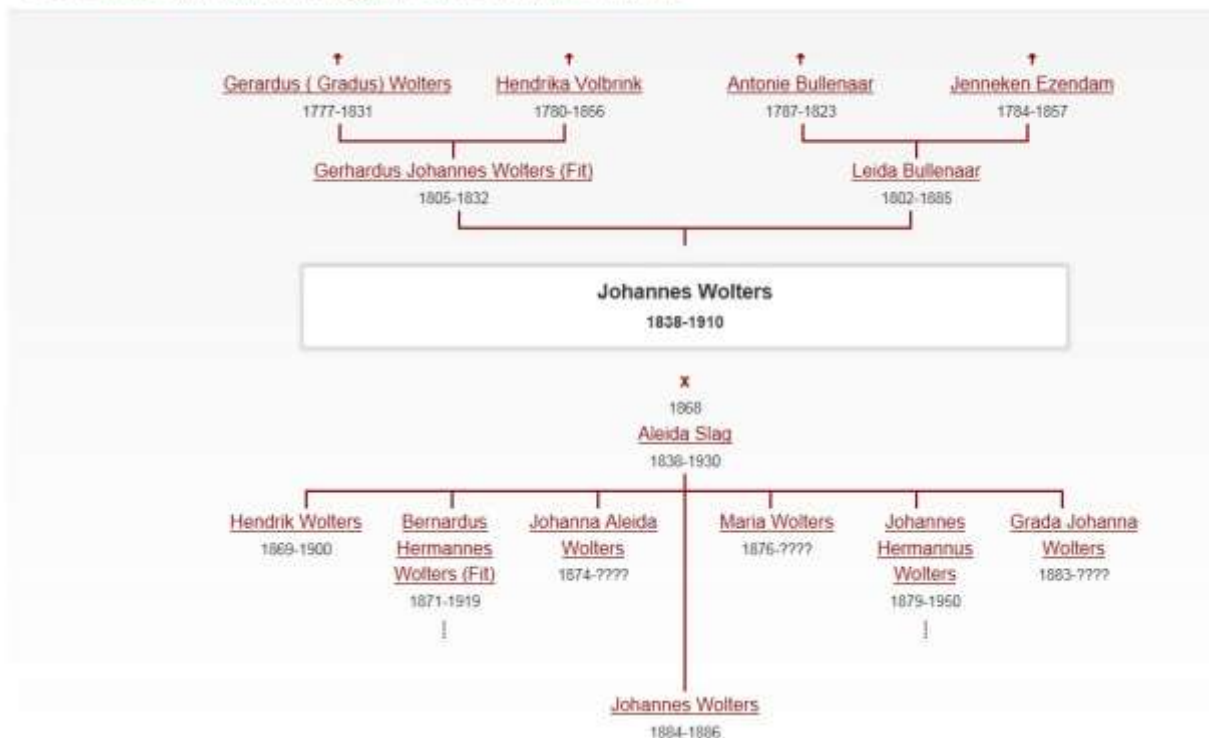
Een Tie is de gerechtsplaats in het dorp, waarvan namen zoals Tijink, Tijert, ten Thye, Tiehuis en Tijhuis afstammen.

Hobbelink

De naam Hobbelink (1188: Hubolinc: Delden) komt ook voor in Enter. De naam komt uit Hun! Hun is de volksstam en betekent ook jonge beer. Het komt ook van Hugu, dat verstand betekend. Hiervan ook: Humbold, Hobbel(t), Hobbelen.

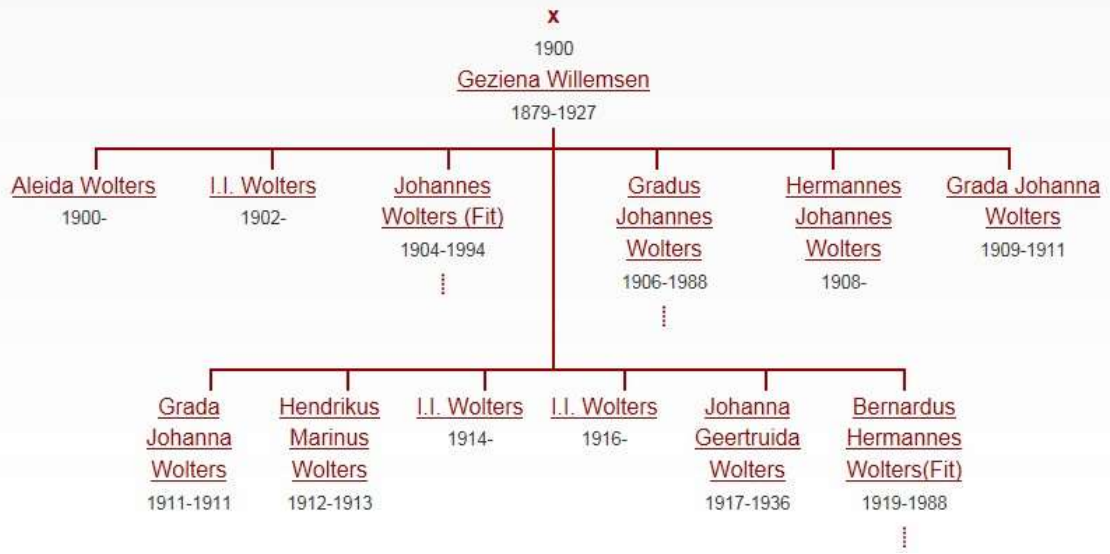
De naam Ter Wele komt van wel. Het woord 'wel, welle of wele' betekent bron.

Voorouders (en nakomelingen) van Johannes Wolters

Bernardus Hermannes Wolters (Fit)

1871-1919

De vier boerderijen

Op de plaats waar nu Emte supermarkt staat stonden vroeger drie grote oude boerderijen en een kleinere. De meest zuidelijke boerderij stond naast de smederij van Rutenfrans (Stoffer) en werd het Wooltersshoes genoemd. Er woonde de familie Nijenhuis (Binnengaaits-Herman) en daarvoor de familie Ter Denge, die ook wel Woolters genoemd werd. Dit is het oude erve De Langenhof en was de boerderij aan het weggetje naar de Mors, de latere Woolterssteeg. Het erve was eigendom van het adellijk geslacht Van Langen. Aan de hof was het markerichterschap verbonden. Voor het huis lag de Hogebrink, waar in de open lucht door de markegenoten en geërfden van de marke werd vergaderd, de zogenaamde holtingen. Van Langen was ook eigenaar van de Oosterhof, en ook van de Dackhorst, het Syngraven, huis Wemsel (Albergen) de Koohorst en de Hof te Bevervoorde (Rectum). Omstreeks 1800 koopt de familie Lubbers, die al sinds 1703 De Langenhof pacht, de boerderij van Jalink uit Goor. In 1804 trouwt Gerrit Lubbers met Zwane Langenhof. In 1825 wordt dochter Egberdina geboren. In 1837 overlijdt Gerrit Lubbers en Egberdina, twaalf jaar oud, blijft achter op de boerderij met haar tweeënvijftigjarige moeder. In 1862 is Egberdina zevenendertig jaar en trouwt dan met de vierentwintigjarige knecht Hendrik ter Denge. Hij gaat inwonen bij zijn vrouw en schoonmoeder op erve De Langenhof, die dan het Wooltersshoes wordt genoemd. De boerderij

aan de Woolterssteeg stond zo'n vijftig meter achter de naastgelegen boerderijen aan de latere Dorpsstraat.

De vader van Hendrik ter Denge, Johann Bernard ter Denge, was in 1837 als lidmaat ingeschreven bij de hervormde kerk "komende uit Gronau". De familie Ter Denge is afkomstig van het oude erve Ter Dinghe, net over de grens bij Overdinkel en behoorde kerkelijk bij Gronau. In de familie gaat het verhaal dat Johann ter Denge gedeserteerd zou zijn uit het Pruisische leger en naar Nederland gevlucht. Toen Johann in 1837 trouwde met Gerritdina Pouwel uit Enter werd zoals gewoonlijk onderzocht of er nog verplichtingen waren ten aanzien van de Nationale Militie. De gouverneur van Overijssel schrijft daarover:

Gelet op een mede ten requeste overgelegd certificaat, strekkende ten bewijze dat de requestant in zijn geboorteland aan zijne militaire verplichtingen ten vollen heeft voldaan en aldaar eerst in 1833 uit de dienst is ontslagen. Overwegende alzoo dat voldoende gebleken is dat de requestant tijdens zijn ontslag uit de militaire dienst in zijn geboorteland reeds verre boven de jaren was van verplichtingen tot de Nationale Militie in dit Rijk.

Johan ter Denge was dus geen deserteur, hij is gewoon in dienst geweest in Pruisen. In 1882 wordt de boerderij herbouwd aan de Dorpsstraat, naast de twee andere boerderijen. De zoon Gerrit, die in 1868 geboren is, trouwt in 1892 met Aaltje ter Weele. De zoon Hendrikus is de laatste Ter Denge die woonde op het Wooltersshoes. Toen hij in 1932 trouwde met Maartje Spui, lieten ze een nieuwe boerderij bouwen aan de Eversdijk. De laatste bewoner van het Wooltersshoes was Herman Nijenhuis (Binnengaaits-Herman), tot de boerderij in 1965 werd afgebroken ten behoeve van de bouw van de supermarkt.

Klompemaker Herman Nijenhuis, ook Binnengaais Herman genoemd; hij woonde in het Woltershoes.

Enterse wordt eigenaar Stoevelaar

Het lijkt een sprookje maar het is een waar gebeurd verhaal. In de buurt van Goor in de boerschap Herike stond vroeger een havezathe Het Stoevelaar. Het was één van de grotere havezaten in Twenthe, waar Van Coeverden heeft gewoond. Rond 1800 woonde Van Wijck op de Stoevelaar. Toen er in 1810 een dienstmeisje gevraagd werd Jenneken Volbrink, dochter van schipper Volbrink uit Enter, aangenomen. Op de vliering was een dienstbodekamer. De oude heer Van Wijck en zijn vrouw woonden er alleen met het personeel. Toen ze beiden waren overleden, ruzieden de kinderen over de verdeling van de erfenis.

Het achttiende eeuwse bouwhuis van Huis Stoevelaar te Herike is een rijksmonument.

De zoon Berend van Wijck erfde de havezathe met onderhorige goederen. Berend was gepensioneerd luitenant-kolonel bij de artillerie en vestigde zich op Huis Het Stoevelaar. Verder weten we dat Jenneken in 1816 is bevallen van een dochter. In de geboorteakte wordt geen vader vermeld. In 1819 bevalt ze weer van een dochter en ook nu wordt geen vader vermeld. Niet veel later, op 22 augustus 1820, is er een huwelijksakte. Berend Hendrik van der Wijck, gepensioneerd luitenant-kolonel, vierenzestig jaar oud, trouwt met de zesentwintigjarige Jenneken Volbrink. In de trouwakte worden ook twee onwettige dochters van Jenneken door Van der Wijck erkend. Toen ze getrouwd waren, werd er in 1821 nog een dochter geboren. Jenneken was in één keer van dienstmeisje een echte kasteelvrouw geworden. Toen in 1830 Berend van der Wijck op vierenzeventigjarige leeftijd overleed, bleek uit het testament dat de jongste dochter het goed erfde. De dochters waren nog jong en tot de jongste meerderjarig zou worden zou Jenneken Volbrink de grote havezathe met de goederen beheren.

Het betrof een Huis met een grote buitengracht, grote tuinen, een binnengracht en twee bouwhuizen. In de tuinen stonden meer dan tweehonderdvijftig grote potten met vreemde planten. Deze planten waren onder meer, Aloës, Geraniums, Sedums, Vicoides, Stapelias, Jacobias, Passiebloemen, Leeuwenbekken, Cactus monstrofa en negenenzestig andere verschillende soorten. Blijkbaar waren ze toen zo zeldzaam dat ze vreemd werden genoemd. Het was de hobby van Berend van Wijck geweest.

Drie maanden na het overlijden van haar echtgenoot werden al deze potten met de planten te koop aangeboden. Op Huis Het Stoevelaar stonden heel veel grote eikenbomen. In 1817 werden al eens zevenhonderdnevenendertig percelen zware eiken- en dennenbomen, zeer geschikt voor zwaar scheepstimmerhout, te koop aangeboden. Er zijn veel eiken naar de Enterse scheepswerven gegaan. In 1844 worden in de Haarlemmer Courant weer zevenhonderd stuks eiken aangeboden, waaronder driehonderd zeer zware geschikt voor molenassen en scheepsbouw.

Toen de jongste dochter meerderjarig was geworden besloten ze in 1848 het oude oncomfortabele huis voor afbraak te verkopen en een nieuw comfortabeler kleiner huis te bouwen. In de Haarlemmer Courant staat 'te koop: een kapitaal herenhuis, voor afbraak, Het Stoevelaar genaamd, zeer zwaar en sterk gebouwd en bestaande uit bijzonder dikke buiten- en binnenmuren et cetera'.

In 1850 trouwde de jongste dochter Maria Henrietta (29 jaar) met de vijfenveertigjarige Joannes Jarman. Ze gaan inwonen bij haar moeder op huis De Stoevelaar. In 1862 word de havezathe te koop aangeboden, betreffende een herenhuis, bouwhuis, tuinen en landerijen, totaal vierenzeventig hectare. Het werd ingezet op achtendertigduizend gulden. De havezathe wordt gekocht door de familie Jannink. Na de verkoop koopt Jenneke Volbrink een huis in Lochem, waar Jenneken Van der Wijck-Volbrink in 1867 op vierenzeventigjarige leeftijd overlijdt, na een memorabel leven.

Johan Jannink (Goorseweg) is vandaag 102 jaar geworden en ondanks een ingrijpende operatie is hij gezien zijn leeftijd, nog goed te pas. Burgemeester Robben bracht maandagmorgen een bezoek aan de jarige en feliciteerde dhr. Jannink met zijn bijzondere verjaardag.

Johan Jannink, 17 oktober 2016

Oude Enterse erven

In het jaar 1475 legt de Bisschop van Utrecht een schatting op aan geheel Twenthe om bij te dragen in de kosten van de oorlogen, die hij moest voeren tegen de Hertog van Gelre, die voortdurend invallen in Twenthe deed. In dit schattingsregister vinden we voor de eerste keer alle boerderijen, die op dat moment in Enter aanwezig zijn. Het zijn er negenentwintig te weten:

Butendijck	het erve was in de Bokkenhoek
Rotershus	erve Roeters, ten zuiden van vrachtrijder Ezendam
Eckerding	erve Ekkerink, tussen Roeters en de Lage Dijk
Oldehoff	erve Laover, ten zuiden van de Lage Dijk
Hoffstedde	erve Horstink, Horstinksteeg
Tuding	erve Tuïnk, huis van Lammertink
Smeding	erve Smeïnk, in de rij woonhuizen waar later het postkantoor was,
Langehoff	erve Woolters, naast de coöperatie

Borcharding	erve Borgerink, later de coöperatie
Hardenberch	Achter de coöperatie was in de veertiende eeuw een versterkt edelmanshuis.
Hermannishus	erve Hermsel, de achterste drie huizen aan de Werfstraat, genoemd naar Hermannus de Enthere.
Plecht	erve de Plecht, de huizen van Scholten en Ezink
Brandehus	De oude pastorie, nu hervormd dienstgebouw, is gebouwd op Brandes gaarden.
De Eso	erve Ezink, achter de openbare school
Conrading	erve Conrading was op de plaats van de huizen van Velten Bax t/m Rutenfrans
Duvelshus	erve Hagemans, de huizen tussen Rutenfrans en Burgers
Loverding	erve Leuvelink, waarschijnlijk huis van J. Wolthuis
Roderding	erve Roterdink was op de plaats van de huizen tussen Burgers en Klinkhamer (afgebroken ten behoeve van het Middenplein)
Lamberting	erve Lammertink, ten zuiden van Klinkhamer t/m Van Uitert
Weterding	erve Weterink, ten zuiden van Van Uitert t/m Schipper
Effing	erve Effink op de plaats van het zustershuis en school
Coldehoff	erve Kolhof op de plaats van de huizen ten oosten van de Boerdijk
Folberting	erve Volbrink op de plaats van de huizen ten westen van de Brinkstraat
Hubbelding	erve op de plaats van de huizen ten noorden van de Stationsweg
Brinchus	op de Hoge Brink
Exhoe	Exo aan de Regge
Lederweerd	Leijerweerd
Catler	erve Kattelaar
De Dues	erve Ten Duis, na 1500 niet meer genoemd,

Midwinterhoornblazers

In het najaar van 2008 zijn een aantal Entersen bij elkaar gekomen met het doel het midwinterhoornblazen in ere te herstellen. Nadat bleek dat er belangstelling was zijn een aantal hoorns gekocht en begon men te blazen. Niet op een geweldig niveau maar de blazers vonden het leuk om te doen. Al gauw werd besloten om wekelijks te oefenen in het Onderschoer aan de Hoge Brink.

Het doel was om tijdens de adventstijd het geluid van de midwinterhoorn te laten horen. Nadat buiten werd geblazen kwamen er positieve reacties van de bevolking. In het najaar van 2009 melden zich nieuwe leden en nu bestaat de groep uit veertien oudere en vijf jongere blazers. Hopende dat de traditie van het blazen vanaf de eerste adventszondag tot en met Driekoningen tot in lengte van dagen door mag gaan. De foto's zijn in december 2017 gemaakt op de Mors achter de Werf en bij het kerstmarktje bij Roetgerink. Behalve die van de groep in de sneeuw, die is in 2013 te Deventer gemaakt in het stadspark.

Het 'mirreweenter bloazen' is een oud gebruik dat volgens sommigen nog uit de saksische tijd stamt. In vroegere tijden was het zelfs een communicatiemiddel voor de boeren, dat in tijden van nood en dood werd gebruikt om de buren te waarschuwen. Nu is het de folkloristische herinnering aan gebruik dat ooit begon als het signaal, midden in de winter, voor de terugkeer van het licht.

Job Lankamp, Tijmen Staman en Luuk Kroeze.

Joke Krake, de enige vrouwelijke midwinterhoornblazer.

Henk Aijtink

Marten ter Harmsel

Henk Aijtink

De jongeren doen gek.

Wim Grooten

Nawoord

Beelden uit het verleden en het heden trokken aan ons voorbij. Enter is door de eeuwen heen in veel opzichten zichtbaar gebleven. Al is het niet meer, als ten tijde van Van Hogendorp, een 'onmetelijke heide tussen Enter en Goor'. Een streek met natuurschoon, rust, ruimte en zin voor tradities. Ik ben dankbaar dat, ondanks de noodzaak van vooruitgang, toch zoveel ouds en eigens in zijn waarde is gebleven. Het oude is terug te vinden in familienamen en namen van boerderijen. Er is bestendiging van het oude naast aanpassing aan het nieuwe. De Regge is niet meer wat zij was. Van Hogendorp zou niet meer met zijn koets met vier paarden door

de droge bedding kunnen rijden. En de schuitemaarders hebben andere bestaansmiddelen. Veel van de genoemde mensen zijn van oorsprong niet uit Enter afkomstig, zoals Brunnekreef, Ooms, Koers, Schuitemaker, Roetgerink, Ter Haar, Eertink, Nijmeijer en nog meer. De families zijn afkomstig uit omliggende dorpen en steden; import dus, maar wel volledig geïntegreerd.

Het besef is gegroeid dat bijnamen al snel geschiedenis zouden zijn. En dat de namen en anekdotes voor die tijd vastgelegd dienen te zijn. De Eantersen waren snel want ze beseffen dat de mensen bij wie je moet zijn niet het eeuwige leven hebben. En nu zijn er nog mensen die iets te vertellen hebben over dit stukje geschiedenis. In het boek staan de historische foto's, vaak door amateurfotografen gemaakt. Een belangrijk verschil met vroeger is dat er vroeger veel minder werd gefotografeerd, waardoor elk beeld, ook van amateurfotografen, vanzelf bijzonder werd. En terecht. Zonder die beelden zouden we historische gebeurtenissen, mensen of gebouwen niet meer kunnen terughalen. Het is dus goed dat zowel amateurs als professionele fotografen er getuige van waren. Enter is de geschiedenis ingegaan met fotografen en verhalenvertellers. Ze hebben Enter op een indringende manier vastgelegd, zoals Hendrik Kolhoop, die de genealogieën heeft samengesteld.

Hendrik Kolhoop richtte zijn aandacht vooral op de genealogie van inwoners van Enter en omgeving met als resultaat een imponerend bestand van meer dan zeventigduizend namen. Hij zag dat echt als zijn levenswerk, waarmee hij tot het eind van zijn leven bijna dagelijks bezig was om het up-to-date te houden en verder uit te bouwen en waarover hij met veel enthousiasme kon vertellen. We zijn hem veel dank verschuldigd voor zijn bijdragen.

Mensen als Benny Slagers, Karel Polko, Harrie Cox, Frans Roetgerink, Jan ten Brinke, Engelbert ter Haar, Henk Pluimers, Marinus Jansen, Dirk Velten en Jan Velten, die verhalen vertellen en foto's maken. Hun verhalen, foto's en video's zijn beeldbepalend voor Enter en haar geschiedenis. Mensen zoals Dirk Velten, Marinus Jansen, Johan Altena en Gerrit Kraa, die de Canon van Enter hebben samengesteld. De beelden vertellen een onmisbaar verhaal. Het is de geschiedenis van vroeger voor later. Want nu zijn veel mensen er nog met hun herinneringen en hun verhalen, zoals zij het hebben ervaren. Zo vullen de formele geschiedenis en persoonlijke ervaringen elkaar mooi aan. Het is een mix geworden tussen de alledaagse geschiedenis en de verhalen van mensen. De geschiedenis wordt hier en daar genuanceerd omdat ze niet alleen om feiten draait. De verbinding tussen de Entersen is via de beelden en verhalen tot stand gekomen. Vragen stellen en een verhaal krijgen is het mooiste wat er is.

Door het raam, met uitzicht op de Regge, valt het zonlicht de woonkamer binnen. De late zonnestrallen projecteren dansende lichtvlekken op de muur. Ik geniet van het tijdstip waarop de zon met schitterende krans laag boven Enter hangt en de tanende gloed het einde van een mooie lentedag aankondigt. Dat eeuwenlang generaties voor mij van deze aanblik hebben genoten, en dat anderen dat na mij nog gaan doen, geeft mij het geruststellende gevoel dat ik met mijn aanwezigheid bijdraag tot het behoud van iets waardevols. Het verleden maakt deel uit van de achtergrond van het dagelijks leven. Ik woonde op de plaats waar ooit een nederzetting uit de Karolingische tijd (800 tot 1000 na Chr.) was. Bij graafwerkzaamheden bij de bouw van de woningwetwoningen aan de Julianastraat, op de plaats waar mijn ouderlijk huis was, werden sporen gevonden, zoals hagelpotscherven van een pottenbakkerij en potten met as van dode mensen. In deze context nemen de schippers en de handelaren hun plaats in, in het lange, ononderbroken panorama van wat de Entersen deden en op welke plaatsen ze woonden. In Enter is het leven groen. Het heden is geworteld in de historie die wordt weerspiegeld in de zompen, musea, oude gebouwen, kerken, een kapel en in het karakter van het dorp.

Enter, 10 maart 2017